

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3161/2019. (VII. 10.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1208
3162/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1217
3163/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz eljárás megszüntetéséről	1222
3164/2019. (VII. 10.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1226
3165/2019. (VII. 10.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1235
3166/2019. (VII. 10.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	1244
3167/2019. (VII. 10.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1252
3168/2019. (VII. 10.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	1257
3169/2019. (VII. 10.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1265
3170/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1273
3171/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1276
3172/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1280
3173/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1283
3174/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1288
3175/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1291
3176/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1295
3177/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1299
3178/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1303
3179/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1309
3180/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1315
3181/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1318
3182/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1322
3183/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1326
3184/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1330
3185/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1332
3186/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1335
3187/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1337
3188/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1341
3189/2019. (VII. 10.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1346

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3161/2019. (VII. 10.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Pokol Béla* és *dr. Stumpf István* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.22.364/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Magyar Köztársaság Kormánya és az Amerikai Egyesült Államok Kormánya között a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló, Budapesten, az 1994. év december hónap 1. napján aláírt szerződés kihirdetéséről szóló 1997. évi LX. törvénynek a törvény 2. §-ában foglalt nemzetközi szerződés 5. cikk 5. pontjára tekintettel történő alaptörvény-ellenessége megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál, elsődlegesen az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.22.364/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2.Pf.20.511/2016/4/II. számú ítéletére és a Fővárosi Törvényszék 70.P.23.920/2015/9. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal. Arra az esetre, ha az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nem találta megalapozottnak, az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a Magyar Köztársaság Kormánya és az Amerikai Egyesült Államok Kormánya között a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló, Budapesten, az 1994. év december hónap 1. napján aláírt szerződés kihirdetéséről szóló 1997. évi LX. törvény (a továbbiakban: Jogsegélyegyezmény) alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését végezze el a törvény 2. §-ában foglalt nemzetközi szerződés 5. cikk 5. pontjára tekintettel, melyre az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 28. § (1) bekezdése alapján joga van.
- [2] 1.1. Az indítványozóval szemben az Amerikai Egyesült Államokban büntetőeljárás folyik, melynek során 2006-ból származó, az indítványozó által folytatott telefonbeszélgetések és általa írt e-mailek részletei kerültek nyilvánosságra. Az ügygel kapcsolatosan az Amerikai Egyesült Államok Szövetségi Nyomozó Irodája (FBI) közleményt adott ki, melyben megköszönte a magyar rendőrségnek az ügyben nyújtott segítségét. Az indítványozó ez alapján azt feltételezte, hogy vele szemben Magyarországon folyt adatgyűjtés. Az indítványozó ezért 2015. július 20. napján az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 14. és 15. §-ai alapján kérte, hogy az Igazságügyi Minisztérium több konkrét, a feltételezett adatgyűjtéssel kapcsolatos kérdését válaszolja meg a 2004. január 1. napjától az adatkérés teljesítéséig tartó időszakra vonatkozóan. Az Igazságügyi Minisztérium (a továbbiakban: Minisztérium)

2015. szeptember 1. napján tájékoztatta az indítványozót, hogy az Amerikai Egyesült Államok Igazságügyi Minisztériuma 2010 júliusában jogsegélykérelmet terjesztett elő, amelyet további intézkedés céljából az illetékes Legfőbb Ügyészség részére továbbítottak. Az amerikai hatóság 2013 áprilisában a korábbi kérelemhez kapcsolódó kiegészítő jogsegélykérelmet is küldött, amelyet a Minisztérium ugyancsak a Legfőbb Ügyészséghez továbbított.

- [3] 1.2. Az indítványozó elsődleges kereseti kérelme arra irányult, hogy a bíróság kötelezze a Minisztériumot mint alperest a jogsegélykérelmek kiadására, másodlagosan pedig a Minisztérium tájékoztatás adására való kötelezését kérte. Álláspontja szerint nem csupán a jogsegélykérelem érkezésének ténye, hanem annak tartalma is rá vonatkozó személyes adat, miután a kérelem az indítványozóval kapcsolatba hozható információkat tartalmaz. Véleménye szerint a Minisztérium a jogsegélykérelmek pontos tartalmáról szóló tájékoztatás megtagadására csak formális megtagadási okot jelölt meg, amikor pusztán a megkereső állam kérésére hivatkozott, ez azonban ellentétes az Emberi Jogok Európai Egyezménye 8. cikkében foglalt magán- és családi élethez való joggal. A bíróságnak megítélése szerint mérlegelnie kell, hogy a magánélethez való jog korlátozását célzó indokok fennálltak-e, illetőleg az is vizsgálandó, hogy a Jogsegélyegyezmény 3. és 4. cikkében írt feltételek teljesültek-e. Az indítványozó meggyőződése szerint a jogsegélykérelmek kiadásának semmilyen akadálya nincs.
- [4] A Minisztérium érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, tekintettel arra, hogy a kért tájékoztatást a jogszabályi kereteknek megfelelő, lehetséges terjedelemben megadta, a jogsegélykérelmek tartalmáról és az abban foglalt személyes adatokról pedig az indítványozót nem tájékoztathatja, figyelemmel az Infotv. 9. § (1) bekezdésére, valamint a Jogsegélyegyezmény 5. cikk 5. pontjára. A megkeresésben ugyanis az Amerikai Egyesült Államok kifejezetten kérte a jogsegélykérelem bizalmas kezelését, és azt, hogy annak tartalmát a megkeresett szerv ne közölje semmilyen magánszeméllyel, beleértve a vizsgált személyt is. Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék ítéletében kiemelte: Az Infotv. 14. §-a alapján az érintett személy kizárólag a személyes adatai kezeléséről történő tájékoztatás adását, a személyes adatainak helyesbítését, illetve azok törlését vagy zárolását kérheti, és a 22. § (5) bekezdése alapján a bíróság az adatkezelőt csak tájékoztatás adására, adat helyesbítésére, zárolására, törlésére, az automatizált adatfeldolgozással hozott döntés megsemmisítésére és az érintett tiltakozási jogának figyelembe vételére kötelezheti. Mindebből az következik, hogy az indítványozó részére az Infotv. nem teremt jogalapot arra, hogy maguknak a jogsegélykérelmeknek a kiadását kérhesse a Minisztériumtól. Az indítványozó másodlagos kereseti kérelmével összefüggésben a bíróság kiemelte: az alperes Minisztérium a bíróság részére a jogsegélykérelmeket felmutatta, ez alapján a bíróság megállapította, hogy a 2010. július 14. napján kelt kérelemben a megkereső hatóság kérte, hogy a megkeresett hatóság a nyomozás és az azokat tartalmazó információk érzékeny jellegére való tekintettel kezelje a kérelmet minden tekintetben bizalmasan, és ne közöljék annak tartalmát semmilyen magánszeméllyel, beleértve a vizsgáltakat is. A 2013. április 24. napján kelt kérelemben ilyen korlátozás ugyan nincs, azonban ez a jogsegélykérelem egyértelműen a korábbi megkeresés kiegészítése, így az eredeti megkeresésben szereplő titoktartási kérelem értelemszerűen erre is vonatkozik.
- [5] Mindezekre tekintettel a Fővárosi Törvényszék megállapította: a Jogsegélyegyezmény 5. cikk 5. pontja alapján Magyarország, illetőleg annak hatóságai kötelesek a jogsegélykérelemben írtakat bizalmasan kezelni, és azok tartalmát még az érintettel sem közölhetik. Ezen, nemzetközi szerződésben foglalt, az érintett jogainak korlátozására vonatkozó kitétel alapján az Infotv. 9. § (1) bekezdés d) pontja szerint helye van a személyes adatokról való tájékoztatás megtagadásának. Tekintettel arra, hogy a megtagadási kötelezettség nemzetközi egyezmény alapján, egy másik állam kérése alapján áll fenn, ezért a magyar bíróságnak nincs arra lehetősége, hogy az adatokról szóló tájékoztatás megtagadásának tartalmi indokait vizsgálja, ezzel ugyanis egy másik szuverén állam intézkedését vizsgálná felül. Jelen esetben az adatokkal valójában az Amerikai Egyesült Államok, mint megkereső jogosult rendelkezni, és a Minisztérium mint megkeresett semmilyen mérlegelési joggal nem rendelkezik a tekintetben, hogy az adatok korlátozása indokolt-e vagy sem. Az indítványozónak ezért az Amerikai Egyesült Államok felé, az ellene folyamatban levő büntetőeljárásban vagy más módon, az Amerikai Egyesült Államok által erre biztosított eljárásban kell a személyes adatai kapcsán a tájékoztatáshoz való jogát érvényesítenie.
- [6] 1.3. Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A Fővárosi Ítéltábla osztotta az első fokon eljáró bíróság határozatának indokolásában kifejtett jogi álláspontot, egyben külön is kiemelte: az Infotv. 19. §-a szerint az érintettnek a 14–18. §-aiban meghatározott jogait törvény korlátozhatja, egyebek között a bűncselekmények megelőzése vagy üldözése érdekében.

Jelen esetben a korlátozás törvényi alapját a Jogsegélyegyezmény 5. cikk 5. pontja képezi, mely korlátozás az indítványozó által hivatkozott 95/46/EK irányelv 11., 12. és 13. cikkeivel is összhangban áll.

- [7] 1.4. A jogerős ítélet ellen az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, kérve a Kúriát mint felülvizsgálati bíróságot, hogy a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül, és az indítványozó keresetének adjon helyt. Álláspontja szerint az Infotv. 14. és 15. §-ai nem zárják ki, hogy megismerhesse az alperes Minisztérium által kezelt adatait oly módon, hogy a konkrét megkeresést teszik részére hozzáférhetővé, összhangban a 95/46/EK irányelv 11., 12. és 13. cikkeivel. Az Infotv. 3. § 1. pontja szerinti személyes adat fogalma tág, abba a jogsegélykérelem teljes egésze beletartozik. A felülvizsgálati kérelem előterjesztésére rendelkezésre álló határidő lejártát követően benyújtott előkészítő iratában részletesen kifejtette továbbá, hogy az eljáró bíróságok nem vizsgálták az Emberi Jogok Európai Egyezménye 8. cikke szerinti magán- és családi élethez való jogának sérelmét, illetve e jogaiba történő beavatkozás feltételeinek teljesülését. Előkészítő iratában részletesen kifejtette arra vonatkozó álláspontját is, hogy a beavatkozás célja sem volt törvényes.
- [8] A Kúria ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria ítélete kiemelte: az indítványozó által a felülvizsgálati kérelem benyújtására nyitva álló határidő elteltét követően benyújtott beadványában megjelölt, a jogerős ítélet által megsértett jogszabály, nevezetesen az Emberi Jogok Európai Egyezménye 8. cikke és az annak alátámasztására előadott érvei, miután azokat a határidőben benyújtott felülvizsgálati kérelem nem tartalmazta, a felülvizsgálati eljárásban nem vehetők figyelembe. A Kúria ítélete szerint az indítványozó Infotv. 14. és 15. §-aiban foglalt személyes adatainak kezelésével kapcsolatos jogait az Infotv. 19. §-ának és 9. § (1) bekezdésének felhatalmazása alapján a Jogsegélyegyezmény 5. cikk 5. pontja korlátozza. Ezért az indítványozó személyes adatainak kezelésével kapcsolatos igénye nem volt teljesíthető, ekként jogszabálysértés nélkül utasította el a jogerős ítélet a keresetet.
- [9] 1.5. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszát, elsődlegesen az Abtv. 27. §-ára alapítva, kérve a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.22.364/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, a Fővárosi Ítélőtábla mint másodfokú bíróság 2.Pf.20.511/2016/4/II. számú ítéletére és a Fővárosi Törvényszék 70.P.23.920/2015/9. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal. Arra az esetre, ha az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt nem találná megalapozottnak, az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a Jogsegélyegyezményt kihirdető törvény alaptörvény-ellenességét állapítsa meg és azt semmisítse meg a Jogsegélyegyezmény 5. cikk 5. pontjára tekintettel, melyre az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 28. § (1) bekezdése alapján lehetősége van. Arra az esetre, ha az Alkotmánybíróság úgy ítélné meg, hogy a Jogsegélyegyezményt kihirdető törvény megsemmisítése nem lehetséges, az indítványozó azt kérte, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 42. § (2) bekezdése értelmében hívja fel a jogalkotót az alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére azzal, hogy a rendelkezés konkrét ügyben történő alkalmazhatóságát zárja ki.
- [10] Az indítványozó érvelése szerint a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettséget. Az ítéletek ugyanis nem tartalmaznak érdemi, az alapjogi aspektusokat is figyelembe vevő indokolást. Az indítványozó kiemelte, hogy az ítéletekben fellelhető minimális indokolás iránya is téves, az ugyanis ellentétes a Jogsegélyegyezmény 5. cikkének szövegével, mely szerint a megkeresett állam „minden tőle telhetőt” köteles megtenni a jogsegélykérelem titokban tartása érdekében, ami a kifejezés nyelvtani értelmezése szerint sem jelenthet abszolút titoktartási kötelezettséget. Mindez azt jelenti, hogy a bíróságoknak vizsgálniuk kellett volna a jogkorlátozás szükségességét és arányosságát, amelyre az indítványozó (elsősorban az Emberi Jogok Európai Bírósága esetjogának felhívásával) következetesen hivatkozott. Az indítványozó álláspontja szerint az érdemi indokolás hiánya ugyanakkor önmagában is megalapozza az ítéletek megsemmisítését. A jogszabály ismertetésén túlmenően az elsőfokú bíróság három bekezdést, a másodfokú bíróság egy bekezdést, míg a Kúria mindössze egy rövid utalást szánt érdemi indokolásnak. A Kúria döntésével kapcsolatosan az indítványozó különösen súlyos mulasztásnak tekinti, hogy a Kúria elkésztésre hivatkozva nem vizsgálta meg az indítványozó Emberi Jogok Európai Egyezményére alapozott érvelését, miközben az általa benyújtott előkészítő irat nem új érvelést tartalmazott, hanem a felülvizsgálati kérelemben foglaltak részletes kifejtése volt, ekként annak érdemi elbírálása kötelező lett volna.
- [11] Az indítványozó érvelése szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény VI. cikk (1) és az indítvány benyújtásakor hatályos (2) – az indítvány elbírálásakor az Alaptörvény hetedik módosítását követően immáron

(3) – bekezdése szerinti kapcsolattartáshoz való jogát és információs önrendelkezési jogát. Álláspontja szerint az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti jogainak bírói ítéletek általi korlátozása sem szükségesnek, sem pedig az elérni kívánt céllal arányosnak nem tekinthető. Tekintettel arra, hogy az Amerikai Egyesült Államok megkeresése valójában jogellenes célra (egy politikai indíttatású büntetőeljárás előmozdítására) irányult, ezért a folyamatban levő büntetőeljárás nem tekinthető olyan megfelelő súlyú alkotmányos indoknak, mely felülírná az indítványozó információs önrendelkezési jogát. Miután azonban ez a jogsegélykérelem egy nyomozás lefolytatásában történő közreműködésre irányult, mely nyomozás időközben vádemeléssel lezárult, ezért már az egyébként politikailag motivált nyomozás eredményes előmozdítását sem szolgálhatja az információs önrendelkezési jog korlátozása. Az indítványozó ezzel összefüggésben arra is rámutatott, hogy az amerikai vádiratban a jogsegély-megkeresések előtti időszakról származó információk is felhasználásra kerültek, ekként ezen adatok kiadásának megtagadása a Jogsegélyegyezményre hivatkozással logikailag is lehetetlen. Az indítványozó végezetül arra is hivatkozik, hogy tekintettel a megismerni kívánt adatok jelentőségére, az indítványozó rendkívül nehéz helyzetbe került a védekezése előkészítésekor, hiszen nem tudja, hogy pontosan milyen tényekre is kellene védekezést előterjesztenie, ami a tisztességes eljáráshoz való jog részét képező fegyver-egyenlőség elvének sérelmére is vezethet az amerikai büntetőeljárásban, melyhez a magyar állam nem nyújthat segítséget.

- [12] Arra az esetre, ha az Alkotmánybíróság úgy ítélné meg, hogy a Jogsegélyegyezmény szövege kivételt és arányosítást nem tűző szabály, az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 28. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti jogkörében eljárva a Jogsegélyegyezményt kihirdető törvényalaptörvény-ellenességét állapítsa meg, azt semmisítse meg és konkrét ügyben történő alkalmazhatóságát zárja ki a Jogsegélyegyezmény alaptörvény-ellenes 5. cikk 5. pontjára tekintettel, figyelemmel arra, hogy ebben az esetben nem az eljáró bíróságok téves jogértelmezése, hanem a Jogsegélyegyezmény rendelkezése valósítja meg az indítványozó VI. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti jogainak alaptörvény-ellenes korlátozását. Amennyiben az Alkotmánybíróság megítélése szerint a rendelkezés, mint nemzetközi szerződés megsemmisítése nem lehetséges, úgy az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel a jogalkotót az alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére az Abtv. 42. § (2) bekezdésének megfelelően, egyben a szabály egyedi ügyben történő alkalmazását ez esetben is zárja ki.

- [13] 1.6. Az Alkotmánybíróság határozatának meghozatala előtt megkereste a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: NAIH) elnökét.

II.

- [14] Az Alkotmánybíróság az alábbi alaptörvényi és jogszabályi rendelkezések alapján hozta meg döntését.

- [15] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett, az indítvány elbírálásakor hatályos rendelkezései:

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„VI. cikk (3) Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül bírálja el.”

- [16] 2. A Jogsegélyegyezmény indítvánnyal érintett rendelkezése:

„5. Cikk – A jogsegély iránti kérelmek teljesítése

5. A megkeresett állam köteles minden tőle telhetőt megtenni a jogsegély kérésének és tartalmának titokban tartása érdekében, ha a titkosan kezelést a megkereső állam központi hatósága kérte. Ha a kérelem a titok

felfedése nélkül nem teljesíthető, a megkeresett állam központi hatósága erről köteles tájékoztatni a megkereső állam központi hatóságát, amely ezt követően dönt arról, hogy a kérelem teljesítését ennek ellenére kívánja-e.”

III.

- [17] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogi képviselője a Kúria ítéletét 2017. november 16. napján vette át, az alkotmányjogi panasz pedig 2018. január 15. napján, határidőben került benyújtásra. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [18] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti eljárásra vonatkozó indítványi elem nem teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem követelményét. Az indítvány nem tartalmaz indokolást arra vonatkozóan, hogy a kihirdető jogszabályon keresztül támadott nemzetközi szerződési rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény egyes rendelkezéseivel, ekként az indítvány ebben az elemében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére is – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.
- [19] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor azt is megállapította, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem követelményének eleget tesz.
- [20] Az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban megjelölt, az indítvány benyújtása idején hatályos Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok szempontjából Alaptörvényben biztosított jogokat tartalmaz. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Alaptörvény hetedik módosítása az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének szövegét jelen indítvány elbírálása szempontjából nem releváns tartalmi elemmel módosította, a VI. cikk (2) bekezdésének számozása pedig (3) bekezdésre változott. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a XXVIII. cikk (1) bekezdésén túlmenően az Alaptörvény elbíráláskor hatályos VI. cikk (1) és (3) bekezdéseire tekintettel vizsgálta.
- [21] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]]. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítvány felvetheti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, ugyanis csak érdemi vizsgálat eredményeként állapítható meg, hogy sérült-e az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése szerinti alapvető joga, illetőleg a bíróságok eleget tettek-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó mértékben az indokolási kötelezettségüknek. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével, érdemben bírálta el.

IV.

- [22] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [23] 1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből következő indokolt bírói döntéshez való jog sérelmét állító indítványi elemmel összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg. Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban akként fogalmazott, hogy „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia” (Indokolás [34]). Az Alkotmánybíróság azt ugyanakkor nem vizsgálja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, és a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [elsőként: 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5], legutóbb például: 3022/2019. (I. 21.) AB végzés, Indokolás [17]].

Az Alkotmánybíróság ekként az indokolt bírói döntéshez való joggal mint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosítványával összefüggésben azt vizsgálja, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálta-e, és ennek értékeléséről döntésében számot adott-e. Ennek megítéléséhez ugyanakkor figyelembe kell venni a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit éppúgy, mint a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint a választ igénylő lényeges kérdéseket [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indokolt bírósági döntéshez való jog nem értelmezhető akként, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné [például: 3237/2018. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [23]], az ugyanis csak azt a kötelezettséget támasztja az eljáró bírósággal szemben, hogy az indokolás az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre terjedjen ki [3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]]. Ezzel összefüggésben pedig az Alkotmánybíróság már azt is megállapította, hogy az indokolás hossza önmagában nem alkotmányossági kérdés [3312/2018. (X. 12.) AB határozat, Indokolás [30]].

- [24] Az indítványozó az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmét arra hivatkozással állítja, hogy a támadott bírói döntések nem tartalmaznak érdemi indokolást, ráadásul tévesen értelmezték a Jogsegélyegyezmény 5. cikk 5. pontját, hiszen a „minden tőle telhetőt” kifejezés nyelvtani értelme is az, hogy ez a kötelezettség nem abszolút, hanem számos kivételt lehetővé tevő szabály. Amennyiben pedig a szabály nem abszolút természetű, úgy a bíróságoknak az indítványozó információs önrendelkezési jogra alapított érvelését érdemben meg kellett volna vizsgálniuk, amit a bíróságok elmulasztottak. Az indítványozó ezen túlmenően a támadott bírói döntések indokolásának terjedelmét is sérelmezi, és külön kitér arra is, hogy a Kúria tévesen minősítette elkésztnek az indítványozó felülvizsgálati eljárásban benyújtott előkészítő iratát.
- [25] Az Alkotmánybíróság a támadott bírói döntések vizsgálatát követően az alábbi következtetésekre jutott. Az eljáró bíróságok kétséget kizáróan érdemben megindokolták, hogy az indítványozó kereseti kérelme miért nem megalapozott. Az eljáró bíróságok álláspontja szerint ugyan az indítványozó kérelmének megtagadása valóban korlátozta az indítványozó információs önrendelkezési jogát (azaz maguk a bíróságok is kifejezetten felismerték az ügy alapjogi vonatkozásait), ezen korlátozás azonban az Infotv. 9. § (1) bekezdés d) pontjának megfelelő nemzetközi szerződésen alapul, ekként a kérelem megtagadásának van formálisan megfelelő indoka. Az eljáró bíróságok pedig azt is részletesen megindokolták, hogy a kérelem megtagadásának tartalmi indokoltságát a jelen esetben a bíróság miért nem vizsgálhatja felül, figyelemmel a Jogsegélyegyezmény 5. cikk 5. pontjának értelmezésére. Önmagában az a tény, hogy az indítványozó ezt az indokolást vitatja, nem vetheti fel a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét, már csak azért sem, mert a Jogsegélyegyezmény 5. cikk 5. pontjának értelmezése kétséget kizáróan olyan törvényértelmezési kérdésnek tekinthető, melynek vizsgálata nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe, az eljáró bíróság pedig részletesen megindokolta, hogy miért tulajdonít az ítéletben is kifejezetten megjelenő értelmet a Jogsegélyegyezmény vonatkozó rendelkezésének.
- [26] Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a Kúria ítéletében részletesen megindokolta, hogy az indítványozó felülvizsgálati eljárásban benyújtott előkészítő iratát miért minősíti elkésztnek: a felülvizsgálati kérelem benyújtására rendelkezésre álló határidő 2016. október 19. napján járt le, amihez képest az indítványozó az előkészítő iratát csak 2017. szeptember 13. napján nyújtotta be, az eredeti felülvizsgálati kérelem pedig nem tartalmazta az Emberi Jogok Európai Egyezménye 8. cikkének állított sérelmét és az indítványozó erre vonatkozó indokolását, csupán arra utalt, hogy „az Emberi Jogok Európai Bírósága által hozott ítélet indokolása jelen ügyben is figyelemreméltó”. Önmagában az a tény, hogy ezt az indokolást (azaz jelen esetben az előkészítő irat Kúria által elkészté minősítését, illetőleg annak megállapítását, hogy az indítványozó a felülvizsgálati kérelmében nem állította az Emberi Jogok Európai Egyezménye 8. cikkének sérelmét) az indítványozó vitatja, ugyan-csak nem alapozhatja meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét.
- [27] Mindezen szempontokra tekintettel az Alkotmánybíróság a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványi elemet nem találta megalapozottnak.
- [28] 2. Az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) és (3) bekezdésének sérelmét arra hivatkozással állítja, hogy az eljárás során végig következetesen hangsúlyozta, hogy ellene politikai indíttatású büntetőeljárás folyik az Amerikai Egyesült Államokban, ekként a jogsegélykérelem valójában jogellenes célra irányult. Ez pedig azt is jelenti, hogy a jogsegélykérelemmel kapcsolatos információkat az indítványozó számára ki kellett volna adni, hiszen nincs olyan megfelelő súlyú alkotmányos indok, amely felülné az indítványozó információs önrendelkezési jogát. Ezen túlmenően, még ha az eljáró bíróságok el is fogadták volna, hogy a jogsegélykérelem előter-

jesztése formálisan jogszerű volt, az valójában egy nyomozás lefolytatásában való segítségre szolgált, mely a vádemelés megtörténtével szükségképpen lezárult. Ebben az esetben pedig az indítványozó álláspontja szerint nyilvánvalóan aránytalan az információs önrendelkezési jogának korlátozása a már lezárult nyomozásra tekintettel. Különösen igaz ez azért, mert az indítványozó a jogsegélykérelemmel összefüggésben semmilyen érdemi adathoz nem jutott hozzá. Az indítványozó által kért adatok kiadásának megtagadása már csak azért is aránytalan sérelmet okoz az indítványozó számára, mert az adatok eltitkolása rendkívül nehéz helyzetbe hozza őt a védekezése előkészítésekor, hiszen nem tudja, hogy pontosan milyen tényekre is kellene védekezését előterjeszteni. Ekként az indítványozó információs önrendelkezési jogának sérelmét az alkotmányjogi panasz szerint lényegében az okozza, hogy a bíróságok nem ismerték fel az ügy alapjogi vonatkozásait. Figyelemmel arra, hogy az indítványozó érvelését kifejezetten és következetesen az információs önrendelkezési jogának sérelmére alapította, ezért az Alkotmánybíróság az indítvány ezen elemét tartalma szerint, az Alaptörvény elbíráláskor hatályos VI. cikk (3) bekezdésével összefüggésben bírálta el.

- [29] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz keretében az Alkotmánybíróság csak azt vizsgálhatja, hogy a bírói jogértelmezés sérti-e az Alaptörvény megszabta értelmezési tartományt, és korlátozta-e ilyen módon az indítványozó Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésén alapuló információs önrendelkezési jogát. Nem a bírói döntésben megjelenő jogértelmezés, hanem az annak alapját képező jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének kétsége merül fel akkor, ha az eljáró bíró számára az alkalmazott jogszabály nem ad lehetőséget a megfelelő mérlegelésre és ezáltal az Alaptörvénnyel összhangban álló tartalmú bírói döntés meghozatalára {hasonló értelemben: 3/2018. (IV. 20.) AB határozat, Indokolás [38]}.
- [30] Az Alkotmánybíróság rámutat: a Jogsegélyegyezmény 5. cikk 5. pontjának megfelelően az Amerikai Egyesült Államok kétséget kizáróan kérte a jogsegélykérelemmel érintett személyes adatok bizalmas kezelését, melyről az eljáró bíróság is kifejezetten meggyőződött, oly módon, hogy a tárgyaláson a bíróság részére az alperes Minisztérium az Amerikai Egyesült Államok Igazságügyi Minisztériuma által küldött jogsegélykérelmet felmutatta. Az Infotv. 9. § (1) bekezdés d) pontja ilyen esetben lehetőséget biztosít a személyes adatokról való tájékoztatás megtagadására. Az indítványozó által kért tájékoztatás megtagadása a Jogsegélyegyezmény 5. cikk 5. pontján, és ekként végső soron az Amerikai Egyesült Államok illetékes hatóságának döntésén alapult.
- [31] Az indítványozó azon érvelése, mely szerint az eljáró bíróságoknak vizsgálniuk kellett volna az indítványozó információs önrendelkezési joga sérelmének szükségességét, illetőleg arányosságát, ugyanakkor lényegében azt kívánta volna meg az eljáró bíróságoktól, hogy a jogsegélykérelem titokban tartására vonatkozó kérés létezésének megállapítását követően az Amerikai Egyesült Államok hatóságainak bizalmas kezelést kérő döntését vizsgálják felül, hiszen csak ebben az esetben válhat lehetségessé az indítványozó kereseti kérelmének teljesítése.
- [32] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság kiemeli: az államok szuverén egyenlősége a nemzetközi jog olyan feltétlen alkalmazást igénylő szabálya, amelyet az Alaptörvény Q) cikk (3) bekezdésének megfelelően Magyarország is elfogad. Az államok szuverén egyenlőségének elvéből közvetlenül következik az ún. *act of state* doktrína, melynek lényege, hogy egy állam bíróságai nem bírálhatják felül egy másik állam kormányzatának saját területén belül a hatásköreinek gyakorlása keretében hozott aktusait [elsőként az Amerikai Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága gyakorlatában: *Underhill v. Hernandez*, 168 U.S. 250 (1897), *Banco Nacional de Cuba v. Sabbatino*, 376 U.S. 398 (1964)]. A bíróságok azt ugyanakkor az adott eljárásra vonatkozó jogszabályi keretek között minden esetben vizsgálhatják, hogy a kérdéses aktus a doktrína hatálya alá tartozónak minősül-e, és ezáltal kizárásra került-e a felülbírálat lehetőségéből. Ennek a követelménynek az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés is egyértelműen megfelelt.
- [33] Mindezen szempontokra tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz VI. cikk (3) bekezdésének sérelmét állító elemét sem találta megalapozottnak.
- [34] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt elutasította.
- [35] 4. Az Abtv. 28. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában meghatározott bírói döntés felülvizsgálatára irányuló eljárásban az Abtv. 26. §-a szerinti, jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját illető vizsgálatot is lefolytathatja. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 28. § (1) bekezdése szerinti vizsgálat kezdeményezésére az indítványozó nem jogosult, a felhívott rendelkezés alapján ugyanis arról az Alkotmánybíróság kivételesen, hivatalból eljárva dönthet [legutóbb: 3015/2019. (I. 7.) AB végzés, Indokolás [43]]. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor az áttérést a konkrét esetben nem tartotta indokoltnak,

figyelemmel részben az indítványban foglaltakra, részben pedig a NAIH elnökének állásfoglalására, melyek alapján az Alkotmánybíróság eljárásában nem merült fel a Jogsegélyegyezményt kihirdető törvény alaptörvény-ellenességének kéteyle.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [36] Nem tudom támogatni a többségi döntést a támadott nemzetközi szerződést kihirdető jogszabály utólagos vizsgálatának elvégzését elvileg lehetőnek minősítő indokolási rész miatt.
- [37] Az indokolás IV. részének 4. pontjában az indokolás azzal az érveléssel tekint el a jelen esetben a nemzetközi szerződés utólagos vizsgálatától, hogy e vizsgálat miatt „az áttérést a konkrét esetben nem tartotta indokoltnak, figyelemmel részben az indítványban foglaltakra, részben pedig a NAIH elnökének állásfoglalására, melyek alapján az Alkotmánybíróság eljárásában nem merült fel a jogsegélyegyezményt kihirdető törvény alaptörvény-ellenességének kéteyle” (Indokolás [35]). Látni kell azonban, hogy az eddigiekben az Alkotmánybíróság a nemzetközi szerződéseket kihirdető jogszabályok utólagos vizsgálatát nem tekintette hatáskörébe tartozónak, és ezt az is megalapozta, hogy az Abtv. 23. § (3) bekezdése csak az előzetes ellenőrzés alá vonást tette lehetővé: „[a]z Alkotmánybíróság hatásköre kiterjed – az (1) bekezdésben foglaltakat nem érintve – a nemzetközi szerződés vagy annak valamely rendelkezése [...] Alaptörvénnyel való összhangjának előzetes vizsgálatára” [Abtv. 23. § (3) bekezdés]. A 23. § (4) bekezdés pedig egy szűk kört jelölve a köztársasági elnököt, illetve a Kormányt jogosítja fel az nemzetközi szerződés kihirdetése előtt az alkotmánybírósági vizsgálat kezdeményezésére. Azzal az érveléssel pedig, hogy az Alkotmánybíróság minden jogszabály Alaptörvénybe ütközését megvizsgálhatja, így ez alól nem lehetnek kivételek a nemzetközi szerződéseket kihirdető jogszabályokba foglalt nemzetközi szerződések rendelkezései sem, az Alkotmánybíróság az eddigiekben nem élt.
- [38] A többségi indokolás a fenti megfogalmazással implicite elvileg lehetőnek ismerte el ezt az utólagos vizsgálatot, miközben erre nincs explicit alaptörvényi felhatalmazása, de összetétele máskülönben is kétségessé teszi, hogy az ország külpolitikai kötelezettségvállalásait ténylegesen is ellenőrizni tudná. A szűkebb jogágakra szakosodott rendes bíróságokhoz képest az alkotmánybíróságok generalista hatásköre amúgy is folyamatosan gondot okoz az új és új alkotmánybírók számára, akik fő szabályként maguk is egy-egy szűkebb jogágban szerzett tapasztalatokkal érkeztek ide, és ezzel a további kiterjesztéssel a teljes a nemzetközi szerződési rendszer ellenőrzés alá vonásával ez a feszültség csak fokozódhat. Így különvéleményemben jelzem, hogy a kifogásolt indokolási rész helyett a következő indokolást támogattam, melyet sajnálatos módon a testületi többség nem fogadott el: „Az Alkotmánybíróság ugyanakkor az áttérést a konkrét esetben nem tartotta lehetőnek, figyelemmel arra, hogy a jogszabály tartalmilag egy nemzetközi szerződést foglal magában, melynek utólagos vizsgálata nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe” (Indokolás [35]).

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [39] Nem értek egyet azzal, hogy az Alkotmánybíróság visszautasítja a Jogsegélyegyezmény alkotmányossági felülvizsgálatát.
- [40] A rendelkező rész 2. pontja szerinti visszautasítást önmagában eljárásjogi szempontból sem tartom helyesnek. Nem volt ugyanis külön visszautasítható határozott indítványi kérelem – az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panasz – arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a bíróság által alkalmazott Jogsegélyegyezmény érintett rendelkezése alaptörvény-ellenességét és a jogszabályt semmisítse meg. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti panaszában kérte mellékesen, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 28. § (1) bekezdése alapján, vagyis hivatalból vizsgálja a Jogsegélyegyezményt kihirdető törvény alaptörvény-ellenességét is, azt ezúton semmisítse meg, valamint zárja ki a konkrét ügyben történő alkalmazhatóságát [megszüntetendő az Alaptörvény VI. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti jogainak alaptörvény-ellenes korlátozását]. Az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz kapcsán, az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti határozott indítványi kérelem hiányában ez utóbbi visszautasításáról nem kellett volna külön rendelkezni.
- [41] Az Abtv. 28. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság azonban hivatalból áttérhet a megtámadott bírói döntésről a bíróság által alkalmazott jogszabály felülvizsgálatára. Az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként eljáró Alkotmánybíróság [vö.: Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése] nyilván akkor dönt e vizsgálat hivatalból történő megindításáról, ha aktivitását az Alaptörvény védelme feltétlenül igényli. Értelemszerűen így döntést hozni, illetve indokolni sem kell, ha nincs semmi igény arra, hogy az Alkotmánybíróság hivatalból eljárjon (és az Alaptörvény védelmében az alaptörvény-ellenességet kiiktassa). Következésképpen nem értek egyet a határozat végén azzal a magyarázattal, ami indokolást kíván adni a hivatalból indítható vizsgálat mellőzésére. Nem mellékesen azért sem, mert a sommás érvelés nem tud meggyőzni arról, hogy az Alaptörvény védelme, a VI. cikk (1) és (3) bekezdésében foglalt jogok biztosítása – figyelemmel „a NAIH elnökének állásfoglalására” – adott esetben ne igényelte volna az Abtv. 28. § (1) bekezdése szerinti eljárást.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/179/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3162/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.216/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Kiss N. Csaba ügyvéd, 1172 Budapest, Teréz utca 7.) eljáró indítványozó gazdasági társaság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.216/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint az indítványozó raktárbázisán korábban 2 darab 2000 köbméteres üzemanyagtároló tartályban pakurát tároltak, majd a gázfűtésre történő áttérés után azokat az indítványozó bérbe adta egy kft.-nek (a továbbiakban: bérlő) fűtő- és tüzelőolaj tárolása céljából. A tartályokból ismeretlen körülmények között olaj folyt ki, amely talaj- és felszín alatti víz-szennyezést okozott. A Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség (a továbbiakban: Felügyelőség) a helyszínen 2000 októberében tartott ellenőrzés során azt állapította meg, hogy a földmencedencében elhelyezett üzemanyag-tartályok környezetében a földtani közeg erősen szennyezett. A Felügyelőség mint elsőfokú hatóság az indítványozót és a bérlőt egyetemlegesen részletes tényfeltárás végzésére kötelezte, mely határozatot sem az indítványozó, sem a bérlő nem támadott meg, és a határozatban foglaltaknak az indítványozó eleget tett.
- [3] A Felügyelőség mint elsőfokú környezetvédelmi hatóság ezt követően a KTF:2177-7/2015. számú határozatával az indítványozót és a bérlőt a földtani közeg és a felszín alatti víz tekintetében egyetemlegesen beavatkozás elvégzésére és beavatkozás alatti kármentesítési monitoring végzésére kötelezte. A határozat indokolása szerint az indítványozó és a bérlő környezethasználónak minősülnek, felelőségük ez alapján egyetemleges.
- [4] Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség (a továbbiakban: OKTF) 2015. május 11. napján kelt, OKTF-KP/8234-3/2015. számú határozatával az elsőfokú határozatot a beavatkozás alatti kármentesítési monitoring végzésének mikéntje körében megváltoztatta, egyebekben helybenhagyta. Az egyetemleges felelőség körében a határozat kiemelte, hogy a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) 102. § (1) bekezdése értelmében a szennyezéssel érintett ingatlan mindenkor tulajdonosát egyetemleges felelőség terheli a környezetkárosodásért, illetve a környezetveszélyeztetésért. Az egyetemleges felelőség alól csak abban az esetben mentesül, amennyiben kétséget kizáróan bizonyítja, hogy a felelőség nem őt terheli. Az OKTF határozatában hangsúlyozta, hogy az indítványozó a kármentesítés kezdeti szakaszában a tényfeltárással kötelezés során nem vitatta a szennyezésért való felelőségét, ezt követően végrehajtotta a tényfeltárást és elkészítette a szükséges dokumentációt.
- [5] 1.2. Az indítványozó keresetében az OKTF határozatának az elsőfokú határozatra is kiterjedő hatályon kívül helyezését kérte. Álláspontja szerint a korábbi egyetemleges kötelezést megállapító határozatok elfogadása nem jelentette az egyetemleges felelőség elfogadását is, és ugyancsak vitatta, hogy a beavatkozási terv készítésére való kötelezés a későbbi beavatkozásra kötelezéssel lenne egyenrangú. A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 7.K.27.733/2015/6. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította.
- [6] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme nyomán eljáró Kúria 2016. szeptember 7. napján kelt Kfv.VI.37.363/2016/6. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A Kúria részben hivatalból észlelte, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta

a bérló mint ellenérdekű fél tájékoztatását a beavatkozás lehetőségéről, részben pedig azt észlelte, hogy a perben csatolt iratanyagból hiányoznak azon eljárás iratai, amelyek az OKTF szerint az egyetemlegesség kérdésén már jogerősen eldöntöttek. A megismételt eljárásban a Kúria az elsőfokú bíróság feladatául szabta ezen eljárás iratainak beszerzését, és ez alapján mindent megelőzően az egyetemlegesség kérdésében való döntést. A Kúria ugyanis nem osztotta az elsőfokú bíróság azon álláspontját, hogy a korábbi határozatok jogerősen a véglegesség erejével döntöttek volna el a felelősség kérdésén. A Kúria azt is rögzítette, hogy a Kvt. 102. § (2) bekezdése szerinti mentesüléshez nem elegendő a tényleges használó megnevezése, hanem kétséget kizáróan azt is bizonyítani kell, hogy az indítványozót felelősség nem terheli.

- [7] 1.3. A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a megismételt eljárás során született 7.K.28.016/2016/29. számú ítéletében megállapította, hogy a Felügyelőség korábbi határozata a felelősség kérdésén nem döntötte el. A bíróság ugyanakkor arra a megállapításra jutott, hogy az egyetemleges felelősség fennáll, mert az indítványozó nem tudta kétséget kizáróan bizonyítani, hogy a felelősség nem őt terheli, ekként a Kvt. 102. § (2) bekezdése szerinti mentesülésre nincs jogi lehetőség. A bíróság megítélése szerint sem a szennyezés pontos időpontja, sem annak időbeli kiterjedtsége nem volt megállapítható, az indítványozó pedig az eljárás során nem tudott olyan személyt, illetőleg gazdasági társaságot megnevezni, aki vagy amely a szennyezést kétséget kizáróan okozta. Ebből következően az elsőfokú hatóság által hozott beavatkozás elvégzésére és beavatkozás alatti kármentesítés monitoring végzésére egyetemlegesen kötelező határozat, valamint az ezt helybenhagyó másodfokú határozat a jogszabályokban foglaltaknak megfelelt.
- [8] A jogerős ítélet ellen az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet annak az első- és másodfokú határozatra is kiterjedő hatályon kívül helyezése és az elsőfokú hatóság új eljárásra kötelezése iránt. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet alaptalannak találta és a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletét Kfv. VI.37.216/2018/8. számú ítéletével hatályában fenntartotta. A Kúria megítélése szerint az elsőfokú bíróság a pontosan és törvényesen megállapított tényállásból helytálló jogi következtetést vont le. A Kúria megítélése szerint az OKTF az egyetemleges felelősség megállapítását két indokra alapította, melyek közül csak az egyik volt a korábbi jogerős határozatokra történő hivatkozás, és helyesen (és egyben a kúriai végzésnek megfelelően) járt el az elsőfokú bíróság, amikor az első indok megdőlését követően a határozatban fellelhető másik okfejtést is vizsgálat tárgyává tette. A Kúria kiemelte, hogy a Kvt. 102. § (2) bekezdése nem azt írja elő, hogy a tulajdonosnak azt kell bizonyítania, hogy a szennyezést az ingatlan tényleges használója okozta, hanem azt, miszerint a felelősség nem őt terheli, ugyanakkor a nemleges bizonyítás legkézenfekvőbb módja, ha a tulajdonos az általa használnak megnevezett személy környezetszennyező magatartását bizonyítja. A Kúria osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, hogy az indítványozó nem tudta kétséget kizáróan bizonyítani, hogy a felelősség őt nem terheli, és a tanú meghallgatásból származó adatok sem tudták volna bizonyítani az indítványozó felelősségének hiányát, tekintettel arra, hogy a szennyezés olyan anyagot is tartalmazott, amely nem köthető a bérlóhoz.
- [9] 1.4. A Kúria ítéletével szemben az indítványozó nyújtott be alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-ára alapítva, tekintettel arra, hogy megítélése szerint a Kúria Kfv.VI.37.216/2018/8. számú ítélete sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, C) cikk (1) bekezdését, R) cikk (1) és (2) bekezdéseit, XXI. cikk (1) és (2) bekezdéseit, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, valamint a 28. cikket.
- [10] Az alkotmányjogi panasz szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság követelményével, a C) cikk (1) bekezdése szerinti hatalommegosztás elvével, az R) cikk (1) és (2) bekezdése szerinti jogszabályok primátusának elvével, mert úgy foglalt állást, hogy egy közigazgatási eljárásban elsődlegesen a közigazgatási ügyszakban van lehetőség bizonyításra, miközben a közigazgatási per során is lehetséges a bizonyítás.
- [11] Az indítványozó szerint a Kúria ítélete megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését azáltal, hogy a tanúbizonyítási indítványt elutasította és ezáltal megtagadta az indítványozótól azt a jogot, hogy a perbeli álláspontját bizonyítsa. Álláspontja szerint a tanú éppen az indítványozó által használt anyagokról tudott volna nyilatkozni, és igazolhatta volna, hogy az indítványozó nem végzett fűtőanyag-tárolást a területen, tehát nem is okozhatta a fűtőanyag kiömlése miatt bekövetkezett környezetszennyezést.
- [12] A Kúria ítélete az indítvány szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését is, mivel valójában elvonta az indítványozó érdemi jogorvoslati jogát azáltal, hogy nem észlelte az elsőfokú ítélet súlyos eljárási jogszabálysértését és nem helyezte azt hatályon kívül. Ugyancsak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései-

nek sérelmét eredményezi, hogy a Kúria hozzájárult egy olyan jogsértő közigazgatási bírósági ítélet hatályban tartásához, amely ellentétes a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 339. § (1) és (3) bekezdéseivel. Az eljáró elsőfokú bíróság az indítványozó álláspontja szerint egyértelműen megállapította a közigazgatási határozat jogszabálysértő jellegét, azonban elmulasztotta annak hatályon kívül helyezését, jóllehet ebben a kérdésben a bíróságnak nincs mérlegelési lehetősége.

- [13] Az indítványozó szerint a Kúria döntése sérti az Alaptörvény XXI. cikk (2) bekezdését is, mely egyértelműen a szennyezést okozó személy felelősségét állapítja meg, miközben az alkotmányjogi panasz alapját képező perben az indítványozó bizonyította, hogy okozói felelősség a szennyezésért nem terheli. Azáltal pedig, hogy a Kúria hozzájárult egy olyan ítélet hatályban való fenntartásához, amely alapján egy szennyezést nem okozó jogi személy felelősségének megállapítására került sor, a Kúria végső soron megsértette az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó értelmezési kötelezettségét is. Az elsőfokú bíróság és a Kúria súlyosan tévesen és jogsértően követelte meg az indítványozótól, hogy nevezze meg a szennyezés okozóját, miközben a Kvt. 102. § (2) bekezdése csak azt kívánja meg az ingatlantulajdonostól, hogy igazolja: a felelősség nem őt terheli. Az indítványozó megítélése szerint egyértelműen megnevezte azt a bérlőt, aki az ingatlant a szennyezés időpontjában használta, és az sem volt vitás a perekben, hogy ez idő alatt az indítványozó ugyanezt az ingatlant és az ott levő berendezéseket nem használta. Ez pedig azt jelenti, hogy az indítványozó sem ténylegesen, sem pedig jogilag nem felelős a bekövetkezett környezetszennyezésért.
- [14] Az indítvány a XXI. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben indokolást nem tartalmaz.
- [15] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [16] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság ítéletét az indítványozó jogi képviselője 2018. december 17. napján vette át, míg az alkotmányjogi panasz 2019. február 15. napján, határidőben került benyújtásra. A jogi képviselővel eljáró indítványozó csatolta az eljáró jogi képviselő meghatalmazását. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát.
- [17] 2.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § a) pont, 52. § (1b) bekezdés b) pont], hogy az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozzon. Tekintettel arra, hogy az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése, és az R) cikk (1) és (2) bekezdései, illetőleg 28. cikke nem az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogait tartalmazzák, így azok értelemszerűen nem vethetők fel az indítványozó Alaptörvényben garantált jogának sérelmét sem {A C) cikk (1) bekezdésére legutóbb: 3065/2019. (III. 29.) AB végzés, Indokolás [39], az R) cikk (1) és (2) bekezdései vonatkozásában legutóbb: 3079/2019. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [17], a 28. cikkekre legutóbb: 3083/2019. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [19]}. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére mint Alaptörvényben biztosított jogra az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint csak két esetben alapítható alkotmányjogi panasz: a kellő felkészülési idő hiánya, illetőleg a visszaható hatály tilalma miatt. Az indítványozó által a B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben megjelölt jogállamiság elvét az Alkotmánybíróság nem tekinti az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának {legutóbb hasonlóan: 3038/2019. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [12]}. Ennek megfelelően az indítvány ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában nem teljesíti az Abtv. 27. § a) pontja szerinti követelményt.
- [18] 2.3. Az Alaptörvény XXI. cikk (2) bekezdése értelmében „[a]ki a környezetben kárt okoz, köteles azt – törvényben meghatározottak szerint – helyreállítani vagy a helyreállítás költségét viselni.” A XXI. cikk (2) bekezdésében megjelenő „szennyező fizet” elve mind a magyar, mind a nemzetközi, mind pedig az uniós jogban kiemelt jelentőséggel bír, és szorosan hozzátartozik a környezet minőségének megőrzéséhez, védelméhez és javításához, az emberi egészség védelméhez, a nemzet közös örökségébe tartozó természeti erőforrások gondos hasznosításához és megővéséhez. Ekként a szennyező fizet elve az egészséges környezethez való joggal, valamint az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jognak nem minősülő P) cikk (1) bekezdésével összefüggésben, azoknak az Alaptörvényben külön is nevesített részelemeként nem csupán

a jogalkotás számára ír elő abszolút tartalmi korlátot, hanem az egyedi ügyekben eljáró jogalkalmazóknak is mindenkor tekintettel kell lenniük ezen elv érvényesülésére a jogszabályok alkalmazása során {a visszalépés tilalmával összefüggésben hasonlóan: 3223/2017. (IX. 25.) AB határozat, Indokolás [29]}.

- [19] 2.4. Az indítvány további elemei az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem követelményének csak részben felelnek meg. Az alkotmányjogi panasz nem tartalmaz ugyanis indokolást arra vonatkozóan, hogy a támadott bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésével, ezért az indítvány ebben az elemében nem teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelményt.
- [20] 2.5. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kétye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [21] 2.5.1. Az Alkotmánybíróság következetes, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlata szerint nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntések jog-, illetve törvényszerűségét, ezért „[ö]nmagában a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az indítvány azon elemeit, amelyek a támadott ítélet régi Pp. szabályaiba ütközését állítják, sem a XXVIII. cikk (1) bekezdésével, sem pedig a XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben nem vizsgálhatja.
- [22] 2.5.2. Az indítvány szerint a támadott bírói döntés sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot rögzítő XXVIII. cikk (1) bekezdését, tekintettel arra, hogy az eljáró bíróság az indítványozó tanúbizonyítási indítványát elutasította, és ezáltal megtagadta az indítványozótól azt a jogot, hogy a perbeli álláspontját bizonyítsa. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványozó alkotmányjogi panaszának ezen elemében valójában a számára kedvezőtlen bírói döntés törvényességi – és nem alkotmányossági – kritikáját fogalmazta meg, amikor a bíróság bizonyítási, illetőleg bizonyíték-értékelési tevékenységét kifogásolta. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a hatáskörébe tartozó ügyekben is kizárólag alkotmányjogi, és nem pedig szakjogi kérdésekben dönt, azaz a konkrét ügy elbírálása minden esetben az eljáró bíróságok feladata. Ezzel áll összhangban az is, hogy az Alkotmánybíróság nem ténybíróság, azaz a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ennek eredményeként a tényállás megállapítása az eljáró bíróságok feladata. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, azaz annak, hogy a bíróságok egy-egy tényt miként értékelnek, valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülvizsgálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel {legutóbb például: 3006/2019. (I. 7.) AB végzés, Indokolás [11]}. Miközben az kétséget kizáróan megállapítható, hogy az eljáró bíróságok érdemben megindokolták, hogy miért utasították el az indítványozó tanúbizonyítási indítványát, ezen indokolás helytállóságának vizsgálata már nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Ennek megfelelően az indítvány a XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmével összefüggésben nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételek egyikének sem.
- [23] 2.5.3. Az indítványozó érvelése szerint a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogot is, mert valójában elvonta az indítványozó érdemi jogorvoslati jogát azáltal, hogy nem helyezte hatályon kívül az indítványozó álláspontja szerint súlyosan jogszabálysértő elsőfokú bírósági döntést. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik, tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti {összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60], legutóbb például: 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [16]}. A konkrét ügyben az indítványozó kétséget kizáróan élt a jogorvoslat lehetőségével, és rendes és rendkívüli jogorvoslati kérelmeit a bíróságok érdemben elbírálták. A jogorvoslathoz való jogból ugyanakkor nem az következik, hogy a jogorvoslatot elbíráló szervnek a kérelemnek minden körülmények között helyt kell adnia, hanem csak az, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [16]}, mely jelen esetben kétséget kizáróan megtörtént. Ennek megfelelően

önmagában az a tény, hogy a Kúria nem tartotta megalapozottnak az indítványozó által előadottakat, illetőleg az indítványozó vitatja a Kúria döntésében foglalt megállapításokat, nem vetheti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét, és az indítvány ebben az elemében nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.

- [24] 2.5.4. Az indítványozó arra is hivatkozik, hogy a Kúria döntése sérti az Alaptörvény XXI. cikk (2) bekezdését is, mert egyértelműen a szennyezést okozó személy felelősségét állapítja meg, miközben az indítványozó bizonyította, hogy okozói felelősség a szennyezésért nem terheli. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványozó az alkotmányjogi panasz ezen elemében a támadott bírói döntés számára hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, ekként az nem alkotmányossági, hanem törvényességi érveket fogalmaz meg, melyek vizsgálata az Alkotmánybíróság hatáskörein kívül esik. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság utal a jelen végzés 2.5.2. pontjában (Indokolás [22]) a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatos megállapításokra is, melyeket az Alkotmánybíróság a XXI. cikk (2) bekezdése indítványban állított sérelmével kapcsolatosan is irányadónak tekint. Mindezekből következően megállapítható, hogy az indítvány a XXI. cikk (2) bekezdésével összefüggésben sem tartalmaz olyan állítást, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [25] 3. Az Alkotmánybíróság mindezen érvekre figyelemmel az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/364/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3163/2019. (VII. 10.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 33/A. §-a és 11/A. címe, továbbá a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az egyházi szervezet indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján 2013. november 22-én benyújtott alkotmányjogi panaszában a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (a továbbiakban: Ehtv.), valamint az Abtv. 33/A. §-a, illetve 11/A. címe alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Kérelmét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, C) cikk (1) bekezdésének, I. cikk (3) bekezdésének, VII. cikkének, XIII. cikkének, XV. cikk (2) bekezdésének, XXIV. cikkének, XXVIII. cikkének és 4. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapozta.
- [2] Az indítványozó az eljárás megindításának indokaként előadta, hogy 1998. november 19-én vették nyilvántartásba egyházként, a 2012. január 1-jén hatályba lépett Ehtv. következtében azonban jogállása egyesületté változott. Az Alkotmánybíróság 2013. március 1-jén hozott 6/2013. (III. 1.) AB határozata után – amely őt érintően is megállapította, hogy „az OGYh. mellékletében megjelölt egyházak egyházi jogállásukat nem veszítették el, vallási egyesületté történő átalakulásuk nem kényszeríthető ki” – az indítványozó kimondta az egyesületből egyházzá történő visszaalakulását. Miután a – 2013. augusztus 1-jén hatályba lépett – vallási közösségek jogállásával és működésével kapcsolatos törvényeknek az Alaptörvény negyedik módosításával összefüggő módosításáról szóló a 2013. évi CXXXIII. törvény (továbbiakban: Ehtvmód.) következtében az indítványozó nem minősült bevett egyháznak, álláspontja szerint súlyos joghátrányok érték.
- [3] Az indítványozó elsősorban az Ehtvmód. közjogi érvénytelenségére hivatkozva kérte az Ehtv.-nek és az Abtv. ezzel összefüggő rendelkezéseinek a megsemmisítését. Az indítvány szerint a módosítás nem felelt meg a jogbiztonság és a kellő felkészülési idő követelményének sem, mivel a vallási szervezetekre nézve bizonytalan jogi helyzetet teremtett. Az indítvány az Ehtv. 6. § (1) bekezdésének második mondata (a bevett egyház meghatározása), 13/A. §-a (vallási közösségek szolgálatában álló személy), 14. §-a és 14/A. §-a (egyházként történő elismerési eljárás feltételei), 14/B. §-a, 16–18. §-ai, 19/A. §-a (vallási közösségek bevételi forrásai) és 20–25. §-a (egyházi jogi személy működésének szabályai) alaptörvény-ellenességét tartalmi alapon is állította és indokolta. Álláspontja szerint az egyházkénti elismerési eljárás szabályai nem felelnek meg a normavilágosság követelményének, sértik a jogbiztonság és a jogrend kiszámítható működésének követelményét, a tisztességes eljáráshoz való jogot, a jogorvoslathoz való jogot és a bírósághoz fordulás jogát, ami ellentétesek a vallásszabadsággal, szükségtelenül és aránytalanul jogkorlátozóak. A törvény által a bevett egyház és egyéb vallási szervezetek között tett megkülönböztetés az indítványozó álláspontja szerint diszkriminatív, különös tekintettel az egyházak gazdasági tevékenységére, adománygyűjtésére, nyilvántartására, valamint az egyházi jogi személyre vonatkozó szabályokra.
- [4] 2. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtását követően az Ehtv. 33. § (1) bekezdése alapján kezdeményezte az emberi erőforrások miniszterénél bevett egyházként történő elismerését. Figyelemmel arra, hogy az egyházkénti elismerési eljárásának eredménye befolyásolhatja az alkotmányjogi panasz több részének érdemi elbírálhatóságát és elbírálását, az Alkotmánybíróság az Abtv. 60. §-a alapján IV/1721-12/2013. számú végzé-

sével az alkotmányjogi panasz tárgyában folyó eljárást az egyházként történő elismerési eljárás befejezéséig felfüggesztette.

- [5] A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény módosításáról 2018. évi CXXXII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 2019. április 15-i, illetve 16-i hatállyal módosította az Ehtv.-t. Az Ehtv. módosított 37. § (1) bekezdésének a) pontja szerint a Módtv. hatálybalépésének napján megszűnnek az Országgyűlés előtt folyamatban lévő, vallási tevékenységet végző szervezet egyházként történő elismerésére irányuló eljárások. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság IV/1721-17/2013. számú végzésével a felfüggesztett eljárásának továbbfolytatásáról döntött.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróság az eljárása során megállapította, hogy Módtv. nem csak az egyházként történő elismerésre irányuló eljárások megszüntetéséről rendelkezett, hanem az Ehtv.-nek az indítványozó által támadott valamennyi rendelkezését módosította, az Abtv.-nek a támadott rendelkezéseit pedig hatályon kívül helyezte.
- [7] Az Abtv. 41. § (3) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét akkor állapíthatja meg, ha a jogszabályt konkrét esetben még alkalmazni kellene. Az Alkotmánybíróság ezt a rendelkezést az alkotmányjogi panasz eljárással összefüggésben korábbi határozataiban úgy értelmezte, hogy „amennyiben egy jogszabályi rendelkezés alkalmazásra került (hatályosult) és ez a panaszos szerint alapjogi sérelmet okozott, a vizsgálat [...] akkor is lefolytatható, ha a támadott jogszabályt (jogszabályi rendelkezést) a jogalkotó időközben módosította – esetleg hatályon kívül is helyezte –, ugyanakkor ezzel az állított alapjogi sérelmet nem szüntette meg” {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [42]; 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [227]}. Ilyen esetben is különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen az indítványozó alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg közvetlen alkotmányjogi panaszt az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változatától {3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Az Alkotmánybíróság tehát az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti eljárásban csak akkor állapíthatja meg hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét és rendelkezhet alkalmazhatóságának visszamenőleges kizárásáról, ha a támadott rendelkezés időbeli hatálya alatt az indítványozónak jogsérelmet okozott, amely az indítvány benyújtásakor fennállt {vö.: 6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [42], [50] és [215]}.
- [8] Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikke szerinti törvény előtti egyenlőség és hátrányos megkülönböztetés tilalmának – valamint a XIII. cikkben biztosított tulajdonhoz való jognak – a sérelmét az Ehtv. 13/A. §-ával, 16–18. §-ával és 20–25. §-ával kapcsolatban amiatt állította, hogy rá a vallási közösségek különböző típusait szabályozó rendelkezések közül a (vallási tevékenységet végző szervezetre irányadó) kedvezőtlenebbek vonatkoztak, illetve kedvezőbbek nem vonatkoztak. Az érintettség mint az érdemi vizsgálat előkérdése is ennek az igazolásától függött, tehát az indítványozó jogállásának volt függvénye, amelyet viszont az egyházkénti elismerési eljárásának eredménye befolyásolt; ezért is döntött az Alkotmánybíróság az utóbbi eljárás befejezéséig a jelen alkotmányjogi panasz eljárás felfüggesztéséről. Az Alkotmánybíróság utóbb a 3310/2018. (X. 16.) AB határozatban mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet állapított meg amiatt, hogy a jogalkotó nem szabályozta az Ehtv. 33. § (1) bekezdése szerint indult egyházként történő elismerési eljárásban a kezdeményező vallási szervezetek jogállását az eljárás lezárásáig. Az indítvány benyújtásakor és azt követően az elismerési eljárás időtartama alatt éppen emiatt a másik alkotmányossági probléma – az indítványozóra vonatkozó szabályozás bizonytalansága – miatt nem volt megállapítható, hogy a kedvezőtlenebb rendelkezések időbeli hatályuk alatt az indítványozót érintették-e, neki az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben az indítványban állított jogsérelmet okozhattak-e. Az indítványozó által diszkriminatívnak tartott, bevett egyházakra vonatkozó - a vallási tevékenységet végző szervezetekre vonatkozóakhoz képest – kedvezőbb szabályok elvileg azáltal okozhattak sérelmet az indítványozónak, hogy rá indokolatlanul nem vonatkoztak. Ezek tekintetében, miután hatályukat veszítették, az Alkotmánybíróság – alaptörvény-ellenesség megállapítása esetén – az alkalmazhatóság visszamenőleges kizárásáról rendelkezhetne, de ez a jogkövetkezmény – a probléma jellegéből adódóan – nem tudná az indítványozó által állított sérelmeket orvosolni, ahhoz ugyanis a szabályozás személyi hatályának módosítására lenne szükség.
- [9] Az indítványozó az Ehtv. 14. §–14/B. §-át, valamint az Abtv. 33/A. §-át az Alaptörvény VII. cikke szerinti vallásszabadság, a XXIV. cikke és XXVIII. cikke szerinti tisztességes eljáráshoz és jogorvoslathoz való jog, valamint a B) cikke szerinti kellő felkészülési idő követelményének sérelmére hivatkozással támadta. A kifogásolt rendelkezések az egyházként történő elismerés feltételeit, eljárási és jogorvoslati rendelkezéseit tartalmazták, amelyek

nem közvetlenül hatályosultak, hanem részben a miniszter, illetve a felülvizsgálatot végző bíróság eljárásában kerülhettek alkalmazásra (ez esetben a bírói döntéssel összefüggésben, azt követően lehetett volna megtámadni), részben pedig az Országgyűlés és Alkotmánybíróság eljárásában, ez utóbbiakra azonban nem került sor, így a rendelkezések alkalmazása az indítványozónak jogsérelmet nem is okozhatott. Az Alkotmánybíróság ehelyütt megjegyzi, hogy a 36/2017. (XII. 29.) AB határozatban mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet állapított meg az egyházként történő elismerési eljárásban előírt döntési határidő elmulasztásával kapcsolatos garanciák hiánya miatt.

- [10] Az Alaptörvény B) cikke szerinti jogbiztonság elvébe ütközés miatt kifogásolta az indítvány a bevett egyháznak az Ehtv. 6. § (1) bekezdésébe foglalt meghatározását, valamint a 33. § (1) bekezdését, amely azt szabályozta, hogy indítványozó miként kérheti bevett egyházzá minősítését. Az Alkotmánybíróság következetes joggyakorlata szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben „alkotmányjogi panaszt elsősorban a vizsgálható hatályú jogalkotás tilalmára és a felkészülési idő hiányára lehet alapítani, önmagában a jogállamiság követelményének sérelmére nem lehet hivatkozni” {elsőként lásd: 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Ezért ezek az indítványi elemek abban az esetben sem lettek volna érdemben elbírálhatóak, ha a Módtv. nem módosította volna a fenti rendelkezéseket. Az Alkotmánybíróság azonban megjegyzi, hogy a – hivatalból – mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet megállapító 3310/2018. (X. 16.) AB határozatban hangsúlyozta, hogy az „Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében deklarált – a jogbiztonságot is magába foglaló – jogállamiság elvéből következik, hogy a korábban tartósan nyilvántartásba vett egyházként, jogilag rendezett körülmények között működő vallási szervezetek jogállása – amely belső szervezetüket, különböző típusú intézményekkel kapcsolatos fenntartói minőségüket, adójogi státuszukat, stb. is befolyásolja – nem tehető ki hosszantartó, bizonytalan kimenetelű jogvitáknak” (Indokolás [46]), amely követelményt a jogalkotó a megfelelő átmeneti szabályozás megalkotásának elmulasztásával megsértett.
- [11] Az indítványozó az Ehtvmód. közjogi érvénytelenségét állítva az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, C) cikk (1) bekezdésére és 4. cikk (1) bekezdésére hivatkozással az Ehtv. egészének megsemmisítését is kérte, azon az alapon, hogy a módosítás az Ehtv. olyan nagyszámú rendelkezését érintette, hogy közjogi érvénytelensége szükségképpen kihat az egész törvényre. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy jogszabály közjogi érvénytelenségének vizsgálatának értelemszerűen az adott alkotmánybíróági eljárás keretei között, az arra vonatkozó feltételekkel lehet helye. Ennek megfelelően az Abtv. 26. §-a szerinti alkotmányjogi panasz eljárásokban valamely jogszabály közjogi érvénytelenségének a vizsgálatára az indítványozó Alaptörvényben biztosított joga sérelmének vizsgálatával összefüggésben kerülhet sor. Mivel – a fentiekben kifejtettek szerint – a törvény támadott, már hatálytalan rendelkezései vonatkozásában az indítványozó érintettsége, illetve az általa állított jogsérelem bebizonyosítása nem volt kimutatható, ezért az Alkotmánybíróság a törvényi rendelkezéseket megállapító Ehtvmód., illetve az Ehtv. közjogi érvénytelenségének vizsgálatát sem végezhetette el.
- [12] A Módtv. hatályba lépése következtében az Ehtv. szabályozási rendszere – azon belül különösen a vallási közösségekre vonatkozó része – jelentősen módosult. Ennek keretében a korábban bevett egyházakat és vallási tevékenységet végző szervezeteket megkülönböztető szabályozás – a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségek négy típusaként – már a vallási egyesület, a nyilvántartásba vett egyház, a bejegyzett egyház és a bevett egyház szervezeti formákat nevesíti (lásd Ehtv. 7. §). A szervezeti formák újraszabályozásával, bővülésével megváltozott az egyes jogi formák igénybevételének feltételrendszere, valamint a rájuk vonatkozó szabályozás tartalma, a hozzájuk tartozó jogosultságok meghatározása. Ebből következően Módtv. által megállapított új rendelkezések vonatkozásában az indítvány által a szabályozás tartalmával kapcsolatban felvetett alkotmányossági problémák az indítvány indokolásában leírt eredeti összefüggésekben már nem voltak vizsgálhatóak.
- [13] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ehtv.-nek az Ehtvmód. által megállapított, 2019. április 15. előtt hatályos rendelkezései, valamint az Abtv. 33/A. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz indítvány nyilvánvalóan okafogyottá vált, ezért az eljárást az Abtv. 59. §-a és az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján megszüntette.
- [14] 4. Az Alkotmánybíróság tájékoztatja az indítványozót, hogy amennyiben az Ehtv. a Módtv.-vel megállapított valamely új rendelkezésének bírói döntés nélküli, közvetlen alkalmazása vagy hatályosulása folytán Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következik be, akkor a jogszabály hatálybalépésétől számított száznolc-

van napon belül az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezheti [lásd Abtv. 26. § (2) bekezdés, 30. § (1) bekezdés].

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1721/2013.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3164/2019. (VII. 10.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.21.711/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Bojtiné Fegyveres Ibolya (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselő útján (Dr. Végh Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Végh Sándor ügyvéd, 4026 Debrecen, Péterfia utca 46. I. emelet) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján – utalással az Abtv. 26. § (2) bekezdésére is – alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, és kérte a Kúria Pfv.I.21.711/2017/4. számú ítélete, illetve ezzel összefüggésben a Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.045/2017/5. számú és a Debreceni Törvényszék 8.P.21.402/2015/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Kérte továbbá az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 42. §-ának „hiányos rendelkezése miatti alaptörvényellenességét állapítsa meg”.
- [3] 1.1. A megelőző peres eljárásban megállapított tényállás szerint a peres felek testvérek. Az örökhagyó a peres felek édesanyja. Az alperes és az örökhagyó 2010. október 16-án Hajdúböszörményben ügyvéd által szerkesztett okiratba foglalt öröklési szerződést kötött. Az örökhagyó a részére nyújtandó tartás, gondozás, ápolás és eltemetési szolgáltatás fejében általános örökösül az alperest nevezte meg. A szerződést tanúként egy magán-személy és az okiratot szerkesztő ügyvéd felesége írták alá e minőségük feltüntetésével. Az örökhagyó 2011. március 15-én elhunyt.
- [4] A megelőző eljárásban felperesként részt vett indítványozó a keresetében az öröklési szerződés érvénytelenségének a megállapítását kérte – egyebek mellett – arra hivatkozással, hogy annak alakiséga nem felel meg a végrendelet alakiségára vonatkozó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 629. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt feltételeknek, mert az egyik tanú aláírása nem olvasható.
- [5] Az elsőfokú bíróság a 8.P.20.038/2012/38. számú ítéletével a keresetet elutasította. A másodfokú bíróság a Pf.II.20.242/2014/5. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [6] A Kúria az indítványozó felülvizsgálati kérelme folytán meghozott – Pfv.I.21.383/2014/4. számú – végzésével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A Kúria indokolásában – figyelemmel a 3/2012. PJE határozatban foglaltakra – kifejtette, hogy a más által írt (ún. allográf) végrendelet megalkotásánál a tanúk közreműködésének az a rendeltetése, hogy egyrészt az örökhagyó névalírást hitelesítsék, mégpedig úgy, hogy a végrendeletet e minőségük feltüntetésével aláírják, másrészt a végrendelkező személy azonosságát igazolják. A Kúria kiemelte, hogy nem határozható meg pontosan, hogy mi minősül tanúkénti aláírásnak a végrendelkezés szempontjából, ezért a tanú esetében elfo-

gadható aláírásként a tanú által magáénak elismert, más esetben is így használt olvashatatlan aláírás. A végrendeleti tanú aláírásával szemben tehát nem az a követelmény, hogy az megfeleljen az aláírás szokásos módjának, hanem az, hogy az illető tanú szokásosan azt alkalmazza aláírásként és a tanú személye magából a végrendeletből – vagy öröklési szerződésből – mint okiratból külön bizonyítás nélkül beazonosítható legyen. A Kúria rámutatott arra is, hogy a tanú személyére vonatkozó más bizonyíték – az okiraton kívül – nem hozható fel, ebben a körben bizonyításnak nincs helye.

- [7] A Kúria e szempontok alapján megállapította, hogy sem az első-, sem a másodfokú bíróság nem folytatott le bizonyítási eljárást arra vonatkozóan, hogy a 2. számú tanú aláírása megfelel-e az általa szokásosan alkalmazott aláírásnak, hanem bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül elfogadta azt a rá jellemző, szokásosan alkalmazott aláírásnak. Ilyen tartalmú bizonyítás hiányában nem állapítható meg, hogy a 2. számú tanú az öröklési szerződést aláírta-e. A megismételt eljárásra vonatkozóan ezért a Kúria iránymutatásként adta, hogy szükséges tanúként kihallgatni az öröklési szerződést aláíró 2. számú okirati tanút, és nyilatkoztatni arra vonatkozóan, hogy az okiraton szereplő aláírást elismeri-e magáénak és a reá jellemző, általa szokásosan használt aláírásként. Meghagyta a Kúria azt is, hogy amennyiben egyértelmű, hogy a 2. számú tanú az okiratot a reá jellemző módon – olvashatatlanul – aláírta, ezt követően egyértelműen állást kell foglalnia az eljáró bíróságnak abban a kérdésben, hogy a 2. számú tanú személye az öröklési szerződésből hogyan – annak mely részéből, mely okirati kellékéből – vált beazonosíthatóvá.
- [8] A másodfokú bíróság ezt követően az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.
- [9] 1.2. A megismételt eljárásban az indítványozó keresetét változatlanul fenntartotta, és egyéb kereseti kérelmek mellett az öröklési szerződés érvénytelenségének a megállapítását kérte azért, mert a 2. számú tanú személye az okiratból nem azonosítható be.
- [10] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. A megismételt eljárás során lefolytatott bizonyítási eljárás alapján megállapította, hogy a keresetben állított alaki érvénytelenségi ok nem áll fenn, ezért az öröklési szerződés érvényes. Az elsőfokú bíróság figyelemmel volt arra is, hogy a megelőző eljárásban hivatkozott 3/2012. PJE határozatot a Kúria a 2/2016. PJE határozattal hatályon kívül helyezte, egyúttal új értelmezést adott a végrendeleti tanú aláírásának megítélésével összefüggésben. A 2/2016. PJE 2. pontja szerint ugyanis a végrendeleti tanú aláírása megfelel az aláírással szemben támasztott követelményeknek, ha a tanú a rá jellemző, általa kialakított egyedi írásformát és írásképet tükröző módon írja alá az okiratot. Ha a tanú személye az okiratból nem állapítható meg, a bíróság erre vonatkozóan – szemben a Kúriának a 3/2012. PJE határozaton alapuló, Pfv.I.21.383/2014/4. számú végzésében foglalt iránymutatásával –, akkor is bizonyítást folytathat le, ha a tanú személye az okiratból nem azonosítható be. Az elsőfokú bíróság a 2/2016. PJE alapján lefolytatott bizonyítás adataira figyelemmel – az okiratszerkesztő ügyvéd és az okirati tanúk vallomása alapján – megállapította, hogy a 2. számú okirati tanúnak az öröklési szerződésben lévő olvashatatlan aláírása megfelel a végrendeleti tanú aláírásával szemben támasztott követelményeknek, ezért a szerződés alaki érvénytelenségét nem alapozza meg.
- [11] Az elsőfokú bíróság nem találta érvénytelennek az öröklési szerződést a keresetben hivatkozott anyagi jogi okból (jóerkölcsbe ütközés miatt) sem. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy miután az érvényes öröklési szerződés határozza meg az öröklés rendjét, ezért a hatálytalan végrendelet érvénytelenségével kapcsolatos másodlagos, illetve a kötelesrész iránti harmadlagos kereseti kérelmeket már nem kellett vizsgálnia.
- [12] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet annak helyes indokaira utalással helybenhagyta.
- [13] 1.3. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [14] A felülvizsgálati kérelemben foglaltakra tekintettel a Kúria kiemelte a következőket. A Bszi. 42. § (1) bekezdése alapján a 2/2016. PJE határozat közzététele napjától kötelező a bíróságokra. A Kúria jogegységi tanácsának az ügy érdemi elbírálása szempontjából irányadó, az egységes joggyakorlat kialakítása érdekében meghozott 2/2016. PJE határozata pedig a 3/2012. PJE határozatot hatályon kívül helyezte, és kimondta, hogy a végrendeleti – öröklési szerződésben szereplő – tanú aláírása akkor felel meg az aláírással szemben támasztott követelményeknek, ha a tanú a rá jellemző, az általa kialakított egyedi írásformát és írásképet tükröző módon írja alá az okiratot. Ha a tanú személye az okiratból nem állapítható meg, a bíróság erre vonatkozóan bizonyítást folytathat le. A jogegységi tanács egyben az EBH 2015.P.10. számon közzétett határozat elvi bírósági határozatként való fenntartását is megszüntette. A 2/2016. PJE – figyelemmel a Bszi. 42. § (3) bekezdésére – közzétételre került

- a Magyar Közlöny 153. számában, 2016. október 11-én. Ettől az időponttól a 3/2012. PJE határozatot a bíróságok nem alkalmazhatták.
- [15] A Kúria utalt arra, hogy az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése alapján a Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. A jogegységi határozatok legfontosabb célja a jogalkalmazás egységesítése. A Kúria hivatkozott az Alkotmánybíróság 34/2014. (IX. 14.) AB határozatában foglaltakra is, amely szerint a jogértelmezés a jogszabály eleve adott tartalmát tárja fel, és ezzel kapcsolatban a visszaható hatály nem értelmezhető. Ebből következően nem ütközhet az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába az, ha a Kúria a hatályos jogegységi határozatot alkalmazza. A jogegységi határozat ugyanis nem jogszabály, annak célja nem egy normatív szabályozás megalkotása, hanem az, hogy a hatályban lévő jogszabályoknak a bíróságokra nézve kötelező jellegű értelmezésével elősegítse az egységes jogalkalmazási gyakorlat kialakulását. A Kúria hangsúlyozta: a bíróságok attól az időponttól kezdődően, hogy a hatályon kívül helyező jogegységi határozat megjelent a Magyar Közlönyben, nem alkalmazhatták a hatályon kívül helyezett 3/2012 PJE határozatot. Miután a 2/2016. PJE ugyanezen a napon közzétételre került, úgy ettől az időponttól kezdődően a bíróságok kötve vannak a 2/2016. PJE határozatban foglaltakhoz.
- [16] A régi Ptk. 629. § (1) bekezdés b) pontját ezért a 2/2016. PJE alapján kellett értelmeznie a bíróságoknak. Ehhez mérten megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálásához szükséges körben a bizonyítási eljárást lefolytatta, és a 2. számú tanú vallomása alapján őt kétséget kizáróan beazonosította. A Kúria hangsúlyozta, hogy az indítványozó maga sem vitatta, hogy az aláírás a tanútól származik, és az aláírás megfelel a szokásos aláírási módnak. Kizárólag azt sérelmezte, hogy a tanú személye magából az okiratból nem azonosítható be.
- [17] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, R) cikkével, I. cikk (3) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével, 25. cikk (3) bekezdésével, 26. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével összefüggésben állította.
- [18] 2.1. Az indítványozó álláspontja szerint a jogbiztonságot érintő kérdés, hogy egy jogszabályhoz „hasznó hatású” jogegységi határozat visszamenőlegesen érvényesülő rendelkezést tartalmazhat-e. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy a megelőző peres eljárásban a keresete benyújtásának időpontjában (2011. november 11.) a 3/2012. PJE határozat volt hatályban. Keresetét ezért e jogegységi határozatban foglalt jogértelmezésre alapította. E jogértelmezés szerint a végrendelet érvényességéhez a végrendeleti tanú személyének kizárólag magából az okiratból kell beazonosíthatónak lennie, bizonyítással ezért a tanú személye nem igazolható. A megismételt eljárásban hatályba lépett 2/2016. PJE ugyanakkor eltérve ezen jogértelmezéstől, lehetővé tette, hogy a tanú személyének megállapítására bizonyítást lehessen lefolytatni. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy a két jogértelmezés egymással „szöges ellentétben áll és a kereset előterjesztésekor nem volt vizionálható, hogy a Kúria 180 fokos fordulattal megváltoztatja a 3/2012. PJE jogegységi határozatát és ez által a végrendeleti tanú megítélése gyökeresen megváltozik”.
- [19] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy ügyében a Kúria a 3/2012 PJE alapján előbb hatályon kívül helyezte a jogerős ítéletet, és az eljáró bíróságokat új eljárásra utasította azzal, hogy a megismételt eljárásban az új határozatot a 3/2012. PJE határozatban kifejtett szempontok alapján hozzák meg. A megismételt eljárásban ugyanakkor mégsem a 3/2012 PJE alapján, hanem a 2/2016. PJE alapján hozták meg a bíróságok a döntésüket.
- [20] A fenti indokok miatt az indítványozó álláspontja szerint sérül a jogbiztonságból fakadó visszamenőleges hatályú jogalkalmazás tilalma. Ezzel összefüggésben állította az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének, és 28. cikkének a sérelmét is.
- [21] 2.2. Az indítványozó álláspontja szerint sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, hogy a Kúria ellentétes jogértelmezést tartalmazó jogegységi határozatai időben egymást követően érvényesülnek, azaz a Kúria a megváltozott jogértelmezést visszamenőleges hatállyal alkalmazza, és nem a kereset előterjesztése idején hatályos jogértelmezés alapján dönt a keresetről. Ezzel összefüggésben hivatkozott az Alaptörvény R) cikkére, a XXVIII. cikk (7) bekezdésére, 25. cikk (3) bekezdésére, és a 26. cikk (1) bekezdésére is.
- [22] 2.3. Az indítványozó végül utalt arra is, hogy álláspontja szerint a Bszi. 42. §-ának szövege „a visszamenőleges hatályú jogértelmezés tilalmának törvényi előírása hiánya miatt alaptörvény ellenes”.

II.

[23] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„R) cikk (1) Az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja.

(2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.

(3) Az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a benne foglalt Nemzeti hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni.”

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„25. cikk (2) A rendes bíróságok döntenek büntetőügyben, magánjogi jogvitában és törvényben meghatározott egyéb ügyben. A rendes bírósági szervezet legfőbb szerve a Kúria, amely biztosítja a rendes bíróságok jogalkalmazásának egységét, a rendes bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.

(3) A közigazgatási bíróságok döntenek közigazgatási jogvitákban és törvényben meghatározott egyéb ügyben. A közigazgatási bírósági szervezet legfőbb szerve a Közigazgatási Felsőbíróság, amely biztosítja a közigazgatási bíróságok jogalkalmazásának egységét, a közigazgatási bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.”

„26. cikk (1) A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak. A bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani. A bírák nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

[24] 2. A Bszi. érintett rendelkezései:

„42. § (1) A jogegységi határozatot a Magyar Közlönyben, a központi honlapon és a Kúria honlapján közzé kell tenni. Az elvi közzétételi tanács által kiválasztott elvi bírósági határozatot és elvi bírósági döntést a központi honlapon és a Kúria honlapján közzé kell tenni. A jogegységi határozat a bíróságokra a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező.

(2) Ha a Kúria indokoltnak tartja, a jogegységi határozat, valamint az elvi bírósági határozat és elvi bírósági döntés egyéb módon történő közzétételéről is intézkedhet.

(3) Ha a jogegységi tanács a jogegységi határozatot hatályon kívül helyezi, a hatályon kívül helyező határozatot a Magyar Közlönyben közzé kell tenni. A jogegységi határozat a hatályon kívül helyező határozat közzététele időpontjától nem alkalmazható.

(4) Ha a jogegységi tanács a jogegységi határozatot hatályon kívül helyezi, vagy a 32. § (1) bekezdés b) pontja alapján indult jogegységi eljárás alapján meghozott jogegységi határozatával a határozat elvi bírósági határozat-

ként vagy elvi bírósági döntésként való fenntartását megszünteti, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében, a központi honlapon és a Kúria honlapján ezt jelezni kell.”

III.

- [25] Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz az érdemi vizsgálat törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [26] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 26. § (2) bekezdésére és az Abtv. 27. §-ára alapította, ugyanakkor kifejezetten a Kúria Pfv.I.21.711/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kérte. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt – annak egyértelmű tartalma alapján – az Abtv. 27. §-ára alapítottan előterjesztett indítványnak tekintette.
- [27] 2. Az Alkotmánybíróság erre is figyelemmel vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem törvényi feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] eleget tesz-e.
- [28] 2.1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben önálló, alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem terjesztett elő. Az alkotmányjogi panasz ezért ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában az indítvány nem alkalmas érdemi elbírálásra [3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]].
- [29] 2.2. Az Abtv. 27. §-án alapuló indítványnak – az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének f) pontja szerint – kifejezett kérelmet kell tartalmaznia a bírói döntés megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára. Az indítványozó a bírói döntés megsemmisítése mellett, kérte a Bszi. 42. §-ának hiányos rendelkezése miatti alaptörvény-ellenesség megállapítását is.
- [30] Az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását nem önálló eljárásként, hanem az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza. Ebből következik, hogy mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására irányuló indítvány előterjesztésére nincs jogszabályi lehetőség [3202/2018. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [19]; 3320/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [27], 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [62]]. Ennek következtében az indítványozó ilyen tartalmú indítvány előterjesztésére nem jogosult.
- [31] 3. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének az eszköze. Az indítványozó által hivatkozott alaptörvényi rendelkezések ugyanakkor részben nem minősülnek Alaptörvényben biztosított jognak [Alaptörvény R) cikk, I. cikk (3) bekezdés, 25. cikk (3) bekezdés, 26. cikk (1) bekezdés, 28. cikk], ezért e cikkek vonatkozásában sincs helye érdemi vizsgálat lefolytatásának.
- [32] 4. Az Abtv. 29. §-a az érdemi vizsgálat feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20], 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [33] 4.1. Az indítványozó álláspontja szerint sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], hogy a Kúria ellentétes jogértelmezést tartalmazó jogegységi határozatai időben egymást követően érvényesülnek, azaz a Kúria a megváltozott tartalmú jogértelmezést visszamenőleges hatállyal alkalmazza, és nem a kereset előterjesztése idején hatályos jogértelmezés alapján dönt a keresetben érvényesített igényről.
- [34] Az Alkotmánybíróság a bírói jogértelmezést jellemzően akkor vonhatja érdemi alkotmányossági felülvizsgálat alá, ha az eljáró bíróság az előtte folyamatban volt, valamely Alaptörvényben biztosított jog szempontjából

- releváns ügynek az alaptörvényi érintettségére tekintet nélkül járt el, vagy az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával {3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [53]}.
- [35] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben hangsúlyozza, hogy az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti” {3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [42]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság azt is kiemeli, hogy nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [36] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság jellemzően a bírói jogértelmezés állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – érdemben nem vizsgálja.
- [37] Az Alkotmánybíróság a jogbiztonság követelményével összefüggésben megállapította ugyanakkor azt is, hogy egy szabályozás felülírása, kitágítása a bíróságok részéről már nem jogértelmezési, hanem *contra legem* jogalkalmazási – tulajdonképpen jogalkotási – tevékenységet jelent, ami felveti a bíróságok törvényeknek való alávetettsége elvének a sérelmét. „A jogállamiság elvéből, követelményéből az is következik, hogy a jogértelmezés nem válhat a jogalkalmazó szerv önkényes, szubjektív döntésének eszközévé. Ellenkező esetben sérülne a jogbiztonság követelménye, a jogalkalmazó szervek döntéseire vonatkozó kiszámíthatósági és előre láthatósági elvárás” {3026/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [27]}.
- [38] Az Alkotmánybíróság e megállapításokat irányadónak tekintette a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben, és elismerte, hogy a *contra legem* jogalkalmazás a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére vezethet. Ennek megállapításának azonban kivételes esetben lehet helye, és a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája csak akkor merülhet fel, ha a következő – egymást erősítő – feltételek együttes fennállása megállapítható. Egyrészt a bíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog mint eljárásjogi jellegű alapjog egy aspektusát, az indokolási kötelezettséget sértő módon nem indokolja meg, hogy az adott jogkérdésre irányadó, hatályos jogi normákat miért nem alkalmazza. Másrészt, ezzel párhuzamosan, ha a bíróság a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogi normákat nem veszi figyelembe. Harmadrészt, ha a bíróság döntését egy olyan bírósági joggyakorlatra alapítja, amelynek alapjául szolgáló jogi normákat a jogalkotó új jogi szabályozás elfogadásával és hatálybalépítésével összefüggésben kifejezetten hatályon kívül helyezett {20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [39] Az adott esetben ezek a körülmények nem merülnek fel. A Kúria a támadott döntését részletesen megindokolta, kiemelve, hogy melyek voltak az adott jogkérdésre irányadó normák, és azokat miért az adott értelmezés mellett alkalmazta. A Kúria kifejezetten utalt arra – hivatkozva az Alaptörvény korábban hatályos 25. cikk (3) bekezdésére –, hogy nem volt mérlegelési lehetősége abban a kérdésben, hogy az irányadó anyagi jogi normának a 2/2016 PJE határozaton alapuló értelmezését kellett alapul vennie a jogvita eldöntése során.
- [40] A kifejtettek alapján a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelmével összefüggésben nem merül fel a bírói döntés érdemét befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.
- [41] 4.2. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]; 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [15], [25]} – lehet alapítani.
- [42] Az adott ügyben kétségtelenül megállapítható, hogy a Kúria a jogvitára okot adó eseményt egy olyan értelmezési szabály alapján bírálta el, amely sem a perbeli öröklési szerződés megkötésekor, sem az annak érvénytelenségének megállapítása iránti – 2011. november 11-én benyújtott – kereset benyújtásakor nem volt ismert. A Kúria egy olyan értelmezési szabály alapján hozta meg 2018. június 20-án a jogvitát véglegesen eldöntő ítéletét, amely közel 5 évvel a kereset benyújtását követően jelent meg a 2/2016 PJE határozatban, és ezért azt az indítványozó a keresetének előterjesztésekor nem ismerhette.
- [43] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozónak a visszaható hatályú jogalkalmazással összefüggésben kifejtett indokai felvetik a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehető-

ségét, és egyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést alapoznak meg a jogegységi határozatokban foglalt jogértelmezés visszaható hatályával kapcsolatban.

- [44] Az Alkotmánybíróság ezért az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján – a befogadási eljárás lefolytatása nélkül – az alkotmányjogi panaszt érdemben vizsgálta.

IV.

- [45] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

- [46] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt áttekintette a jogegységi határozat alapvető jogi jellegét, és az adott ügy szempontjából releváns sajátosságait.

- [47] Az Alaptörvény az általános igazságszolgáltatási tevékenységen túl különleges bírói feladatokat ró a legfőbb bírói fórumra: a Kúria feladata a jogalkalmazás egységének biztosítása, amelynek keretében – egyéb eszközök [Bsz. 25. § (1) bekezdés] mellett – a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. A jogegységi határozatnak a jogalkalmazás egységét biztosító többi eszköztől megkülönböztető jegye, és egyben jellegadó vonása, hogy a bíróságokra kötelező [Alaptörvény 25. cikk (2)–(3) bekezdés, Bsz. 42. § (1) bekezdés]. Emellett ugyanakkor a Bsz. kifejezetten úgy rendelkezik, hogy – ha törvény kivételt nem tesz – a jogegységi határozatnak a felekre kiterjedő hatálya nincs (Bsz. 41. §).

- [48] Az Alkotmánybíróság rámutatott, hogy „[a]z Alaptörvény tehát az esetjogon alapuló joggyakorlat-egységesítés európai hagyományai mellett magyar jogtörténeti hagyományként intézményesíti a jogegységi határozatot mint a Kúria és a Közigazgatási Felsőbíróság joggyakorlatot egységesítő/irányító szerepét megtestesítő koordináló instrumentumot” {3069/2019. (IV. 10.) AB határozat, Indokolás [26]}.

- [49] Az Alkotmánybíróság kiemelte azt is, hogy „[a] jogegységi határozat az Alaptörvény – és a Bsz. – értelmében kötelező a bíróságokra. A jogegységi határozat rendelkező része – és az ahhoz tartozó logikai érvrendszer – ugyanis olyan, az eljárás tárgyául szolgáló, vagy azzal szorosan összefüggő elvi kérdésekben fogalmaz meg iránymutatásokat, amelyek megtartása révén garantálható az adott jogkérdés azonos megítélése minden bíróságon” {3069/2019. (IV. 10.) AB határozat, Indokolás [32]}.

- [50] Az Alkotmánybíróság értelmezésében „[a] jogegységi határozat tehát a bírói jogértelmezésre kiható erőteljes, direkt és hatékony jogintézmény, amely természeténél fogva végső fokon a törvény előtti egyenlőség érvényesülésének a szolgálatában áll. A jogegységi határozat Alaptörvényen alapuló, minden bíróságra kiterjedő és kikényszeríthető kötelező jellege – amely egyebekben túlmutat az egyedi bírói döntések Bsz. 6. §-a szerinti kötelező karakterén – teszi a jogegységi határozatot *quasi* normává, másképpen megfogalmazva »intern normává«” {3069/2019. (IV. 10.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy „[a] jogegységi határozat sajátossága egyebek mellett abból fakad, hogy annak forrása a legfőbb bírósági szerv, a Kúria; másrészt abból, hogy címzettjei a bíróságok, amelyek számára az intern norma a rendelkező részében és az ahhoz tartozó logikai érvrendszerében kötelező” {3114/2017. (V. 22.) AB végzés, Indokolás [13]}.

- [51] 2. Az indítványozó álláspontja szerint a jogbiztonságot érintő kérdés, hogy egy jogszabály, illetve a jogszabálynak nem minősülő, de hasonló hatású jogegységi határozat visszamenőlegesen érvényesülő rendelkezést tartalmazhat-e. Az Alkotmánybíróság ezért áttekintette a visszamenőleges hatályú jogalkotás és jogalkalmazás alkotmányos szempontból releváns összefüggéseit.

- [52] 2.1. Az Alkotmánybíróság a visszaható hatályú jogalkalmazással összefüggésben is irányadónak tekinti azt a jogalkotással szemben megfogalmazott követelményt, hogy „[e]gy alkotmányos demokráciában a polgárok szabadságának részét képezi, hogy cselekvéseiket csak az általuk előzetesen megismerhető, a jogalkotás formalizált szabályainak betartásával alkotott szabályok korlátozhatják” {8/2005. (III. 31.) AB határozat, ABH 2005, 102, 104.; erről még: 34/1991. (VI. 15.) AB határozat, ABH 1991, 170.; 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [71]}.

- [53] Az Alkotmánybíróság a visszaható hatály tilalmával kapcsolatos gyakorlatát megerősítette az 1/2016. (I. 29.) AB határozatában, hangsúlyozva: az Alkotmánybíróság esetről esetre vizsgálja meg, hogy megvalósult-e a jogbiztonság sérelme. Ennek oka egyrészt, hogy a visszaható hatály tilalma nem abszolút, másrészt, hogy „az érintett, Alkotmánybíróság által vizsgált jogviszonyok szükségképpen nagyon is különbözőek – közjogi vagy magánjogi vetületűek, már teljesebbébe mentek vagy hosszú távúak, tartósak stb. – lehetnek” {1/2016. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [56]}.

- [54] Az Alkotmánybíróság a fentiek mellett rámutatott arra is, hogy „[a]z *ad malam partem* visszaható hatály tilalma elsősorban a normaalkotással szemben megfogalmazott elvárás, hiszen a »jogbiztonság elvéből vezethető le a visszaható hatályú jogalkotás tilalma is, amelynek magját a jogalkotási törvényben is megfogalmazott tilalom adja, miszerint a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé» {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [106]}.” Ugyanakkor a visszaható hatály tilalma a jogalkalmazás alaptörvény-ellenességét is megalapozhatja, mégpedig akkor, ha „a jogvitára okot adó eseménykor még nem létező – vagy nem hatályos – előírás alapján bírálnak el egy ügyet. Önmagában azonban a jogvitáknak az irányadó jogszabályi rendelkezések alapján történő eldöntése – akkor is, ha a bíróság esetleg tévesen értelmezte az alkalmazott előírást – a visszaható hatály Alaptörvényből levezetett tilalmával nem hozható összefüggésbe” {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [15]–[16]}.
- [55] 2.2. A fentiek alapján tehát megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában a visszaható hatály tilalma nem csak a jogalkotással összefüggésben, hanem a jogalkalmazással kapcsolatban is felvetheti a jogbiztonság sérelmének lehetőségét. A visszaható hatályú jogalkotás tilalmával kapcsolatban megfogalmazott alkotmányos követelmények ezért a visszaható hatályú jogalkalmazás körében is irányadók. Ezzel összefüggésben ugyanakkor nem hagyhatók figyelmen kívül a következő szempontok.
- [56] Nehezíti a bírói jogalkalmazás visszaható hatályának alkotmányossági vizsgálatát, hogy a jogalkalmazás szükségképpen visszaható hatályú. Következésképpen önmagában az a tény, hogy a jogalkalmazás visszaható hatállyal rendelkezik az egyes jogvitákról, csak kirívó esetekben vetheti fel a jogbiztonság – alaptörvény-ellenességet megalapozó – sérelmét.
- [57] Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatos gyakorlata szerint a jogalkalmazás visszaható hatályának az alaptörvény-ellenességét az alapozhatja meg, ha a jogalkalmazó a jogvitára okot adó eseménykor még nem létező – vagy nem hatályos – előírás alapján bírálta el az előtte folyamatban volt ügyet {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [15]–[16]}. Ez esetben, tehát lényegében arról van szó, hogy a jogalkalmazó olyan jogi normát alkalmazott az ügyben, amelyet nem vehetett volna figyelembe, és az értelmezett norma személyi hatálya alá tartozó jogalanyok – a jogvitára okot adó eseménykor – nem igazíthatták cselekményeiket ahhoz a jogértelmezéshez, amely alapján a jogalkalmazó a jogvitát elbírált.
- [58] 2.3. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor jellemzően tartózkodik attól, hogy a bíróságok jogértelmezését érdemi vizsgálat alá vonja, és ezzel összefüggésben a bírói döntés visszaható hatályának következményeit az érintett jogalanyok szempontjából értékeli. Más a helyzet ugyanakkor a jogegységi határozatokkal összefüggésben.
- [59] Az Alkotmánybíróság jogegységi határozatokhoz fűződő viszonyát máig meghatározó 42/2005. (XI. 14.) AB határozatában is kifejezetten a jogegységi határozat normativitására alapította felülvizsgálati jogkörét. Értelése szerint a jogegységi határozatok feletti alkotmányossági kontroll révén vált teljessé az absztrakt utólagos normakontroll hatáskörének tárgyi oldala, amellyel kiteljesedett az Alkotmánybíróság alkotmányos – ma már alaptörvényi – rendeltetése (ABH 2005, 504, 512–514.). Ezt a „kiértelmezett” hatáskört emelte a törvényhozó az Abtv. 37. § (2) bekezdésében sarkalatos törvényi szintre {3069/2019. (IV. 10.) AB határozat, Indokolás [33]}. Ennek következtében a jogegységi határozatokkal összefüggésben felmerülhet a bírói jogértelmezés érdemi alkotmányossági vizsgálatának szükségé.
- [60] Az Alkotmánybíróság a jogegységi határozatban foglalt értelmezést, és annak állított visszaható hatályát vizsgálta a 2/2014. PJE határozattal összefüggésben. Ennek keretében pedig rámutatott, hogy egy polgári jogi szerződés érvénytelenségének a megállapítása mindig szükségszerűen visszahat a szerződéskötés időpontjára. Az érvénytelenség immanens tartalmi eleme ugyanis az, hogy a szerződés vagy annak egy része már a szerződés megkötésének időpontjában valamilyen jogi hibában szenved. Az érvénytelenség tehát egy olyan speciális polgári jogi szankció, mely nem válhat el a szerződés létrejöttének időpontjától, annak keletkezéséig szükségszerűen visszahat. Emiatt tehát a vizsgált norma nem a közjogi értelemben vett visszaható hatályú jogalkotás sérelmét valósítja meg, hanem az érvénytelenség jogintézményének lényegéből fakadó szükségszerű következményeket alkalmazza {34/2014. (IX. 14.) AB határozat, Indokolás [95]–[102]; 11/2015. (V. 14.) AB határozat, Indokolás [15]–[17]}.
- [61] 3. A fentiekben bemutatott szempontok alapján az adott ügyben a következőket állapította meg az Alkotmánybíróság.
- [62] Mindenekelőtt hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában nem a jogegységi határozatokban foglalt jogértelmezést kifogásolta, hanem azt, hogy a megváltozott tartalmú jogér-

telmezés következtében vált a keresetében érvényesített igény megalapozatlanná. Alkotmányjogi panaszában ezért a Kúriának az eljárást véglegesen lezáró döntését támadta. Az Alkotmánybíróság emellett utal arra is, hogy akkor, amikor az indítványozó hivatkozása szerint a keresetét benyújtotta (2011. november 11.) sem a 3/2013. PJE határozat, sem a 2/2016. PJE határozat nem volt hatályban, vagyis az indítványozó egyik jogegységi határozatra sem alapíthatta a keresetét.

- [63] Az eljáró bíróságok a keresetben érvényesített igény alapjául szolgáló öröklési jogi jogviszony (öröklési szerződés) állított érvénytelenségének a kérdését vizsgálták. A jelen ügyben ezért – figyelemmel a 34/2014. (IX. 14.) AB határozat fentiekben hivatkozott megállapításaira – az kétségtelenül megállapítható, hogy a jogegységi határozatban foglalt jogértelmezés – amely jogértelmezéstől az adott ügyben eljáró bíróságok a jogegységi határozat kötelező jellege folytán nem térhettek el –, nem a közjogi értelemben vett visszaható hatályú jogalkotás sérelmét valósítja meg, hanem az érvénytelenség jogintézményének lényegéből fakadó szükségszerű következményeket alkalmazza. Az érvénytelenség ugyanis – az Alkotmánybíróság értelmezésében – olyan speciális polgári jogi szankció, amely nem válhat el a szerződés létrejöttének időpontjától, vagyis annak keletkezéséig szükségszerűen visszahat.
- [64] Ebben az esetben ugyanakkor a visszaható hatályú jogalkalmazás vizsgálatának kérdése más vonatkozásban is felmerül. Az adott ügy speciális jellege ugyanis abból fakad, hogy az ügyben az eljáró bíróságoknak az érvénytelenség kérdésének vizsgálata során irányadó normának [rég. Ptk. 629. § (1) bekezdés b) pont] az adott eljárás során belül kellett eltérő értelmezését alapul venni.
- [65] A Kúria ugyanis a Pfv.I.21.383/2014/4. számú hatályon helyező végzésében a megismételt eljárásban eljáró bíróságok számára a 3/2012. PJE határozat alapján jelölte ki a rég. Ptk. 629. § (1) bekezdés b) pontjának értelmezési keretét, és az abból fakadó bizonyítási eljárás irányát. A megismételt eljárásban tehát az eljáró bíróságok elvileg nem térhettek volna el a Kúria hatályon kívül helyező végzésében foglalt iránymutatástól, és az abban foglalt értelmezési szempontoktól.
- [66] A megismételt eljárás alatt azonban a Kúria Polgári Kollégiuma a 3/2012. PJE határozatot hatályon kívül helyezte és elfogadta a 2/2016. PJE határozatot, amely 2016. október 11. napján a Magyar Közlönyben közzétételre került. Erre tekintettel nem hagyhatók figyelmen kívül a következő szempontok.
- [67] Az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdése alapján a Kúria által hozott jogegységi határozat a rendes bíróságokra kötelező. A Bszi. 42. § (1) bekezdés második mondata alapján a jogegységi határozat a bíróságokra a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező. Megállapítható ezért, hogy a megismételt eljárásban eljáró bíróságoknak – így a Kúria eljáró tanácsának – sem volt mérlegelési lehetősége abban a kérdésben, hogy a 2016. október 11. napján közzétett 2/2016. PJE határozatot az adott ügyben alkalmazza-e, vagy sem. Az Alaptörvény és a Bszi. hivatkozott rendelkezései mérlegelést nem engedő módon írják elő, hogy a jogegységi határozatban foglalt jogértelmezést a bíróságoknak kötelezően alkalmazniuk kell.
- [68] A fentiekben kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés nem sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, ezért az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2019. május 23.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1606/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3165/2019. (VII. 10.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.400/2012/37. számú ítélete és a Kúria Bfv.I.1820/2014/8. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó jogi képviselője (dr. Galló István ügyvéd, 1136 Bp., Hegedűs Gyula utca 23., I/3.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Bfv.I.1820/2014/8. számú végzésével szemben.
- [2] Az alkotmányjogi panasz előzményeként megállapítható, hogy az indítványozót a Fővárosi Törvényszék a 2012. június 14. napján kihirdetett 7.B.1689/2010/187. számú ítéletével bűnösnek mondta ki bűnsegédként elkövetett emberölés bűntettében, 2 rendbeli sikkasztás bűntettében és 10 rendbeli tártstettesként – 3 esetben folytatólagosan elkövetett – magánokirat-hamisítás vétségében, ezért halmazati büntetésül életfogytig tartó fegyházbüntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy legkorábban 32 év elteltével van lehetősége a feltételes szabadságra bocsátására.
- [3] A kétirányú fellebbezés folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2013. április 25. napján kihirdetett 4.Bf.400/2012/37. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet akként változtatta meg, hogy a 2 rendbeli vagyon elleni bűncselekményt folytatólagosan elkövetettnek minősítette és úgy rendelkezett, hogy legkorábban 36 év után van lehetőség az indítványozó feltételes szabadságra bocsátására.
- [4] A jogerős ítélet ellen az indítványozó és védője felülvizsgálati indítványt terjesztett elő, amelyet a Kúria 2015. június 23. napján a Bfv.I.1820/2014/8. számú végzésével elutasított.
- [5] Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék 7.B.1689/2010/187. számú ítéletével, a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.400/2012/37. számú ítéletével, valamint a Kúria Bfv.I.1820/2014/8. számú végzésével szemben nyújtott be az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt, amelyet az alábbiak szerint indokolt.
- [6] Álláspontja szerint az említett bírósági döntések az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét idézték elő.
- [7] Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék 7.B.1689/2010/187. számú ítéletével kapcsolatban kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság helyt adott két védői bizonyítási indítványnak (telefonszám hívásadatainak beszerzése, valamint lefoglalási jegyzőkönyv és határozat felolvasása), majd ezek után mégsem teljesítette azokat. Kifogásolta továbbá, hogy többször kérte az egyik tárgyalási jegyzőkönyv kijavítását, amelynek nem tett eleget az elsőfokú bíróság. Az indítványozó álláspontja szerint az elsőfokú bíróság indokolás nélkül hagyott figyelmen kívül bizonyítékokat, valamint többször iratellenes és helytelen megállapításokat tett ítéletében.
- [8] Az indítványozó a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.400/2012/37. számú ítéletével kapcsolatban azt kifogásolta, hogy a másodfokon eljáró bírói tanácsban olyan bíró vett részt, aki korábban – a vádemelést megelőzően – az előzetes letartóztatás meghosszabbításáról rendelkező végzés ellen benyújtott fellebbezés elbírálását elvégző tanács tagja is volt; más alkalommal annak a tanácsnak is tagja volt, amely a vádemelés után döntött az előzetes letartóztatás fenntartása ellen bejelentett fellebbezésről. Végül ugyanezen bíró az eljáró bírói tanács tagjaként az elsőfokú ítélet kihirdetése után az előzetes letartóztatás szükségességét felülvizsgálta, és annak tartamát meghosszabbította. Az indítványozó sérelmezte továbbá, hogy a másodfokon eljáró tanács másik tagja a vádemelést követően az előzetes letartóztatás fenntartásáról rendelkező végzés ellen benyújtott fellebbezés elbírálását elvégző tanács tagja is volt, illetve más alkalommal annak a tanácsnak is tagja volt, amely elutasította

az ügyek egyesítése miatt benyújtott fellebbezést. Az indítványozó álláspontja szerint mindezek miatt a másodfokú ítélet sérti a pártatlan bíráskodás követelményét.

- [9] Az indítványozó a Kúria Bfv.I.1820/2014/8. számú végzésével kapcsolatban azt kifogásolta, hogy annak meghozatalában olyan bíró vett részt, aki korábban – az elsőfokú ítélet meghozatala után – az előzetes letartóztatás meghosszabbítása ellen benyújtott fellebbezés elutasításáról rendelkező végzés meghozatalában is részt vett. Az indítványozó álláspontja szerint ez az eljárás szintén a pártatlan bíráskodás követelményét sértette. Az indítványozó e körben felhívta az Alkotmánybíróság 34/2013. (XI. 22.) AB határozatát (a továbbiakban: Abh1.) is.
- [10] Végül az indítványozó – a teljes büntetőeljárás tekintetében – kifogásolta, hogy nem kapott meg minden iratot, így nem ismerhetett meg minden bizonyítékot az ellene folytatott eljárásban.
- [11] Mindezekre figyelemmel az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Fővárosi Törvényszék 7.B.1689/2010/187. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.400/2012/37. számú ítélete, valamint a Kúria Bfv.I.1820/2014/8. számú végzése alaptörvény-ellenességét és semmisítése meg azokat.

II.

- [12] Az Alkotmánybíróság eljárása során a következő jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe:

- [13] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [14] 2. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) indítvánnyal érintett rendelkezései:

„21. § (1) Bíróként nem járhat el,

- a) aki az ügyben mint ügyész vagy a nyomozó hatóság tagja járt el, valamint az ügyben eljáró vagy eljáró ügyésznek vagy a nyomozó hatóság tagjának a hozzátartozója,
- b) aki az ügyben mint terhelt, védő, továbbá sértett, magánvádló, pótmagánvádló, magánfél, feljelentő vagy mint ezek képviselője vesz, vagy vett részt, valamint aki ezek hozzátartozója,
- c) aki az ügyben mint tanú vagy szakértő, illetőleg szaktanácsadó vesz, vagy vett részt,
- d) aki az ügyben külön törvény alapján titkos információgyűjtés engedélyezéséről döntött, tekintet nélkül arra, hogy a titkos információgyűjtéssel szerzett adatokat a büntetőeljárásban felhasználták-e,
- e) akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható.

(2) Az (1) bekezdés rendelkezései a nyomozási bíróra is irányadók.

(3) Az (1) bekezdésben szabályozott eseteken kívül

- a) a bíróság további eljárásából ki van zárva, aki az ügyben nyomozási bíróként járt el,
- b) a másodfokú eljárásból ki van zárva az a bíró, aki az ügy első fokú, a harmadfokú eljárásból pedig az, aki az ügy első fokú vagy másodfokú elbírálásában részt vett,
- c) a hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásból ki van zárva az a bíró is, aki a hatályon kívül helyező határozat vagy a megalapozatlansága miatt hatályon kívül helyezett határozat meghozatalában részt vett,
- d) a perújítás elrendelése folytán megismételt első fokú vagy másodfokú eljárásból ki van zárva az a bíró is, aki a perújítást elrendelő határozat vagy a perújítással támadott határozat meghozatalában részt vett,
- e) a rendkívüli jogorvoslati eljárásból ki van zárva az a bíró, aki a rendkívüli jogorvoslattal megtámadott határozat meghozatalában részt vett.

(4) A (3) bekezdés esetén az ügy elbírálásából ki van zárva az a bíró is, akinek hozzátartozója vett részt a megtámadott határozat meghozatalában.

(5) A (3) bekezdés c) pontja esetén a megismételt eljárás alapján hozott ítélet felülbírálatából nincs kizárva az a bíró, aki a hatályon kívül helyező határozat meghozatalában részt vett.

(6) A (3) bekezdés e) pontja esetén nem kizárási ok, ha az alapügyben a bíró olyan határozat meghozatalában vett részt, amelyet a rendkívüli jogorvoslati indítvány nem érint.”

III.

- [15] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi vizsgálatát megelőzően lefolytatta az indítvány befogadására irányuló eljárást. Annak eredményeként az Alkotmánybíróság tanácsa arra a megállapításra jutott, hogy az indítvány összességében megfelel az Abtv.-ben a befogadás körében az indítvánnyal szemben támasztott követelményeknek, ezért 2016. július 11-én döntést hozott a befogadásáról.
- [16] Az Alkotmánybíróság a befogadási eljárásban figyelemmel volt arra, hogy az Abh1.-ben alkotmányos követelményt fogalmazott meg, amely szerint: az Alkotmánybíróság „határozatának kihirdetését követően indult büntetőeljárásokban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy a régi Be. 207. § (6) bekezdése szerint eljáró bíró ugyanezen törvény 21. § (3) bekezdés a) pontjának megfelelően a bíróság további eljárásából ki van zárva.” Az alkotmányos követelmény szerinti kizárási szabály abban az esetben irányadó, ha az előzetes letartóztatás egy éven túli meghosszabbítására irányuló eljárásban a törvényszék egyesbírója vesz részt. Az Alkotmánybíróság a hivatkozott határozatában arról ugyanakkor nem foglalt állást, hogy a pártatlanság követelményéből milyen alkotmányos kötelezettségek erednek
- a vádirat benyújtása előtt az előzetes letartóztatás meghosszabbítása tárgyában hozott végzés ellen benyújtott fellebbezés elbírálásában részt vevő bírót,
 - a vádirat benyújtása után az előzetes letartóztatás fenntartása kapcsán hozott döntés ellen benyújtott fellebbezés elbírálásában részt vevő bírót,
 - az előzetes letartóztatás elsőfokú bíróság általi felülvizsgálata során hozott határozatot felülbíráló másodfokú határozat meghozatalában részt vevő bírót,
 - az elsőfokú ítélet kihirdetése után az előzetes letartóztatás felülvizsgálatában és a meghosszabbításában részt vevő bírót,
 - az elsőfokú ítélet kihirdetése után az előzetes letartóztatás meghosszabbítása ellen benyújtott fellebbezés elutasításáról rendelkező végzés meghozatalában részt vevő bírót, és
 - az ügyek egyesítése miatt benyújtott fellebbezés elbírálásában részt vevő bírót illetően a további, érdemi eljárásban való részvételt tekintve.
- [17] A befogadási eljárásban az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-ában foglalt követelmények vizsgálata keretében úgy ítélte meg, hogy az előbbiek olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek minősülnek, amelyek az indítvány érdemi vizsgálatát indokolják.

- [18] 2. Már a befogadási eljárásban is észlelte ugyanakkor az Alkotmánybíróság tanácsa, hogy az indítvány egyes elemei érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [19] Az Alkotmánybíróságnak ugyanis az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van jogköre. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik felhatalmazással. A bíróság ezen értékelő tevékenysége nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [20] Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszának az a része, amely a bizonyítási indítványok megengedhetőségét és teljesítését, konkrét bizonyítékok figyelmen kívül hagyását, ezzel összefüggésben a tárgyalási jegyzőkönyv kijavítását kifogásolta, illetve az irat-megismerési jogának figyelmen kívül hagyását állította, nem felel meg az érdemi vizsgálat feltételeinek. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a Fővárosi Törvényszék 7.B.1689/2010/187. számú ítélete vonatkozásában kizárólag a fentiekben említett kifogásokat fogalmazott meg, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a Fővárosi Törvényszék 7.B.1689/2010/187. számú ítéletét támadó részében érdemben nem vizsgálta.

IV.

- [21] Az indítvány nem megalapozott.
- [22] 1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való jog követelményrendszerének az elemei közül a pártatlan bírósághoz való jog sérelmét érintően adta elő a kifogásait.

Jogkövetkezményként pedig azt kérte az Alkotmánybíróságtól, hogy állapítsa meg a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.400/2012/37. számú ítélete és a Kúria Bfv.I.1820/2014/8. számú végzése alaptörvény-ellenességét és egyúttal semmisítse meg azokat.

- [23] 2. Az indítvány érdemi vizsgálata keretében az Alkotmánybíróság elsőként összefoglalta a jelen ügyben felmerült alkotmányossági problémákkal tárgyak alapján szoros összefüggést mutató döntései, az Abh1. és a 21/2016. (XI. 30.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.) megállapításait.
- [24] 2.1. Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelményként fogalmazta meg, hogy a régi Be. 207. § (6) bekezdése szerint eljáró bíró ugyanezen törvény 21. § (3) bekezdés a) pontjának megfelelően a bíróság további eljárásából ki van zárva. Az alkotmányos követelmény szerinti kizárási szabály abban az esetben irányadó, ha a vádemelést megelőzően, az előzetes letartóztatás egy éven túli meghosszabbítására irányuló eljárásban a törvényszék egyesbírája vesz részt.
- [25] A döntés indokolásában az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy „[a] büntetőjogi felelősség megállapításának folyamata során a bizonyítás eredményének függvényében a terhelt cselekményért viselt felelősségének valószínűsége növekedhet. Ennek megfelelően a büntetőeljárás egyes, jól körülhatárolható fázisaihoz kapcsolódóan a valószínűség a bűncselekmény elkövetésének egyszerű gyanújától [Be. 6. § (2) bekezdés, illetve Be. 170. § (2) bekezdés] a konkrét személyt terhelő megalapozott gyanún [Be. 179. § (1) bekezdés], illetve a vádemeléshez szükséges bizonyosságon [Be. 4. § (2) bekezdés, illetve Be. 216. §] keresztül a bűnösség kétséget kizáró megállapításáig erősödhet [Be. 4. § (2) bekezdés, illetve Be. 330. §]. A bűnösség jogerős bírói kimondása pedig nem más, mint a cselekmény és az annak elkövetéséért felelős személy(ek) kétséget kizáró bizonyítása, vagyis az alkotmányos oltalom alatt álló ártatlanság vélelmének megdöntése [lásd: az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdését, illetve a Be. 3. §-át]” (Indokolás [44]).
- [26] A határozatban az Alkotmánybíróság ezt követően a pártatlanság és a bíró tárgyalás előtti büntetőeljárási szerepvállalása közötti alkotmányjogi összefüggést vonta vizsgálat alá. Annak eredményeként megállapította: a régi Be. „helyes értelmezéséből következik, hogy az előzetes letartóztatás elrendelésekor, illetve időtartamának meghosszabbításakor a bírónak az ügyészi indítvány alapján abban a kérdésben is szükséges állást foglalnia, hogy a terhelt megalapozottan gyanúsítható-e a bűncselekmény elkövetésével. Az előzetes letartóztatás elrendelésének illetve fenntartásának tehát általános feltétele a »megalapozott gyanú« fennállásának megállapítása, amelyet a bíróságnak a különös feltételeket megelőzően szükséges vizsgálni (erről lásd: Fővárosi Bíróság 26. Bkt. 2643/1992. számú, illetve a Fővárosi Bíróság 24. Bkf. 2578/1992. számú eseti döntéseit). A »megalapozott gyanú« a bizonyítékok értékelésének eredményeként kialakított, konkrét személyt terhelő meggyőződés, amelyről a gyanúsítottnak szükséges számot adnia. A »megalapozott gyanú« megállapításához szükséges meggyőződés ugyanakkor nem azonos erejű a bizonyítékok értékelése alapján kialakított és a bűnösség megállapításához szükséges bírói meggyőződéssel. Ez utóbbi azt a meggyőződést jelenti, hogy a bűncselekményt kétséget kizáró bizonyossággal a terhelt követte el, míg az előbbi a bűnösség nagyfokú valószínűsítésére korlátozódik. A »megalapozott gyanú« tehát nem más, mint a bűnösség nagyfokú valószínűsítése, amelyet azonban kizárólag a meglévő bizonyítékok számbavétele és korlátozott értékelése alapján lehet megállapítani, vagy fennállását ellenőrizni. Ebből az is következik, hogy a bűnösségről, és a megalapozott gyanú fennállásáról történő döntés közötti határvonal bizonytalanná válhat, amelynek eredményeként a bírót a megalapozott gyanú fennállásáról kialakított előzetes álláspontja képes befolyásolni az ügy későbbi megítélésében. [jegyezzen erről lásd: EJE [Emberi Jogok Európai Bírósága], *Haschildt kontra Dánia*, (10486/83), 1989. május 24., 50–52. bekezdések]” (Indokolás [51]).
- [27] A régi Be. egyéb rendelkezéseit is megvizsgálva az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „semmi nem zárja ki annak elvi lehetőségét, hogy a bírósági tárgyaláson végül nem használnak fel bizonyítékként olyan, a bűnügyi nyomozás során beszerzett adatokat, amelyeket azonban a Be. 207. § (6) bekezdése szerint eljáró bíró [értsd: a vádirat benyújtása előtt az előzetes letartóztatás egy éven túli meghosszabbítására irányuló eljárást lefolytató törvényszéki egyesbíró] megismerhetett. Az Alkotmánybíróság értékelése szerint a tárgyalás során bizonyítékként fel nem használt többletadatok előzetes ismerete is alkalmas lehet arra, hogy az ítélező bíró elfogulatlanságát, vagyis a bűnügy elfogultságtól mentes megítélését veszélynek tegye ki” (Indokolás [52]).
- [28] Mindebből pedig az Alkotmánybíróság azt a következtetést vonta le, hogy „a vádemelés előtt a gyanú megalapozottságát illetően a bizonyítékokról való előzetes állásfoglalás csakúgy, mint a büntetőügyre vonatkozó olyan adatok megismerése, amelyeket a tárgyalás során nem használnak fel bizonyítékként, mind olyan körülmények-

nek tekinthetőek, amelyek alapján a nyomozási bíró jogkörében korábban eljáró ítélkező bíróság tagjainak pártatlanságát kétely övezheti” (Indokolás [53]). Ezért „a terhelt pártatlan bírói eljáráshoz fűződő joga azt az igényt fogalmazza meg, hogy a Be. 207. § (6) bekezdése szerint eljáró bíró az ítélkezésben már ne vehessen részt” (Indokolás [54]).

- [29] Határozatában tehát az Alkotmánybíróság a pártatlan bírói eljáráshoz fűződő jog érvényesülését a tárgyalást megelőző eljárási szakaszban az előzetes letartóztatás tárgyában hozott bírósági döntésekkel összefüggésben az előzetes letartóztatás általános feltételéből kiindulva vizsgálta, és annak eredményeként tartotta szükségesnek alkotmányos követelmény megállapítását.
- [30] 2.2. Az Alkotmánybíróság az Abh2.-ben ugyancsak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből eredő és a régi Be. 21. § (3) bekezdés a) pontjának alkalmazásakor irányadó alkotmányos követelményt fogalmazott meg, amelynek értelmében a büntetőügy további elintézésében nem vehet részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár a nyomozás során bíróként járt el.
- [31] A határozat indokolásában az Alkotmánybíróság az Abh1. főbb megállapításainak a felhívását követően kifejtette, hogy azok a konkrét esetben, az előzetes letartóztatás meghosszabbítása tárgyában lefolytatott másodfokú eljárás kapcsán is irányadók. „Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt pártatlanság követelménye tehát megkívánja, hogy a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár a nyomozás során bírói feladatokat látott el, ugyanis azzal szükségszerűen együtt jár a bizonyítékok bizonyos szintű, de mindenképpen előzetes értékelése. E körben nincs alapvető különbség a nyomozási bíró, az előzetes letartóztatás egy éven túli hosszabbításáról döntő egyesbíró, vagy az előzetes letartóztatás elrendelése, illetve meghosszabbítása tárgyában másodfokú döntést hozó tanács tagjainak feladatai között. Ebből fakadóan pedig a Be. 21. § (3) bekezdés a) pontjának szűkítő értelmezése sem lehet alkotmányosan megalapozott” (Indokolás [43]).
- [32] Az Alkotmánybíróság ebben a döntésben tehát arra a gondolatmenetre építette fel az érvelését, amely az Abh1. alapjául szolgált. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó, a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványként nevesített pártatlan bíróhoz való jog tartalmát, az abból eredő követelményeket pedig az előzetes letartóztatás kérdésében a vádemelést megelőzően hozható döntésekkel összefüggésben vizsgálta. Annak során szintén az előzetes letartóztatás elrendelésének egyik általános feltételéből, a megalapozott gyanú fennállásából és az ahhoz kapcsolódó bírói értékelő tevékenységből indult ki.
- [33] 3. Az indítványozó által nevesített és az alkotmányjogi panasz befogadására irányuló eljárásban alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek minősített alkotmányossági problémák egyetlen kivételtől – az ügyek egyesítésére vonatkozó aggályoktól – eltekintve az előzetes letartóztatás elrendelése és felülvizsgálata során eljáró bírók személyével kapcsolatosak. Az Alkotmánybíróság ezért röviden áttekintette az előzetes letartóztatás alkalmazásának a támadott bírósági határozatok meghozatalának időpontjában hatályos, azaz a régi Be.-ben rögzített feltételrendszerét.
- [34] A szakirodalom különbséget tesz az előzetes letartóztatás elrendelésének alaki és tartalmi feltételei között. Az alaki feltételek olyan formai előírások, amelyeket az előzetes letartóztatás elrendelésekor be kell tartani (pl. az eljárás megindítása, nyomozati szakban az ügyészi indítvány és a terhelt meghallgatása a letartóztatási okokkal összefüggésben). A tartalmi feltételeket további két csoportra: általános és különös feltételekre oszthatjuk.
- [35] Az általános feltételeknek feltétlenül teljesülniük kellett ahhoz, hogy a terhelt előzetes letartóztatása elrendelhető legyen. A régi Be. két ilyen feltételt ismert: a bűncselekmény szabadságvesztéssel fenyegetett legyen és álljon fenn az elkövetői megalapozott gyanú. {Fiatalkorú terhelteknél harmadik általános feltételként említette a törvény a bűncselekmény különös tárgyi súlyát [rég. Be. 454. § (1) bekezdés]}.
- [36] A megalapozott gyanú akkor tekinthető fennállónak, ha a nyomozás aktuális állása szerint nagy a valószínűsége, hogy a gyanúsított konkrét bűncselekmény tette vagy részese. Ahogyan arra az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben is utalt: a megalapozott gyanú tehát nem más, mint a bűnösség nagyfokú valószínűsítése, amelyet azonban kizárólag a meglévő bizonyítékok számbavétele és korlátozott értékelése alapján lehet megállapítani, vagy fennállását ellenőrizni (Abh1., Indokolás [51]). A büntetőjogi felelősség megállapíthatóságának a bizonyossági foka tehát megalapozott gyanú esetén nem éri el a vádemeléshez szükséges bizonyosság szintjét, ahhoz képest alacsonyabb. A megalapozott gyanú vizsgálatának szempontrendszere az Abh1. és az Abh2. gondolatmenetében is meghatározó jelentőséggel bír.

- [37] 4. A jelen indítványban az indítványozó a büntető ügyében született bírósági döntésekkel összefüggésben több, szám szerint hat kifogást fogalmazott meg, amelyek közül öt az ügy érdemében és az előzetes letartóztatással kapcsolatosan egyaránt döntést hozó bírók eljárásával volt kapcsolatos az alábbiak szerint.
- [38] Sérelemzte az indítványozó, hogy:
- a) a másodfokon eljáró bírói tanácsban olyan bíró vett részt, aki korábban – a vádemelést megelőzően – az előzetes letartóztatás meghosszabbításáról rendelkező végzés ellen benyújtott fellebbezés elbírálását elvégző tanács tagja is volt;
 - b) ez a bíró más alkalommal annak a tanácsnak is tagja volt, amely a vádemelés után döntött az előzetes letartóztatás fenntartása ellen bejelentett fellebbezésről;
 - c) ugyanezen bíró az eljáró bírói tanács tagjaként az elsőfokú ítélet kihirdetése után az előzetes letartóztatás szükségességét felülvizsgálta, és annak tartamát meghosszabbította;
 - d) a másodfokon eljáró bírói tanács másik tagja a vádemelést követően az előzetes letartóztatás fenntartásáról rendelkező végzés ellen benyújtott fellebbezés elbírálását elvégző tanács tagja is volt;
 - e) más alkalommal annak a tanácsnak is tagja volt, amely elutasította az ügyek egyesítése miatt benyújtott fellebbezést;
 - f) végül a Kúria eljáró tanácsában olyan bíró járt el, aki korábban – az elsőfokú ítélet meghozatala után – az előzetes letartóztatás meghosszabbítása ellen benyújtott fellebbezés elutasításáról rendelkező végzés meghozatalában is részt vett.
- [39] Az indítvány vizsgálata a felmerült alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésekre tekintettel az Abh1.-ben és Abh2.-ben tett megállapításokhoz képest további értékelést tesz szükségessé. Az Alkotmánybíróság ugyanis a fent hivatkozott határozataiban arról nem foglalt állást, hogy a pártatlanság követelményéből milyen alkotmányos kötelezettségek erednek a vádirat benyújtása után az előzetes letartóztatás kérdésében és az ügy érdemében döntést hozó bírókat érintően. Így nem vizsgálta, hogy a pártatlan bíróhoz való jogból fakadóan milyen kötelezettségek terhelik
- a vádirat benyújtása után az előzetes letartóztatás fenntartása kapcsán hozott döntés ellen benyújtott fellebbezés elbírálásában részt vevő bírót [b]);
 - az elsőfokú eljárásban az előzetes letartóztatás felülvizsgálata során hozott határozatot felülbíráló másodfokú határozat meghozatalában részt vevő bírót [d]);
 - az elsőfokú ítélet kihirdetése után az előzetes letartóztatás felülvizsgálatában első és másodfokon részt vevő bírót [c), f)] a további, érdemi eljárásban való részvételt tekintve.
- [40] Nem foglalt állást továbbá az Alkotmánybíróság az ügyek egyesítése miatt benyújtott fellebbezés elbírálásában részt vevő bíró további eljárási lehetőségeit érintően sem [e]]. Az Alkotmánybíróság vizsgálatainak a jelen ügyben ezek a kérdések szabtak irányt.
- [41] 4.1. A régi Be. rendszerében a vádemelést követően a kényszerintézkedésekről való döntés az alábbiak szerint oszlott meg az elsőfokú, másodfokú és harmadfokú bíróság között. Az elsőfokú bíróság által – akár a tárgyalás előkészítése szakaszában, akár az ügydöntő határozat hozatalakor – elrendelt vagy fenntartott kényszerintézkedésről rendelkező döntés elleni fellebbezést a másodfokú bíróság, míg a másodfokú bíróság által elrendelt vagy fenntartott kényszerintézkedésről rendelkező döntés elleni fellebbezést a harmadfokú bíróság bírálta el. A harmadfokú bíróság által fenntartott vagy elrendelt kényszerintézkedésről rendelkező döntés elleni fellebbezést – amennyiben a döntést az ítéltábla hozta – a Kúria bírálta el.
- [42] A konkrét esetben az indítványozó az elsőfokú, nem jogerős ítélet meghozatalát követően az előzetes letartóztatás meghosszabbítása ellen benyújtott fellebbezés elutasításáról rendelkező bíró részvételét sérelemzte.
- [43] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg: a szabályozás egységének a biztosítása érdekében indokolt, hogy bevonja a vizsgálatba az előzetes letartóztatás régi Be.-beli szabályozásának azon elemeit is, amelyek a kényszerintézkedésnek a vádirat benyújtását követő elrendelésére, meghosszabbítására, valamint az ezen döntésekkel szemben előterjesztett fellebbezések következtében a másodfokú döntésekre irányadóak. Erre szoros tartalmi összefüggés okán az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdése biztosított felhatalmazást.
- [44] 4.2. Az Abh1. és az Abh2. rendelkező részében – a döntések Indokolásának a tanúsága szerint – az Alkotmánybíróság azért tartotta szükségesnek alkotmányos követelmény megfogalmazását, mert kétely övezhette az ítélkező bírók pártatlanságát. Ez a kétely abban az esetben merült fel, ha az ítélkezésben is részt vevő bíró a vádemelést megelőzően – a nyomozási bíró jogkörében eljáró törvényszéki egyesbíróként, illetve a nyomozási

bíró, valamint törvényszéki egyesbíró döntései elleni jogorvoslat alapján eljáró másodfokú bírói tanács tagjaként – az előzetes letartóztatás elrendelésének vagy fenntartásának az egyik általános feltételét, a gyanú megalapozottságát illetően döntést hozott.

- [45] Az Alkotmánybíróság a befogadási eljárásban megfogalmazott alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésekre tekintettel a jelen ügyben is ezt a gondolatmenetet vitte tovább, és a pártatlan bíróhoz való jogból fakadó követelmények érvényesülése szempontjából elvégezte a vádemelést követően az előzetes letartóztatás kérdésében döntést hozó és az ügy érdemében is eljáró bírókkal szemben támasztható elvárások elemzését.
- [46] 4.2.1. A vizsgálat keretében az Alkotmánybíróság szükségesnek tartotta röviden – ismételten – áttekinteni a pártatlan bíróhoz való jog tartalmát, és az abból levezethető alkotmányos követelményeket.
- [47] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése mindenkinek alapvető jogot biztosít ahhoz, hogy az ellene emelt vádról, vagy valamely perben a jogairól és kötelezettségeiről törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül döntsön. Az alkotmányos szabály – egyebek mellett – azt kívánja meg, hogy a büntetőügyekben emelt vádról olyan bíróság hozzon döntést, amely független és pártatlan. A törvény által felállított bíróság függetlensége és pártatlansága olyan általános jogelv, amely az emberi jogok védelme érdekében megkötött valamennyi jelentősebb univerzális és regionális nemzetközi egyezménynek sajátja (részletesen lásd: Abh1., Indokolás [25]).
- [48] „Az Alkotmánybíróság értékelése szerint a tisztességes bírói eljárásokhoz tartozó függetlenség és pártatlanság két különböző, önálló követelmény, amelyek ugyanakkor az egyes bírósági eljárásokban kizárólag egymásra tekintettel nyerhetnek értelmet a következők szerint. A bírói hatalom önállósága és függetlensége az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében deklarált államhatalmi ágak elválasztásának alkotmányos elvén nyugszik, amely szerint a demokratikus jogállamok egyik lényegi ismérve, hogy a törvényhozó, a végrehajtó és a bírói hatalom egymástól elválasztva működik. Az Alaptörvény 25. cikk (1) és (2) bekezdései értelmében a bíróság igazságszolgáltatási tevékenységet lát el, amelynek során a bírói hatalom a vitássá tett, avagy megsértett jogokról kötelező erővel, vagyis a véglegesség igényével hoz döntést. A bírói hatalom függetlensége olyan alkotmányos érték, amelynek érvényesülését egyfelől az intézményi-szervezeti, pénzügyi és döntéshozatali autonómia, másfelől pedig az egyes bírák függetlensége tekintetében megfogalmazott szabályoknak szükséges biztosítaniuk. Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése rendelkezik a bírák függetlenségéről, valamint arról, hogy a bírák ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak, és csak a törvénynek vannak alárendelve. [...] A bírói hatalom intézményi, valamint személyi függetlensége az igazságszolgáltatási tevékenység függetlenségének, és a tisztességes bírósági eljárások alkotmányos biztosítója, amely arra nyújt garanciát, hogy az egyedi jogvitákban eljáró bíró kizárólag a jogszabályok alapján, és belső meggyőződése szerint, minden, akár a bírói szervezeten kívülről, akár azon belülről érkező meg nem engedett befolyástól mentesen hozhasson döntést. A bíróság pártatlan eljárása a függetlenség alkotmányos értékéhez szorosan kapcsolódik: kizárólag egy független bíróság képes az egyedi ügyekben pártatlanul eljárni. A függetlenség követelményéhez képest a pártatlanság az ügyben eljáró bíróval szemben egyfelől azt az elvárást fogalmazza meg, hogy a megítélendő ügy tekintetében ne rendelkezék előítéletekkel, másfelől pedig az ügyben szereplő egyik fél javára, avagy hátrányára se legyen elfogult [erről lásd: ENSZ Emberi Jogi Bizottságának (a továbbiakban: Emberi Jogi Bizottság) 387/1989. számú, *Arvo O. Karttunen kontra Finnország* ügyben hozott döntésének 7.2. pontját]” (Abh1., Indokolás [26]).
- [49] Független és pártatlan bíráskodás hiányában az egyéni jogok érvényesítése szenved csorbát. Mindebből következik, hogy a tisztességes eljárás követelményrendszerének szerves részét alkotó függetlenség és pártatlanság a demokratikus jogállamokban feltétlen érvényesülést kívánó alkotmányos igényként jelentkezik {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [28], lásd erről még: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [50] A pártatlanság követelményének tényleges érvényesülését elsődlegesen az eljárási törvényekben megfogalmazott kizárási szabályok garantálják. Ennek megfelelően a büntetőügyekben – a támadott határozatok meghozatala idején – a régi Be. 21–22. §-ai tartalmazták azokat az okokat, amelyek megállapítása esetén a bíró nem járhatott el, vagy a további eljárásban nem vehetett részt.
- [51] 4.2.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően a büntetőeljárás vádemelést követő szakaszának a jelen alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdések értékelése és a pártatlan bíróhoz való jog érvényesülése szempontjából jelentős sajátosságait emelte ki.
- [52] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a vádemeléssel a büntetőeljárás egy új szakaszába lép. A vádiratban ugyanis az állam büntetőjogi igényének érvényesítésére felruházott ügyész – értékelve a nyomozás során

beszerzett bizonyítékokat – kifejezi azon szakmai meggyőződését, hogy a körülírt bűncselekmény megtörtént, azt a megvádolt személy követte el, akivel szemben nem áll fenn semmilyen büntethetőségi akadály. Ez az aktus egyúttal azt is jelenti, hogy a büntetőjogi felelősség megállapíthatóságának a bizonyossági foka is magasabbá vált, hiszen a nyomozás során fennálló megalapozott gyanú vádemeléshez szükséges bizonyossággá erősödött [lásd: régi Be. 4. § (2) bekezdés, régi Be. 216. §, valamint Abh1., Indokolás [44]].

- [53] A vádemeléssel az ügy urává az ítélkező bíró válik, aki viszont kötve van a vádhoz, az abban foglaltakon túl nem terjeszkedhet, de a vádat ki kell mérítenie. Ebből az is következik, hogy addig, amíg a perbíró nem döntött a vádról, önmagában a vádirat megléte megalapozza a vádemeléshez szükséges bizonyosságot (így értelemszerűen a megalapozott gyanút). Ezért a vádemelést követően a kényszerintézkedés tárgyában döntést hozó bírók az előzetes letartóztatás általános feltételeként meghatározott megalapozott gyanú fennállását nem a bizonyítékokról történő előzetes állásfoglalás, hanem a vádiratra történő hivatkozás alapján állapítják meg. [Vesd össze: Jakucs Tamás (szerk.): A büntetőeljárás törvény magyarázata, 1. kötet, KJK-Kerszöv Kft., Budapest, 2003., 264. oldal; Herke Csongor: A letartóztatás, Dialog Campus, Budapest-Pécs, 2002., 84. oldal; Dr. Berkes György (szerk.): Büntetőeljárás jog, Kommentár a gyakorlat számára, I. kötet, hvgorac, Budapest, 2009., 455. oldal] Abban az esetben pedig, ha már az elsőfokú ítélet is megszületett az ügyben, a büntetőjogi felelősség megállapíthatósága még tovább erősödik és ennek foka a vádemeléshez szükséges bizonyosságot is meghaladja [lásd: 3017/2016. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [41]], az elsőfokú ítélet pedig mindaddig irányadó a másodfokú bíróság számára, ameddig érdemi döntésével felül nem bírálja.
- [54] A vádemelés másik lényeges hatása, hogy a vád alapjául szolgáló és a tárgyalási szakaszban beszerzett bizonyítékok a további eljárás során kivétel nélkül hozzáférhetők mind az ítélkező, mind a kényszerintézkedés tárgyában eljáró bírók számára, függetlenül attól, hogy ezek közül az ítélkező bírók melyeket, hogyan értékelik. A vádemelést követően tehát nem fordulhat elő, hogy valamely kényszerintézkedés tárgyában döntést hozó – és az eljárás későbbi szakaszában az adott ügyben magasabb fokon ítélkező – bíró olyan bizonyítékokat ismerjen meg, amelyekhez az ítélkező tevékenysége során már nem férhet hozzá.
- [55] Mivel tehát a büntetőeljárás vádemelés utáni szakaszában nem merülnek fel aggályok sem a bizonyítékok megismerhetősége, sem a megalapozott gyanú megállapítása körében, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy nem sérül a pártatlan bíróhoz való jog akkor, ha az előzetes letartóztatás kérdésében a vádemelést követően döntést hozó bíró az ügy érdemében is eljár.
- [56] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a Kúria indítványozó által kifogásolt, Bfv.I.1820/2014/8. számú végzése nem sértette meg az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, ezért az alkotmányjogi panaszt e tekintetben elutasította.
- [57] 5. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában sérelmezte azt is, hogy a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla tanácsában olyan bíró vett részt, aki a vádemelést követően, az elsőfokú bírósági eljárás szakaszában a Fővárosi Bíróság által hozott, ügyek egyesítéséről rendelkező végzés ellen benyújtott fellebbezés elbírálásban is részt vett.
- [58] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a vádemelést követően a Fővárosi Bíróság a 2011. február 14. napján kelt 7.B.168/2011/2. számú végzésével az alkotmányjogi panasz alapügyét képező büntetőügyhöz egyesítette az indítványozóval – és más személlyel – szemben szintén a Fővárosi Bíróságon folyamatban lévő másik büntető ügyet. A Fővárosi Bíróság egyesítő végzése ellen bejelentett fellebbezés alapján eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2011. április 11. napján kelt 1.Bkf.10.402/2011/3. számú végzésével helybenhagyta az említett egyesítő végzést. A Fővárosi Ítéltábla említett végzésének a meghozatalában részt vett az elsőfokú ítéletet másodfokon elbíráló tanács egyik tagja.
- [59] A régi Be. 72. § (2) bekezdése kimondta, hogy egyesíteni lehet azokat az ügyeket, amelyek együttes elbírálása az eljárás tárgyra vagy az eljárásban részt vevő személyekre tekintettel, vagy egyéb okból célszerű. Abban az esetben tehát, ha a bíróság az ügyek egyesítésének indokoltsága tekintetében – akár a döntés meghozatala vagy az alsóbb fokú bíróság ilyen döntésének a felülvizsgálata során – állást foglal, kizárólag célszerűségi, időszerszerűségi és pergazdaságossági szempontokat kell figyelembe vennie, amely egyáltalán nem igényli a bizonyítékok még közvetett értékelését sem.
- [60] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az érintett bírónak az elsőfokú bíróság egyesítő végzése, majd ezt követően az elsőfokú ítélet felülbírlatában való részvétele nem hozható összefüggésbe a pártatlan bíróhoz való joggal. Érdemi összefüggés hiányában pedig a panasz ezen elemét érintően nem volt helye érdemi vizsgálat lefolytatásának.

- [61] 6. Az Alkotmánybíróság végül az indítványnak azon elemét vizsgálta, amely azt kifogásolta, hogy a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla tanácsában olyan bíró vett részt, aki a vádemelést megelőzően az indítványozó előzetes letartóztatásának meghosszabbításáról rendelkező döntés ellen benyújtott fellebbezés elbírását végző tanács tagja is volt.
- [62] A konkrét eset körülményeinek a vizsgálatával az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla tanácsának egyik tagja – a vádemelést megelőzően – részt vett a Fővárosi Ítéltábla 2010. december 1. napján kelt, 1.Bf.11.148/2010/3. számú végzésének a meghozatalában. E végzésében a Fővárosi Ítéltábla a Fővárosi Bíróság 30.Bn1812/2010/2. számú, – más gyanúsított mellett – az indítványozó előzetes letartóztatásának a meghosszabbításáról rendelkező végzése ellen benyújtott fellebbezésről döntött, amelynek során azt alaptalannak találta, ezért és a Fővárosi Bíróság említett végzését helybenhagyta. A Fővárosi Bíróság a hivatkozott számú végzés meghozatala során a régi Be. 207. § (6) bekezdése szerint járt el.
- [63] Az Alkotmánybíróság az Abh2.-ben egyértelműen úgy foglalt állást, hogy az Abh1.-ben megfogalmazott alkotmányos követelményrendszernek érvényesülnie kell minden olyan bíró vonatkozásában, aki a vádemelést megelőzően nyomozási bíróként vagy a régi Be. 207. § (6) bekezdése szerinti törvényszéki bíróként járt el, illetőleg aki az előbbiek döntése ellen benyújtott fellebbezés elbírálásában vett részt. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt pártatlan bíróhoz való jogból eredő garanciális követelmény, hogy az ilyen bírók a büntetőügy további elintézésében ne vehessenek részt (lásd: Indokolás [43]).
- [64] Ezen objektív követelmény érvényesülése mellett ugyanakkor az Alkotmánybíróság a pártatlan bíróhoz való jog sérelmének értékelése során azt is vizsgálja, hogy a konkrét esetben sor került-e a kizárással érintett bíró részvételével meghozott döntés felülvizsgálatára. Amennyiben az adott ügyben megállapítható, hogy a jogerős döntést olyan bírói tanács vizsgálta felül, amelyben egyetlen taggal szemben sem merült fel az adott kizárási ok, az Alkotmánybíróság úgy értékeli, hogy a felülvizsgálat következtében sor került a jogsérelem orvoslására. Az Alkotmánybíróság megsemmisítő döntése sem vezetne ugyanis más eredményre, mint hogy egy olyan bírói tanács vizsgálja felül a kifogásolt határozatot, amelynek tagjaival szemben a kizárási ok nem áll fenn.
- [65] Erre a megközelítésre alapította a döntését az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben is. Vizsgálata eredményeként megállapította, hogy sor került a kifogásolt bírósági határozat revíziójára, a vizsgált kizárási szabály a revízió során eljáró bírói tanács egyetlen tagját sem érintette, illetve az akkori bírói gyakorlat szerint az első fokon eljáró bíró nem minősült kizártnak. Ezért az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben a támadott bírósági határozat megsemmisítése iránti indítványt elutasította {Abh1., Indokolás [57]; hasonlóan lásd: 3355/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [11]; 3224/2018. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [8]}.
- [66] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság elvégezte ugyanezen szempontok értékelését. Annak eredményeként megállapította, hogy a kifogásolt bírói döntést az alkotmányjogi panaszban felhívott alaptörvény-ellenesség nem befolyásolhatta érdemben, a tisztességes eljárás helyrehozhatatlan sérelme nem volt megállapítható. A Fővárosi Ítéltábla döntését ugyanis a Kúria felülvizsgálta, a felülvizsgálat során eljáró bírók vonatkozásában nem merült fel a vizsgált kizárási ok és a Fővárosi Ítéltábla döntésének a meghozatalakor irányadó bírói gyakorlat szerint az eljáró bírók kizártsága sem merült fel.
- [67] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.400/2012/37. számú ítéletét támadó részében elutasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3120/2015.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3166/2019. (VII. 10.) AB HATÁROZATA**bírói kezdeményezés elutasításáról**

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének vizsgálatára irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 39/A. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s**I.**

- [1] 1. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.III.10.120/2018/7. szám alatt hozott végzésével társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata iránt indult perben a peres eljárását az Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig felfüggesztette és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróságnál a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Ebtv.) 39/A. § (1) bekezdésének, az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásai összegének kiszámítása során az ellátásra való jogosultság első napján fennálló biztosítási jogviszonyban elért jövedelem figyelembevételét elrendelő rendelkezése alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve a jogszabályi rendelkezés alkalmazásának kizárását a perben, valamint általánosan is.
- [2] 2. A beadvány adatai szerint az elsőfokú társadalombiztosítási szerv a 2016. július 8-án kelt, a másodfokú szerv által helybenhagyott határozatában, a felperes 2016. június 3-án született gyermekére tekintettel, 2016. július 1-től november 15-ig – bruttó 7 400 forint naptári alap figyelembevételével – bruttó 5 180 forint összegű csecsemőgondozási díjat (CSED) állapított meg a felperes részére. A másodfokú határozat indokolása szerint az ellátás összegének megállapításánál – az Ebtv. 5/C. § (1) bekezdés a), c) pontjai és 39/A. § (1) bekezdése alapján – a felperes által egy kft.-vel mint foglalkoztatóval 2016. január 4-től létesített munkaviszony alapján – az ellátásra való jogosultság kezdő napján (2016. június 1-jén) – fennálló biztosítási jogviszonyban személyi jövedelemadó-előleg megállapításához bevallott jövedelmet kell figyelembe venni. A felperes a kft. foglalkoztatónál fennálló jogviszonyában 2016. március 31-ig (az irányadó időszakban) összesen 88 naptári nap, az Ebtv. 5/C. § (1) bekezdés a) pontja szerinti jövedelemmel rendelkezett. Tekintettel arra, hogy ezen biztosítási jogviszonyában a felperes nem rendelkezett az Ebtv. 48. § (1)–(2) bekezdéseiben meghatározott naptári napi jövedelemmel, a 2016. június 1-től megállapított CSED összegének naptári alapját az Ebtv. 42. § (3) bekezdése szerint, a jogosultság kezdő napján érvényes minimálbér (111 000 forint) kétszeresének harmincad része alapján kellett megállapítani.
- [3] A felperes keresetet terjesztett elő a másodfokú határozattal szemben a bíróságon és kérte annak megváltoztatását, illetve a határozat hatályon kívül helyezését.
- [4] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2017. november 7. napján kelt 14.M.1840/2017/4. sorszámú ítéletében az Országos Egészségbiztosítási Pénztár 2016. szeptember 5. napján kelt S011/527-2/2016. számú határozatát – az alperes 2016. július 8. napján kelt BP/0203/20221-1/16. számú határozatára is kiterjedően – hatályon kívül helyezte és az alperest új határozat hozatalára utasította. Megállapította, hogy a felperes 2012. december 1. és 2015. december 31. között egy kft. alkalmazásában állt, munkaviszonya a munkáltató működésével összefüggő okból munkáltatói felmondással szűnt meg. A felperes ezt követően 2016. január 4-től a egy másik kft. alkalmazásában állt bejelentett munkaviszonyban. A két munkaviszony közötti naptári napok: 2016. január 1. munkaszüneti nap, 2016. január 2–3. pedig szombat-vasárnapok hetű pihenőnapok voltak.
- [5] A bíróság szerint a CSED összegének megállapításánál az Ebtv. 42. § (2) bekezdéséből kell kiindulni, mely szerint a csecsemőgondozási díj naptári napi alapját a 48. § (1) és (2) bekezdésében foglaltak szerint kell megállapítani. Bár az Ebtv. 39/A. § (1) bekezdése szerint az ellátás összege megállapításánál az ellátásra való jogosultság

kezdő napján fennálló biztosítási jogviszonyban bevallott jövedelmet kell figyelembe venni, ebből nem következik, hogy csak az ellátásra való jogosultság kezdő napján fennálló biztosítási jogviszonyban töltött biztosítási időt kell figyelembe venni. A bíróság szerint az Ebtv. 39/A. § (1) bekezdése kizárólag az átlagjövedelem számítására ad eligazítást. A bíróság kifejtette, hogy nem volt méltányos az Ebtv. 39/A. § (1) bekezdése beiktatását megelőző korábbi jogszabályi környezet, amely azt eredményezhette, hogy az új foglalkoztatónál bekövetkezett keresőképtelenség idejére adott esetben az ellátást egy korábbi munkáltatónál elért jóval magasabb (vagy jóval alacsonyabb) jövedelme alapján állapítsák meg. Ezért rendelkezett a jogalkotó úgy, hogy a keresőképtelenség idejére kifizetett ellátásnál, amennyiben az Ebtv. 48. §-ában rögzített szabályok azt eredményeznék, hogy a vonatkoztatási időszak részben vagy egészben egy korábbi munkáltatónál elért jövedelem figyelembevételét eredményezné, ahelyett csak az ellátás megállapításakor foglalkoztatójánál elért jövedelmet kell figyelembe venni. A jogalkotónak nem lehetett az a szándéka, hogy a szülési szabadság idejére igénybe vett ellátásoknál hátrányos helyzetbe kerüljenek azok, akik adott esetben hosszú évekre visszamenőleg folyamatos biztosítási jogviszonyukat nem egyazon foglalkoztatónál töltötték. Ezzel szemben a bíróság szerint a jogalkotó szándéka az volt, hogy a CSED-re és egyéb pénzbeli ellátásokra jogosultaknak a fennálló munkaviszonyukban elért jövedelemmel arányos pénzbeli ellátást biztosítson.

- [6] A bíróság szerint csakis azon személyek esetében lehet az ellátás összegét az Ebtv. 42. § (3) bekezdése szerinti minimálbér kétszeresének harmincad része, vagyis egy viszonylag alacsony fiktív összeg alapulvételével meghatározni, akiknek a 48. § egyik fordulata alapján sincs figyelembe vehető jövedelme, mivel az igénybejelentést megelőző naptári év első napjáig visszamenőleg 180 nap, vagy 120 nap naptári jövedelmük nem volt. Ezért téves az alperes azon jogértelmezése, hogy a felperes esetében hiányzik az a minimálisan biztosításban töltött idő, ami lehetővé tenné, hogy a CSED összegét a valóban elért jövedelme alapján ki lehessen számítani. A felperes esetében megvan az a minimálisan 180 naptári napi jövedelem, amit az Ebtv. 48. §-a megkíván, különös figyelemmel arra is, hogy az Ebtv. 48/A. § (1) bekezdés alapján a felperes biztosításban töltött idejét a munkáltatóváltás ellenére is folyamatosnak kell tekinteni, mivel a felperes biztosításban töltött idejében 30 napnál hosszabb megszakítás nem volt.
- [7] A bíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az Ebtv. 39/A. § (1) bekezdésének és 48. § (1) és (2) bekezdésének együttes helyes értelmezése szerint a felperes rendelkezik az Ebtv. 48. §-ában meghatározott időszakon belül a minimálisan előírt 180 naptári napi jövedelemmel, azonban az Ebtv. 39/A. § (1) bekezdésében foglalt szabály alkalmazása eredményeként az ellátás naptári napi alapját nem a 48. § alapján egyébként figyelembe vehető teljes irányadó időszakban elért jövedelemből, hanem csak az ellátásra való jogosultság kezdő napján fennálló biztosítási jogviszonyban elért jövedelemből kell kiszámítani. Önmagában az a körülmény, hogy a felperes az utolsó biztosítási jogviszonyában nem töltött el 180 napot, még nem zárja ki azt, hogy az ebben a jogviszonyban eltöltött időre az átlagjövedelmét meg lehessen állapítani.
- [8] 3. A Kúria indítványozó tanácsa nem értett egyet az Ebtv. 39/A. § (1) bekezdésének a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletében foglalt értelmezésével.
- [9] Az indítványozó tanács abból indult ki, hogy a felek között a vita tárgyát az Ebtv. 42. § (3) bekezdése alkalmazhatósága, és ezzel összefüggésben az képezi, hogy az ellátási összeg alapját a felperes tényleges jövedelme alapján kell-e meghatározni vagy naptári alapnak a jogosultság kezdő napján érvényes minimálbér kétszeresének harmincad részét kell tekinteni. A peradatok szerint a felperes biztosítási ideje 2008. szeptember 1. és a jogosultság kezdő napja, 2016. június 1. között – 30 napnál hosszabb megszakítás hiányában – folyamatos volt. A felperes a jogosultság kezdő napját közvetlenül megelőző naptári év első napja (2015. január 1.) és a jogosultság kezdő napját közvetlenül megelőző harmadik hónap utolsó napja (2016. március 31.) közötti időszakban rendelkezett 180 naptári napi jövedelemmel. Ezért az ellátás alapját – az Ebtv. 48. § (1) bekezdés első mondata alapján – az időszak utolsó napjához időben legközelebb eső 180 naptári napra jutó jövedelem figyelembe vételével, az ellátás összegét pedig – a 42. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdés alapján – ezen naptári napi alap 70%-ában kellene megállapítani.
- [10] Az indítványozó tanács szerint a fenti, jövedeleमारányos számítás alkalmazásának az Ebtv. 39/A. § (1) bekezdése képezi akadályát: e szabály alapján a CSED összegének megállapításakor kizárólag olyan jövedelem vehető figyelembe, ami az ellátásra való jogosultság kezdő napján fennálló biztosítási jogviszonyból származik.
- [11] Álláspontja szerint az Ebtv. nem tartalmaz olyan szabályt, amely az igénylő korábbi, vagyis az ellátásra való jogosultság kezdő napján fennálló biztosítási jogviszonyát megelőző biztosítási jogviszonyából származó jövedelmet rendel, vagy enged figyelembe venni. Az indítványozó tanács kifejtette, hogy az Ebtv. 48. § (1)–(2) bekezdései nem értelmezhetők az Ebtv. 39/A. § (1) bekezdése általános szabályától eltérő, speciális rendelkezés-

ként, mivel a szabályozás tárgya eltérő. Az Ebtv. 48. § (1)–(2) bekezdéseiben a törvényhozó azt határozza meg, hogy az ellátás alapjának kiszámítása során mely időszakban megszerzett jövedelmeket kell figyelembe venni, az Ebtv. 39/A. § (1) bekezdése pedig azt szabályozza, hogy az ellátás összegét mely időpontban fennálló biztosítási jogviszonyban bevallott jövedelem alapján kell megállapítani.

- [12] A felperes nem rendelkezik a 39/A. § (1) bekezdés szerinti biztosítási jogviszonyban, azaz a jogosultság kezdő napján fennálló biztosítási jogviszonyban – függetlenül a biztosítása folyamatosságától – 180, illetve 120 naptári napi jövedelemmel, ezért az ellátása naptári napi alapját nem lehet az Ebtv. 48. § (1)–(2) bekezdései alkalmazásával megállapítani. Az Ebtv. 39/A. § (1) bekezdése alkalmazásának következtében a tényleges jövedelmétől függetlenül a 42. § (3) bekezdése szerint, egy a minimálbér alapulvételével meghatározott, képzett összegből kiindulva kell meghatározni.
- [13] 4. A Kúria indítványozó tanácsa szerint az Ebtv. 39/A. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenes, mivel az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdését. Álláspontja szerint a törvényhozó az ellátási összeg meghatározásakor az azonos szabályozási körbe tartozó jogalanyok, a CSED-re jogosult anyák között indokolatlan különbséget tett.
- [14] Az indítványozó tanács szerint az Ebtv. 39/A. § eredendően helyes és alkotmányos célt, az ellátásokkal való visszaélések megakadályozását szolgálja. Alkotmányossági aggályt az vet fel, hogy a törvényhozó indokolatlanul hátrányos helyzetbe hozta azokat az ellátásra jogosult személyeket, akik – ahogy a felperes is – a jogosultságot közvetlenül megelőző, az ellátási összeg meghatározása szempontjából releváns időszakban akaratuk ellenére, illetve tőlük független okokból (munkáltató működésével összefüggő ok miatti felmondás, családi okok stb.) kényszerülnek munkahelyváltásra. Ezek a jogosultak a biztosítást keletkeztető jogviszonyuk tőlük független változása miatt, az ilyen változással nem érintett jogosultakkal szemben, a tényleges jövedelmükkel arányos ellátás helyett csak a minimálbér alapulvételével számított ellátásban részesülhetnek. A szabályozás a CSED jogosultsági feltételeinek egyaránt megfelelő, azonos – akár egyező mértékű – járulékfizetést teljesítő jogosultak között „a perbeli és ahhoz hasonló tényállások megvalósulása esetén különböztet, amely különbségtételnek nincs tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű indoka, ezért önkényes.”

II.

- [15] 1. Az Alaptörvény indítványban felhívott és figyelembe vett szabályai szerint:

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XIX. cikk (1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegyiség, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.”

- [16] 2. Az Ebtv. kifogásolt szabálya szerint:

„39/A. § (1) Az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásai és a baleseti táppénz összegének megállapításánál – az e törvényben foglalt kivételekkel – az ellátásra való jogosultság kezdő napján fennálló biztosítási jogviszonyban személyi jövedelemadó-előleg (a továbbiakban: adóelőleg) megállapításához bevallott jövedelmet kell figyelembe venni.”

III.

- [17] A bírói kezdeményezés nem megalapozott.

- [18] 1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontjában foglalt felhatalmazás alapján az Abtv. 25. § (1) bekezdés szerinti bírói kezdeményezésre felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabály

összhangját az Alaptörvénnyel. Ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e az Abtv. 25. §-a szerinti feltételeknek. Az Abtv. 25. §-a önálló címként – „Bírói kezdeményezés egyedi normakontroll eljárás iránt” – meghatározza az ügytípusra vonatkozó különös szabályokat, amelyeket az Abtv. 51–52. §-ai az indítványra vonatkozó további formai és tartalmi feltételekkel egészítenek ki. Ezeket az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban már értelmezte (összefoglalóan a 3058/2015. (III. 31.) AB végzésben, Indokolás [8]–[23]).

- [19] A jelen eseten a bírói kezdeményezés ezeknek a követelményeknek megfelel. Az Ebtv. 39/A. § (1) bekezdését az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásai és a baleseti táppénz összegének megállapításánál – az e törvényben foglalt kivételekkel – alkalmazni kell, így a CSED-re mint a szülési szabadság időtartamára járó pénzbeli ellátásra is alkalmazni kell, mivel az Ebtv. erre vonatkozó kivételt nem állapít meg. Az eljárás felfüggesztése megtörtént, az indítvány határozott kérelmet tartalmaz, egyértelműen megjelöli az indítvány indokait, a támadott jogszabályi rendelkezést, illetve az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Az indítvány megindokolja, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, továbbá kifejezett kérelmet tartalmaz a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazása tilalmának kimondására.
- [20] 2. Az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdésének második mondata az állampolgárok anyasága, betegsége, rokantsága, özvegysege, árvasága és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélkülisége esetében garantálja a „törvényben meghatározott támogatásra” való jogosultságot. Az Alaptörvény XIX. cikkének normaszöveg-javaslatához fűzött indokolása szerint a XIX. cikk „[r]ögzíti az állam azon szándékát, hogy minden magyar állampolgárnak megteremtse a biztonságot. Ennek érdekében azon élethelyzetekben, amikor – gyermekének születése, egészségi állapotának időleges vagy végleges romlása, hozzátartozójának vagy munkalehetőségének elvesztése miatt – a megélhetéséhez szükséges javak előteremtésére nem képes, valamennyi állampolgár jogosult törvény szerinti állami segítséget igénybe venni.” Az Alaptörvény XIX. cikke két esetben jogosultságról szól: a XIX. cikk (4) bekezdése állami nyugdíjra való jogosultságot említ, melynek feltételeit törvény állapítja meg, míg a XIX. cikk (1) bekezdésének idézett második mondata értelmében pedig egyes speciális élethelyzetek fennállása esetén törvényben alanyi jogon járó juttatásokat kell bevezetni, illetve fenntartani. Ebből következik, hogy bár a XIX. cikk jellemzően államcélokról, és nem alapvető jogokról szól, az Alaptörvénynek ez a cikke alaptörvényi háttérrel ad a felsorolt élethelyzetekre vonatkozó jogszabályoknak. A törvényi feltételek részletei vagy a jogosultság feltételei mint konkrét részletszabályok nem az Alaptörvényből következnek, az alaptörvényi háttér csak azt jelenti, hogy az elvont jogosultság magából az Alaptörvényből ered [28/2015. (IX. 24.) AB határozat, Indokolás [34]].
- [21] Mindez azt jelenti, hogy az állampolgárok még az Alaptörvényben nevesített speciális élethelyzetek fennállása esetén is csak törvényben meghatározott mértékű támogatásra jogosultak, az egyes támogatások konkrét formáját és mértékét a törvényhozó szabadon határozza meg [3217/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [24]]. Az egyes támogatási formákra vonatkozó jogszabályi rendelkezések részletszabályait (ideértve a támogatásra való jogosultság feltételeit és annak mértékét is) az Alaptörvény keretei között a jogalkotó szabadon alakíthatja [3230/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [3]]. Ennek megfelelően, miközben az Alaptörvény egyértelműen úgy rendelkezik, hogy meghatározott élethelyzetek esetén a magyar állampolgárok jogosultak törvény szerinti állami segítséget igénybe venni, ezen állami segítség részletszabályait nem az Alaptörvény, hanem a hatályos törvények rögzítik. Tartalmuk tekintetében ezek a törvények sem lehetnek ellentétesek az Alaptörvény egyes rendelkezéseivel, így a XV. cikk előírásaival sem.
- [22] 3. A 3206/2014. (VII. 21.) AB határozatban az Alkotmánybíróság emlékeztetett arra, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése az alapjogok egyenlőségét és a diszkrimináció tilalmát tartalmazza (Indokolás [27]). Az alkotmányos szabály szerint „Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.” A tételeken felsorolt tulajdonságok mellett az „egyéb helyzet szerinti különbségtétel” fordulat nyújt garanciát arra, hogy az előre nem látható, de a felsorolásban szereplő tulajdonságokhoz döntő hasonlóságot mutató helyzetben élő személyeket se érhesse hátrányosan sújtó különbségtétel. Ez a fordulat ad lehetőséget az Alkotmánybíróságnak arra, hogy a társadalom aktuális változásaira időszerűen reagálva mindig maga határozhassa meg, melyek a társadalom sérülékeny csoportjai, vagyis mely csoporthoz tartozók tekinthetők kiszolgáltatottnak, kirekesztettnek,

illetve folyamatos, és indokolatlan hátránnyal sújtottaknak. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése ennek megfelelően egy nyílt felsorolást tartalmaz, ám ez a nyílt felsorolás korlátlanul nem bővíthető. Nem nyújt védelmet olyan személyeknek, akiket valamely szabály ugyan éppen hátrányosan érint, de mégsem diszkriminál. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében garantált diszkriminációtilalom ugyanis csupán olyan élethelyzeteket ölelhet át, amelyekben az emberek önazonosságát, identitását meghatározó lényegi tulajdonságuk miatt előítéllettel, vagy társadalmi kirekesztéssel néznek szembe. Vagyis a diszkriminációtilalom alkotmányos klauzulája elsődlegesen a társadalom személyben rejlő és tetszés szerint nem változtatható tulajdonság mentén elkülönülő csoportjainak védelmét szolgálja.

- [23] 4. Az Alkotmánybíróság a 3023/2016. (II. 23.) AB határozatában már foglalkozott a szülési szabadság időtartamára járó egészségbiztosítási pénzbeli ellátással, amelyet az akkor hatályos jogszabályok terhességi-gyermekágyi segélynek neveztek (Indokolás [16]–[18]).
- [24] A betegségi és balesetbiztosítás ideiglenes szabályozásáról szóló 5400/1919. M.E. rendelet vezette be a biztosítottak terhességi segélyét, melynek időtartamát 4 hétben, mértékét az átlagos napibér 100%-ában állapította meg, 1922-ben a terhességi és szoptatási segélyre való jogosultságot kiterjesztették a biztosítottak családtagjaira is. A betegségi és baleseti kötelező biztosításról szóló 1927. évi XXI. törvénycikk a betegségi biztosítás szolgáltatásai között terhességi segélyt a terhesség utolsó 6 hetére, mértéke a tényleges javadalmazás, vagy átlagos napibér 100%-a, (feleség részére 4 hét – napi 40 fillér), gyermekágyi segélyt (a szülés napjától 6 héten át, mértéke az átlagos javadalmazás teljes összege), szoptatási segélyt [a gyermekágyi segély megszűnése után 12 héten át napi 60 fillér (feleség részére napi 30 fillér), – ikerszülés esetében többszörös összegben járt] tartalmazott. A terhességi, gyermekágyi, szoptatási segély előzetes biztosítási időhöz volt kötve (egy éven belül legalább hat hónap). 1947 és 1963 között a szülés esetén járó juttatásokban több változás történt: a dolgozó nő szülés előtt és után hat-hat héten át részesülhetett terhességi-gyermekágyi segélyben, és azt követően 12 hétig járt szoptatási segély, szoptatási segély a dolgozó házastársának is járt.
- [25] A szoptatási segély helyett 1949-ben anyasági segélyt vezettek be, 1950-től a dolgozó nő részére a terhességi-gyermekágyi segély fele, 1953-tól a segély 80%-a járt a kórházi ápolás idejére, 1953-tól a szülő nő ingyenes csecsemőkelengye-juttatásban részesült, 1963-tól a dolgozó nőnek járó 12 heti terhességi-gyermekágyi segélyezés időtartama 20 hétre emelkedett [10700/1947. Korm. rend. 4., 10. §, a szülési és temetkezési segélyek egységes rendezése tárgyában kiadott 1040/1949. Korm. rend. 1. §; a betegségi biztosítás szolgáltatási rendszerének módosítása tárgyában kiadott 239/1950. (IX. 23.) MT rend. 2. §; 51/1953. (XI. 6.) MT rend. 5. §; 1004/1953. (II. 8) MT határozat; a munkaviszonyt érintő egyes kérdések szabályozásáról szóló 1962. évi 26. tvr. 1. §].
- [26] Az egészségügyről szóló 1972. évi II. törvény értelmében terhességi-gyermekágyi segélyre az a szülő nő, illetve a csecsemőt örökbefogadó biztosított nő volt jogosult, aki a szülést, illetve örökbefogadást megelőző 2 évben 180, illetve 270 napi biztosítási idővel rendelkezett. A terhességi-gyermekágyi segély összege a napi átlagkereset teljes összege (270 napi biztosítási idő esetén), a napi átlagkereset 65%-a (legalább 180 napi biztosítási idő esetén), kórházi ápolás idejére a terhességi-gyermekágyi segély 80%-a járt. A terhességi-gyermekágyi segély mértéke 1996. április 15-től a társadalombiztosításról szóló 1975. évi II. törvény módosított 25. § (1) bekezdése értelmében a korábbi 100%-ról a napi átlagkereset 70%-ára (szülést megelőző két éven belül legalább 270 napi biztosítási idő esetén), illetve a napi átlagkereset 60%-ára (180 napi biztosítási idő) csökkent. 1998-tól egységesen a napi átlagkereset 70%-a.
- [27] Az elmúlt közel 100 évben ez a segély – különféle elnevezések alatt – mindig a szülés esetén járó ellátás volt, amelyet a jogalkotó mindig előzetes biztosítási időhöz kötött, időnként a szüléskor fennálló biztosításhoz is, mértéke általában az átlagkeresethez igazodott (felső határa – mint újabban a GYED-nek, nem volt), kivételesen rögzített összegben [pl. 1975. évi II. törvény 25. § (3) bekezdés a) pont] állapította meg a jogalkotó.
- [28] 5. Az Ebtv. értelmében a CSED a gyermek születéséhez kapcsolódóan kieső (kereső tevékenységből származó) jövedelem pótlását szolgálja. (A terhességi-gyermekágyi segély elnevezése 2015. január 1-jétől csecsemőgondozási díjra módosult). Egészségbiztosítási biztosítási jogviszonyhoz kötött pénzbeli ellátás, amely a szülési szabadság időtartamára jár.
- [29] Az Ebtv. 39/A. § (1) bekezdése az „Az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásai” című V. fejezet általános rendelkezései között helyezkedik el. Előírja, hogy az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásai és a baleseti táppénz összegének megállapításánál az ellátásra való jogosultság kezdő napján fennálló biztosítási jogviszonyban személyi

jövedelemadó-előleg bevallásához megállapított jövedelmet kell figyelembe venni. Ez a szabály kifejezetten vonatkozott a terhességi-gyermekágyi segélyre is.

- [30] Az Ebtv. 39/A. § (1) bekezdését az egyes egészségügyi és egészségbiztosítási tárgyú törvények módosításáról szóló 2013. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Módtv.1.) 33. §-a iktatta be – amely 2013. július 15-én lépett hatályba [lásd Módtv.1. 159. § (2) bekezdése] a következő szöveggel: „(1) Az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásai (terhességi-gyermekágyi segély, a gyermekgondozási díj, a táppénz) összegének megállapításánál az ellátásra való jogosultság kezdő napján fennálló biztosítási jogviszonyban elért jövedelmet kell figyelembe venni.”
- [31] A Módtv.1. 36. §-a módosította a terhességi-gyermekágyi segély összegének szabályozását is. A 42. § (1) bekezdése kimondta, hogy a terhességi-gyermekágyi segély a jövedelem naptári napi átlagának 70%-a, a (2) bekezdés pedig a terhességi-gyermekágyi segély alapjául szolgáló jövedelem naptári napi átlagát a 48. § (1) bekezdésében foglaltak szerint rendelte megállapítani. A 42. § (3) bekezdése kimondta, hogy ha a biztosított ellátása a (2) bekezdés szerint nem állapítható meg, a terhességi-gyermekágyi segély naptári napi összegét a jogosultság kezdő napján érvényes minimálbér kétszerese harmincad részének figyelembevételével kell megállapítani azaz, hogy az ellátás naptári napi összege a szerződés szerinti jövedelem harmincad részét nem haladhatja meg. Ha azonban a biztosított pénzbeli egészségbiztosítási járulék alapját képező jövedelme a minimálbér kétszeresét nem éri el a tényleges jövedelmet, ennek hiányában a szerződés szerinti jövedelmet kell figyelembe venni. A (4) bekezdés értelmében a terhességi-gyermekágyi segély megállapításakor határozatban kell rendelkezni az ellátás folyósításának időtartamáról és naptári napi összegéről. A (6) bekezdés pedig kimondta, hogy a terhességi-gyermekágyi segély naptári napi összegének megállapítására vonatkozó részletes szabályokat a Kormány rendeletben állapítja meg. A (7) bekezdés a terhességi-gyermekágyi segélyre – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a táppénzre vonatkozó rendelkezések megfelelő alkalmazását rendelte el.
- [32] A Módtv.1. iktatta be az Ebtv. 48. §-át is, amely szerint, ha a biztosítási idő a 48/A. § (1) bekezdése szerint folyamatos, a táppénz összegét a táppénzre jogosultság kezdőnapját közvetlenül megelőző naptári év első napjától a jogosultság kezdő napját közvetlenül megelőző harmadik hónap utolsó napjáig terjedő időszakban, az időszak utolsó napjához időben legközelebb eső azon 180 naptári napi jövedelme alapján kell megállapítani, mely napokon a biztosított jövedelemmel rendelkezett. A folyamatos biztosítási idő megszakítása esetén a táppénz alapjaként a megszakítást megelőző jövedelmet nem lehet figyelembe venni. A 48. § (2)–(6) bekezdései kivételszabályokat vezettek be a táppénz összegének számítására vonatkozóan azokra az esetekre, ha a biztosított nem rendelkezik az (1) bekezdésben meghatározott időszakban 180, illetve 120 naptári napi jövedelemmel, vagy nem rendelkezik folyamatos biztosítási idővel.
- [33] A Módtv.1. a vállalkozói adminisztratív költségek csökkentésére irányuló, Egyszerű Állam című középtávú kormányzati programból eredő, az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásait érintő egyes feladatok végrehajtásáról szóló 1056/2013. (II. 13.) Korm. határozatban foglaltak végrehajtására – a Módtv.1. javaslat általános indokolása szerint – két lépésben módosította az Ebtv.-t.
- [34] Első lépésként előírta, hogy az ellátás összege az ellátásra való jogosultság kezdő napján fennálló biztosítási jogviszonyban elért pénzbeli egészségbiztosítási járulékalapot képező jövedelem alapján kerül megállapításra. Az ellátások összegszerűségére vonatkozóan maradt a korábbi számítási szabály, miszerint, ha a jelenleg fennálló jogviszonyban van az előző évben legalább 180 naptári napi jövedelem, akkor az képezi az ellátás alapját. Amennyiben nincs, akkor az ellátásra való jogosultságot közvetlenül megelőző 180 naptári napi jövedelem képezi az ellátási alapot. Ha pedig nincs 180 napi jövedelem, akkor a minimálbér lesz az ellátás alapja.
- [35] Második lépésként úgy módosította a pénzbeli ellátások számítási idejét, hogy a pénzbeli ellátás összege főszabály szerint az ellátásra való jogosultság kezdő napját megelőző harmadik hónap utolsó napjától visszafelé számított 180 napi pénzbeli egészségbiztosítási járulékalapot képező jövedelem alapján kerüljön megállapításra, valamint az ellátás megállapításakor a rendszeres és nem rendszeres jövedelem különbségtétel nélkül képezzen ellátási alapot.
- [36] Az Ebtv. 39/A. § (1) bekezdése a fennálló biztosítási jogviszonyban elért pénzbeli egészségbiztosítási járulékalapot képező jövedelem alapján rendelte megállapítani az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásainak összegét. Az egyes egészségügyi és egészségbiztosítási tárgyú törvények módosításáról szóló 2014. évi CXI. törvény (Módtv.2.) – az ún. „GYED-extra” bevezetésével összefüggésben – felülvizsgálta az Ebtv. Módtv.1. által beépített rendelkezéseit anélkül, hogy a Módtv.1. által meghatározott koncepcióban változást hozott volna.
- [37] A Módtv.2. 20. §-a iktatta be 2015. január 1-jétől az Ebtv. 39/A. § hatályos rendelkezését, mely szerint az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásai és a baleseti táppénz összegének megállapításánál – az e törvényben foglalt

- kivételekkel – az ellátásra való jogosultság kezdő napján fennálló biztosítási jogviszonyban személyi jövedelemadó-előleg (a továbbiakban: adóelőleg) megállapításához bevallott jövedelmet kell figyelembe venni.
- [38] A Módtv.2. pontosította a CSED naptári napi alapjának, valamint a táppénz alapjául szolgáló jövedelem megállapításának szabályait is. A CSED naptári napi alapjának megállapításánál a táppénz szabályok közül az Ebtv. 48. § (1) és (2) bekezdését rendelte alkalmazni [Ebtv. 42. § (2) bekezdés]. Abban az esetben, ha a naptári napi alap nem állapítható meg az Ebtv. 48. § (1) és (2) bekezdései szerint, a naptári napi alap a jogosultság kezdő napján érvényes minimálbér kétszeresének harmincad része [Ebtv. 42. § (3) bekezdése]. A CSED összege a fenti esetekben a naptári alap 70%-a. Az Ebtv. 42. § (5) bekezdése rögzíti, hogy a CSED megállapításakor határozatban kell rendelkezni az ellátás folyósításának időtartamáról és naptári napi összegéről.
- [39] Az Ebtv. 48. § (1) bekezdésének hatályos szövege szerint a táppénz alapját – abban az esetben, ha a biztosítási idő a táppénzre való jogosultság kezdő napját megelőzően a 48/A. § (1) bekezdése szerint folyamatos –, a táppénzre jogosultság kezdőnapját közvetlenül megelőző naptári év első napjától a jogosultság kezdő napját közvetlenül megelőző harmadik hónap utolsó napjáig terjedő időszakban az időszak utolsó napjához időben legközelebb eső 180 naptári napra jutó jövedelem alapján kell megállapítani. A folyamatos biztosítási idő megszakítása esetén a táppénz alapjaként a megszakítást megelőző jövedelmet nem lehet figyelembe venni.
- [40] 6. A fentiek alapján megállapítható, hogy – az Ebtv. 42. § (2) bekezdése értelmében – a CSED naptári napi alapjának megállapítására a táppénz alapjának megállapítására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, ha a biztosítási idő a jogosultság kezdő napját megelőzően folyamatos. A táppénz alapjának a megállapításához az Ebtv. 48. § (1) és (2) bekezdése értelmében 180 vagy 120 naptári napra jutó jövedelem szükséges. Az Ebtv. 48. § (1) bekezdése nem tartalmaz a „fennálló” biztosítási jogviszonyra utalást, ennek megfelelően nem a fennálló biztosítási jogviszonyban meghatározott időtartamot kíván meg. Az Ebtv. 39/A. § arról rendelkezik, hogy az egészségbiztosítási pénzbeli ellátás, így a CSED összegének megállapításánál az Ebtv. 48. § (1) és (2) bekezdéseiben meghatározott időszakon belül milyen jövedelmet kell figyelembe venni. Az indítványra okot adó ügyben a felperes munkaviszonya a munkáltató működésével összefüggő okból, munkáltatói felmondással szűnt meg a CSED igénylését megelőzően, így a Kúria szerint az Ebtv. 39/A. § (1) bekezdésére tekintettel nem rendelkezik az ellátás igénylésekor „fennálló” munkáltatónál az – Ebtv. 42. § (2) bekezdése alapján a CSED összegének számítására is irányadó – Ebtv. 48. § (1) és (2) bekezdései szerinti jövedelemmel.
- [41] Az indítványozó tanács szerint az Ebtv. 39/A. § azért sérti az Alaptörvény XV. cikkét, mert indokolatlanul különbséget tesz az akaratuk ellenére munkahelyváltásra kényszerülő CSED-et igénylők, illetve az önként munkahelyet váltó igénylők között.
- [42] Az Ebtv. kifogásolt szabálya általános, az összes egészségbiztosítási ellátásra vonatkozó szabály, amelynek célja az, hogy az ellátások összegének megállapítása a fennálló biztosítási jogviszonyban elért jövedelem alapján történjen, de az e törvényben foglalt kivételekkel. A kifogásolt rendelkezés nem foglalkoztatási, hanem biztosítási jogviszonyról szól. Ellenkező esetben nem lenne értelme – az Ebtv. 48. § (1) bekezdése alapján – a korábbi foglalkoztatási jogviszony megszűnése és új foglalkoztatási jogviszony létesítése esetén vizsgálni azt a törvény szerint, hogy a biztosítási jogviszony folyamatos-e vagy megszakad 30 napnál hosszabb időtartamra [48/A. § (1) bek.]. Annak nincs jelentősége, hogy a Módtv.1. javaslat 33. §-ához fűzött indokolása a fennálló biztosítási jogviszonyban elért jövedelmet osszemossa az utolsó, vagyis a fennálló munkáltatónál elért jövedelemmel. Különös tekintettel arra, hogy a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (4) bekezdése kimondja, hogy a jogszabály tervezetéhez tartozó indokolás kötelező erővel nem rendelkezik, az (5) bekezdés pedig kifejezetten előírja, hogy a jogszabály értelmezésekor figyelmen kívül kell hagyni a jogszabály tervezetéhez tartozó indokolás jogszabályszöveggel ellentétes részét. Az Ebtv. értelmezésekor ezt, a javaslatához fűzött az indokolást nem lehet figyelembe vennie a bíróságnak. A közigazgatási és munkaügyi bíróság nem az egyébként kötelező erővel nem rendelkező indokolásból, hanem a törvény szövegéből és összefüggéseiből indult ki.
- [43] Az Ebtv. 39/§. (1) bekezdése önmagában nem hozható összefüggésbe az indítványban foglalt érvek alapján az Alaptörvény XV. cikkével.
- [44] A CSED összegének megállapítása során a bíróságok feladata – az Ebtv. irányadó rendelkezéseinek alkalmazásával – annak megállapítása, hogy a felperes biztosítási jogviszonya folyamatos volt-e, az irányadó időszakban rendelkezett-e az ellátás alapjának meghatározásához szükséges jövedelemmel, illetve mi az ellátás pontos összege. A jogalkalmazás során a bíróságnak a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezni. Az a jogszabályi értelmezés, amely egyenlőséget tesz a folyamatos biztosítási jogviszony és a fennálló

foglalkoztatási jogviszony között, az Alaptörvénybe ütközne, mivel az nem következik a jogszabályból, sőt a jogszabály szövegét értelmetlenné tenné.

- [45] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel az Ebtv. 39/A. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló indítványt elutasította, mivel az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az érdemi alkotmányossági összefüggés hiánya az indítvány elutasítását eredményezi {3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [24]}. Figyelemmel arra, hogy az Alkotmánybíróság a támadott rendelkezést nem semmisítette meg, az Abtv. 45. § (2) és (4) bekezdésére tekintettel nem rendelte el a vizsgált rendelkezés alkalmazásának kizárását sem.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/632/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3167/2019. (VII. 10.) AB HATÁROZATA**alkotmányjogi panasz elutasításáról**

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság Fővárosi Törvényszék 19.P.25.285/2016/20. számú ítélete és a Fővárosi Ítélőtábla 2. Pf.21.423/2017/5-II. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s**I.**

- [1] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján Fővárosi Törvényszék 19.P.25.285/2016/20. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítélőtábla 2.Pf.21.423/2017/5-II. számú jogerős részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Kérelmében az Alaptörvény R) cikkét, I. cikkét, II. cikkét, IV. cikkét, XIII. cikkét, XXVIII. cikkét, 26. cikkét és 28. cikkét jelölte meg.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapját képező bírósági eljárás előzményeként előadta, hogy a későbbi alperes (jegyző) az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról 2011. évi CXII. törvény alapján közérdekű adatigényléssel élt felé, valamint szokásos pertársa felé. Az adatigénylés arra irányult, hogy a 2012–2016. évben mely közpénzek kerültek az indítványozó részére kifizetésre perköltség, sérelemdíj, megbízási díj vagy egyéb jogcímen. Az adatigénylés során az indítványozó személyes adatait is tartalmazó levél megküldésre került egy harmadik személy részére is, amely miatt az indítványozó személyes adat kezelésének megsértése miatt pert indított. Az elsőfokú bíróság ítélete a keresetet elutasította. A másodfokú bíróság részítéletében egyrészt az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva megállapította, hogy az alperes megsértette az indítványozó személyes adatokat védelméhez való jogát; másrészt az indítványozó magántitokhoz fűződő joga tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta; ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.
- [3] Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok ítéletei megsértették az emberi méltósághoz való jogát, magánélethez való jogát, tulajdonhoz való jogát és a tisztességes és időszerű tárgyaláshoz való jogát.

II.

- [4] Az Alaptörvénynek az indítvánnyal elsődlegesen érintett rendelkezései:

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [5] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. §-ok szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket.
- [6] Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására (Abtv. 27. §). Tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmeinek lényegét, az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntéseket, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Kimerítő indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel és kifejezett, határozott kérelem útján kéri a bírói döntés megsemmisítését.
- [7] Az Abtv. 27. § a) pontja szerint az érintett abban az esetben fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be. Az indítványban hivatkozott rendelkezések közül a II. cikk, a VI. cikk (1) és (3) bekezdései, a XIII. cikk és a XXVIII. cikk (1) bekezdése az indítványozó számára biztosított alapjogot tartalmaznak, így indítványának ezekre az alaptörvényi rendelkezésekre alapított része megfelel a törvényi feltételnek.
- [8] Az Abtv. 27. § b) pontja alapján akkor élhet alkotmányjogi panasszal az indítványozó, ha kimerítette jogorvoslati lehetőségeit, amelynek megfelel az indítvány, mert a Fővárosi Ítéltábla másodfokú döntése ellen nyújtotta be a panaszt.
- [9] Az Abtv. 29. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [10] 2. Az indítványozó panaszában elsősorban az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magánélet tisztetben tartásához való és a VI. cikk (3) bekezdésben rögzített személyes adatok védelméhez való jogának sérelmére hivatkozott. Az indítványozó felperes a magánélet szabadságából levezetett magántitokhoz fűződő jogának sérelme miatt nyújtott be keresetet a bíróságon. Az indítványozó azt sérelmezte, hogy az alperes által harmadik személy részére megküldött levélben az indítványozó neve és címe is szerepelt. A jogerős részítélet a magántitok sérelme tekintetében a keresetet elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést helybenhagyta: azaz nem állapította meg a magántitokhoz való jog megsértésének tényét, e tekintetben az alperest nem tiltotta el a jogsértéstől, és nem kötelezte sérelemdíj megfizetésére.
- [11] Az indítványozó úgy véli, hogy ha az érintett személy személyes adatainak megsértésével kapcsolatos cselekmény a harmadik személynek írt levél útján került sor, mindkét alapjog megsértése megállapításának van helye. Álláspontja szerint ugyanis a magántitokhoz való jog – az Alaptörvény konkrét, nevesített szabályozása hiányában – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magánélet tisztetben tartásához való alapvető jog és a VI. cikk (3) bekezdésben rögzített személyes adatok védelméhez való alapjog körébe sorolandó.
- [12] Az Alkotmánybíróság a magántitokhoz való jog és személyes adatok védelméhez való jog kapcsolatának tisztázását alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte, ezért az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva – befogadta és érdemben elbírálta.
- [13] 3. Az indítványozó azt is sérelmezte, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogába ütközően a bíróságok a polgári perrendtartásban foglalt eljárási határidőket be nem tartva, jogszerűtlenül elhúzták az eljárást.
- [14] Az Alkotmánybíróság – a polgári peres eljárás tekintetében – a 3024/2016. (II. 23.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) vizsgálta a kérdést, hogy alkotmányjogi panasz eljárás keretében az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye mennyiben érvényesíthető:
- [15] „Az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) bekezdésben a jogok és kötelezettségek ésszerű határidőn belüli elbírálásához való jogot – a 2012. január 1-je előtt hatályban volt Alkotmány 57. § (1) bekezdésével ellentétben – kifejezetten rögzíti. Erre tekintettel már a 3174/2013. (IX. 17.) AB végzés kimondta, hogy a »jogvita ésszerű időn belüli elbírálásához való jog« az Alaptörvényben biztosított jogok körébe tartozik, amelynek sérelme alkotmányjogi panasz alapját képezheti [lásd 3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [18]]” (Abh., Indokolás [15]).
- [16] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a döntésében egyrészt hangsúlyozta, hogy »[a]z ésszerű időn belül való elbíráláshoz fűződő alaptörvényi rendelkezés (alapjogi részjogosítvány) sérelme sok esetben – a jelen üggyhöz hasonlóan – önmagában nem teszi a meghozott bírósági döntést alaptörvény-ellenessé, mivel az Abtv. 27. §

- (1) bekezdés a) pontja értelmében az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát nem a bírói döntés maga sérti, hanem az azt megelőző eljárás elhúzódása, ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján a bírói döntést nem semmisíti meg, és az ésszerű idő követelményének sérelmét csupán jelezni képes” (Abh., Indokolás [18]).
- [17] Az Alkotmánybíróság másrészt arra a körülményre is rámutatott, hogy „az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként a tisztességes eljáráshoz való jog részelemét képező ésszerű időn belül való elbírálás alaptörvényi rendelkezéséhez kapcsolódó alapjogvédelmi feladatát nem tudja hatékonyan ellátni. Nem áll az Alkotmánybíróság rendelkezésére olyan törvényi jogkövetkezmény, amelynek alkalmazása révén ennek a speciális, Alaptörvényben biztosított rendelkezésnek (alapjogi részjogosítványnak) a sérelmét orvosolni tudná [...]. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján, ha a bírói döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alkotmánybíróság által hozható megsemmisítő döntés azonban – szükségszerű utóidejűsége következtében – már nem lehet kihatással a múltban meghozott bírósági döntés időszerűségére. Az Alkotmánybíróság utólag a bírói döntés esetleges alaptörvény-ellenességének megállapításával, illetve megsemmisítésével már nem tudja orvosolni az eljárás résztvevőinek az eljárás elhúzódásából eredő sérelmét. Amennyiben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben támadott részítéletet megsemmisítené, a bírósági eljárás újra kezdetét venné, így a per csak tovább húzódna [vö. 3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [20]]” (Abh., Indokolás [18], [20]).
- [18] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság ebben az összefüggésben nem vizsgálta érdemben a bírói döntés alaptörvény-ellenességét.
- [19] 4. Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikkben foglalt tulajdonjog védelméhez való jogának sérelmét is állította amiatt, hogy a perben eljáró bíróságok – az irányadó jogszabályokkal, illetve PK véleménnyel ellentétesen – nem ítélték meg az indítványozó mint felperes és az indítványozó mint egyszemélyes ügyvédi iroda tagja között létesített ügyvédi megbízás alapján készített okiratokkal kapcsolatos költséget.
- [20] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a bírósági eljárásban részt vevő félnél a jog perbeli érvényesítésével összefüggésben felmerült – meg nem térített – költségek a félnek vagyoni terhet jelenthetnek, ebben az értelemben természetesen érintik a polgári jogi értelemben vett tulajdonosi jogait.
- [21] A perköltség megítélésével kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben azonban emlékeztetni szükséges arra, hogy „[a] bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe. [...] A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. [...] az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [22] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben nem talált olyan körülményt, amelyet – a perköltség viseléséről hozott döntés jogszerűségi kritikáján túlmutató – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni. Mivel az indítvány ebben a részében nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek, érdemi vizsgálatára nem került sor.

IV.

- [23] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [24] 1. Az Alaptörvény a magánszférájogok körében rendelkezik a magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához, valamint a személyes adatok védelméhez való jogról.
- [25] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése átfogóan védi a magánszférát, a régi Alkotmány 59. § (1) bekezdésével ellentétben külön nem nevesíti a magántitok védelméhez való jogot. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság szerint „[a] magánszféra lényege tekintetében továbbra is fenntartható az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából idézett – a magánélet (magánlakás, magántitok) fogalmának esszenciáját megfogalmazó, általános érvényű – megállapítás, miszerint »a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne

- hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek.» [36/2005. (X. 5.) AB határozat, ABH 2005, 390, 400.]” [3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [88]].
- [26] Az Alkotmánybíróság már az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített magánélet tiszteletben tartásához való és a VI. cikk (3) bekezdésben rögzített személyes adatok védelméhez való jog összefüggéseivel is foglalkozott a 11/2014. (IV. 4.) AB határozatban: „[a] magán- és családi élet tiszteletben tartása, amely az Alaptörvény VI. cikke szerint alapjog, azt kívánja meg, hogy az állam ne avatkozzon az egyén intim szférájába. [...] A magán- és családi élet tiszteletben tartása az állami beavatkozás tilalmán kívül azt is jelenti, hogy a magánéletről szóló információk csak az érintett hozzájárulásával (vagy törvény alapján) kerülhessenek nyilvánosságra, vagy jussanak az állam tudomására. [...] A magánélet védelmének része a személyes adatok védelméhez való jog, amelyet az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdése tartalmaz, és amelyet az Alkotmánybíróság 15/1991. (IV. 13.) AB határozattól kezdve »információs önrendelkezési jogként« fogott fel [ABH 1991, 40, 44–57.]. A »személyes adat« minden esetben az ember magán- és családi életéről szóló információ; így a jog lehetővé teszi az ember számára, hogy magán- és személyes életéről szóló információkkal kizárólag maga rendelkezzen: amiből következik, hogy korlátozása az alapjog-korlátozás feltételei szerint megengedett. Az önrendelkezés akkor lehetséges, ha minden ember maga dönti el, hogy saját magáról – magánéletéről (ami a saját élete) és családi életéről – milyen ismeretet oszt meg és kivel” (Indokolás [55]).
- [27] A magánélet tiszteletben tartásához való jog védelmi köre tehát mind a személyes adatokra, mind pedig a magántitkokra kiterjed. A magánszemély magántitka rendszerint személyes adatnak is minősül, ezért ezek az adatok a magántitok és a személyes adatok védelmének oltalmát egyaránt élvezik. A titok fogalmi eleme ugyanakkor, hogy az adott tény ismerete személyek meghatározott körére korlátozódik és a tény e körön kívüli megismerésének kizárásához a jogosultnak valamilyen érdeke fűződik. A személyes adatok védelme olyan adatokra is kiterjed, amelyek a fenti feltételeknek nem felelnek meg.
- [28] Az indítványozó általánosságban helytállóan mutat rá, hogy személyes adatoknak egy harmadik személynek történő jogosulatlan továbbítása a személyes adatok sérelme mellett egyúttal magántitok sérelmével is járhat.
- [29] Az indítványozó az alperes által harmadik személy részére megküldött, közpénzekre vonatkozó közérdekű adatigénylést tartalmazó levél kapcsán hivatkozott magántitok-sérelemre, amelyben az indítványozó neve és címe szerepelt. A Fővárosi Ítéltábla döntésében megállapította, hogy „[az indítványozó] nevét, valamint címét [a harmadik személy] egyértelműen ismerte, a korábbi közös adatigénylések, közérdekű bejelentések, valamint a jelen perben is hivatkozott pertársaság alapján. A levél tartalma, az hogy az alperes közérdekű adatigényléssel élt [az indítványozó] irányába, nem minősül olyan ismeretnek, amelynek titokban tartásához a felperesnek méltányolható érdeke fűződik”, ezért a magántitok sérelmére alapított felperesi kereset körében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [30] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint önmagában az a tény, hogy valakitől közpénzekkel kapcsolatos tájékoztatást kértek, nem minősül az adatigénylés címzettjének a magánéletébe tartozó magántitoknak. Szintén nem eredményezi a magántitok védelméhez való jog sérelmét az érintettre vonatkozó információ továbbítása, ha az ahhoz hozzáférő harmadik személy a továbbított adatot már ismerte, ebben az esetben ugyanis az adat a harmadik személy vonatkozásában nem minősült titoknak. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ítéltábla fenti értelmezése, illetve hogy az alapján csak az indítványozó személyes adatainak védelméhez való jogának sérelmét állapította meg, nem ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, ezért az alkotmányjogi panaszt ebben az összefüggésben elutasította.
- [31] 2. Az indítványozó álláspontja szerint a jogerős ítélet megsértette az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogát, azzal indokolva, hogy emberi méltóság alapvető jellegzetessége – a méltóság sérthetlenségére tekintettel –, hogy az állam és szervei az emberre vonatkozó törvényeket tartsák be. További érvelésében arra mutatott rá, hogy az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése külön és kifejezetten rendelkezik arról, hogy a bírók függetlenek és a törvénynek vannak alárendelve, valamint az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok számára kifejezetten kinyilvánítja, hogy a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Meglátása szerint a magántitok megsértése tekintetében keresetét elutasító és a jogerős ítéletet hozó bíróságok megsértették ezt a szabályt, amikor a felperesre vonatkozó, alperes által elkövetett szándékos jogsértés megállapításával és jogkövetkezményeinek alkalmazásával nem szereztek ítéleti döntéssel érvényt. Az indítványozó kitért arra is, hogy a bíróság által alkalmazott jogszabály a céljával, rendeltetésével nem konform alkalmazása önkényes jogalkalmazásnak minősül.

- [32] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az emberi méltósághoz való jog, illetve a bírók függetlensége és törvénynek való alárendeltsége között nincs közvetlen összefüggés. Az indítványozó hivatkozott a bírók jogállására vonatkozó alaptörvényi rendelkezésre, amely az állam szervezetének a hatalommegosztás követelményének megfelelő működését hivatott biztosítani. Az indítványozó érvelésétől eltérően nincs tehát alkotmányjogi szempontból értékelhető közvetlen összefüggés az Ítélet tábla támadott döntése és az Alaptörvény II. cikke között. Állandó gyakorlata alapján {3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [24]} ezért az Alkotmánybíróság az indítványt e tekintetben is elutasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1048/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3168/2019. (VII. 10.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Fővárosi Ítéltábla 2.Beüf.10730/2018/3. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 28.Bpk.819/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában kérte a Fővárosi Ítéltábla 2.Beüf.10730/2018/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését a Fővárosi Törvényszék 28.Bpk.819/2018/6. számú ítéletére kiterjedő hatállyal.
- [2] Az indítvány alapjául szolgáló ügy előzményei a következők. Az indítványozó 2018. július 5-én összbüntetésbe foglalási kérelmet terjesztett elő öt alapítélet vonatkozásában. A kérelem alapján a Fővárosi Törvényszék 28 Bpk.819/2018/6. számú ítéletével összbüntetésbe foglalta
 - a Fővárosi Törvényszék 28.B.889/2014/51. számú ítéletével kiszabott és Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 1.Bf.297/2015/36. számú ítéletével jogerős nyolc év fegyházbüntetést;
 - a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 8.B.III.1733/2010/20. számú ítéletével kiszabott és a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 21.Bf.6259/2012/17. számú ítéletével jogerős egy év tizenegy hónap börtönbüntetést;
 - a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 3.B.III.343/2012/5. számú jogerős ítéletével kiszabott egy év börtönbüntetést;
 - a Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság 8.B.XV.52/2011/18. számú ítéletével kiszabott és a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 20.Bf.XV.5349/2012/15. számú ítéletével jogerős hat hónap börtönbüntetést.
- [3] A bíróság az összbüntetés tartamát kilenc év egy hónap húsz napban határozta meg. A döntés szerint a szabadságvesztés végrehajtási fokozata fegyház, továbbá az indítványozó többszörös visszaeső, feltételes szabadságra nem bocsátható. A Fővárosi Törvényszék végül az indítványozó kérelmét a Pesti Központi Kerületi Bíróság 6.B.20.154/2014/2014/2. számú ítéletével kiszabott és a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság ítéletével jogerős egy év négy hónap tizenöt nap börtönbüntetés összbüntetésbe foglalására vonatkozóan elutasította.
- [4] Az indítványozó ellen folytatott büntetőeljárások kivétel nélkül a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) alapján folytak. Tekintettel azonban arra, hogy az összbüntetési indítvánnyal érintett két ítélet 2013. július 1-jét követően emelkedett jogerőre, az eljáró bíróság 2018. augusztus 29. napján kelt döntésében a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) összbüntetési szabályait alkalmazta az összbüntetésbe foglalás lehetősége, illetve annak mértéke megállapításakor, kifejezett hivatkozással a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezésekről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXXIII. törvény (a továbbiakban: Btkátm.) 3. §-ára, annak ellenére, hogy azt az Alkotmánybíróság a 10/2018. (VII. 18.) AB határozatával (a továbbiakban: Abh.) korábban már megsemmisítette.
- [5] Az ítélet ellen az indítványozó terjesztett elő fellebbezést, amelyben kifejtette, hogy a bíróság nem volt figyelemmel arra, hogy az ítélet meghozatala időpontjában az Alkotmánybíróság az Abh.-val már megsemmisítette a Btkátm. 3. §-át, így a bíróságnak a Btk. 2. § (1) és (2) bekezdései alapján kellett volna döntést hoznia arról, hogy a régi vagy az új Btk. rendelkezései a kedvezőbbek rá nézve.
- [6] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség az indítványozó fellebbezésével egyetértett. A Főügyészség hivatkozott arra, hogy a Fővárosi Törvényszék az ítéletét, amely a Btk. hatálybalépése előtt és után jogerőre emelkedett ítéletekre egyaránt vonatkozott, az új Btk. alapján és a Btkátm. 3. §-ára hivatkozással hozta meg. A főügyészségi álláspont szerint figyelmen kívül hagyta ugyanakkor a Fővárosi Törvényszék, hogy az Alkotmánybíróság

az Abh.-ban 2018. július 18-án megállapította a Btkátm. 3. § alaptörvény-ellenességét és azt *ex nunc* hatállyal megsemmisítette.

- [7] A Fővárosi Ítélőtábla mint másodfokú bíróság a 2.Beüf.10730/2018/3. számú végzésével a törvényszék döntését helybenhagyta. Az indokolás szerint a bírói gyakorlat alakította ki a Btk. időbeli hatályának értelmezését, amely különös jelentőséget nyert a Btk. hatálybalépése során, és amely jelen esetben az érintett átmeneti rendelkezés megsemmisítése ellenére is változatlanul irányadó.
- [8] Az indítványozó ezt követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszát, melyben a Fővárosi Ítélőtábla 2.Beüf.10730/2018/3. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 28.Bpk.819/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó meglátása szerint a bíróságok döntése számos nemzetközi szerződésbe, az Európai Unió Alapjogi Chartájába, valamint az Abh.-ba ütközik. Az indítványozót álláspontja szerint joghátrány érte amiatt, hogy a bíróságok tulajdonképpen a megsemmisített jogszabályi rendelkezés alapján jártak el, és esetében a rá nézve kedvezőtlenebb Btk. szabályait alkalmazták annak ellenére, hogy az Abh.-ból következően a számára kedvezőbb, régi Btk. szerinti szabályokat kellett volna az eljárásban alkalmazni.
- [9] 2. Az indítványozó beadványát az Alkotmánybíróság felhívása nyomán két alkalommal is kiegészítette. Beadványaiban hivatkozott az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésére, XXVIII. cikk (4), (5), (6) és (7) bekezdéseire, valamint a B cikk (1) bekezdésére. Sérelmezte, hogy a bíróságok az eljárásuk során a bűncselekmények elkövetésekor még nem létező szabályt alkalmaztak, nem vizsgálták, hogy a Btk. 2. §-a alapján számára a régi vagy az új Btk. rendelkezései a kedvezőbbek, és ennek eredményeként a rá nézve kedvezőtlenebb és szigorúbb rendelkezések alapján szabták ki az összbüntetést. Az indítványozó az Alkotmánybíróság hivatkozott döntése alapján azt a következtetést vont le, hogy a konkrét esetben nem az alapügyben hozott döntések jogerőre emelkedési idejének, hanem a bűncselekmények elkövetési idejének van jelentősége. Minden olyan esetben ugyanis, amikor az alapítéletek alapjául szolgáló bűncselekmények között akár egy olyan is van, amelyet 2013. július 1. napja előtt követtek el, a bíróságnak a Btk. 2. §-a szerinti vizsgálatot le kell folytatnia.
- [10] Mivel erre a vizsgálatra az indítványozó esetében nem került sor, hanem a bíróságok az elkövetés ideje helyett a döntéshozatal idejére figyelemmel a Btk. szabályainak az alkalmazása mellett döntöttek, alaptörvény-ellenes bírósági döntések születtek. Az indítványozó kérte ezen bírósági döntések alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.

II.

- [11] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”

„XXVIII. cikk (4) Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.

(5) A (4) bekezdés nem zárja ki valamely személy büntetőeljárás alá vonását és elítélését olyan cselekményért, amely elkövetése idején a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai szerint bűncselekmény volt.

(6) A jogorvoslat törvényben meghatározott rendkívüli esetei kivételével senki nem vonható büntetőeljárás alá, és nem ítéltető el olyan bűncselekményért, amely miatt Magyarországon vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más államban törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték.

(7) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

III.

- [12] 1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [13] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Fővárosi Ítélőtábla 2.Beüf.10730/2018/3. számú végzését 2018. október 15. napján hozta meg, az indítványozó pedig 2018. november 21. napján, határidőben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát az elsőfokú bíróságon. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [14] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az indítvány csak részben tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek. Megjelöli ugyanis az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 26. § (1) bekezdés, 27. §], az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XV. cikk (1) bekezdés; XXVIII. cikk (4), (5), (6) valamint (7) bekezdés, B) cikk (1) bekezdés], azonban nem határozza meg valamennyi rendelkezéssel összefüggésben a sérelem lényegét. Az indítványozó ugyanis az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésére és a XXVIII. cikk (4), (5), (6) és (7) bekezdéseire hivatkozott ugyan, azokkal összefüggésben azonban alkotmányjogilag értékelhető érvelést nem adott elő. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában pedig az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjai szerinti követelményeknek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra [lásd például: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]]. Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálendő konkrét bírósági határozatokat, okfejtést is tartalmaz azok alaptörvény-ellenességéről, valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg a megsemmisítésükre, nem jelöl meg ugyanakkor olyan jogszabályi rendelkezést, amely az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti eljárásban lenne vizsgálható. Az Alkotmánybíróság az indítványt ezért tartalma alapján, Abtv. 27. § szerinti panaszként vizsgálta.
- [15] Az indítványozó által hivatkozott alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben utal az Alkotmánybíróság arra is, hogy az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]; 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [15]] – lehet alapítani. Mivel az indítványozó kifogása a fentiek szerint megjelölt egyik kivételes eset, a visszaható hatály tilalma körébe tartozik, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben helye van az alaptörvény-ellenesség vizsgálatának.
- [16] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. §-ok szerinti tartalmi követelményeket. Ezeket a feltételeket vizsgálva az Alkotmánybíróság jelen ügyben az alábbi következtetésekre jutott.
- [17] Az indítvány eleget tesz az Abtv. 27. §-ából fakadó feltételeknek, mivel az indítványozó kérelme alapján indult összbüntetési eljárást lezáró döntés ellen irányul. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. A támadott döntéseket érintően továbbá az indítványozó alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultnak tekinthető, és figyelemmel arra, hogy a megsemmisíteni kért bírósági határozatokban kiszabott szankciónak a címzettje, nyilvánvalóan érintett is.
- [18] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [19] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint azon kérdés tekintetében, hogy a visszaható hatály tilalmába ütköznek-e az indítványozó összbüntetési kérelme alapján hozott azon bírósági határozatok, amelyekben a bíróság az indítványozó összbüntetését olyan büntető anyagi jogi rendelkezésekre alapította, amelyek sem az összbüntetésbe foglalással érintett ítéletekben szankcionált bűncselekmények elkövetésekor, sem az összbüntetésbe foglalás alapjául szolgáló valamennyi ítélet jogerőre emelkedésekor nem voltak hatályban, felmerül a bírói

döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége, ezért az indítvány érdemi vizsgálata mellett döntött.

- [20] 3. Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése lehetővé teszi, hogy az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjesszen a testület elé. Jelen ügyben az Alkotmánybíróság a hivatkozott rendelkezés alkalmazásával járt el, és az indítvány befogadásáról, valamint a panasz érdemi elbírálásáról egyszerre döntött.

IV.

- [21] Az indítvány megalapozott.

- [22] 1. Az Alkotmánybíróság az indítványt tartalma szerint bírálta el. Az indítványozó beadványában sérelmezte, hogy a bíróságok az összbüntetését a Btk. szabályai alapján állapították meg, amely szabályok még nem voltak hatályosak akkor, amikor a felelősségre vonás alapjául szolgáló cselekményeket elkövette. Az indítványozó ezen felül kifogásolta azt is, hogy az eljáró bíróságok nem vették figyelembe a Btk. kötelező alkalmazását előíró Btkátm. 3. §-ának megsemmisítését kimondó Abh.-ban kifejtett követelményeket.

- [23] 1.1. Az Alkotmánybíróság az összbüntetés jogi természetét az Abh.-ban részletesen elemezte (Indokolás [22]–[37]). A döntés értelmezése szerint az összbüntetés sajátos jogintézmény, valójában olyan büntetéskiszabás, amely felülírja a jogerős ítéletek jogkövetkezményekkel kapcsolatos rendelkezéseit, és megállapítja a letöltendő szabadságvesztés mértékét anélkül, hogy a terhelt bűnösségéről maga döntést tartalmazna.

- [24] Összbüntetésbe foglalásnak – egyéb feltételek teljesülése esetén – akkor van helye, ha az elkövető különböző büntetendő cselekményeit a hatóságok külön eljárásokban bírálták el, ennek eredményeként vele szemben több ítéletben szabtak ki határozott ideig tartó végrehajtandó szabadságvesztést. Célja az, hogy a terheltet utólag olyan helyzetbe hozza, mintha a különböző eljárásokban elbírált cselekményeit a Btk. kötelező szabályának megfelelően egy eljárásban elbírálvá halmazati büntetéssel sújtották volna.

- [25] Az összbüntetés szabályai legutóbb a Btk. hatálybalépésével módosultak. A jelenleg hatályos rendelkezésekkel a jogalkotó egyértelműen a szigorítás irányába mozdult el. A jogalkotói célkitűzés – a Btk. 93. §-ához fűzött indokolás szövege szerint – az volt, hogy a szabályozás megfeleljen annak a kriminálpolitikai törekvésnek, amelynek jegyében a többszörös bűnelkövetőkkel szemben szigorúbban kíván fellépni. Ennek megfelelően az összbüntetésbe foglalás feltételeit a jogalkotó több ponton megszorító jelleggel módosította.

- [26] A Btk. hatálybalépésével, rendelkezéseinek az alkalmazásával összefüggésben a Btkátm. tartalmaz iránymutatást. A törvény 3. §-a vonatkozott az összbüntetési szabályok alkalmazására. Ennek értelmében a Btk. 93–96. §-ai szerint kellett eljárni, amennyiben az összbüntetésbe foglalandó ítéletek közül legalább egy a Btk. hatálybalépését követően emelkedett jogerőre.

- [27] 1.2. Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban kifejtette, hogy „[a] jogi normák előreláthatóságának és kiszámítható működésének követelménye felöleli a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás korlátozott és kivételes lehetőségét. Vagyis jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg jogkövetkezményeket: nem rögzíthet kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé. Az Alkotmánybíróság szerint valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a hatálybalépés visszamenőlegesen történt, hanem akkor is, ha a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés alapján – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell” (Abh., Indokolás [50]–[51]).

- [28] Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Btkátm. kifogásolt 3. §-a a hatálybalépését megelőzően keletkezett tényekhez fűzött új, a korábban hatályos szabályozáshoz képest eltérő jogkövetkezményt azáltal, hogy meghatározta az ebbe a körbe eső ítéletekben kiszabott szabadságvesztés büntetés tartamának a megállapítására irányadó szabályt. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint ezért a Btkátm. 3. § tartalmilag visszaható hatályúnak minősült (Abh., Indokolás [56]–[57]). A régi Btk. és a Btk. kapcsolódó szabályait összevetve továbbá az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a támadott rendelkezés az érintett jogalanyokra nézve szigorúbb, a jogalanyok helyzetét elnehezítő tartalmú (Abh., Indokolás [59]–[60]).

- [29] Az Abh. az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben rámutatott: „[a] jogállami követelmények nem zárják ki annak a lehetőségét, hogy az összbüntetés számítását érintő módszerek utólag változzanak, sőt szigorodjanak. Így az összbüntetés szabályainak a 2013. július 1-jei módosítása a változás tartalmától függetlenül önmagában nem vezet alaptörvény-ellenességhez. Jelen esetben ugyanakkor a jogalkotó ezen súlyosabb szabályok bevezetését nem bízta a jogalkalmazásra – vagyis nem tette lehetővé, hogy az eljáró bíróságok a Btk. 2. § (1)–(2) bekezdései alapján maguk döntsék el, hogy a cselekmény elkövetése idején vagy a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő törvény tartalmaz-e enyhébb rendelkezéseket az elítéltre nézve és ezért az egyes esetekben melyik alkalmazandó –, hanem arról a Btkátm. 3. §-ával rendelkezett” (Abh., Indokolás [64]–[65]).
- [30] A Btkátm. 3. §-a kívül esett tehát a korlátozott és kivételes esetek azon körén, amelyen belül a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás az Alkotmánybíróság gyakorlata és a jogállamiság alkotmányos garanciarendszere alapján általában megengedett, az Alkotmánybíróság ezért a Btkátm. 3. §-át – a B) cikk (1) bekezdésébe ütközése okán – megsemmisítette.
- [31] 2. A továbbiakban az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy a visszaható hatály tilalmába ütköznek-e az indítványozó összbüntetési kérelme alapján hozott bírósági határozatok, amelyekben a bíróság az indítványozó összbüntetését olyan büntető anyagi jogi rendelkezésekre alapította, amelyek az összbüntetésbe foglalással érintett ítéletekben szankcionált bűncselekmények elkövetésekor még nem voltak hatályban.
- [32] Ezen vizsgálat során az Alkotmánybíróság irányadónak tekintette az Abh.-ban a visszaható hatályú jogalkotással összefüggésben lefektetett elveket, figyelemmel az Abh.-ban és a jelen indítvány kapcsán vizsgált kérdések tárgyköri azonosságára.
- [33] 2.1. Előjáróban rámutat az Alkotmánybíróság, hogy az Abh. közzétételére a Magyar Közlönyben 2018. július 18-án sor került.
- [34] Az Abtv. 39. § (1) bekezdése értelmében – ha e törvény eltérően nem rendelkezik, – az Alkotmánybíróság döntése mindenkre nézve kötelező. Az Abtv. 45. § (1) bekezdése előírja továbbá, hogy a megsemmisített jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés az Alkotmánybíróság megsemmisítéséről szóló határozatának a hivatalos lapban való közzétételét követő napon hatályát veszti, és e naptól nem alkalmazható.
- [35] A konkrét esetben a Fővárosi Törvényszék 2018. augusztus 29-én, tehát az Abh.-t követően hozta meg a határozatát, amelyben az eljárását a Btkátm. megsemmisített 3. §-ára alapította. Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú határozat ezen hibáját korrigálta, és határozatában nem hivatkozott a Btkátm. megsemmisített 3. §-ára, így formálisan nem sértette meg az Abtv. fenti előírásait. Valójában azonban tartalmilag kétséget kizáróan a megsemmisített jogszabályi rendelkezésnek felelt meg az eljárása, azáltal, hogy az alkalmazandó összbüntetési szabályok megállapításához a megsemmisített rendelkezésben foglalt és az Alkotmánybíróság által alaptörvény-ellenesnek minősített és megsemmisített tesztet alkalmazta. Mindez azt jelenti, hogy a Fővárosi Ítéltábla eljárása tartalmilag megfelelt a megsemmisített jogszabályi rendelkezés előírásainak. Ezzel együtt ugyanakkor az eljáró bíróság elmulasztotta figyelembe venni a visszaható hatály tilalmából fakadó és az Abh.-ban kifejtett követelményeket.
- [36] 2.2. A konkrét bírósági határozatokat érintően megállapította az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó az összbüntetésbe foglalással érintett valamennyi bűncselekményt a Btk. hatályba lépése előtt követte el, és két ítélet még 2013. július 1. napját (a Btk. hatálybalépésének napját) megelőzően jogerőssé vált. Ennek ellenére a bíróságok az összbüntetésbe foglalást automatikusan a Btk. szabályai alapján végezték el, arra hivatkozással, hogy két ítélet is a Btk. hatályba lépését követően emelkedett jogerőre. A jelen eljárás alapját képező ítéltáblai végzés szerint „[a] Btk. időbeli hatályának értelmezése tekintetében a bírói gyakorlat alakította ki azt az értelmezést, mely különös jelentőséget nyert a Btk. hatályba lépése során, és amely jelen esetben az érintett átmeneti rendelkezések megsemmisítése következtében is irányadó” (Ítéltábla végzése 3. oldal).
- [37] A Btk. hatálybalépéséről a jogszabály 463. §-a rendelkezik. A jogszabályhely értelmében a törvénykönyv – benne az összbüntetés új szabályozása – 2013. július 1-jén lépett hatályba. A Btk. összbüntetési szabályainak az alkalmazásáról rendelkezett ugyanakkor a Btkátm. 3. §-a. Az Alkotmánybíróság döntésével megsemmisített rendelkezés értelmében a Btk. 93–96. §-ait olyan összbüntetési eljárásokban kellett alkalmazni, amelyekben az összbüntetésbe foglalandó ítéletek közül legalább egy a Btk. hatálybalépését, vagyis 2013. július 1-jét követően emelkedett jogerőre.

- [38] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Btk. összbüntetésre irányadó szabályai és a Btkátm. 3. §-a egyaránt 2013. július 1-jén léptek hatályba. A Btkátm. megsemmisített 3. §-a pedig arról rendelkezett, hogy a Btk. 93–96. §-ait ettől az időponttól kellett alkalmazni.
- [39] Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság csak a Btkátm. 3. §-át érintően állapította meg a visszaható hatály tilalmába ütközést, a Btk. 93–96. §-aira vonatkozóan nem vont le közvetlen következtetést. Ám annak eredményeként, hogy a Btkátm. 3. §-a csupán alkalmazási szabály volt, amely a Btk. 93–96. §-ok alkalmazásáról rendelkezett, az Alkotmánybíróság a visszaható hatály tilalmának a megsértését a Btk. 93–96. §-ok tartalmi vizsgálata alapján állapította meg. Ennek következtében a Btkátm. megsemmisített 3. §-át érintően levont következtetéseket az Alkotmánybíróság a Btk. 93–96. §-aiban rögzített összbüntetési szabályokra is irányadónak tartja az alábbiak szerint.
- [40] Az Abh.-ban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Btkátm. 3. §-a a visszaható hatály tilalmába ütközik. Az ítélet jogerőre emelkedése, illetve annak időpontja ténykérdés. Így valamennyi olyan összbüntetési eljárásban, amikor az összbüntetésbe foglalandó ítéletek közül legalább egy ítélet 2013. július 1-jét megelőzően emelkedett jogerőre, megállapítható, hogy a Btk. 93–96. §-ai a hatálybalépést megelőzően keletkezett tényekre alkalmazandók. Ilyen esetekben a Btk. 93–96. §-ai tehát a hatálybalépést megelőzően keletkezett tényekhez fűznek új, a korábban hatályos szabályozáshoz képest eltérő jogkövetkezményt azáltal, hogy meghatározzák az ebbe a körbe eső ítéletekben kiszabott szabadságvesztés büntetés tartamának a megállapítását (Abh., Indokolás [56]).
- [41] A régi Btk. és a Btk. kapcsolódó szabályainak az összevetésével az Abh.-ban kifejezetten megállapította továbbá az Alkotmánybíróság, hogy a hatályos rendelkezések a terheltre nézve hátrányosabbak. A Btk. kapcsolódó szabályai ugyanis egyértelműen szűkítik azon ítéletek – és egyúttal azon elítéltek – körét, amelyen belül lehetőség van összbüntetés megállapítására. Ezen túl a Btk. a kiszabható büntetés mértékét érintően is súlyosította a szabályokat (lásd részletesen: Abh., Indokolás [29]–[37]). Az elítélteknek tehát súlyosabb büntetést kell kiállniuk, amennyiben az ítéleteiket a Btk. alapján foglalják összbüntetésbe, mintha arra a régi Btk. alapján kerülne sor (Abh., Indokolás [59]).
- [42] Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban iránymutatást adott a bíróságoknak arra vonatkozóan, hogy a Btkátm. megsemmisített 3. §-a szerinti alkalmazási szabály hiányában mely jogszabályi rendelkezések alapján határozzák meg az alkalmazandó jogszabályt.
- [43] „A Btkátm. 3. §-a szerinti alkalmazási szabály megsemmisítését követően az eljáró bíróságok a Btk. 2. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva hozhatnak döntést arról, hogy az adott összbüntetési vagy utólagos összbüntetési eljárásban a régi Btk. vagy a Btk. összbüntetési szabályai tartalmazznak-e enyhébb rendelkezéseket az elítéltekre nézve, és ezért az egyes esetekben melyik büntető törvény alkalmazandó. A büntető törvénykönyv időbeli hatályának értelmezése tekintetében a bírói gyakorlat alakította ki azt az értelmezési szabályrendszert, amely különös jelentőséget nyert a 2012. évi C. törvény, vagyis a Btk. hatálybalépése során, és amely jelen esetben, a Btkátm. 3. §-a megsemmisítése következtében is irányadó” (Abh., Indokolás [79]).
- [44] Az Abh. értelmezése szerint az összbüntetésbe foglalás szükségszerűen legalább két jogerős ítéletet feltételez. Az ítélet jogerőre emelkedése, illetve annak időpontja ténykérdés. Így valamennyi olyan összbüntetési eljárásban, amikor az összbüntetésbe foglalandó ítéletek közül legalább egy ítélet 2013. július 1-jét megelőzően emelkedett jogerőre, megállapítható, hogy a 2013. július 1-jén hatályba lépett szabály alkalmazása tartalmilag visszaható hatályúnak minősül (Abh., Indokolás [55]–[57]).
- [45] Az Abh. és az azzal egyező irányadó bírósági gyakorlat szerint az összbüntetésre vonatkozó rendelkezések a büntető anyagi jogi rendelkezések körébe tartoznak, ezért a büntetőtörvény időbeli hatályára vonatkozó szabályok alkalmazásának van helye. Összbüntetésbe foglalni jogerős ítéleteket lehet, vagyis az összbüntetésbe foglalás lehetősége az ítéletek jogerőre emelkedésével nyílik meg, ezért az alkalmazandó jogszabály megállapítása esetén is ezen időpontnak, vagyis az ítéletek jogerőre emelkedésének van meghatározó szerepe. A Btk. 2. §-a szerinti mérlegelést a bíróságok az ítéletek jogerőre emelkedése idején hatályos és az elbíráláskor, vagyis az összbüntetésbe foglaláskor hatályos jogszabályok összevetésével állapíthatják meg. A büntetőtörvény időbeli hatályára vonatkozó szabályok alkalmazása ugyanakkor nem ütközhet a visszaható hatály tilalmába.
- [46] Mindebből az következik, hogy ha az összbüntetési eljárást érintően az elítéltekre nézve szigorúbb anyagi jogi rendelkezések lépnek hatályba, akkor ez utóbbi, hátrányosabb Btk. előírások akkor alkalmazhatók, ha az elítélt alapítéletei között nincs olyan, amelyik a szigorúbb törvényi rendelkezés hatálybalépését megelőzően emelkedett jogerőre. A bíróságok az új, hátrányosabb összbüntetési szabályokat csak olyan ítéletekre alkalmazhatják, amelyek kivétel nélkül az új szabály hatálybalépését követően emelkedtek jogerőre.

- [47] A kifogásolt bírósági határozat által felhívott bírósági gyakorlat a fentiekkel ellentétes. A bírói gyakorlatra történő hivatkozás sem járhat ugyanakkor azzal a következménnyel, hogy az arra alapított bírósági határozat ellentétes legyen az Alaptörvény rendelkezéseivel, valamint az Alkotmánybíróság – mint az Alaptörvény egyetlen autentikus értelmezője – határozatával. Az eljáró bíróságoknak erre a Btk. 2. §-ához kapcsolódó bírói gyakorlat segítségül hívásakor is figyelemmel kell lenniük.
- [48] Az Alkotmánybíróság eljárásának alapját képező ügyben kétséget kizáróan megállapítható, hogy van olyan, az összbüntetésbe foglalással érintett jogerős ítélet, mely 2013. július 1. napját megelőzően vált jogerőssé, eként az Abh.-ból következően kifejezetten lehetséges volt a régi Btk. összbüntetésre vonatkozó szabályainak alkalmazása, illetőleg amennyiben a régi Btk. vonatkozó szabályai az elítéltre nézve kedvezőbbek, akkor a régi Btk. alkalmazása nem csupán lehetőség, hanem egyenesen az Alaptörvényből fakadó kötelezettség lett volna az eljáró bíróság számára, mert ellenkező esetben a Btk. irányadó szabályainak alkalmazása a visszaható hatály tilalmába ütközne.
- [49] 2.3. Jelen ügy indítványozóját a szabályok változása azért érinti hátrányosan, mert a Btk. 93. § (4) bekezdése kizárja a többszörös összbüntetésbe foglalás lehetőségét. Ezért az indítványozó összbüntetési kérelmét az eljáró bíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság 6.B.20.154/204/2. számú ítéletével kiszabott és a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság ítéletével jogerős egy év négy hónap tizenöt nap börtönbüntetés összbüntetésbe foglalására vonatkozóan elutasította. Az indítványozónak az így megvalósuló joghátrány következtében súlyosabb büntetést kell kiállnia, mintha esetében a régi Btk. rendelkezései alapján sor került volna összbüntetés megállapítására.
- [50] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az indítványozó összbüntetési kérelme alapján folyt összbüntetési eljárásban az indítványozóra nézve hátrányos tartalmú, helyzetét elnehezítő szabályok, a Btk. 93-96. §-ai alkalmazására a visszamenőleges hatály tilalmát sértő módon került sor.
- [51] 3. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a rendelkező részben foglaltak szerint megállapította a Fővárosi Ítéltábla 2.Beüf.10730/2018/3. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 28.Bpk.819/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. § (1) és (4) bekezdései alapján a támadott bírósági határozatokat megsemmisítette.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

- [52] Nem értek egyet a határozattal.
- [53] 1. A határozat a Fővárosi Ítéltábla végzésének és a Fővárosi Törvényszék ítéletének megsemmisítését összességében nézve arra alapozza, hogy az ügyben eljáró bíróságok nem vették megfelelően figyelembe az Abh.-t, amely egyrészt megsemmisítette a Btkátm 3. §-át, másrészt – azáltal, hogy nem „az Alkotmánybíróság által alaptörvény-ellenesnek minősített és megsemmisített tesztet alkalmazta”, „elmulasztotta figyelembe venni a visszaható hatály tilalmából fakadó és az Abh.-ban kifejtett követelményeket” (Indokolás [35]).
- [54] 2. Az Abh.-t illetően elvi érveléssel kívánom hangsúlyozni a következőket:
- a) A határozat szűk többséggel minősítette alaptörvény-ellenesnek a Btkátm. 3. §-át, viszont a bírói döntéssel szembeni alkotmányjogi panaszt elutasította, illetőleg visszautasította. Ugyanakkor elismerte és szignalizálta „azt is, hogy a régi Btk. és a Btk. összbüntetési szabályainak, valamint azokkal összefüggésben a Btk. 2. § (1) és

(2) bekezdése rendelkezésének az értelmezése az eljáró bíróság(ok), valamint – meghatározott esetben, így különösen a bírósági joggyakorlat egységének biztosítása érdekében – a Kúria feladata [...] Ezen tevékenységük során a bíróságok a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik” (Indokolás [81]).

b) Az Abh. jogszabályi rendelkezést megsemmisítő döntésével szembeni elvi álláspontot dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye fogalmazta meg, amelyhez többen, köztük magam is csatlakoztam.

- [55] A jelen ügy szempontjából a különvélemény lényege (az Indokolás [88]–[93] bekezdései) az alábbiak szerint foglalható össze: „Az összbüntetésbe foglalás [...] egy olyan járulékos jogintézmény, amelynek lefolytatásakor a bíróság nem kerül abba a helyzetbe, hogy önálló tényállást állapítson meg, bizonyítást folytasson le, felelősséget tisztázzon, önálló büntetést szabjon ki. Csupán arra van joga, hogy [...] egyesítsen. Ennek során a már megállapított büntetések össztartamától csak kedvező irányban térhet el. Az anyagi és az eljárási jog rendszerében körülírt szabályokból világosan megállapítható, hogy ez 'deklaratív' bírói tevékenység, amelynek során a Btk. általános és különös részében foglalt szabályokat a bírónak következetesen, mérlegelés nélkül érvényesíteni kell [...] A járulékos és deklaratív jellegből következően „az összbüntetés szükségessége legkorábban kizárólag abban az időpontban merül fel, amelyben jogerőre emelkedik a második (egyébként a feltételeknek megfelelő) jogerős ítélet. [...] [a]z időpont bír jelentőséggel a visszaható hatály szempontjából” (Indokolás [88]–[90]).
- [56] Összességében tehát „a Btk. nem mond mást, minthogy abban az esetben, ha az összbüntetés hatályba lépését követően merült fel, akkor „a Btk. (új) összbüntetési szabályait kell alkalmazni”. Mivel pedig „az összbüntetés nem érinti, nem érintheti az összbüntetésbe foglalandó büntetőügyek alapjául szolgáló tényeket, körülményeket (még a Btkátm. hatálybalépését megelőzően jogerőre emelkedett ügyekben sem), ezért a kifogásolt szabályozás nem minősül visszaható hatályúnak” (Indokolás [92]).
- [57] 3. A jelen ügyben hozott határozat indokolása (Indokolás [35]) is elismeri, hogy a Fővárosi Törvényszék végzését a Btkátm. 3. §-a tekintetében korrigáló ítéletáblai döntés nem alkalmazta az Abh. által megsemmisített rendelkezést, ugyanakkor „elmulasztotta figyelembe venni a visszaható hatály tilalmából fakadó és az Abh.-ban kifejtett követelményeket.”
- [58] Véleményem szerint a Fővárosi Ítéletábla éppen annak a következetes bírói gyakorlatnak az értelmében alkalmazta – a Btkátm. 3. §-ának megsemmisítése folytán – a hatályos Btk. rendelkezései alapján az összbüntetés jogintézményét, mivel a régi Btk-t nem találta alkalmazhatónak és álláspontját ítéletében meg is indokolta (az Ítéletábla végzésének 4. oldal harmadik bekezdése).
- [59] Ezzel egyébként az Ítéletábla nemcsak az Abh.-val szemben hivatkozott különvélemény a fentiekben b) pontban összefoglalt elvi álláspontommal összhangban lévő következtetésére jutott a konkrét ügyben, hanem valóban eleget tett az Abh. idézett szignalizációjában megfogalmazott azon kíváncsúnak is, amely az eljáró bíróságok feladatának tekinti – a Btkátm. 3. §-ának megsemmisítését követően – a bírói joggyakorlat kialakítását, egységének biztosítását pedig a Kúriának.
- [60] Mindebből következően álláspontom szerint az Alkotmánybíróság tanácsának el kellett volna utasítania az alkotmányjogi panaszt.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1788/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3169/2019. (VII. 10.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.775/2017/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője útján (dr. Kiss Elemér, Forgács és Kiss Ügyvédi Iroda, 1065 Budapest, Podmaniczky utca 16.) az Alaptörvény 24. Cikk (2) bekezdésének d) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.775/2017/12. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítéltábla 16.G.40.635/2016/10. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 7.G.42.256/2014/105. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. A perben érintett, Budapest II. kerületében fekvő ingatlan az ingatlan-nyilvántartás szerint 2000. április 21-ig a Magyar Állam kizárólagos tulajdonát képezte, ma már több tulajdonosa van. Az ingatlan – korábban ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett – kezelője 1979-től a perben II. rendű alperesként szereplő gazdasági társaság jogelődje volt (a jogelőd a továbbiakban: Vállalat). A külkereskedelmi vállalatként működő Vállalat gesztorsága mellett, más külkereskedelmi vállalatokkal és szervezetekkel együtt a nyolcvanas években sportcentrumot hozott létre az ingatlanon. A beruházáshoz a pénzeszközöket az abban résztvevő vállalatok bocsátották rendelkezésre; a létesítményt a beruházó vállalatok közösen használták. A beruházás megvalósítása még folyamatban volt, amikor a külkereskedelmi vállalatok államigazgatási felügyelet alá kerültek, tulajdonosi irányításukat az Állami Vagyonügynökség (a továbbiakban: ÁVÜ) vette át. Az ÁVÜ 1991-ben megkezdte egyes állami vállalatok gazdasági társasággá történő átalakítását, míg mások jogutód nélküli megszüntetését, felszámolását.
- [4] A Vállalat átalakítását 1991. szeptember 1-jével határozta el; a II. rendű alperes ÁVÜ által jóváhagyott alapító okiratának mellékletét képező apportlista az ingatlan 190/10 000-ed tulajdoni hányadát tartalmazta. A II. rendű alperes cégbejegyzésével a Vállalat kezelői joga az átalakulás napjával megszűnt.
- [5] Még a Vállalat átalakulását megelőzően, 1991-ben, a beruházásban részt vett vállalatok, illetve jogutódaik megállapodtak az ingatlan kezelői jogának a beruházás során befektetett költségviselés arányában történő megosztásáról, és az ingatlan további közös üzemeltetéséről. A Vállalat mint kezelő a szerződésben hozzájárult a többi külkereskedelmi vállalat kezelői joga megosztás arányában történő ingatlan-nyilvántartási bejegyzéséhez, azonban a bejegyzés iránti kérelmet a földhivatal – hiánypótlási kötelezettség elmulasztása miatt – elutasította.
- [6] A beruházásban érdekeltek, illetőleg jogutódaik 1994 februárjában újabb megállapodást írtak alá a kezelői jog arányos megosztásáról azzal, hogy az időközben gazdasági társasággá átalakult szervezeteket nem kezelői, hanem tulajdonjog illeti meg. Rögzítették, hogy az ingatlanra vonatkozó kezelői jog eszmei hányadrésze – a kezelői jog megosztásának hiányában – az átalakulás során az alapítói vagyon, illetőleg a törzstőke részeként mint nem pénzbeli vagyoni hozzájárulás a társaságok apport jegyzékében szerepel. E második megállapodásra alapított bejegyzési kérelemnek a földhivatal első- és másodfokon is helyt adott, azonban a Fővárosi Bíróság – a Legfelsőbb Bíróság ítéletével hatályában fenntartott – ítéletével az ingatlanügyi hatóságok első- és másod-

fokú határozatait hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte, amely az új eljárást az indítvány tárgyát képező per jogerős befejezéséig felfüggesztette.

- [7] 2.2. Az indítványozó 1998 és 2008 között a beruházásban érdekelt állami vállalatoktól, az azokból átalakult gazdasági társaságoktól, illetve azok felszámolóitól adásvételi szerződéssel megvásárolta, vagy azok az indítványozóba apportálták az ingatlan összesen 7 427/10 000-ed részének kezelői, illetve tulajdonjogát.
- [8] 2.3. Az indítványozó keresetében az ingatlanra megkötött adásvételi szerződések és vagyonbeviteli (apport) megállapodások érvényességének megállapítását, és egyes esetekben a tulajdonjoga hatályában fenntartását, más esetekben a tulajdonjogának ingatlan-nyilvántartásba bejegyzése érdekében a földhivatal megkeresését kérte. Kérte a fentiek túsírére kötelezni az alpereseket, részben mint az ingatlan bejegyzett társtulajdonosait. A perben részítélet született, a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.IX.30.412/2011/10. számú részítéletével. A Kúria részítélete ellen az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be, melyet az Alkotmánybíróság a 3387/2012. (XII. 30.) AB végzésével visszautasított.
- [9] 2.4. Az elsőfokú bíróság a jogerős részítéletet követően hozott ítéletével a még perben álló alperesekkel szemben előterjesztett keresetet elutasította; a Fővárosi Ítéletábla végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasította.
- [10] Az indítványozó a megismételt eljárásban a keresetét fenntartotta, a még perben álló alperesek tekintetében az ingatlan tulajdonjogának összesen 2 780/10 000-ed része megszerzését állította.
- [11] Az elsőfokú bíróság ítéletében az egyik alperessel szemben előterjesztett keresetnek teljes egészében, egy másik alperessel szemben előterjesztett keresetnek részben helyt adott, míg ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit – az egyik alperesre vonatkozó, hatályon kívül helyezett rendelkezést meghaladóan – helyben hagyta. Az elsőfokú bíróság döntésével és az ítéletben kifejtett indokaival egyetértett; a fellebbezésben foglaltakra tekintettel megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az ítélet hatályon kívül helyezésére alapot adó eljárási szabálysértést nem követett el.
- [12] 2.5. A jogerős ítélet ellen az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen annak az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a keresetének helytadó határozat hozatalát kérte. Azt állította, hogy a jogerős ítélet számos jogszabályi rendelkezést sért, és mivel a perben eljáró bíróságok döntése a Kúria részítéletében kifejtett álláspontján alapul, amely több okból alkotmányellenes, a jogerős ítélet az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, 28. cikkét és XXVIII. cikkének (1) bekezdését is sérti. Az indítványozó eljárásjogi szabálysértésekre is hivatkozott. Az indítványozó a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatra hivatkozással az érdemi döntésre kiható eljárási szabálysértésként jelölte meg azt is, hogy a Kúria korábban, a részítéletében nem tett eleget indokolási kötelezettségének, jogszabályi hivatkozás nélkül deklarálta azt az álláspontját, hogy a tulajdonjog megszerzéséhez az átalakulási vagyonmérleg jóváhagyásán kívül további tulajdonba adásról szóló nyilatkozat is szükséges. Véleménye szerint az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) gyakorlata alapján a lezárt ügyben hozott későbbi jogértelmezéssel a Kúriának az előtte folyó felülvizsgálati eljárásban lehetősége van, illetve kötelezettsége áll fenn annak vizsgálatára, hogy a korábbi részítéletével lezárt perszakaszban hozott döntése nem volt-e alkotmányosértő. E vizsgálat eredményeként pedig kérte annak megállapítását, hogy a Kúriát az eljárásban a korábbi részítélete nem köti.
- [13] Az indítványozó ezen túl megismételte a fellebbezési kérelmében foglaltakat. Ennek lényege szerint az állami vállalat kezelésében lévő, illetve a vállalatra rábízott vagyon nem vonható el. A gazdasági társasággá átalakult vállalatok az állami vállalatok általános jogutódai, melyek az átalakulási vagyonmérlegben szereplő vagyontárgyak, így az ingatlan tekintetében is tulajdonossá válnak, az a törzstőkéjük, illetve alaptőkéjük részét képezi. A jóváhagyott vagyonmérlegben szereplő ingatlan tekintetében a jogszabály további nyilatkozatként kizárólag az ingatlan-nyilvántartási bejegyzési engedélyt írja elő. Erre tekintettel a Kúria részítéletében megkívánt további nyilatkozat is csak ez lehet, azonban éppen a folyó per szolgálja azt a célt, hogy igazolja a tulajdonjog megszerzését, és elérje e nyilatkozat pótlását.
- [14] Az 1988. évi gazdasági társaságokról szóló törvény, illetve a gazdasági társaságokra vonatkozó azt követően hatályos törvények értelmében a tulajdonos a törzstőkét utóbb nem vonhatja el. Az indítványozó változatlanul

fenntartotta az arra vonatkozó álláspontját, hogy az 1990. március 1. napja előtt, az ún. spontán privatizáció időszakában átalakult vállalatok esetén az átalakulásról a felügyeletet ellátó miniszter döntött, a vagyon elvonására azonban a jogosultsága nem terjedt ki, csak az átalakulás jóváhagyására, vagy annak elutasítására. A minisztériumi döntés következtében a jogutód gazdasági társaságok a megvalósuló beruházáshoz való hozzájárulás arányában a tulajdonjogot megszerezték. Hasonlóképpen a miniszter hagyta jóvá az „ügynöki vállalatok” szabályainak az 1988. évi gazdasági társaságokról szóló törvényhez való igazítását, elismerve ezzel a gazdasági társaságok befektetése eredményeként keletkezett tulajdoni várományát, így ezek is tulajdonjogot szereztek. Jelentőséget tulajdonított annak, hogy a kezelői jog megosztására vonatkozó megállapodás arányában tartalmazták az egyes vállalatok vagyónmérlegei és könyvei a tulajdoni hányadokat, ebből is az következik, hogy arról a tulajdonos tudott. Abban az esetben, ha mégsem lett volna kezelői joga a volt II. rendű alperesen kívüli vállalati körnek, akkor is joga volt az állami tulajdonosnak arra, hogy bármely vagyonelemet társasági vagyonelemmé tegyen, és jogszabályi tilalom hiányában ezt meg is tette az egyes vagyónmérlegek jóváhagyásával.

- [15] A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek, azt hatályában fenntartotta. A korábbi részítélettel kapcsolatban a Kúria kifejtette, hogy ahhoz álláspontja szerint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 227. § (1) bekezdése értelmében kötve van, ahhoz alaki és anyagi jogerő fűződik. Ebből következően a részítélet jogszabálysértő jellegének, akár a felülvizsgálati kérelemben nevesített alaptörvény-ellenességének vizsgálatára, és ennek bármely jogkövetkezménye levonására nincs eljárásjogi lehetősége. Az e körben felhívott, az EUB-i ítélet az ügyben nem irányadó, mivel abban a bíróság jogerőssé vált olyan közigazgatási határozat tárgyában foglalt állást, amely az EUB későbbi ítélkezési gyakorlatára tekintettel ellentétes a közösségi joggal. Az indítványozó ezzel szemben a felülvizsgálati kérelmében egy jogerős bírói ítélet alaptörvény-ellenességet állítja, amelynek elbírálására az Abtv. 2. §-a és 27. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság rendelkezik hatáskörrel, és amelyet a felperes részítélet ellen előterjesztett alkotmányjogi panasz alapján meg is tett; 3387/2010 (XII. 30.) AB számú végzésével azt visszautasította.
- [16] A Kúria megítélése szerint az eljáró bíróságok azzal, hogy a további alperesek vonatkozásában a részben azonos tényállás mellett folytatódó eljárásban figyelembe vették, és – indokolási kötelezettségüknek nem pusztán a Kúria részítéletére utalással, hanem teljes körűen eleget téve – egyetértettek a Kúria részítéletében foglaltakkal, nem sértették meg az Alaptörvény felülvizsgálati kérelemben felhívott rendelkezéseit. Ugyanakkor a részítélet anyagi jogereje az régi Pp. 229. § (1) bekezdése értelmében csak a részítélettel elbírált kereseti kérelmek és felek tekintetében képez *res iudicatát*, erre tekintettel a további alperesek vonatkozásában nincs eljárásjogi akadálya eltérő jogi következtetés levonásának, ezért a Kúria a felülvizsgálati kérelem alapján – az abban megjelölt anyagi jogszabálysértések alapulvételével – érdemben vizsgálta a jogerős ítélet jogszabálysértő jellegét. Az indítványozó az állami vállalatokról szóló 1977. évi VI. törvény (a továbbiakban: Ávtv.), az állami vállalatokról szóló 1977. évi VI. törvény végrehajtásáról szóló 33/1984. (X. 31.) Mt. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) azon rendelkezéseinek megsértésére hivatkozott, amelyek szerint az állami vállalatra rábízott, illetve a kezelésében lévő vagyont főszabályként nem lehet elvonni, azonban az államigazgatási felügyelet alatt álló vállalat egyes vagyontárgyai elvonhatók. A jogszabálysértést lényegében abban jelölte meg, hogy a peresített ingatlanhányadok elvonásának hiányában azok az átalakuló vállalatok vagyontát képezték, és ilyenként az átalakulás során az általános jogutód tulajdonába kerültek a gazdálkodó szervezetek és a gazdasági társaságok átalakulásáról szóló 1989. évi XIII. törvény (a továbbiakban: Át.) rendelkezései szerint.
- [17] A Kúria – egyetértve a jogerős ítéletben kifejtettekkel – rögzítette, hogy az indítványozó érvelése abban az esetben lenne helytálló, ha az ingatlan meghatározott részének az átalakuló vállalatok vagyónmérlegében szerepeltetésére érvényes jogcímen került volna sor, azonban ezt a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehetett megállapítani. Az elsőfokú bíróság az ítéletében részletesen levezette, hogy az 1991-ben hatályos jogszabályok alapján a beruházással az ingatlan bejegyzett kezelője, a Vállalat szerezte meg a kezelői jogot a beruházás tárgyán is. A perbeli időszakban állami tulajdonban álló földön ráépítéssel tulajdonjogot nem lehetett szerezni [rég Ptk. 138. § (2) bekezdése]. Kezelői jog keletkezhett a tulajdonosi irányítást gyakorló szerv határozatával, vagy hatósági határozattal ingatlan-nyilvántartási bejegyzés nélkül is, vagy a (bejegyzett) kezelővel kötött megállapodással (ilyennek tekintendő az 1991-es megállapodás), azonban utóbbihoz annak ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzése is szükséges volt. Mivel ez nem történt meg, a Kúria a részítéletében megállapította az 1991-es megállapodás joghatás kiváltására alkalmatlan jellegét. Az indítványozónak a fentiekből következően azt kellett bizonyítania a perben, hogy az állami ingatlan felett tulajdonosi jogokat gyakorló szerv kifejezet-

ten, akár közvetett bizonyítékokból levezethető módon – például az átalakulás kapcsán a területileg illetékes önkormányzatok részére a belterületi föld értékének megfelelő üzletrész (részvény) kiadásával, vagy ellenértéke megfizetésével – azt a jogutód tulajdonába adta. A Kúria nem látott alapot a korábbi részítéletében kifejtettek-től eltérő jogi következtetés levonására abban a kérdésben, hogy a jogutód társaságok létesítő okiratának aláírása nem tekinthető a jogutód szervezet részére történő tulajdonba adásnak azon vagyonelemek tekintetében, amelyek a fentebb kifejtettek szerint érvényes jogcím nélkül szerepeltek az állami vállalat könyveiben és az általa elkészített átalakulási vagyommérlegben, illetve vagyommérleg-tervezetben.

- [18] A Kúria annyiban osztotta az indítványozó álláspontját, hogy az Át. felhívott rendelkezései az állami vállalat vagyonába tartozó vagyonelemek tekintetében a törvény erejénél fogva és a tulajdonos bármely további nyilatkozata nélkül is a jogutód tulajdonszerzését eredményezték, azonban érvényes jogcím nélkül használt és birtokolt ingatlan esetén ahhoz az lett volna szükséges, hogy a tulajdonosi jogokat gyakorló szerv a tulajdoni hányad jogutód társaság részére történő tulajdonba adásához kifejezetten hozzájáruljon, illetve a tulajdonszerzését annak ellenére, hogy a jogelőd a vagyontárggyal jogszerűen nem rendelkezett, kifejezetten elismerje. Ilyen átruházást, illetve elismerést tartalmazó nyilatkozatot a létesítő okiratok nem tartalmaztak, ezért azok aláírása a jogutód számára tulajdonjogot nem keletkeztetett. Jogutódlás kizárólag a jogelődöt megillető kötelmi igény tekintetében következhetett be. A fentebb kifejtettek közül az is következik, hogy a jogerős ítélet nem sérti az 1988. évi Gt. 83. § (2) bekezdésébe foglalt azon szabályt sem, hogy a tag a vagyoni hozzájárulását vagy annak értékét a társaság, illetve a tagsági jogviszony fennállása alatt nem követelheti vissza, mivel a perbeli ingatlanhányadok nem tekinthetők „a tag vagyoni hozzájárulásának”, nem kerültek e társaságok tulajdonába, nem képezték azok törzs-, illetve alaptőkéjének részét.
- [19] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyben az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének, T) cikk (1) bekezdésének, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt „tisztességes tárgyalás” elvének megsértését, a 28. cikkben meghatározott, a jogértelmezéssel és az indokolással összefüggő jogelvek sérelmét, valamint ezen sérelmek következményeként a XIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állította. Nézete szerint az alaptörvény-ellenesség a bírói döntést érdemben befolyásolta, mivel az eljáró bíróságok olyan döntést hoztak, amely a hatályos jogszabályokból nem levezethető, illetőleg nincs olyan szabály, amely az elutasító döntésük indokául szolgálhatott volna. Nézete szerint alapvető alkotmányjogi kérdés a tulajdonhoz való jog, a tulajdon jogszerű megszerzésével összefüggésben született bírói ítéletek megfelelő indokolása, vagy annak hiánya. A meghozott ítélet a 20/2017. (VII. 18.) AB határozattal ellentétes, ezért az Abtv. 29. §-a értelmében az álláspontja szerint az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásának van helye. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének sérelme az indítványozó szerint azért következett be, mert a bíróság „az irányadó jogszabályokkal szemben hozott elutasító döntést”.
- [20] Nézete szerint az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének értelmében a bíróságoknak alkalmaznia kellett volna az Át. 5. §-át, 8. §-át a 14. § (2) bekezdését. Ha a bíróság ezeket a rendelkezéseket figyelmen kívül hagyja, meg kell indokolnia azt is, hogy miért mellőzte ezek alkalmazását. Ez az indokolás azonban nézete szerint valamennyi ítéletből hiányzik; „ehelyett az esetre nem vonatkozó más jogszabályhelyeket idéz a bíróság, amelyeknek köze nincs a jogutódként létrejövő gazdasági társaságok vagyonához. Az indoklás hiánya vonatkozásában, illetőleg az indoklás nem megfelelő volta tekintetében az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettsége is sérelmet szenved.” A T) cikk (1) bekezdésében biztosított jogokat a bíróság azáltal sértette meg, hogy nem létező rendelkezés és nem létező gyakorlat alapján hozott elutasító döntést. A XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmében látja az indítványozó, tekintettel arra, hogy a bíróság döntését törvényi rendelkezés hiányában hozta meg és azt nem indokolta. Kifejtette, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia.
- [21] Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok nem hozhatnak olyan döntéseket, melyeknek hiányzik a törvényes, jogszabályi alapja és nem alkalmazhatnak olyan értelmezéseket, amely értelmezés jogszabályi rendelkezés hiányában semmiből nem vezethető le. Tekintettel arra, hogy az alkotmánybírói gyakorlat töretlen abban, hogy a tisztességes bírósági eljárási jog érvényesülésének megítélését minden esetben tartalmi vizsgálathoz kötötte, ezért látja az indítványozó indokoltnak, hogy a jogszabályi környezetet és a bírói döntést a szabályozás célját és a konkrét ügy tényállását, és a mindezekből levont következtetéseket alapjogi sérelemként kell kezelni.

- [22] Az indítványozó álláspontja szerint az Alkotmánybíróságnak azt indokolt vizsgálnia, hogy a törvénnyel ellentétes jogalkalmazás esetében a döntés alaptörvény-ellenessége felemelkedett-e alkotmányjogilag is értékelhető szintre, és így sértette-e az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Az indítványozó álláspontja szerint erre a kérdésre igenlő a válasz, hiszen az indítványozót a jogellenes döntés a megszerzett tulajdonjától fosztja meg, amely miatt a támadott ítéletek a XIII. cikk (1) bekezdésébe ütköznek.
- [23] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy a bírónak határozatait tételes jogszabályok alapján kell meghoznia. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Nézete szerint az a bírói ítélet, amely figyelmen kívül hagyja a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel.

II.

- [24] Az Alaptörvény indítványban hivatkozott rendelkezése a következők:

„R) cikk (2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.”

„T) cikk (1) Általánosan kötelező magatartási szabályt az Alaptörvény és az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg. Sarkalatos törvény eltérően is megállapíthatja az önkormányzati rendelet és a különleges jogrendben alkotott jogszabályok kihirdetésének szabályait.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuluma, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [25] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, megfelel az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésében foglalt követelményeknek, a kifogásolt kúriai ítélet az ügy érdemében hozott döntés, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [26] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott:
- [27] 1. Az Abtv. 27. § a) pontja alapján akkor lehet alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulni, „ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti”.
- [28] Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése, T) cikk (1) bekezdése valamint 28. cikke az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, ezért ezekre alkotmányjogi panasz nem alapítható (lásd: pl. 3034/2019. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [19]).
- [29] 2. Az Abtv. 29. §-a alapján az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik

fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok indokolásukban nem tértek ki arra, hogy egyes jogszabályok alkalmazását miért mellőzték, illetve arra sem, hogy döntéseiket melyik jogszabályi rendelkezésekre alapították, így sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga. Ha és amennyiben az indítványozó ezen érvelése megalapozott, úgy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet is okozhat. Annak vizsgálata, hogy az ítéletek indokolása megfelel-e az Alkotmánybíróság határozataiban kifejtett követelményrendszernek, csak érdemi vizsgálat során végezhető el, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt befogadta.

IV.

[30] Az indítvány nem megalapozott.

[31] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. [...] Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, (a továbbiakban: Abh.) Indokolás [34]}. Ugyanebben a döntésében arra is rámutatott a testület, hogy „az indokolt hatósági döntéshez való jog semmiképpen sem jelentheti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné” (Indokolás [31]). Kiemelte továbbá: „Az alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot a döntésének alapjául szolgáló indokok bemutatására. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege, és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal. [...] Az Alkotmánybíróság tehát a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, ABK 2012, 131.; Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}” (Indokolás [33]).

[32] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásait is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indokolási kötelezettség mindössze azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre {legutóbb pl. 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}.

[33] Az Alkotmánybíróság a bírói indokolási kötelezettség teljesítésének az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével fennálló összhangját esetről esetre vizsgálja, mivel a bírói döntés és az ügy egyedi körülményei azt alapvetően befolyásolhatják.

[34] 2. Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok azért nem tettek eleget az indokolási kötelezettségüknek, megsértve ezzel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, mert nem adták okát annak, hogy miért nem alkalmazták az Át. meghatározott rendelkezéseit, és ehelyett olyan jogszabályi rendelkezésekre hivatkoztak, amelyek az adott ügygel, elbírálandó kérdéssel nincsenek összefüggésben.

[35] Az Alkotmánybíróság a konkrét ügygel kapcsolatban megállapította, hogy az eldöntendő kérdés végső soron az volt, hogy azok a vállalatok, gazdasági társaságok, amelyek az indítványozónak az ingatlan tulajdoni hánya-

dát eladták, illetve azt az indítványozóba apportálták, ténylegesen tulajdonosai voltak-e az ingatlan adott tulajdoni hányadának. E körben az indítványozó utalt arra, hogy bár az államigazgatási felügyelet alatt álló vállalatok egyes vagyontárgyai elvonhatóak voltak, az erről szóló konkrét döntések hiányában annak kell jelentőséget tulajdonítani, hogy az átalakuló társaságok vagyonmérlegében szerepeltek az adott ingatlan tulajdoni hányadai, az átalakulás után létrejött gazdasági társaságok pedig ezek általános jogutódai; a társaság rendelkezésére bocsátott vagyon pedig utóbb nem követelhető vissza [lásd: Át. 5. §-a, 8. § (1) bekezdése és 14. § (2) bekezdése, valamint a gazdasági társaságokról szóló törvények].

- [36] Az eljáró bíróságok ezzel szemben annak tulajdonítottak jelentőséget, hogy az átalakuló szervezeteknek volt-e érvényes jogcíme az ingatlan tulajdoni hányadának vagyonmérlegében szerepeltetésére (fennállt-e a kezelői vagy tulajdonjoguk), illetve ennek hiányában van-e arra közvetlen vagy közvetett bizonyíték, hogy az állam az utód gazdasági társaság tulajdonába adta az ingatlan tulajdoni hányadát, illetve a tulajdonszerzést elismerte. E körben a Kúria ítélete az alábbiakat tartalmazza: „A Kúria nem látott alapot a korábbi részítéletében kifejtettéltől eltérő jogi következtetés levonására abban a kérdésben, hogy az Át. 17/C. § (1) bekezdése, illetve az időlegesen állami tulajdonban levő vagyon értékesítéséről, hasznosításáról és védelméről szóló 1992. évi LIV. törvény (a továbbiakban: lát.) 47. § (1) bekezdése alapján a jogutód társaságok létesítő okiratának aláírása nem tekinthető a jogutód szervezet részére történő tulajdonba adásnak azon vagyonelemek tekintetében, amelyek a fentebb kifejtettek szerint érvényes jogcím nélkül szerepeltek az állami vállalat könyveiben és az általa elkészített átalakulási vagyonmérlegben, illetve vagyonmérleg-tervezetben. Annyiban osztja a Kúria a[zt indítványozó ...] álláspontját, hogy az Át. felhívott rendelkezései az állami vállalat vagyonába tartozó vagyonelemek tekintetében a törvény erejénél fogva és a tulajdonos bármely további nyilatkozata nélkül is a jogutód tulajdonszerzését eredményezték, azonban érvényes jogcím nélkül használt és birtokolt ingatlan esetén ahhoz az lett volna szükséges, hogy a tulajdonosi jogokat gyakorló szerv a tulajdoni hányad jogutód társaság részére történő tulajdonba adásához kifejezetten hozzájáruljon, illetve a tulajdonszerzését annak ellenére, hogy a jogelőző a vagyontárggyal jogszerűen nem rendelkezett, kifejezetten elismerje. Ilyen átruházást, illetve elismerést tartalmazó nyilatkozatot a létesítő okiratok nem tartalmaztak, ezért azok aláírása a jogutód számára tulajdonjogot nem keletkeztetett. Jogutódlás kizárólag a jogelőzőt megillető kötelmi igény tekintetében következhetett be.”
- [37] Mindezekből megállapítható, hogy a Kúria részletesen indokolta – az indítványozótól eltérő – jogi álláspontját. Döntését számos jogszabály – többek között az indítványozó által is hivatkozott – Át. több rendelkezésére alapítva, azokat értelmezve hozta meg. Ahogyan arra – többek között – az Abh. is utal, az Alkotmánybíróság „tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helyállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon” (Indokolás [33]). A jelen ügyben az Alkotmánybíróság ilyen jellegű kérdésnek tekinti annak megválasztását, hogy az ügyben mely jogszabályokat kellett alkalmazni a bíróságoknak, illetve, hogy a jogszabályok egyes rendelkezéseit – egymásra is tekintettel – miként értelmezték a bíróságok.
- [38] Mindezekből következően az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának a sérelme nem állapítható meg.
- [39] 3. Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, tulajdonhoz való jogának sérelmét a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelméhez kapcsolta, mivel – álláspontja szerint – „a jogellenes döntés a megszerzett tulajdonjától fosztja meg”. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy nem sérült az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt joga, így az ezzel összefüggésben állított alapjogsérelem sem állapítható meg. A tulajdonhoz való jog állított sérelme kapcsán – a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének vizsgálatától függetlenül – az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hivatkozik arra az évek óta folytatott és az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető, következetes gyakorlatára, amely szerint – mivel a testület „az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve”, ezért – eljárása során nem vizsgálhatja felül a támadott bírói döntés jog-, illetve törvényszerűségét. Ezt már csak azért sem teheti meg, mert ez esetben az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése szerint a bíróságok számára megfogalmazott, a 25. cikk (2) bekezdésében konkretizált igazságszolgáltatási hatáskörben, következésképpen alaptörvény-ellenesen járna el. Ezért „[ö]nmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [...]” {elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [40] „Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkot-

mánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [...]” {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {először lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.

- [41] Azok a jogi kérdések, melyek a per során felmerültek, kifejezetten a jogszabályok értelmezésével összefüggő szakjogi-törvényességi kérdések. Az ezekben hozott bírói döntések felülvizsgálatára a fentiek szerint az Alkotmánybíróságnak még az indítványozó által hivatkozott – Alaptörvényben biztosított jognak nem minősülő – alaptörvényi rendelkezések összefüggésében sincs lehetősége.
- [42] A fentiekben kifejtetteket figyelembe véve az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, 63. §-a, 65. §-a, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései, 31. § (6) bekezdése alapján eljárva – az indítványt elutasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/898/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3170/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a büntetések és intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 176. §-a, a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 134/A. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1.1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján a büntetések és intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv.tv.) 176. §-a, valamint a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 134/A. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó a Fővárosi Bíróság 13.B.522/1998/50. számú ítéletével és a Legfelsőbb Bíróság Bf.I.1.374/2000/9. számú ítéletével kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztését tölti a Szegedi Fegyház és Börtönben.
- [3] Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, mert álláspontja szerint a Bv.tv. 176. §-a és a kapcsolódó IM rendelet 134/A. §-a, amely az elítéltek számára küldhető csomagok egyes szabályait tartalmazza, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát alaptörvény-ellenesen korlátozza. Az indítványozó a támadott rendelkezések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Az indítványozó sérelmezte, hogy az IM rendelet alapján az elítélt birtokában kizárólag a büntetés-végrehajtási intézet boltjában vásárolt, illetve a csomagban beküldhető élelmiszerek lehetnek. Ennek következtében bizonyos termékcsoportok fogyasztása elérhetetlenné vált számára (pl. lekvárok, sütemények, puding, croissant-ok). Az indítványozó nem ért egyet azzal sem, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések alapján lényegében a büntetés-végrehajtási intézet vezetője döntheti el, hogy milyen tárgy lehet a birtokában, mert ez álláspontja szerint a tulajdonhoz való alapjogát sérti.
- [4] Az Alkotmánybíróság főttkára 2018. november 20-án kelt levelében felhívta az indítványozót, hogy megfelelő, alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indokolással egészítse ki panaszát. Az indítványozó alkotmányjogi panaszának kiegészítésében korábbi indokainak megismétlése mellett hivatkozott a 3015/2019. (I. 7.) AB végzéssel visszautasított alkotmányjogi panaszában foglaltakra és a két ügy együttes elbírálását kérte.
- [5] 1.2. Az igazságügyi miniszter a kérelmező alkotmányjogi panaszával kapcsolatban *amicus curiae* beadványt nyújtott be, amelyben kifejtette, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jog nem esik egybe a polgári jogi értelemben vett tulajdonnal, mert csak a megszerzett tulajdont, illetve a tulajdoni várományt védi. A miniszter álláspontja szerint az indítványozó elítélt birtokában tartható, az intézeti boltban vásárolt cikkek körének és a csomagküldésnek a korlátozása ezért nem tartozik az alkotmányos értelemben vett tulajdon védelme alá.
- [6] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóságra vonatkozó kritériumoknak.
- [7] 2.1. Az indítványozó hivatkozott arra, hogy az Alkotmánybíróság előtt egy másik alkotmányjogi panaszja folytán eljárás van folyamatban, amelyben az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján a Bv.tv., az IM rendelet és a Szegedi

Fegyház és Börtön Hárendjének azon rendelkezéseit támadja, amelyek az elítélt birtokában tartható tárgyak körét szabályozzák. Az indítványozó kérte a két ügy egyesítését.

- [8] Az Abtv. 58. § (2) bekezdése alapján együttes vizsgálat és elbírálás végett az előadó alkotmánybíró elrendelheti az előtte folyamatban lévő olyan ügyek egyesítését, amelyeknek a tárgya egymással összefügg. Jelen esetben azonban az ügyek egyesítésére azért nincs mód, mert időközben az Alkotmánybíróság 3015/2019. (I. 7.) AB végzésével az indítványozó korábbi alkotmányjogi panaszáról már döntött, és azt visszautasította. Jelen végzésben az Alkotmánybíróság ennek következtében az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján kizárólag a Bv.tv. 176. §-a és az IM rendelet 134/A. §-a elleni alkotmányjogi panaszt vizsgálta, amely szerint a büntetés-végrehajtási intézet területén lévő üzletben vásárolható tárgyak körének és az elítéltek részére történő csomagküldésnek a szabályai az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogot sértik.
- [9] 2.2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján – az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani.
- [10] A Bv.tv. 176. §-át a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény, egyes büntető tárgyú törvények, valamint az európai uniós és a nemzetközi bűnügyi együttműködést szabályozó törvények módosításáról szóló 2017. évi CXLIV. törvény 106. §-a módosította és ezek a törvényi rendelkezések 2018. július 1-jén léptek hatályba.
- [11] Az IM rendelet 134/A. §-át az egyes büntető- és büntetés-végrehajtási jogi tárgyú, valamint ezzel összefüggő igazságügyi tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló 22/2017. (XII. 22.) IM rendelet 42. §-a iktatta be és a módosítás szintén 2018. július 1-jén lépett hatályba. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2018. november 7-én – a 130. napon – adta postára. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszt határidőben benyújtották.
- [12] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [az Abtv. 26. § (2) bekezdés], a támadott jogszabályi rendelkezéseket (Bv. tv. 176. §, IM rendelet 134/A. §), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XIII. cikk (1) bekezdés], az alaptörvény-ellenességre vonatkozó indokolást, valamint a támadott jogszabályi rendelkezések megsemmisítésére vonatkozó kifejezett kérelmet.
- [13] Az Abtv. 26. § (2) bekezdés a) pontja alapján az Alkotmánybíróság eljárása akkor kezdeményezhető, ha alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül – bírói döntés nélkül – következett be a sérelem. Az indítványozó életfogytig tartó szabadságvesztés-büntetése már a támadott jogszabályi rendelkezések hatálybalépésének idején is folyamatban volt, így az elítéltek részére történő csomagküldés szabályainak változása folytán közvetlen érintettsége megállapítható.
- [14] Az Abtv. 26. § (2) bekezdés b) pontjában foglaltak szerint az alkotmányjogi panasz eljárás kezdeményezésének másik feltétele, hogy a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás nincs vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó kimerítette. Az ügyben más jogorvoslati lehetőség nem állt az indítványozó rendelkezésére, így az indítvány ennek a feltételnek is eleget tett.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában rögzített, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta.
- [16] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [17] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezések korlátozzák a részére csomagban küldhető és az intézetben lévő üzletben megvásárolható tárgyak körét, és ezzel az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében szereplő tulajdonhoz való jogát sértik.
- [18] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat, és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. Az alapjogként védett tulajdonhoz való jog tartalmát a mindenkor közjogi és (alkotmányos) magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonba más és más [legutóbb pl. 3012/2017. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [46]; 3219/2012. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [6]].

Az Alkotmánybíróság az indítvány befogadása során tehát elsőként nem azt vizsgálta, hogy az indítványozó által felvetett kifogások és az azt alátámasztó indokolás a polgári jog vagy a közjog szabályai szempontjából a tulajdon sérelmére utalnak-e, hanem azt, hogy az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében szereplő alapjog tartalmát kitöltő alkotmányjogi összefüggéseket érintik-e.

- [19] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XIII. cikke – a tulajdonhoz való alapjog – a már megszerzett tulajdont, illetve kivételes esetekben a tulajdoni várományokat védi {pl. 3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [64]–[65]; 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az indítványozó panasza ezzel szemben a támadott jogszabályi rendelkezések vonatkozásában nem meglévő tulajdonának alaptörvény-ellenes korlátozását (pl. tulajdona elvonását) sérelmezi, hanem a büntetés-végrehajtási intézetben lévő boltban árult vagy csomagban számára beküldhető tárgyak körének korlátozását, vagyis a tulajdonszerzést, a birtokba vételt érintő szabályokat kifogásolja. Ennek következtében panasza a tulajdonhoz való jog alkotmányos védelme körébe tartozó kérdést nem vet fel.
- [20] Az alkotmányos tulajdonvédelem másik aspektusa a tulajdoni várományok védelme. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a tulajdoni váromány csak kivételes esetben részesülhet alapjogi védelemben. Az Alaptörvény XIII. cikke által biztosított jogvédelem tehát a már megszerzett tulajdonon kívül kizárólag az érdekeltek ellenszolgáltatásán, járulékfizetésén alapuló, társadalombiztosítási jogosultságokra vonatkozó közjogi várományokra terjed ki {legutóbb pl. 3105/2018. (IV. 9.), Indokolás [29], korábban 23/2016. (XII. 12.) AB határozat, Indokolás [140]; 3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [66]; 3088/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [11]}. Az indítványozó által kifogásolt rendelkezések nem érintenek ebbe a körbe tartozó alkotmányos kérdéseket, így alkotmányjogi összefüggés ebben a vonatkozásban sem áll fenn.
- [21] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint mindezek alapján a panaszban foglaltak és az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésben biztosított tulajdonhoz való jog tekintetében nem állapítható meg alkotmányjogi összefüggés. A támadott jogszabályi rendelkezések tekintetében ezért az alkotmányjogi panaszban szereplő érvek nem vetik fel az alaptörvény-ellenesség kételyét, illetve nem alapoznak meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést. A kifejtett indokok alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1666/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3171/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta az alábbi

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 206.Kpk.50.045/2018/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó, csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője dr. Galambos Károly ügyvéd (Dr. Galambos Károly Ügyvédi Iroda 1081 Budapest, Kiss József utca 7. II/1.) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] 1.1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 206.Kpk.50.045/2018/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [3] Az alkotmányjogi panasz előzményeül szolgáló ügyben az elsőfokú építési hatóság az indítványozót a tulajdonában lévő ingatlanon szabálytalanul elhelyezett gépkocsi tároló bontására kötelezte. Az elsőfokú határozat elleni fellebbezés nyomán a másodfokú közigazgatási hatóság határozatával az elsőfokú döntést helybenhagyta. A döntés ellen benyújtott keresetet az illetékes Törvényszék ítéletével elutasította, amelyet a Kúria ítéletével hatályában fenntartott.
- [4] A gépkocsi tároló elbontása nem történt meg, ezért az illetékes elsőfokú közigazgatási hatóság végzésében az indítványozót 300 000 Ft eljárási bírság megfizetésére kötelezte, a bontási kötelezettség további fenntartása mellett. Az indítványozó mint kérelmező fellebbezése folytán a másodfokú közigazgatási hatóság az elsőfokú végzést helybenhagyta. Az indítványozó mint kérelmező a másodfokú közigazgatási végzés bírósági felülvizsgálatát kezdeményezte és kérte a bíróságot, hogy a másodfokú közigazgatási végzést az elsőfokú végzésre is kiterjedően helyezze hatályon kívül, és az elsőfokú közigazgatási szervet új eljárás lefolytatására kötelezze. A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a felülvizsgálati kérelmet elutasította.
- [5] 1.2. Az indítványozó ezt követően az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, mivel álláspontja szerint sérült az alapvető szabadságjogok védelmének biztosításához való joga, az emberi méltósága, a tulajdonhoz való joga, a „nem részleahló, tisztességes, időszerű hatósági eljáráshoz és indokolt döntéshez való joga”, a tisztességes és „időszerű” bírósági tárgyaláshoz való joga, valamint az érdemi és hatékony jogorvoslathoz való joga.
- [6] Erre tekintettel kérte az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a sérelmezett bírósági végzés alaptörvény-ellenességét, és azt semmisítse meg. Az indítványozó megjelölte az Alaptörvénynek a jogerős bírói határozattal megsértett rendelkezéseit; az I. cikket, a II. cikket, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) és (2) bekezdéseit, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit.
- [7] Az indítványozó kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy a bírósági végzés felfüggesztése iránti kérelmet nem terjeszt elő.
- [8] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [9] 2.1. Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kime-

rítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett végzéssel zárult ügyben kérelmező volt, jogorvoslati lehetőségét kimerítette.

- [10] 2.2. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 206.Kpk.50.045/2018/4. számú végzésének kézbesítése – a tértivevény tanúsága szerint - 2018. október 26. napján történt, az alkotmányjogi panaszt 2018. december 27-én adták postára. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésére a törvényes határidőn belül került sor.
- [11] A bíróság tájékoztatása szerint az ügyben perújítási eljárás nincs folyamatban.
- [12] 2.3. Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Abtv. 27. §-át, amely alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, valamint a megsemmisíteni kért bírósági végzést, és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Beadványában előadta, hogy álláspontja szerint a bírósági végzés miatt ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel, ezzel részben eleget tett a határozott kérelem törvényi feltételeinek.
- [13] Az indítványozó szerint a sérelmezett bírósági végzés azért alaptörvény-ellenes, mert érdemben nem biztosította az indítványozó számára az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított hatékony és érdemi jogorvoslathoz való jogot, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes, pártatlan és „időszerű” bírósági eljáráshoz való jogot.
- [14] Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság nem vette figyelembe a felülvizsgálati kérelemben foglaltakat, és az alapján nem állapított meg tényállást és indokolási kötelezettségét sem teljesítette. Véleménye szerint a bíróságnak észlelnie kellett volna, hogy a végrehajtás kikényszerítése érdekében másik jegyzői hivatalt kellett volna kijelölni, ezért a bíróságnak a kizárt jegyző döntését meg kellett volna semmisíteni. Sérelmezte továbbá, hogy sem a közigazgatási szervek, sem a bíróság nem tett eleget az indokolási kötelezettségnek az – általa állított – elévülés és a kizárás tekintetében.
- [15] Az indítványozó szerint az eljáró szervek figyelmen kívül hagyták azt a jogerős bírósági döntést, amely a végrehajtás tárgya volt. Álláspontja szerint alaptörvény-ellenesen koncentráltak az építmény általuk mellőzhetetlen bontására, illetve a szakszerűség és a gazdaságosság követelménye mellett a kiszabott bírságok meghaladták az eredeti állapot helyreállításához szükséges pénzbeli értéket.
- [16] Ezen túlmenően az indítványozó szerint nem felelt meg a bíróság eljárása a tisztességes és „időszerű” bírósági eljárás követelményének, mivel a kérelem előterjesztéséhez képest a nemperes eljárásban a bíróság a határozatát több mint egy év múlva hozta meg.
- [17] Az indítványozó úgy véli, hogy a kérelmezett hatóság nyilatkozatával szemben a bíróságnak szakértőt kellett volna igénybe vennie annak megítéléséhez, hogy az eredeti állapot helyreállítása a határozat tekintetében mit jelent, az miként teljesíthető, megfelelő-e a létesítménynek a kérelmező általi átalakítása.
- [18] Az indítványozó mindezek mellett az Alaptörvény II. cikkének sérelmét is állította, mivel úgy vélte, hogy „az emberi méltóságú személyként való kezelését” sérti az az eljárási mód, ahogyan a bíróság a kérelmét kezelte. E tekintetben arra hivatkozott, hogy a bíróság nem vette figyelembe a kérelemben foglaltakat, mivel a bírósági végzés indokolása hiányos, és a bírósági titkár nem folytathatta volna le úgy az eljárást, hogy a feleket a bíróság nem hallgatja meg.
- [19] Ezen túlmenően az indítványozó szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát is sérti a támadott bírósági végzés, mert az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe foglalt „nem részrehajló”, tisztességes, „időszerű” és megindokolt végzésben alátámasztott döntéshez való jogát a bíróságok nem biztosították. Az indítványozó úgy véli, hogy a fennálló tények alapján egyértelmű, hogy az indítványozóval szemben 8 alkalommal kiszabott bírság a tulajdonjogát súlyosan sérti, mivel az önkormányzat bevételeként mindez az önkormányzat nyereségét szaporítja. „Ebből is látszik, hogy az önkormányzat itt joggal való visszaélés keretében szerzi meg a pénzbírságból a jövedelmét, mivel nem a jogerős építésügyi határozat tényleges végrehajtása szolgálja az érdekét.”
- [20] Az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági végzés indokolásában a bíróság a kérelmező felülvizsgálat iránti kérelme, a kérelmezett nyilatkozata, a kérelmező válaszirata, továbbá a közigazgatási iratok alapján állapította meg a tényállást. Eszerint az elsőfokú építési hatóság az építtetőt a tulajdonában lévő ingatlanon szabálytalanul elhelyezett gépkocsi tároló bontására kötelezte. Az elsőfokú határozat elleni fellebbezés nyomán a másodfokú

közigazgatási hatóság határozatával az elsőfokú döntést helybenhagyta. A döntés ellen benyújtott keresetet az illetékes Törvényszék ítéletével elutasította, amelyet a Kúria ítéletével hatályában fenntartott.

- [21] A gépkocsi tároló elbontása nem történt meg, ezért az illetékes elsőfokú közigazgatási hatóság végzésében a kérelmezőt a jogerős ítéletben előírt kötelezettség elmulasztása miatt nyolcadízben 300 000 Ft eljárási bírság megfizetésére kötelezte, a bontási kötelezettség további fenntartása mellett. Az indítványozó mint kérelmező fellebbezése folytán a másodfokú közigazgatási hatóság az elsőfokú végzést helybenhagyta.
- [22] A bíróság végzésében rögzítette, hogy nemperes eljárásban, az egyes közigazgatási nem peres eljárásokról szóló 2005. évi XVII. törvény alapján járt el, és a közigazgatási végrehajtás szabályai szerint a hatóság döntésében megállapított kötelezettség érvényesítésére a közigazgatási végrehajtás szabályait kell alkalmazni, ha az önkéntes teljesítés elmaradt. A bíróság részletesen megjelölte annak jogszabályi alapját, hogy ha a végrehajtás meghatározott cselekmény elvégzésére irányul a teljesítés elmaradása esetén a végrehajtást foganatosító szerv – amennyiben a teljesítés elmaradása a kötelezettnek felróható – a kötelezettel szemben vagyoni és jövedelmi viszonyainak vizsgálata nélkül eljárási bírságot szabhat ki, melyre ismételten is sor kerülhet.
- [23] A bíróság végzésében rögzítette, hogy a közigazgatási hatóság több alkalommal is helyszíni szemlét tartott az ingatlanon és megállapította, hogy a kérelmező a hatóság által előírt kötelezésnek önként nem tett eleget, a gépkocsi tárolót nem bontotta el, ezért a kérelmezőt többször is eljárási bírsággal sújtotta.
- [24] A bíróság végzésében részletesen foglalkozott a kérelmező azon állításával, miszerint az építési hatóság jogsértő módon alkalmazta vele szemben a végrehajtási bírságot, mivel a bontási kötelezettségét a garázsépület vonatkozásában teljesítette, hiszen azt kapubejáróként és nyitott tárolóként hasznosítja. A bíróság hangsúlyozta, hogy a kötelezés a gépkocsi tároló teljes elbontására vonatkozott, melyet a kérelmező nem teljesített sem az épület részleges elbontásával, sem a használati funkció megváltoztatásával.
- [25] A bíróság nem osztotta a kérelmező azon álláspontját miszerint az építésügyi hatóság a végrehajtás módját nem körültekintően határozta meg, a mérlegelési jogát nem rendeltetésszerűen gyakorolta, ugyanis a közigazgatási hatóság a nemteljesítés esetén alkalmazandó végrehajtási eszköz leggyakoribb formáját a pénzbírságot alkalmazta.
- [26] Az elévülés tekintetében a bíróság rámutatott, hogy az elsőfokú közigazgatási határozatban felsorolt, foganatosított végrehajtási cselekmények (helyszíni szemle, többszöri bírságolás) az elévülést megszakították, így az elévülés újraindult.
- [27] Ugyanakkor a bíróság arra is kitért, hogy a kérelmező elsőfokú hatósággal szembeni kizárási kifogásával azért nem foglalkozott, mert annak nem volt kellő jogszabályi megalapozottsága.
- [28] 3. Az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratokból (alkotmányjogi panasz beadvány, bírósági végzés) arra a megállapításra jutott, hogy szemben az alkotmányjogi panaszban állítottakkal a bíróság végzésében eleget tett indokolási kötelezettségének.
- [29] A jogorvoslat hiányát állító indítványi elem tekintetében, mivel az indítványozó a végrehajtási eljárásban kiszabott bírság ellen fellebbezéssel élt, majd a másodfokú közigazgatási hatóság végzése ellen felülvizsgálati kérelemmel bírósághoz fordult, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogorvoslat biztosított volt, amellyel élt is az indítványozó.
- [30] Az indítványozó azt is sérelmezte, hogy a bíróság eljárása nem felelt meg az „időszerű” bírósági eljárás követelményének, mivel a kérelem előterjesztéséhez képest a nemperes eljárásban a határozatát több mint egy év múlva hozta meg. Azonban arra vonatkozóan, hogy ez az eljárási időtartam mennyiben váltotta ki a bíróság érdemi döntésének szerinte alapjogot sértő mivoltát, a beadvány indokolást nem tartalmaz. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az észszerű határidőn belüli eljárás-hoz való jog sérelme tekintetében az Alkotmánybíróság több polgári ügy vonatkozásában is úgy foglalt állást, hogy az a bírói döntés érdemét nem befolyásolja. Az eljárás elhúzódása miatt bekövetkezett esetleges jogsérelem az alkotmánybírósági eljárásban nem orvosolható {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [8]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmánybíróság az ügy észszerű időn belül történő elbírálásának jogával összefüggésben külön is kiemelte, hogy „az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás jelentős elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja.” Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet. Az ítéletek megsemmisítése révén viszont a bírósági eljárás újra kezdetét venné, ezáltal a per csak tovább húzódna. „A panaszos által sérelmezett pertartam, mint az adott pert jellemző körülmény olyan törvé-

nyességi szakkérdés, amelynek megítélése nyilvánvalóan nem tartozik az Alkotmánybíróság vizsgálódási körébe” {3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [20]; 3247/2018. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [17]; 3066/2019. (III. 29.) AB végzés, Indokolás [17]}.

- [31] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvénynek a beadványban hivatkozott további rendelkezései – I. cikk, II. cikk, valamint XIII. cikk (1) bekezdése – tekintetében megállapította, hogy az indítványozó által előadott indokolás nem áll érdemi összefüggésben a megjelölt alaptörvényi rendelkezésekkel, valójában a közigazgatási hatóságok és a bíróság tevékenységének kritikáját fogalmazta meg az indítványozó.
- [32] Ezen túlmenően az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja megjegyezni, hogy az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése nem alapjogot tartalmaz, hanem az Alkotmánybíróság gyakorlatában kikristályosodott általános alapjogvédelmi tesztet deklarálja, így e tekintetben alapjog sérelem nem valósulhat meg, arra alkotmányjogi panasz sem alapítható.
- [33] 4. A fentieket összegezve az indítványozó valójában nem a bíróság sérelmezett végzésének alkotmányossági vizsgálatát kérte, hanem azt kívánta elérni, hogy a tényállás megállapítása, a tények és bizonyítékok értékelése, valamint az azokból levont következtetések tekintetében elfoglalt bírói álláspontot változtassa meg az Alkotmánybíróság. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján azonban az Alkotmánybíróságnak nem feladata a konkrét jogvitákban való ítélezés, kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és kiküszöbölje az azt érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet {3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]; 3014/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [14]; 3029/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [16]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]; 3168/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [13]; 3091/2013. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [34] Tekintettel arra, hogy jelen ügyben nem merült fel olyan, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdései alapján, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel visszautasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/129/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3172/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 41.Pkf.635.185/2018/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Egy jogi személy indítványozó (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (L. Nagy Ügyvédi Iroda, 1136 Budapest, Tátra utca 28. 4. emelet 3., eljáró ügyvéd: Dr. L. Nagy Rajmund ügyvéd) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, amelyben kérte a Budai Központi Kerületi Bíróság 18.P.20.405/2018/4. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 41.Pkf.635.185/2018/3. számú jogerős végzése, alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint a 28. cikkét.
- [2] Az támadott bírósági végzések és az indítvány alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó mint parkolás üzemeltető cég egy, a gépkocsijával díjfizetés nélkül várakozó magánszeméllyel szemben 18 040 Ft várakozási-, és pótdíjkövetelést érvényesített, melynek során a közjegyző által kibocsátott fizetési meghagyás 2015. december 8-án jogerőre emelkedett. Az indítványozó a jogerős fizetési meghagyás alapján végrehajtást kezdeményezett, a végrehajtási eljárásban a magánszemély – költségekkel együtt – mindösszesen 96 543 Ft-ot fizetett meg a végrehajtónak. Ezt követően a magánszemély kezdeményezett fizetési meghagyásos eljárást az indítványozóval szemben „jogalap nélküli gazdagodás” jogcímén 96 543 Ft-ot, míg „kártérítésként”, 300 000 Ft-ot, valamint eljárási költséget érvényesítve. Ez a fizetési meghagyás 2017. február 25-én emelkedett jogerőre, a magánszemély végrehajtási eljárást kezdeményezett, melynek során az önálló bírósági végrehajtó inkasszó útján 478 543 Ft-ot érvényesített az indítványozóval szemben. Az indítványozó mint perújító alperes 2017. április 18. napján perújítási eljárást kezdeményezett a magánszemély mint perújított felperes ellen a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 260. § (1) bekezdés c) pontjára hivatkozással és a régi Pp. 229. § (1) bekezdése alapján kérte a bíróságtól annak megállapítását, hogy a magánszemély az általa kezdeményezett fizetési meghagyásos eljárásban olyan követelést tett ismételt vitássá, amelyre nézve az anyagi jogerő a – jogerős ítélet hatályával bíró – korábbi fizetési meghagyás alapján már beállt.
- [4] 1.2. Az elsőfokú bíróság által 2018. április 19. napján tartott nyilvános tárgyaláson felvett jegyzőkönyvben foglaltak szerint, a magánszemély mint perújított felperes elmondta, hogy bizonyítani tudja azt, hogy ahol ő parkolt az nem parkolási övezet, ezért az indítványozó jogalap nélkül gazdagodott a rovására, kártérítési igényt pedig azért érvényesített, mert nagyon megviselte őt az, hogy egy álláspontja szerint alaptalan követelés miatt a végrehajtási eljárásban a felesége gépkocsiját kivonták a forgalomból, továbbá a fizetését letiltották és az ingatlanukat jelzáloggal terhelték meg. Ezt követően a Budai Központi Kerületi Bíróság meghozta a 18.P.20.405/2018/4. számú végzését, amellyel az indítványozó perújítási kérelmét elutasította. A bíróság végzésének indokolásában kifejtette, hogy a régi Pp. 266. § (1) bekezdése alapján, a régi Pp. 260–262. §-aiban meghatározottak szerint hivatalból vizsgálta a perújítás előfeltételeinek fennállását, különös tekintettel azt, hogy a felek között ugyanazon ténybeli alapból származó, ugyanazon jog iránt volt-e folyamatban a két fizetési meghagyásos eljárás, vagyis a második, a magánszemély által kezdeményezett fizetési meghagyásos eljárás ítélt dolog tilalmába ütközött-e, avagy sem. Az elsőfokú bíróság e vizsgálat kapcsán arra az álláspontra helyezkedett, hogy az indítványozó által kezdeményezett fizetési meghagyásos eljárás parkolási díj és pótdíj megfizeté-

sére irányult, míg a magánszemély által kezdeményezett eljárás jogalap nélküli gazdagodás miatti igény és kártérítés érvényesítésére, ezért a bíróság – az érvényesített jog különbözőségére figyelemmel – az ítélt dolog tilalmának érvényesülését nem találta bizonyítottnak és a perújítási kérelmet nem tartotta megengedhetőnek.

- [5] 1.3. A Fővárosi Törvényszék 41.Pkf.635.185/2018/3. számú másodfokú jogerős végzésével – a megállapított tényállás részbeni kiegészítésével – az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. A törvényszék is arra az álláspontra helyezkedett, hogy az első alkalommal jogerőre emelkedett fizetési meghagyásos eljárásban parkolási díj és pótdíj iránti igény került érvényesítésre, míg a második fizetési meghagyásos eljárásban a jogcím jogalap nélküli gazdagodás és kártérítés volt, ezért a régi Pp. 229. §-ának alkalmazása fel sem merül és nincs lehetőség a régi Pp. 260. § (1) bekezdés c) pontra hivatkozással előterjesztett perújítási kérelem érdemi elbírálásának.
- [6] 2. Az indítványozó – főtitkári tájékoztatás és felhívás alapján kiegészített és egységes szerkezetbe foglalt – alkotmányjogi panaszában a pertörténet ismertetése után az Alaptörvény megsértett rendelkezéseként a B) cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését és a 28. cikket jelölte meg. Az indítványozó szerint a jogállamiság alapvető kritériuma a jogbiztonság, amelyhez hozzátartozik az anyagi jogerő intézménye is, amely a jogerős ítéletek megkérdőjelezhetetlenségét, a már egyszer elbírált jogvita újbóli vitássá tételének kizárását hivatott biztosítani. Álláspontja szerint a jogbiztonságot sérti az, ha az állam az intézményein keresztül ugyanazt a kérdést – jelen ügyben azt, hogy a magánszemély tartozik-e az alapul szolgáló jogviszonyból eredően várakozási díjjal és pótdíjjal vagy sem – két, egymásnak ellentmondó döntéssel bírálja el, megállapítva előbb azt, hogy a magánszemély tartozik a várakozási-, és pótdíjjal, majd pedig azt is kimondva, hogy az indítványozó az így érvényesített követeléssel jogalap nélkül gazdagodott és köteles azt visszafizetni. Az a bírói álláspont, amely jelen esetben nem engedi meg a perújítást arra hivatkozva, hogy nem áll fenn a *res iudicata*, valójában elveszi a jogellenes állapot orvoslásának lehetőségét és így nemcsak a jogbiztonságot sérti, hanem az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát is. Az indítványozói álláspont szerint ugyanis a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból fakadó garanciális követelmény, hogy a bíróság (adott esetben a „bírói jogköröket gyakorló közjegyző”) a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést. Ez a döntés – vagyis az ügyben elsőként jogerőre emelkedett fizetési meghagyás – a régi Pp. 229. §-a szerinti védelemben részesül, és az indítványozó szerint ezt tovább vitatni nem lehetett volna. Amennyiben azonban – mint jelen esetben – megállapítható, hogy a felek ugyanazon, egyszer már elbírált jogot ismételtén vitássá tették és az adott jogvita két különböző jogerős ítélettel (azzal azonos hatályú fizetési meghagyással) egymással ellentétes módon lett elbírálva, úgy indítványozói álláspont szerint a régi Pp. 260. § (1) bekezdés c) pontja alapján korlátozás nélkül lehetőség van a később született jogerős ítélet bírói úton keresztül történő hatályon kívül helyezésére. Végül hivatkozott az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkére is, állítva, hogy a perújítási kérelmet elutasító bíróságok a régi Pp. hivatkozott rendelkezéseit nem a jogszabály céljával, vagyis az anyagi jogerő védelmével összhangban alkalmazták, amit az is alátámaszt, hogy a magyar felsőbírói jogalkalmazás egységes gyakorlata szerint téves az az okfejtés, amely szerint ítélt dolog nem állapítható meg akkor, amikor egy egyszer már elbírált igényt a másik fél jogalap nélküli gazdagodás jogcímén akar visszakövetelni.
- [7] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [8] 3.1. Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék jogerős végzését 2018. október hó 9. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt 2018. november 7. napján, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az alkotmányjogi panasz tartalmazza az állított alaptörvény-ellenesség indokolását, valamint kifejezett kérelmet a sérelmezett végzések megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntések alapjául szolgáló eljárásban perújító alperes volt, így érintettsége megállapít-

ható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette. Ugyanakkor az Alaptörvény 28. cikke, nem tartalmaz az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, ezért e rendelkezésre alkotmányjogi panasz nem alapítható. Megállapította továbbá az Alkotmánybíróság azt is, hogy állandó gyakorlata szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani {3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]}.

- [9] 3.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra hivatkozva állította az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét, hogy a perújítási kérelem megengedhetősége tárgyában a bíróságok – indítványozói álláspont szerint a régi Pp. 229. § (1) bekezdésének téves értelmezésével – elutasító döntést hoztak. Kérelme ennek alapján tehát arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság vizsgálja meg az ügy előzményét képező fizetési meghagyásos eljárásokat és állapítsa meg, hogy azok ugyanazon tényalaplóból származó ugyanazon jog iránt voltak folyamatban a felek között, majd ennek alapján a támadott bírósági határozatok megsemmisítésével nyissa meg az utat a perújítás érdemében való döntéshozatalhoz. Ugyanakkor azonban, az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján azt állapította meg, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bíróságok jogértelmezését kifogásolta és kérelme arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a perújítás megengedhetősége tárgyában meghozott bírósági végzéseket az indítványozó számára kedvező jogértelmezéssel, törvényességi indokok alapján semmisítse meg. Az Alkotmánybíróság már több ügyben kimondta, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt, vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}.

- [10] 4. Az indítványozó a fentiekben kifejtettek szerint, a támadott bírói döntésekkel kapcsolatosan nem állított olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg egyrészt az Abtv. 27. §-ában, másrészt az Abtv. 29. §-ában szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1693/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3173/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.III.1.947/2017/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kemenes Patrik ügyvéd, 1124 Budapest, Fodor utca 47-49.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Fővárosi Törvényszék 12.B.794/2010/828. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 8.Bf.392/2016/113. számú ítélete és a Kúria Bfv.III.1947/2017/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előzményeként előadta, hogy 2003. évben ügyvédi tevékenységet végzett, amelynek keretében állandó megbízója volt egy bank és annak értékpapírcége is. Az indítványozó a megbízóinak elsősorban jogi tanácsadást és okirat-szerkesztési tevékenységet teljesített. A 2003. évben indult büntetőeljárások következtében vette kezdetét az azóta „Kulcsár-ügyként” ismert „pénzügyi botrány”. Az ítéletekben feltárt tényállás szerint annak keretében olyan állampapír vásárlási ügylet is zajlott, amelyhez az adásvételi szerződést, valamint egy, a szerződés tárgyát elemző szakvéleményt az indítványozó készített el. A Fővárosi Törvényszék 12.B.794/2010/828. számú ítéletében ezért az indítványozó büntetőjogi felelősségét társíttetésként elkövetett bűnpártolás vétsége miatt megállapította és szankcióként 2 évre próbára bocsátotta. A Fővárosi Ítéltábla 8.Bf.392/2016/113. számú ítéletében a jogkövetkezményt megrovásra változtatta. Az indítványozó által előterjesztett felülvizsgálati kérelem alapján a Kúria Bfv.III.1947/2017/9. számú végzésével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [3] Az indítványozó szerint a vele szemben folytatott büntetőeljárások és az azokban hozott bírósági határozatok következtében sérültek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdésében biztosított jogai.
- [4] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését érintően kifejtette az indítványozó, hogy meglátása szerint a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványának kell tekinteni „a terhelt számára a büntetőeljárásról szóló törvényben biztosított valamennyi jogosultságot” (indítvány 3. oldal). Ilyen jogosultság a terhelt hallgatáshoz való joga is, amellyel élt a vele szemben folyt büntetőeljárásban. A bíróságok – mind a Fővárosi Törvényszék, mind a Fővárosi Ítéltábla – ugyanakkor a megismételt eljárásban azért hagyták figyelmen kívül az indítványozó nyilatkozatait, mert az eljárás kezdetén élt a hallgatás jogával és a nyilatkozatokat az eljárás megindulásához képest időben később, az eljárás későbbi szakaszában tette. A vallomástétel kérdésében hozott döntés megváltoztatásához és a vallomás utólagos kiegészítéséhez – csakúgy, mint a hallgatáshoz – az indítványozó érvelése szerint a terheltnek szintén joga van. Jogában áll továbbá, hogy a vallomását bármikor összefüggően előadja és a korábbi vallomását megváltoztassa. A vallomások közötti eltérések tisztázása a bíróság feladata. Úgy véli az indítványozó, hogy ezen jogai gyakorlása következtében a vele szemben folytatott büntetőeljárásban hátrányos helyzetbe került, ezen jogait nem tudta akadálytalanul gyakorolni. Hátrányára értékelték ugyanis a bíróságok, hogy bizonyos kérdésekben csak 2016-ban nyilatkozott. A jogkorlátozás álláspontja szerint alkotmányos jelentőségű, mivel a tisztességes eljáráshoz való joga sérelmére vezetett.
- [5] A Kúria ítéletével kapcsolatosan kifogásolta az indítványozó, hogy abban a bíróság nem adta kellő indokát annak, miért nem foglalt állást azon indítványozói észrevételről, amely szerint a bíróságok olyan törvényi tényállás miatt állapították meg az indítványozó büntetőjogi felelősségét, amely fogalmilag kizárt. Ezért az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó további részjogosítvány, az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmét is állította.
- [6] Ezzel összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdés megsértését is megállapíthatónak tartotta az indítványozó, mivel olyan bűncselekmény miatt állapították meg a bűnösségét, amely fogalmilag kizárt.

- Az elsőfokú ítélet értelmében ugyanis az indítványozó a büntetendő magatartást az I. rendű vádlott által elkövetett cselekmény leplezése érdekében fejtette ki. Az I. rendű terhelt felelősségét a bíróság folytatólágosan elkövetett sikkasztás miatt állapította meg, amely cselekmény a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 6. § (2) bekezdése és 282. § (1) bekezdés *b*) pontja helyes értelmezése esetén nem volt befejezett – még részcselekmény szintjén sem –, azt az I. rendű terhelt akkor is folytatta, amikor az indítványozó a terhére rótt magatartást tanúsította. Mivel pedig a bűnpártolásnak minősített cselekmény csak befejezett bűncselekményhez kapcsolódhatott, fogalmilag kizárt, hogy az indítványozó a terhére rótt bűncselekményt elkövette. A büntetőjogi felelősségét olyan magatartás alapján állapították meg, amely nem bűncselekmény.
- [7] Mindezek alapján kérte az indítványozó a Kúria végzésének, valamint az elsőfokú és a másodfokú ítéleteknek a megsemmisítését.
- [8] 2. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó utóbb előterjesztett beadványában a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) releváns rendelkezéseinek és az Európai Emberi Jogi Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 6. cikkének az elemzésével, valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) joggyakorlatának {különösen a *John Murray kontra Egyesült Királyság* [[GC] (18731/91), 1996. február 8. ítéletnek} a bemutatásával egészítette ki.
- [9] Az indítványozó szerint a vele szemben folytatott büntetőeljárásban eljáró hatóságok magatartása, vagyis az, hogy a terhére értékelték, hogy bizonyos kérdésekre csak az eljárás későbbi szakaszában felelt, az Egyezmény szövegével és az EJEB gyakorlatával is ellentétesek. Kifejtette, hogy a bíróságoknak részletesen indokolniuk kellett volna, hogy a bűnösség megállapítását miért alapították a vallomás megtagadására, valamint arra, hogy a vallomását csak az eljárás későbbi szakaszában tette meg.
- [10] Az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmét az indítványozó az indítvány-kiegészítés szerint két okból tartotta megállapíthatónak. Egyrészt azért, mert „a felülbírálati fórum az alsóbb fokú bíróságnak az ügy lényegi kérdései tekintetében kifejtett érveit további vizsgálat és a vizsgálat indokainak előadása nélkül” hagyta helyben, másrészt azért, mert a Kúria mellőzte az indokolást „egy igen súlyos jogszabálysértéssel kapcsolatban” (indítvány-kiegészítés 8. oldal).
- [11] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének sérelmével összefüggésben megerősítette továbbá az indítványozó, hogy ugyan a bűnpártolás bűncselekmény, annak elkövetéséhez befejezett bűncselekmény szükséges. Annak hiányában az indítványozó magatartása nem volt egyetlen Btk.-ban szereplő tényállásnak sem megfelelő, így nem volt bűncselekmény.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság az indítvány alapján megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [13] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az alábbiak szerint nem volt befogadható.
- [14] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria végzését a tértivevény tanúsága szerint 2018. június 12-én vette kézhez. Így megállapítható, hogy az indítvány előterjesztése – 2018. augusztus 13-án, hétfői napon – határidőben történt.
- [15] Az indítványozó jogi képviselője eljárási jogosultságát az indítványhoz csatolt meghatalmazással megfelelően igazolta, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (6) bekezdése szerinti előírásnak is megfelel.
- [16] Eleget tesz továbbá az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek, mivel megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §) és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdés], valamint azokkal összefüggésben a sérelem lényegét. Meghatározza továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó konkrét bírósági határozatokat, okfejtést tartalmaz ezek alaptörvény-ellenességéről, valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg a megsemmisítésükre.
- [17] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja továbbá az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. §-ok szerinti tartalmi követelményeket. Ezeket a feltételeket vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [18] Az indítvány eleget tesz az Abtv. 27. §-ából fakadó feltételeknek, mivel a felülvizsgálati eljárásban hozott, az eljárást lezáró döntés ellen irányul. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.

A támadott döntéseket érintően továbbá az indítványozó alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultnak tekinthető, és figyelemmel arra, hogy a megsemmisíteni kért bírósági határozatok alapjául szolgáló büntetőeljárásnak terheltje volt, nyilvánvalóan érintett is.

- [19] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30] és 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [20] 4.1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét két vonatkozásban állította.
- [21] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését érintően kifejtette az indítványozó, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványának kell tekinteni a terhelt számára a Be.-ben rögzített valamennyi jogosultságot. Ezek közül a terhelt hallgatáshoz való jogát, a vallomás megtagadásának a jogát, és azt a jogot nevesítette, hogy a vallomástétel kérdésében hozott döntését utóbb megváltoztassa és a vallomását utólagosan kiegészítse. Állítása szerint ezen jogait kívánta gyakorolni a vele szemben folytatott büntetőeljáráshoz, ám ennek következtében hátrányt szenvedett, magatartását a bíróságok a terhére értékelték, ami pedig a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezte.
- [22] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a bírósági döntések kapcsán nem merül fel sem az ügyet érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában lényegében az eljáró bíróságoknak az elfogadott bizonyítékokat és a bíróságok bizonyítékokat értékelő tevékenységét támadta. Az indítványozó valódi célja az ellene folyamatban volt büntetőeljáráshoz hozott döntéseknek a ténykérdésekben való felülvizsgálata, a bizonyítékoknak az Alkotmánybíróság általi újraértékelése, és a tényállás jogi minősítésének, valamint a büntetőjogi felelősségről hozott döntésnek a megváltoztatása. Az indítvány tartalma szerint arra irányul, hogy az Alkotmánybíróság a jogerős ítéletben eldöntött ténykérdéseket mintegy negyedfokú bírósággént eljárva vizsgálja felül és a bíróságok álláspontjától eltérően értékelje.
- [23] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján ugyanakkor az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van jogköre. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy vallomást miként értékelték), valamint annak következtében a teljes bírósági eljárásnak az ismételt felülbírálatára nem rendelkezik felhatalmazással.
- [24] A fentiek értelmében a bíróság konkrét ügyben folytatott értékelő tevékenysége nem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíró» szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3239/2015. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [16]; 3141/2016. (VI. 29.) AB végzés, Indokolás [31]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [63]].
- [25] Az indítványozó okfejtésével kapcsolatosan megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy a terhelt számára a Be.-ben rögzített valamennyi jogosultság nem minősül egyúttal alkotmányos alapjognak. A tisztességes büntetőeljárás törvényi szintű garanciáit a magyar jogban természetesen a mindenkorai büntetőeljárásról szóló törvény is tartalmazza. A hatályos büntetőeljárás törvény első részében, az első fejezetben koncentráltan, de valószínűleg a teljes kódexben megtaláljuk azokat a törvényi rendelkezéseket, amelyek az eljárások tisztességes jellegének az érvényre juttatását szolgálják. Ezek körébe tartozik: az anyanyelv használata, az alapos gyanú közlésének, a bizonyítási indítvány előterjesztésének, a fegyverek egyenlőségének a joga. A büntetőeljárás garanciarendszer értelmezése és alkalmazása mögött ugyanakkor stabil alkotmányos követelményrendszer húzódik. A büntetőeljárások tisztességes jellegét biztosító alkotmányos garanciarendszer elemeit a hazai alkotmányozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzítette. A tisztességes eljárás elvének alkotmányos tartalmát és a garanciarendszerbe tartozó egyes részjogosítványokat pedig az Alkotmánybíróság bontotta ki és elemezte határozataiban. A tisztességes eljárás fogalmát az Alkotmánybíróság már működésének a kezdetekor, a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában elvi jelentőséggel foglalta össze, majd azt számos további döntésében megerősítette és gyakorlattá formálta [5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75.; 14/2002. (III. 20.) AB ha-

- tározat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118-120.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211.].
- [26] Ezen gyakorlat értelmében a tisztességes eljáráshoz való jog tartalmát kitöltő ún. részjogosítványok különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás tisztességessége, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű időn belüli elbírálás követelménye. A szabály de facto nem rögzíti, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége [8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [63]], ugyanígy a tisztességes eljáráshoz való jog részének tekinti az Alkotmánybíróság gyakorlata az eljárásban érintett jogát az indokolt bírói döntéshez [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]]. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (2)–(7) bekezdéseiben taglalt bírósági eljárási garanciák [például: az ártatlanság védelme [XXVIII. cikk (2) bekezdés], a védelemhez való jog [XXVIII. cikk (3) bekezdés] érvényesítése ugyanúgy hozzátartozik az eljárások köznapi értelemben vett tisztességes jellegéhez, mint a tisztességes eljáráshoz való jogként nevesített és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt követelmények teljesülése.
- [27] 4.2. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog konkrét részjogosítványa, az indokolt bírói döntéshez való jog megsértését is állította. A Kúria ítéletével kapcsolatosan kifogásolta, hogy abban a bíróság nem adta kellő indokát annak, miért nem foglalt állást azon indítványozói észrevételről, amely szerint a bíróságok olyan törvényi tényállás miatt állapították meg az indítványozó büntetőjogi felelősségét, amely fogalmilag kizárt. Az indítvány-kiegészítésben kifejtette továbbá, hogy a bíróságoknak részletesen indokolniuk kellett volna azt is, hogy a bűnösség megállapítását miért alapították a vallomás megtagadására, valamint arra, hogy a vallomását az indítványozó csak az eljárás későbbi szakaszában tette meg.
- [28] Az Alkotmánybíróság a bíróságok indokolási kötelezettségének vizsgálatakor az alkotmányos keretek sérelmét tartja szem előtt és ezért nem a bírói indokolás törvényességi szempontból történő megítélése a feladata, hanem az, hogy a bíróság a döntés indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően számot adott-e [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]]. Az Alkotmánybíróság által rögzített elvek szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása [3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]]. Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolása az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kiterjedjen [legutóbb pl. 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]].
- [29] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy ennek a követelménynek a Kúria határozata megfelelt. A végzés indokolásából kitűnik, hogy a bíróság nagy alapossággal megvizsgálta és hosszasan elemezte, hogy az indítványozó kifogásai a vallomása értékelését és az alsóbb fokú bíróságok indokolási kötelezettségét érintően mennyiben helytállóak (Kúria végzése [19]–[44] bekezdései).
- [30] Az Alkotmánybíróság ezért úgy ítélte meg, hogy az indítványozó által a Kúria végzésével szemben megfogalmazott és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványként nevesített indokolási kötelezettség körében előadott érvek nem vetik fel annak a gyanúját, hogy a támadott döntés indokolása az ügy érdeme szempontjából releváns kérdéseket hagy megválaszolatlanul, ilyen kérdésekre nem terjed ki. Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány ezen eleme az alaptörvény-ellenesség kételyét, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem alapoz meg.
- [31] 4.3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdés megsértését az indítványozó azért tartotta megállapíthatónak, mert fogalmilag kizárt, hogy a terhére rótt bűncselekményt elkövette. A bűnpártolás ugyanis csak befejezett bűncselekményhez kapcsolódhatott, amely feltétel az esetben nem teljesült. A büntetőjogi felelősségét így olyan magatartás alapján állapították meg, amely nem bűncselekmény.
- [32] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdése sérelmét kifogásoló eleme szintén nem szolgáltatott alapot érdemi alkotmányossági vizsgálathoz. Az indítványozó kifogása ugyanis a bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó, vagyis jogalkalmazási kérdésre irányult. Az indítványozó az alkotmányjogi panasszal azt kívánta elérni, hogy a bíróság által eldöntött tény- és jogkérdéseket – nevezetesen a büntetőjogi felelősségre vonás alapjául szolgáló cselekmény minősítését – az Alkotmánybíróság a bíróság álláspontjától eltérően értékelje. Az indítványozó tehát a bírósághoz fordulás joga állított sérelmén keresztül valójában a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta. Erre

ugyanakkor az Alkotmánybíróságnak a fentebb kifejtettek szerint nincs jogköre, az ugyanis – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján – az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára korlátozódik.

- [33] Ezen túlmenően az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel.
- [34] Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának az Abtv. 29. §-a alapján nem volt helye.
- [35] 5. Mivel az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek, az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel visszautasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1471/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3174/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta az alábbi

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék 17.P.20.460/2017/22. számú ítélete, és a Győri Ítélőtábla Pf.V.20.244/2018/6/I. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt a Székesfehérvári Törvényszék (a továbbiakban: Törvényszék) 17.P.20.460/2017/22. számú ítélete, és a Győri Ítélőtábla Pf. V. 20.244/2018/6/I. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Az alkotmányjogi panasz előzményeül szolgáló ügyben a Törvényszék végrehajtási lapot bocsátott ki az indítványozó – perbeli felperes – mint adós ellen többek között perköltség végrehajtására. A végrehajtást kérő társaságot a végrehajtás alapját képező perben meghatalmazottként egy ügyvédi iroda képviselt. A végrehajtási eljárásban az ügyvédi iroda jogutódlás megállapítása iránti kérelmet terjesztett elő a Törvényszéken. A kérelemben előadta, hogy közte és a végrehajtást kérő között létrejött ügyvédi megbízási szerződésben az ügyvédi munkadíjról akként rendelkeztek, hogy az pernyertesség esetén az ügyvédi irodát illeti, így a perköltségre vonatkozóan a megbízási szerződés engedményezésnek tekintendő. A Törvényszék a jogutódlás megállapítása iránti kérelmet megküldte a végrehajtást foganatosító bíróságnak, amely a jogutódlást megállapította. Az indítványozónak a jogutódlást megállapító végzés elleni fellebbezése nyomán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú végzést helybenhagyta. Időközben a végrehajtást kérő társaság felszámolásra került.
- [3] A másodfokon eljáró bíróság ellen az indítványozó 20 millió forint sérelemdíj iránti keresettel élt, melyet azzal indokolt, hogy a jogutódlás kérdésében az alperesi bíróság a végrehajtást kérő felszámolását követően hozta meg végzését, ezért a végrehajtási eljárás félbeszakadását kellett volna megállapítani, sőt megszüntetésnek lett volna helye. Sérelmezte továbbá, hogy a jogutódlás megállapításakor a bíróság a feleket nem hallgatta meg. Ezen túlmenően a végelszámolás lefolytatása kapcsán cégjogi szabályok megsértésére is hivatkozott.
- [4] Az elsőfokú bíróság a sérelemdíj iránti keresetet elutasította. Az elsőfokú ítélettel szemben az indítványozó, mint perbeli felperes fellebbezést terjesztett elő, melyben elsődlegesen az ítélet megváltoztatását és keresetének helyt adását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását kérte. Fellebbezésében arra hivatkozott, hogy a jogutódlás megállapításakor nem a tartózkodási helye szerinti bíróságnak kellett volna eljárnia, hanem a lakóhelye szerinti bíróságnak, ezért sérült a törvényes bíróhoz és pártatlan ítélkezéshez, ezáltal a tisztességes eljáráshoz való joga. Ugyanakkor nem vitatta, hogy a végrehajtási eljárásban nem hivatkozott a hatásköri és illetékességi szabályok megsértésére, állítása szerint a bíróságnak azt hivatalból kellett volna figyelembe vennie.
- [5] A sérelemdíj mértéke tekintetében előadta, hogy az általa kért 20 millió forint nem eltúlzott, mert végrehajtási eljárás van folyamatban ellene, a fizetését is letiltják, ennek következtében olyan állandó stresszes állapotban van, amely nyilvánvalóan kihatott a mentális állapotára is. Szükségesnek tartotta megjegyezni, hogy az ilyen összegű sérelemdíj megítélését az is indokolja, hogy ezzel a további jogsértésektől elrettentsék a bíróságokat. Sajnálatosnak ítélte, hogy az 1871. évi VIII. törvénycikk 50-es évekbeli hatályon kívül helyezésével létrehozták a felelőtlen bíróságokat, mert megszűnt a bírók közvetlen felelőssége a jogsértő ítéleteikért. Ezzel együtt megszűnt a bírók függetlensége és a pártatlan ítélkezés is Magyarországon és ez a mai napig nem került helyreállításra.
- [6] Kérte, hogy az ítélőtábla a fentiek felül az elsőfokú eljárás során általa előadottakat is vegye figyelembe, valamint legyen figyelemmel a fellebbezéshez csatolt 2 lektorált tanulmányban foglaltakra is.

- [7] A másodfokon eljáró ítélőtábla a fellebbezést nem találta alaposnak, az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta, az általa megállapított tényállás megalapozott, az abból levont jogi következtetés és érdemi döntés helytálló, és az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének is eleget tett.
- [8] Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal élt; szerinte a támadott döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot, mivel a bíróság nem vizsgálta a fellebbezésében foglaltakat, az alkalmazandó jogszabályi rendelkezésekre csak részben hivatkoztak a bíróságok, és azokat is önkényesen értelmezték.
- [9] Az indítványozó ezzel egyidejűleg kérte az Alkotmánybíróságot, hogy a sérelmezett bírósági ítéletek végrehajtásának felfüggesztésére hívja fel az eljáró bíróságokat.
- [10] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében, tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [11] Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett ítéletekkel zárult ügyben felperes volt, jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [12] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Győri Ítélőtábla Pf.V.20.244/2018/6/I. számú jogerős ítéletének kézbesítése – elektronikus úton – 2018. november 10. napján történt, az alkotmányjogi panaszt 2019. január 7-én érkezették az első fokon eljáró bíróságon. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésére a törvényes határidőn belül került sor, az ügyben perújítási eljárás nincs folyamatban.
- [13] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Abtv. 27. §-át, amely alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, valamint a megsemmisíteni kért bírósági ítéleteket, és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését. Beadványában előadta, hogy álláspontja szerint a bírósági ítéletek miatt ellentétesek az Alaptörvény felhívott rendelkezésével, ezzel részben eleget tett a határozott kérelem törvényi feltételeinek.
- [14] Az indítványozó szerint azért sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes eljáráshoz való jog, mert a bíróság nem vizsgálta a fellebbezésben foglaltakat, az alkalmazandó jogszabályi rendelkezésekre csak részben hivatkoztak a bíróságok, és azokat is önkényesen értelmezték.
- [15] A jelen alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítéletek azon eljárásban születtek, amelyet az indítványozó a bíróság ellen sérelemdíj megfizetése iránt indított.
- [16] Az indítványozó beadványában azonban nem a sérelemdíj iránti kereset elutasítását, illetve az ahhoz vezető eljárást kifogásolta, hanem azt sérelmezte, hogy a végrehajtási eljárásban történt jogutódlás megállapítása során az eljáró bíróságok – az indítványozó álláspontja szerint – olyan eljárási szabályt sértettek, amely a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezték. Így álláspontja szerint a végrehajtási eljárásban nem az illetékes bíróság járt el, nem tett eleget a bíróság a kioktatási, valamint indokolási kötelezettségének, az indítványozó szerint a végrehajtási eljárás félbeszakadását kellett volna megállapítani, illetve a végrehajtási eljárást meg kellett volna szüntetni.
- [17] A fentieket összegezve az Alkotmánybíróság arra az álláspontra jutott, hogy az indítványozó nem a sérelmezett bírósági döntések alkotmányossági vizsgálatát kérte, az általa állított alapjogsérelem nem a jelen alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítéletek, illetve az azokhoz vezető eljárás során merült fel. Az indítványozó valójában azt kívánta elérni, hogy a végrehajtási eljárásban bekövetkezett jogutódlásra tekintettel mentesüljön a korábbi jogerős bírósági ítélettel rá kirótt eljárási illeték és járuléka megfizetésének kötelezettsége alól. A bíróság elleni sérelemdíj iránti ügyben hozott bírósági ítélettel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz keretében a jogutódlás tényének megállapítása, illetve az ezen eljárásban – az indítványozó által állított sérelmek – jelen alkotmányjogi panasz alapján nem vizsgálhatók. Az indítványozó a jelen alkotmányjogi panaszban sérelmezett bírósági ítéletek tekintetében alapjogi sérelmet nem állított, beadványában a korábbi bírósági eljárásokat kifogásolta.
- [18] Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben nem merült fel olyan, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében

ben, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.

- [19] Az indítványozó alkotmányjogi panasz beadványában kérte az Alkotmánybíróságot, hogy a sérelmezett bírósági ítéletek végrehajtásának felfüggesztésére hívja fel az eljáró bíróságokat. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz befogadása visszautasításra került, az Alkotmánybíróság mellőzte a felfüggesztés iránti kérelem vizsgálatát.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/185/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3175/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.20.584/2018/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó, jogi képviselője útján (dr. Kovács Krisztián kamarai jogtanácsos, 3300 Eger, Széchenyi utca 58.) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.20.584/2018/6. számú végzése és a közjegyzőhelyettes 32022/Ü/1501/2017/23. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye, hogy az indítványozó (végrehajtást kérő) 2017. augusztus 23-án pénzkövetelésre irányuló végrehajtási záradék kiállítására irányuló kérelmet terjesztett elő a K2 3222/Kjő/734/2006. számú közjegyzői okirat alapján egy magánszemély adós ellen. Ezzel egyidejűleg kérelmezte a végrehajtást kérő személyében bekövetkezett változásra tekintettel a jogutódlás megállapítását is.
- [4] A 3. számú, a végrehajtást kérő személyében bekövetkezett jogutódlást megállapító végzést az adós részére nem lehetett kézbesíteni, mert a postai szolgáltató tájékoztatása szerint a végrehajtást kérő által bejelentett címről az adós elköltözött.
- [5] Az eljárás során jutott a közjegyző(helyettes) tudomására, hogy az adós a végrehajtás elrendelésére irányuló eljárás megindítása előtt, 2008. november 18-án elhunyt.
- [6] A közjegyzőhelyettes hiánypótlási felhívására a végrehajtást kérő indítványozó bejelentette, hogy a néhai adós jogutódját nem ismeri, de kezdeményezte az adós hagyatéki eljárásának lefolytatását, annak befejezéséig kérte a végrehajtási eljárás felfüggesztését a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 111. §-a és 152. §-a alapján.
- [7] A közjegyzőhelyettes a felfüggesztés iránt kérelmet 22. számú végzésével elutasította, egyidejűleg a 20. számú végzésben felhívott hiányok pótlására további, a kézbesítéstől számított 30 napos határidőt engedélyezett az indítványozó részére.
- [8] A határidő hosszabbítását engedélyező végzést az indítványozó 2018. február 16-án vette át, a hiányt a 23. számú végzés meghozataláig 2018. április 16-ig sem pótolta.
- [9] A közjegyzőhelyettes 32022/Ü/1501/2017/23. számú végzésében megállapította, hogy a hiány miatt a kérelem jelen formájában nem bírálható el és alaptalan.
- [10] Kifejtette, hogy nem létező, meghalt személy nem rendelkezik jogképességgel, a kérelmet eleve a jogutód ellen kellett volna előterjeszteni. Az indítványozó kérelmezte ugyan az adós személyében bekövetkezett jogutódlás megállapítását, azonban az adós személyét a meghosszabbított határidőn belül sem jelölte meg, a végrehajtási záradékot szabályszerűen, megfelelő példányszámban, jogképes jogutód ellen nem terjesztette elő. Jogképes jogutód/adós hiányában azonban a végrehajtást kérő személyében bekövetkezett jogutódlást megállapító végzést sem lehetett kézbesíteni, nem állapítható meg jogerős határozattal, hogy a végrehajtási eljárást megindító jogutód jogosult a végrehajtási kérelem előterjesztésére.
- [11] A közjegyzőhelyettes a végrehajtási záradékkal ellátni kérelmezett közokiratból megállapította, hogy az indítványozó nem vett részt a hitelkötelemben, avagy a zálogszerződésben, a jogosult oldalán és az adós személyében bekövetkezett változást pedig az indítványozó felhívás ellenére sem igazolta hitelt érdemlő módon.
- [12] A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 11. § (1) bekezdése szerint a bíróság a végrehajtható okiratot a végrehajtást kérő kérelmére állítja ki. A (2) bekezdés értelmében a végrehajtást kérő

közölni köteles a végrehajtási kérelem előterjesztésekor a) az adós nevét és az azonosításához szükséges adatokat (legalább a születési helyét, idejét és az anyja nevét), továbbá b) az ügy körülményeitől függően: az adós lakóhelyét, munkahelyét, illetőleg székhelyét, telephelyét és a végrehajtás alá vonható vagyontárgyának helyét; e pontban felsorolt adatok közül legalább egyet közölni kell.

- [13] A Vht. 19. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a végrehajtási lap kiállítását megtagadja, ha a végrehajtási kérelem alaptalan.
- [14] A Vht. 31/E. § (2) bekezdése értelmében a közjegyző eljárása – mint polgári nemperes eljárás – a bíróság eljárásával azonos hatályú. A közjegyző által hozott határozat a járásbíróság határozatával azonos hatályú. Ugyanezen § (4) bekezdése szerint az eljárási díjat a végrehajtást kérő előlegezi és a végrehajtás elrendelése esetén az adós, minden más esetben a végrehajtást kérő viseli.
- [15] A fentiekre figyelemmel a közjegyzőhelyettes megállapította, hogy a végrehajtás elrendelésének nincsenek meg a Vht.-ban foglalt feltételei, ezért a végrehajtási záradék kiállítását megtagadta.
- [16] A végzés ellen az indítványozó fellebbezést terjesztett elő. Elsődlegesen a végzés megváltoztatását és a végrehajtás elrendelését, a K2 3222/Kjő/734/2006. számú közjegyzői okirat „adós jogutódjával szemben végrehajtási záradékkal való ellátását”, másodlagosan pedig a végzés hatályon kívül helyezését és „az új eljárásra másik közjegyző utasítását” kérte. Sérelmezte, hogy bár a hagyatéki eljárást 2018. február 2-án megindította és erre hivatkozással kérte a végrehajtás felfüggesztését is, a közjegyzőhelyettes olyan határidőt szabott a hiánypótlás teljesítésére, amelyen belül a hagyatékátadó végzés megszületésére reálisan nem volt lehetőség. Pótlólag előterjesztett beadványában a végrehajtás felfüggesztésének elmaradását is kifogásolta, szerinte a közjegyző „felfüggesztést elutasító döntése megalapozatlan, ezért megváltoztatandó vagy hatályon kívül helyezendő”.
- [17] A Debreceni Törvényszék 1.Pkf.20.584/2018/6. számú végzésében a közjegyzőhelyettes végzését helyben hagyta és megállapította, hogy a fellebbezés nem megalapozott.
- [18] A bíróság kifejtette: a Vht. 9. §-ában foglalt utaló szabály folytán a végrehajtási eljárásra – az annak nemperes jellegéből eredő eltérésekkel – a végrehajtható okirat kibocsátása iránti kérelem előterjesztésekor hatályos polgári eljárási törvény, a jelen esetben régi Pp. szabályait kell alkalmazni.
- [19] A jelen eset azzal a peres eljárási helyzettel mutat hasonlóságot, amikor a felperes a keresetét életben nem lévő, a keresetlevél beadását megelőzően meghalt személlyel szemben terjeszti elő. A bírói gyakorlat szerint ilyen esetben a keresetlevelet idézés kibocsátása (tehát további érdemi vizsgálat) nélkül el kell utasítani és nincs helye az eljárás félbeszakadása megállapításának (BH1991. 24., BH2002. 19.). Ugyanakkor az eljárás (a régi Pp. fogalomhasználata szerint a tárgyalás) a hagyatéki eljárás befejezéséig való felfüggesztése sem jöhet szóba, hiszen egyrészt ilyenkor az eljárás nem juthat tárgyalási szakba, másrészt pedig a hagyatéki eljárás nem olyan hatósági eljárás, aminek szükségképpen meg kell előznie a pert (EBH2011. 2398.).
- [20] A közjegyzőhelyettes a 22. számú (külön fellebbezéssel nem támadható) végzése indoklásában helytállóan mutatott rá arra, hogy végrehajtható okirat kibocsátása (végrehajtási záradék kiállítása) hiányában a végrehajtás elrendelése nem történt meg, vagyis nincs folyamatban lévő végrehajtás. Ilyen helyzetben a végrehajtás felfüggesztésének elrendelése fogalmilag kizárt.
- [21] Mindezek fényében a közjegyzőhelyettes helyesen járt el akkor, amikor a végrehajtás felfüggesztésére irányuló kérelmet elutasította, a végrehajtást kérő indítványozót pedig az adós jogutódainak megnevezésére és – régi Pp. 61. § (2) bekezdése értelemszerű alkalmazásával – a jogutódlás valószínűsítésére hívta fel annak érdekében, hogy a végrehajtható okirat polgári jogi jogképességgel rendelkező személlyel vagy személyekkel szemben legyen kibocsátható. Az indítványozó elsődleges fellebbezési kérelme szerinti határozat hozatala (végrehajtható okiratnak „az adós jogutódjával”, vagyis lényegében ismeretlen személlyel szemben való kiállítása) a fent írtaknak megfelelő helyes jogértelmezés mellett szóba sem jöhet.
- [22] A közjegyzőhelyettes a régi Pp. 104 § (1) bekezdésének helytelen, ugyanakkor a kérelmezőre kifejezetten méltányos alkalmazásával engedélyezett kétszer 30 napos határidőt az adósként megnevezett személy jogutódainak megjelölésére. A kifejtettek szerint az indítványozó a tisztességes eljárás követelményének sérelmére alappal nem hivatkozhat.
- [23] Ezzel összefüggésben megjegyzi a törvényszék, hogy az ügy adataiból arra lehet következtetni, hogy az indítványozó már 2017 januárjában, legkésőbb azonban 2017 szeptemberében tudatában volt annak, hogy az adós még 2008-ban elhalálozott (2017. január 20-án kapta meg a lakcímnnyilvántartásból az általa kért adatokat, 2017. szeptember 19-én kelt beadványában pedig már kifejezetten hagyatékátadó végzés beszerzésének szükségességéről tesz említést). Ez azt jelenti, hogy a végrehajtás elrendelhetőségével összefüggésben felmerült nehézségek a saját, nem kellően gondos ügyvitelére vezethetők vissza.

- [24] Mindezek szerint a közjegyzőhelyettes fellebbezett végzése, valamint a fellebbezésben szintén sérelmezett 20. és 22. számú végzése az indítványozó terhére nem voltak jogszabálysértőek, ezért a törvényszék a fellebbezett végzést helybenhagyta.
- [25] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.20.584/2018/6. számú végzése és a közjegyzőhelyettes 32022/Ü/1501/2017/23. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [26] Az indítványozó szerint a bíróságnak a bírósági végrehajtási eljárást a Vht. 49. § (2) bekezdése, valamint a régi Pp. 111. §-a és 152. §-a alapján fel kellett volna függesztenie a hagyatéki eljárásban eljáró másik közjegyző eljárásának jogerős befejezéséig. Kifejtette, hogy a Vht. 49. § (2) bekezdése értelmében a bíróság a végrehajtást azokban az esetekben is felfüggesztheti, amelyekben ezt a Pp. vagy más törvény lehetővé teszi. A régi Pp. 152. § (2) bekezdése alapján a bíróság a tárgyalást akkor is felfüggesztheti, ha a per eldöntése olyan előzetes kérdés elbírálásától függ, amelynek tárgyában más polgári per vagy a bíróság hatáskörébe tartozó más polgári eljárás már folyamatban van. Véleménye szerint mivel a hagyatéki eljárás a bíróság eljárásával azonosnak tekinthető, ezért a bíróság hatáskörébe tartozó más polgári eljárásnak minősül, így a bíróság a fenti jogszabályi rendelkezésekkel ellentétesen értelmezte a felfüggesztés szabályait. A bíróság helytelen jogértelmezése az indítványozót szükségtelenül és indokolatlanul megismételt eljárás lefolytatására és további eljárási díjak fizetésére kötelezte.
- [27] Az indítványozó kifogásolta továbbá, hogy a közjegyzőhelyettes és a bíróság lehetetlenné tette számára az adósi oldalon bekövetkezett jogutódlás bizonyítását, az ügy eldöntése szempontjából releváns tényeket figyelmen kívül hagyott. Az indítványozó sérelmezte, hogy a közjegyzőhelyettes indokolatlanul rövid határidőt adott a hiánypótlásra, annak ellenére, hogy tájékoztatta arról, hogy a hagyatékátadó végzés meghozatala 2018 októberére várható. Sérelmezte, hogy a bíróság nem vette figyelembe, hogy a végrehajtási eljárásban az adós örököseit önhibáján kívül nem tudta megnevezni, ezáltal megfosztotta őt attól, hogy követelését az adós jogutódaival szemben érvényesítse.
- [28] Mindezek miatt sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz és jogorvoslathoz való joga.
- [29] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [30] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Debreceni Törvényszék 1.Pkf.20.584/2018/6. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [31] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában meghatározott feltételnek, mivel az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való joggal összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érvelést nem tartalmaz. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, ezért annak elbírálására nincs lehetőség [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]].
- [32] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [33] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [34] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját.
- [35] Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos

kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.

- [36] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró közjegyzőhelyettes és bíróság tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, jogértelmezésének, valamint jogalkalmazásának helytállóságát vitatja.
- [37] Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételek egyikének sem felel meg.
- [38] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1131/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3176/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 53.Pf.632.694/2018/4-I. számú ítélete, valamint a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény 34. § (2) bekezdése „különösen az éves költségvetésről és elszámolásról e törvény 47–48. §-a alapján elkészített” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó elsődlegesen az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Fővárosi Törvényszék 53.Pf.632.694/2018/4-I. számú ítélete, másodlagosan az Abtv. 26. (1) bekezdése alapján a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Tht.) 34. § (2) bekezdése „különösen az éves költségvetésről és elszámolásról e törvény 47–48. §-a alapján elkészített” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény több rendelkezését.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye, hogy az indítványozó lakóhelye szerinti társasház közgyűlésén az indítványozó szerint több, szabálytalanul hozott határozat született, ezért a társasház 1–7., valamint 9–12. számú közgyűlési határozatai érvénytelenségének megállapítását kérte a bíróságtól a Tht. 34. § (2) bekezdésére hivatkozással.
- [4] Az elsőfokú bíróság a 3., 6., 7., 9., 10., 12. számú határozatok érvénytelenségét megállapította, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a Tht. 34. § (2) bekezdésének sérelme a 4. számú (közös képviselő megválasztása) és 11. számú (közös képviselő díjazása) közgyűlési határozat kapcsán nem valósult meg.
- [5] A Tht. 34. § (2) bekezdése értelmében a meghívóhoz mellékelni kell a szavazásra előterjesztett napirendre vonatkozó írásos – különösen az éves költségvetésről és elszámolásról e törvény 47–48. §-ai alapján elkészített – előterjesztéseket.
- [6] Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a Tht. 34. § (2) bekezdése nem ír elő minden napirendi kérdésre kötelezően írásos előterjesztést. Írásbeli előterjesztésnek azon napirendi pontok esetén kell lennie, amikor a döntést több választható opció közül, egymással versengő ajánlatokból, részletes műszaki vagy bármely más tartalom ismerete nélkül nem lehet meghozni a tulajdonostársaknak. Az indítványozó értelmezése, mely szerint a közös képviselő személyéről és díjazásáról nem születhetett volna döntés az adott közgyűlésen, mert a határozat alapjául szolgáló írásos előterjesztés nem volt, indokolatlanul is tévesen szűkíti a tulajdonostársak döntéshozó fórumának jogkörét és lehetőségeit.
- [7] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az indítványozó fellebbezett. Kérte, hogy a másodfokú bíróság a 4. számú és 11. számú határozatok érvénytelenségét is állapítsa meg. Véleménye szerint a Tht. 34. § (2) bekezdésében szereplő „kell” szó azt jelenti, hogy valamennyi napirendi ponthoz kötelező csatolni az írásos előterjesztést. A törvényalkotó szándéka az volt, hogy a tulajdonostársak minden napirendi pontban kialakíthassák álláspontjukat, részvételükről vagy távolmaradásukról annak birtokában dönthessenek. Hangsúlyozta, hogy a költségvetés és az elszámolás tekintetében a törvény nevesíti az írásos előterjesztés szükségességét. Tekintettel arra, hogy az elszámolást és a költségvetést a közös képviselő készíti elő, így az ő megválasztása is különösen gondos mérlegelést igényel. Ehhez legalább a számvizsgáló bizottság véleménye, valamint a jelölt vagy jelöltek megnevezése szükséges akkor is, ha az a lejárt mandátumú korábbi képviselő. Megjegyezte, hogy az előző közös képviselő választás során a számvizsgáló bizottság versenyeztette a jelentkezőket.

- [8] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott részét nem érintette, a megfellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta.
- [9] A fellebbezésben foglaltakra tekintettel a másodfokú bíróság kiemelte, hogy a Tht. 34. § (2) bekezdése szerinti írásos előterjesztés célja az, hogy valamennyi szükséges információ kellő időben a tulajdonostárs rendelkezésére álljon döntése meghozatalához. Azt azonban a bíróságnak mindig az adott ügyben kell eldöntenie, hogy a Tht. 47–48. §-ában meghatározott eseteken túl mikor szükséges a döntés előkészítéséhez a napirenden túl külön írásos előterjesztés. A Tht. 34. § (2) bekezdésének helyes értelmezése ugyanis az, hogy a meglévő írásos előterjesztéseket (szerződéstervezeteket, árajánlatokat, pályázatokat, szakvéleményeket stb.) kötelezően meg kell küldeni; írásbeli előterjesztést azonban nem minden esetben kötelező készíteni. A másodfokú bíróság osztja az elsőfokú bíróság álláspontját abban, hogy ez a jelentős anyagi vonzattal járó, több döntési lehetőséget kínáló vagy egyéb okból elmélyült megfontolást igénylő ügyekben indokolt. Amennyiben a tulajdonostársak új vagy több jelöltről döntenek írásos előkészítésként valóban szükséges legalább a jelöltek megnevezése. Jelen esetben azonban ez azért volt mellőzhető, mivel a közgyűlés a lejárt mandátumú közös képviselő újbóli megválasztásáról döntött. A volt közös képviselő neve, illetve eddigi tevékenysége ismert volt a tulajdonosok számára, így e körben nem volt feltétlenül szükség további írásos előterjesztésre. Ha a számvizsgáló bizottság valamely napirendi kérdésről előzetes állásfoglalást alkot, úgy azt a fentiek szerint meg kell küldeni a tulajdonostársaknak. Ennek hiánya azonban nem vezet a tárgybeli határozatok érvénytelenségére, hiszen a Tht. nem írja elő kötelezően a számvizsgáló bizottság előzetes vélemény alkotását a közös képviselő jelöltek-ről.
- [10] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben az Abtv. 27. §-a alapján a Fővárosi Törvényszék 53.Pf.632.694/2018/4-I. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikkét, I. cikk (1)–(2) bekezdését, VI. cikk (2) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XX. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, 1. cikk (2) bekezdés b) pontját, 25. cikk (1) bekezdését, 26. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét.
- [11] Az indítványozó szerint sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, valamint a jogbiztonságot, hogy az eljáró bíróságok tévesen, jogszabállyal, valamint a törvény céljával ellentétesen értelmezték és alkalmazták a Tht. 34. § (2) bekezdését. A Tht. 34. § (2) bekezdésében a „kell” szó azt jelenti, hogy valamennyi napirendi ponthoz kötelező csatolni az írásos előterjesztést. A hivatkozott rendelkezést nem lehet szűkítően értelmezni, csak példálózó jelleggel tartalmazza a meghívó mellékleteként kiküldendő írásos előterjesztések között az éves költségvetésről és elszámolásról szóló iratokat, az csak ezen napirendi pontokhoz rendelt előterjesztések tartalmi követelményeit határozza meg a Tht. 47–48. §-aira utalva. A bíróságok értelmezésétől eltérően a törvény nem engedi meg a mérlegelést, vagyis, hogy a bíróságok esetről esetre döntsék el mikor szükséges a döntés előkészítéséhez a napirenden túl külön írásos előterjesztés.
- [12] Az indítványozó szerint továbbá a másodfokú bíróság érvelése, indokolása nem helytálló, mivel a bíróság megállapításától eltérően a közös képviselő választás jelentős anyagi vonzattal jár, és több döntési lehetőséget kínáló, elmélyült megfontolást igénylő ügy. Téves a bíróság azon megállapítása is, hogy a meghívó második napirendi pontjában nem a közös képviselő újraválasztása, hanem megválasztása szerepelt, ugyanis a tulajdonosok egy részének is csak a közgyűlésen derült ki, hogy valódi választás nem lesz, a számvizsgáló bizottság egyetlen ellenjelöltet sem állított.
- [13] Az indítványozó szerint mivel a bíróságok nem szereznek érvényt a Tht. támadott rendelkezésének, ezért sérül a bírósághoz forduláshoz, a jogorvoslathoz való joga, az Alaptörvény VI. cikkébe foglalt otthonának nyugalma és a XX. cikkbe foglalt testi és lelki egészséghez való joga. Kifejti, hogy mint a társasház résztulajdonosának jogait sérti, hogy írásos előterjesztés hiányában megnehezül a felkészülés a közgyűlési szavazásra, így a tulajdonosok információ hiányában megalapozatlan, ad hoc döntések meghozatalára kényszerülnek.
- [14] Az indítványozó – a főtítkárra hiánypótlásra történő felhívását és tájékoztatását követően – az Abtv. 27. §-ára vonatkozó alkotmányjogi panaszával összefüggésben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, R) cikkre, 1. cikk (2) bekezdés b) pontjára, 25. cikk (1) bekezdésére, 26. cikk (1) bekezdésére és 28. cikkre vonatkozó indítványát nem tartotta fenn.
- [15] Indítvány-kiegészítésében úgy nyilatkozott, hogy amennyiben az Alkotmánybíróság mégsem fogadja el a bírói ítélet megsemmisítésére vonatkozó indokolását, akkor az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján is előterjeszti alkotmányjogi panaszát és kéri a Tht. 34. § (2) bekezdése „különösen az éves költségvetésről és elszámolásról

e törvény 47–48. §-a alapján elkészített” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. A támadott bírói ítélet ugyanis a tulajdonhoz való jogát és tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát sértő döntést tartalmaz, mivel a Tht. 34. § (2) bekezdésére hivatkozva csak a feleslegesen (félreérthetően) kiemelő, példálózó felsorolást tartalmazó szabályt tekinti kötelező érvényűnek. A bíróságok egyedi ügyében történt jogalkalmazási gyakorlata alapján tehát a jogszabályhely nem felel meg a normavilágosság követelményének.

- [16] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 26–27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt a benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [18] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [19] Az indítványozó az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezés vonatkozásában elsődlegesen az Abtv. 27. §-át jelölte meg, másodlagosan az Abtv. 26. § (1) bekezdésre is hivatkozott. Ez utóbbi kérelemmel összefüggésben az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, a normavilágosság sérelmére hivatkozott. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani [3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]]. Mivel jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme érdemben nem vizsgálható. Az Alkotmánybíróság továbbá megállapította, hogy az indítvány a Tht. 34. § (2) bekezdésével összefüggésben nem tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának megfelelő indokolást. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványozó ténylegesen a bíróságok döntéseiből eredezteti jogsérelmét, ezért a támadott rendelkezéssel szembeni érvelése tartalmilag a Fővárosi Törvényszék ítéletére vonatkozik. Az indítvány tartalma alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszja valójában a kifogásolt döntés törvényességi felülvizsgálatára irányul, alkotmányjogi szempontból értékelhető érvelést azonban ténylegesen nem tartalmaz. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiánya miatt a kérelem nem felel meg a határozottság és egyértelműség Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésében előírt követelményének [3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]].
- [20] Az indítvány további részei tekintetében az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a alapján folytatta le eljárását.
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a támadott döntésekkel összefüggésben az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XX. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelme tekintetében nem terjesztett elő az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának megfelelő alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érdemben elbírálható érvelést; az Alaptörvény I. cikk (1)–(2) bekezdése pedig nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának. Így e panaszelemek befogadására – a törvényi feltételek hiányában – nincs lehetőség [3231/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [21]].
- [22] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [23] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [24] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelm orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy

kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok tényállás-megállapításának, jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja. Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.

- [25] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában, 52. § (1b) bekezdés e) pontjában és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja, az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1654/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3177/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.21.720/2017/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Pfv.I.21.720/2017/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 53.Pf.639.904/2016/4. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal, mert azok véleményük szerint sértik az Alaptörvény több rendelkezését.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege, hogy az indítványozók társasházi közgyűlési határozatok érvénytelenségének megállapítása iránt pert indítottak.
- [4] Az elsőfokú bíróság az indítványozók által megtámadott nyolc közgyűlési határozatból öt határozat – az 1., 3., 4., 6., 8. számú – érvénytelenségét megállapította, ezt meghaladóan keresetüket – a 2., 5., 7. számú közgyűlési határozat tekintetében – elutasította.
- [5] Az alperes, valamint az indítványozók fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét (az 1. és 8. számú határozatok érvénytelenségét), míg a fellebbezett rendelkezéseket részben megváltoztatva megállapította a 7. számú határozat érvénytelenségét, a 3., 4. és 6. számú határozatok tekintetében viszont a keresetet elutasította, ezt meghaladóan pedig helybenhagyta az elsőfokú bíróság – a keresetet a 2. és az 5. számú határozat vonatkozásában elutasító – rendelkezését.
- [6] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az alperes társasház költségkedvezményben nem részesült, fellebbezése után nem rótt le illetéket, ezért leletezés terhe mellett kötelezte őt fellebbezési illeték megfizetésére [az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 113. § (1) bekezdés].
- [7] A jogerős ítélet ellen felülvizsgálattal élő indítványozók a 2. és 5., valamint a 3., 4. és 6. számú határozatok vonatkozásában támadtak felülvizsgálattal a jogerős ítéletet. A 2. és 5. számú határozatok tekintetében kérték az elsőfokú ítélet ellen benyújtott fellebbezésük indokainak figyelembevételét, még a 3., 4. és 6. számú határozatok kapcsán arra hivatkoztak, hogy a másodfokú bíróság be sem fogadhatta volna a jogi képviselővel eljáró alperes illetékhianyos fellebbezését, azt a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 124. § (2) bekezdés c) pontjának kógens rendelkezése alapján el kellett volna utasítani. Az ezzel ellentétes bírósági eljárás vezetett az alperes 3., 4. és 6. számú határozatokkal kapcsolatos fellebbezésének elbírálására, a helyt adó elsőfokú ítéleti rendelkezés megváltoztatására és a kereset elutasítására. Az eljáró bíróságok a régi Pp. 3. § (2) bekezdésében, 213. § (1) bekezdésében és a 215. § (1) bekezdésében megfogalmazott kérelemhez kötöttség elvét sértették meg, eljárási szabálysértéseik az érdemi döntést lényegesen befolyásolták, joghatályos fellebbezés hiányában ugyanis az elsőfokú bíróság a 3., 4. és 6. számú határozatok érvénytelenségét megállapító ítéleti rendelkezése jogerőre emelkedett.
- [8] Külön sérelmezték, hogy – a jogszabálysértő eljárás eredményeként – a másodfokú bíróság őket kötelezte az alperes által le nem rótt fellebbezési illeték és a „nem igazolt mértékű” ügyvédi munkadíj megfizetésére.
- [9] A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit hatályukban fenntartotta.
- [10] Az indítványozók felülvizsgálati kérelme a perbeli közgyűlés nyolc határozata közül ötöt érintett: a 2. és 5., valamint a 3., 4. és 6. számú határozatokat, ezért a régi Pp. 275. § (2) bekezdése értelmében a Kúria is e határozatokat tekintette át a felülvizsgálat szempontjából.
- [11] A 2. és 5. számú határozatokkal kapcsolatban a Kúria rámutatott, hogy az eljáró bíróságok e határozatokról egyezően foglaltak állást, a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre utalással hagyta helyben

- az elsőfokú bíróság keresetet elutasító döntését. Erre tekintettel a Kúria a régi Pp. 271. § (4) bekezdés *b)* pontjába foglalt, a felülvizsgálatot kizáró rendelkezésnek megfelelően a 2. és az 5. számú határozatok vonatkozásában nem bírálhatta felül érdemben a jogerős ítélet rendelkezéseit, az e határozatokkal kapcsolatos érdemi vizsgálatot a régi Pp. említett rendelkezése miatt mellőzte.
- [12] A 3., 4. és 6. számú határozatok vonatkozásában az indítványozóknak lehetősége volt a jogerős ítélet felülvizsgálatára, mert az alperes fellebbezésének következményeként a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságtól eltérően ítélte meg az érvényességüket és a felperesekre kedvezőtlen döntést hozott. E határozatok kapcsán azonban hangsúlyozta a Kúria, hogy a felülvizsgálat rendkívüli perorvoslat, ebből következő szigorú szabályait és feltételeit a régi Pp. 272. § (2) bekezdése tartalmazza: a jogszabály rendelkezésének megfelelően a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének 60 napos határidején belül a felülvizsgálattal élő félnek nem csupán a felülvizsgálat alapjául szolgáló jogszabálysértést, hanem a kérelem jogi indokait is elő kell adni.
- [13] Az adott esetben az indítványozók felülvizsgálati kérelmükben a 3., 4. és 6. számú határozatok vonatkozásában kizárólag azt sérelmezték, hogy a másodfokú bíróság a régi Pp. 124. § (2) bekezdését sértő módon befogadta a keresetnek helyt adó elsőfokú ítélet megváltoztatását eredményező illetékhányos alperesi fellebbezést. A törvényi határidőn túl előterjesztett, a Kúriára 2018. június 28-án érkezett felperesi beadvány ehhez képest új alapokra helyezte a felülvizsgálati kérelmet: az indítványozók lényegében a keresetlevélben előadott érveik szerint kérték a jogerős ítélet felülbírálatát. A régi Pp. már említett 272. § (2) bekezdése értelmében azonban a Kúria nem vehette figyelembe az utóbb érkezett felperesi beadványt, kizárólag az indítványozók eredeti, határidőben érkezett érveinek érdemi vizsgálatára szorítkozhatott.
- [14] A régi Pp. 124. § (2) bekezdés *c)* pontja kapcsán a Kúria kiemeli, hogy a régi Pp. e rendelkezése kifejezetten a keresetlevél előterjesztésére vonatkozik, mögötte a szabály szigorúságát ellensúlyozó lehetőség áll a keresetlevél beadása jogi hatályainak fenntartására [rég Pp. 132. § (1) bekezdése]. A joghatály fenntartásának lehetősége sem a fellebbezés, sem a felülvizsgálat esetében nem adott, ezért e jogorvoslati kérelmek csak a hiánypótlásra történt eredménytelen felhívás követően utasíthatók el. Az elsőfokú eljárás szabályainak alkalmazását a fellebbezési eljárásra előíró régi Pp. 239. §-ának érvényesülését tehát a fellebbezési eljárás speciális rendelkezése kizárja: az elsőfokú bíróságnak, ennek elmaradása esetén pedig a másodfokú bíróságnak meg kell kísérelnie a hiányok pótlását [rég Pp. 235. § (2) bekezdés és 240. § (1) bekezdés].
- [15] Amennyiben a fellebbezés hiányossága az eljárási illeték lerovásának elmulasztásában áll és azt a fellebbezési szakban eljáró másodfokú bíróság utólag észleli, emiatt a régi Pp. 237. §-ában foglalt jogkövetkezmény nem alkalmazható, az illetékhányos a leletezés speciális jogintézménye útján az érdemi határozatban utólag pótolható [az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 73/A. § (4) bekezdésének és 74. § (2) bekezdésének megfelelően]. A leletezés terhével megfizetni rendelt illetékösszegét a határozatot hozó bíróság megfizetettnek tekinti és a perköltség részeként számolja el.
- [16] A másodfokú bíróság az ismertetett előírásoknak megfelelően járt el, amikor ítéletében az alperest leletezés terhével kötelezte a fellebbezési illeték lerovására, a pereszes felpereseket pedig annak megfizetésében marasztalta a régi Pp. 78. § (1) bekezdésében foglalt perköltségviselési szabály alapján, és e rendelkezését részletesen meg is indokolta.
- [17] Az ismertetett indokokra figyelemmel, mivel jogszabálysértés nem történt, a Kúria a jogerős ítéletet a régi Pp. 275. § (3) bekezdése értelmében hatályában fenntartotta.
- [18] 1.2. Az indítványozók ezt követően alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Pfv.I.21.720/2017/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 53.Pf.639.904/2016/4. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal, mert azok véleményük szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, R) cikk (2) bekezdését, I) cikk (3) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, 25. cikk (1)–(2) bekezdését, 26. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét.
- [19] Az indítványozók előadták, hogy a társasházi közgyűlési határozatok érvénytelenségének megállapítása során az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmük többségének helyt adott. Az ítélettel szemben az alperes fellebbezés nyújtott be, azonban a fellebbezési illetéket nem róta le. Az indítványozók a másodfokú bírósági tárgyaláson kifogásolták az illetékhányos alperesi fellebbezés befogadását, ennek ellenére a bíróság az alperes fellebbezését elbírált és az indítványozók hátrányára megváltoztatta az elsőfokú ítéletet. Kifogásolták, hogy a másodfokú bíróság ítéletében a fellebbezés hiányosságát, vagyis a fellebbezési illeték be nem fizetését a leletezés alkalmazásával orvosolta az alperes javára. A Kúria pedig a másodfokú bíróság indokolását a régi Pp. 235. § (2) bekez-

désére, 240. § (1) bekezdésére, valamint az Itv. 73/A. § (4) bekezdésére és 74. § (2) bekezdésére hivatkozva hatályában fenntartotta.

- [20] Az indítványozók szerint a bíróságok jogalkalmazása és jogértelmezése törvénysértő és önkényes. Véleményük szerint a másodfokú bíróság a fellebbezési illeték be nem fizetése miatt az alperes fellebbezését be sem fogadhatta volna és érdemben el sem bírálhatta volna, a jogerőre emelkedett elsőfokú ítélettel szemben nem folytathatta volna le az eljárást. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, 25. cikk (1)–(2) bekezdését, 26. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét sérti, hogy a bíróságok súlyos eljárási szabályokat vétettek, azáltal, hogy nem alkalmazták az eljárásukra és a jogkérdés eldöntésére vonatkozó jogi normákat és ennek okáról nem adtak számot. A bíróság azáltal, hogy nem utasította el az alperesi fellebbezést, szándékosan félrevezette az indítványozókat, megfosztotta őket a jogerős ítélettől és így a jogorvoslattól. Sérti a jogállam elvét, hogy a bíróságok a már jogerős elsőfokú ítéletet figyelmen kívül hagyták, önkényesen megváltoztatták, a törvényeknek való alárendeltségüktől eloldották magukat és nem tartották tiszteletben a jogerő intézményét, vagyis a jogerős elsőfokú ítéletet. Véleményük szerint sérti a törvény előtti egyenlőség elvét, hogy a másodfokú bíróság és a Kúria az indítványozókkal szemben megkövetelte a fellebbezés határidőben és hiánytalanul történő benyújtását, az alperessel szemben azonban nem. Sérti az indítványozók önrendelkezési jogát, hogy a bíróságok a felek akaratától függetlenül, a felekre kihatóan megváltoztatták az elsőfokú bíróság jogerős döntését. Az indítványozók szerint a bíróságok *contra legem* jogalkalmazása és jogértelmezése a társasházi külön és közös tulajdonukhoz való jogukat is sérti. A Kúria indokolása iratellenes, értelmezhetetlen és valótlan állításokat tartalmaz. Az indítványozók szerint a fent hivatkozott kifogásaik alátámasztják, hogy a másodfokú bíróság és a Kúria döntése a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogukat megsértette.
- [21] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [22] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Pfv.I.21.720/2017/6. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [23] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a alapján csak az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban az Alaptörvény megsértett rendelkezéseiként jelölték meg – többek között – a B) cikk (1) bekezdését, az R) cikk (2) bekezdését, az I) cikk (3) bekezdését, a 25. cikk (1)–(2) bekezdését, a 26. cikk (1) bekezdését és a 28. cikkét. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani [3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]]. Mivel jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme érdemben nem vizsgálható. Az Alkotmánybíróság továbbá megállapította, hogy az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése, I) cikk (3) bekezdése, 25. cikk (1)–(2) bekezdése, 26. cikk (1) bekezdése és 28. cikke pedig nem tekinthető az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogának. Így e panaszelemek befogadására – a törvényi feltételek hiányában – nincs lehetőség [3231/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [21]; 3088/2019. AB határozat, Indokolás [16]; 3249/2018. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [9]].
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá azt is, hogy az indítványozók a támadott döntésekkel összefüggésben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelme tekintetében nem terjesztettek elő az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának megfelelő alkotmányjogilag értékelhető indokolást. Így e panaszelemek befogadására – a törvényi feltételek hiányában – nincs lehetőség [3231/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [21]; 3099/2019. (V. 17.) AB végzés, Indokolás [26]].
- [25] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [26] Az Alkotmánybíróság az indítványozóknak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [27] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkot-

mányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.

- [28] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók alkotmányjogi panasza valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [29] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában, 52. § (1b) bekezdés e) pontjában és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1648/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3178/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.21.268/2017/28. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Özv. Krámlí Mihályné (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője útján (dr. Kereszturi László, 8600 Siófok, Széchenyi utca 11. II/3.) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Pfv.VI.21.268/2017/28. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte a Veszprémi Törvényszék 1.Pf.20.137/2015/77. számú ítéletére és a Veszprémi Járásbíróság 16.P.20.247/2013/74/I. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [3] 1.1. A bíróságok által megállapított tényállás szerint az indítványozó felperes tulajdonában állt egy ingatlan, melynek megosztása során alakult ki három, különböző hrsz.-ú ingatlan. Az indítványozó lányának férjét – a per beavatkozóját – bízta meg a fenti ingatlanok értékesítésével és azzal, hogy az egyik hrsz.-ú ingatlan ipari terület céljára történő végleges más célú hasznosítás engedélyezése érdekében a hatóságok előtt eljárjon. A Veszprémi Körzeti Földhivatal engedélyezte ezen ingatlan végleges más célú hasznosítását és kötelezte a beavatkozót közel 2 millió forint földvédelmi járulék megfizetésére. Mivel sem az indítványozó, sem a beavatkozó nem tudta megfizetni a földvédelmi járulék összegét, ezért elhatározták az ingatlan értékesítését. Az indítványozó az ingatlanokra egy hitelszolgáltató kft.-vel 18 millió forint vételáron adásvételi szerződést kötött. A kft. azonban a vételárat nem fizette meg, így tulajdonjoga az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzést nem nyert.
- [4] Eközben a beavatkozó több alkalommal kért és kapott több millió forint kölcsönt az I. rendű alperestől. A kölcsön visszafizetési kötelezettségének az ingatlanok eladási árából kívánt eleget tenni. A beavatkozó fizetőképessé vevőt nem talált, ugyanakkor szerette volna az I. rendű alperes felé tartozását kiegyenlíteni, ezért megkeresett egy ügyvédet azzal, hogy tartozását az indítványozó tulajdonában lévő ingatlanok I. rendű alperes részére történő értékesítésével kívánja rendezni. Az ügyvéd által szerkesztett és ellenjegyzett adásvételi szerződés szerint az indítványozó ingatlanait 6 millió forint vételáron eladta az I. rendű alperesnek. Ugyanezen a napon az indítványozó és a beavatkozó egy tartozáselismerő nyilatkozatot is tett az I. rendű alperes irányába, amelyben elismerték, hogy beavatkozónak 6 millió forint tartozása áll fenn az I. rendű alperes felé, amely tartozásért készfizető kezességét vállal az indítványozó. A tartozáselismerő nyilatkozatban rögzítették a felek azt is, hogy amennyiben a beavatkozó legkésőbb 2010. március 31-ig a 6 millió forint tartozását kiegyenlíteni nem tudja, úgy az I. rendű alperes az adásvételi szerződés alapján jogosult tulajdonjogának bejegyzését kérni az ingatlan-nyilvántartásba, mellyel a beavatkozó tartozása kiegyenlítettnek minősül.
- [5] Az adásvételi szerződés megkötését követően az I. rendű alperes a 2010. március 31-ei fizetési határidő lejáratá előtt, arról szerzett tudomást, hogy a beavatkozó az indítványozó ingatlanát másoknak is értékesíteni kívánja, ezért még a tartozáselismerő nyilatkozatban megjelölt határidő előtt megbízást adott egy másik ügyvédnek az adásvételi szerződés alapján az I. rendű alperes tulajdonjogának ingatlan-nyilvántartási bejegyzésére. A földhivatal alaki okokból a tulajdonjog bejegyzése iránti kérelmet elutasította. Az I. rendű alperes az adásvételi szerződést ellenjegyző ügyvédet kérte meg az ismételt eljárásra, melynek következtében tulajdonjoga bejegyzésre került. Ezt követően az I. rendű alperes az egyes ingatlanokat elajándékozta (V. rendű alperesnek), valamint eladta (II.–IV. rendű alpereseknek).
- [6] Az indítványozó keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg az indítványozó és az I. rendű alperes között létrejött adásvételi szerződés semmisségét, ennek jogkövetkezményeként az eredeti állapot helyreállítását,

az indítványozó tulajdonjogának bejegyzését, és a többi alperes túsra kötelezését. A beavatkozó csatlakozott az indítványozó keresetéhez.

- [7] A semmisség körében az indítványozó és a beavatkozó arra hivatkoztak, hogy az adásvételi szerződés színlelt, lényegében egy zálogszerződést leplez, amely azért semmis, mert lehetővé teszi a kielégítési jog megnyílta előtt a zálogtárgy tulajdonjogának megszerzését.
- [8] Amennyiben az elsőfokú bíróság nem azt állapítaná meg, hogy a színlelt szerződés zálogszerződést leplez, ez esetben állapítsa meg azt, hogy vételi jogot leplez, ami azért érvénytelen, mert a vételárat a felek a kölcsöntartozás összegében állapították meg. Véleményük szerint semmis az olyan adásvételi szerződés, amelyben a vételár meghatározása kölcsönösszegre utalással történik.
- [9] Kifejtették továbbá, hogy a szerződés semmis jogszabályba ütközés címén is, mivel a Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodási Zrt.-nek (a továbbiakban: MNV Zrt.) a törvény elővásárlási jogot biztosít, ugyanakkor a vételi ajánlat az elővásárlásra jogosulttal nem lett közölve, annak ellenére, hogy az adásvételi szerződés 4. és 5. pontja ezt érvényességi feltételként írta elő. Megállapodtak a felek a szerződés 5. pontjában abban is, hogy az elővásárlásra jogosultak nyilatkozatának beszerzése az eladó, vagyis az indítványozó feladata. Az indítványozó arra hivatkozott, hogy mivel e két utóbbi feltétel, vagyis a szerződés 4. és 5. pontja nem teljesült, ezért érvénytelen a szerződés.
- [10] A beavatkozó előadása szerint az alperesek összejátszva, az indítványozó érdekét kijátszva, csalárd módon kívántak az ingatlanhoz jutni.
- [11] Az elsőfokú bíróság az indítványozó és a beavatkozó keresetét elutasította.
- [12] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó és az I. rendű alperes között érvényes adásvételi szerződés jött létre. Az elsőfokú bíróság szerint az olyan adásvételi szerződés, amelyben a vételár meghatározása kölcsönösszegre utaltan van megjelölve, nem semmis. A felek szerződése a vételárat tartalmazza, mely vételár azonos a tartozáselismerő nyilatkozatban megjelölt kölcsön összegével, a két szerződés egymáshoz szorosan kapcsolódik, hiszen az adásvételi szerződés, csak akkor léphetett hatályba, ha a tartozáselismerő nyilatkozatban megjelölt 2010. március 31. napjáig az indítványozó és a beavatkozó az I. rendű alperes felé a tartozását nem rendezi. Az ilyen feltételhez kötött adásvételi szerződés megkötésére a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 228. § (1) bekezdése értelmében lehetőség van.
- [13] A régi Ptk. 207. § (6) bekezdése értelmében a színlelt szerződés semmis, ha azonban más szerződést leplez, a szerződést a leplezett szerződés alapján kell megítélni. A régi Ptk. 207. § (5) bekezdése kimondja azt is, hogy a felek titkos fenntartása vagy rejtett indoka a szerződés érvényessége szempontjából közömbös. Az indítványozó személyesen a bírósági tárgyalásokon nem jelent meg, a rendelkezésre álló írásbeli dokumentumok, az I. rendű alperes személyes nyilatkozata és az eljáró ügyvéd tanúvallomása alapján a bíróság egyértelműen arra az álláspontra jutott, hogy az indítványozó és az I. rendű alperes feltételhez kötött adásvételi szerződést kötöttek. A beavatkozó az I. rendű alperes felé fennálló tartozását kívánta rendezni a megadott határidőn belül elsődlegesen készpénzzel, amennyiben az eredményre nem vezet, akkor pedig az ingatlanok tulajdonjogának átruházásával. A felek szándéka nem irányult tehát sem zálogjog, sem vételi jog alapítására.
- [14] A bíróság megállapította azt is, hogy mivel az adó- és értékbizonyítvány 5 300 000 forintban állapította meg az eladott ingatlanok forgalmi értékét, így az adásvételi szerződésben megjelölt 6 millió forint vételár nem tekinthető uzsorásnak. A szerződéskötéskor hatályos régi Ptk. alapján kialakult bírói gyakorlat ismeri az ún. fiduciárius ügylet fogalmát, melyet nem minősít semmisnek.
- [15] Az adásvételi szerződés 4. és 5. pontjával összefüggésben, mely szerint a MNV Zrt.-nek a perbeli ingatlanokra elővásárlási joga volt, és ezen elővásárlási jog megsértésével került az I. rendű alperes az ingatlan tulajdonában, az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a régi Ptk. 373. § (6) bekezdése szerinti jogszabályon alapuló elővásárlási jog megsértése a régi Ptk. 203. § (1) bekezdése szerinti relatív hatálytalanságot eredményez csak. Ebben az esetben a sérelmet szenvedett elővásárlási jog jogosultja tud igényt érvényesíteni és kérheti annak megállapítását, hogy az elővásárlási jog megsértésével kötött szerződés vele szemben hatálytalan. A jogszabály értelmében ez az elővásárlási jog nem az indítványozót és nem is a beavatkozót illeti, annak nem jogosultjai, így az elővásárlási jog megsértésére vonatkozó igényérvényesítési lehetőségük nem áll fenn. Az elővásárlásra jogosult MNV Zrt. pedig a perbeli szerződéssel összefüggésben relatív hatálytalanság megállapítása iránti pert nem kezdeményezett.
- [16] Az elsőfokú bíróság továbbá elutasította az indítványozó eljárás felfüggesztésére irányuló kérelmét, melyet arra tekintettel tett, hogy az adásvételi szerződésekkel összefüggésben eljáró két ügyvéddel szemben büntetőeljárást kezdeményezett. A bíróság álláspontja szerint ennek a per érdemi elbírálására kihatása nincsen.

- [17] A másodfokú bíróság az indítványozó és a beavatkozó fellebbezése folytán hozott ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [18] A másodfokú ítélettel szemben az indítványozó és a beavatkozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet.
- [19] A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [20] A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 272. § (1)–(2) bekezdése értelmében a tartalmi követelményeket teljesítő felülvizsgálati kérelmet az elsőfokú határozatot hozó bíróságnál a határozat közlésétől számított 60 napon belül kell benyújtani. A 60 nap eltelte után a felülvizsgálati kérelem tartalmi kellékei nem pótolhatóak. Ezért a Kúria a beavatkozó 2018. május 7-én keltezett beadványát figyelmen kívül hagyta.
- [21] A Kúria továbbá megállapította azt is, hogy az indítványozó és a beavatkozó által határidőben előterjesztett felülvizsgálati kérelem olyan tartalmi hiányosságokban szenved, amely miatt a jogerős ítélet érdemi felülbírálatára csak igen szűk körben volt lehetőség.
- [22] A felülvizsgálati kérelem megsértett jogszabályként kizárólag a régi Pp. 8. §-át és 3. § (3) bekezdését jelölte meg a beavatkozó kölcsöntartozásának az összege kapcsán. A Kúria a 8. §-ra hivatkozást jogszabálysértés tartalmi körülírása hiányában figyelmen kívül hagyta, a 3. § (3) bekezdés megsértését pedig nem állapította meg.
- [23] A régi Pp. 270. § (2) bekezdésében foglaltakból az következik, hogy a felülvizsgálati eljárásnak csak az lehet a tárgya, ami az elsőfokú és a fellebbezési eljárásnak is tárgya volt. A perben a beavatkozó kölcsöntartozásának az összege nem volt vitás. Az indítványozó a perbeli nyilatkozatában semmisségi okként azt jelölte meg, hogy az adásvételi szerződésben az ingatlan vételárát a tartozás összegében határozták meg. Ezért egészítette ki a bizonyítást a másodfokú bíróság az adásvétel tárgyává tett ingatlanok szerződéskötés kori forgalmi értékének a megállapításával. A szakértő igazolta, hogy az ingatlanok vételára megfelelt a szerződéskori forgalmi értéküknek.
- [24] Az indítványozó és a beavatkozó elsőfokú ítélet elleni fellebbezése sem érintette a tartozáselismerésük tényét, a beavatkozó I. rendű alperessel szembeni kölcsöntartozásának az összegét. A jogerős ítélet azon hivatkozása, hogy az indítványozó a tartozáselismerő nyilatkozatot nem tette a per tárgyává, azt jelenti, hogy a tartozáselismerő egyoldalú jognyilatkozatát keresettel nem támadta, annak érvénytelenségét nem vitatta. Ebből következően azt az eljáró bíróságoknak okirati bizonyítékként kellett értékelni a tényállás megállapítása során. Az okirati forma kapcsán pedig a másodfokú bíróság helytálló indokait a Kúria is osztotta. A régi Ptk. 242. § (2) bekezdése alapján ugyanis a tartozáselismerő nyilatkozatot érvényesen írásban lehet kötni, de nem írja elő azt, hogy az írásba foglalt okiratnak meg kell felelni a teljes bizonyítóerejű magánokirat vagy közokirati formának. Ezért nincs is jelentősége annak, hogy az okirat ellenjegyzése az okiratot szerkesztő ügyvédtől származik-e.
- [25] A Kúria a teljesség kedvéért utalt a következőkre is. Az atipikus, az úgynevezett fiduciárius jogi megoldásokat a bírói gyakorlat elismerte. Ennek alapja a Ptk. dologi és kötelmi jogi szabályai: a tulajdonos joga a vagyon átruházására, biztosítékul lekötésére, más módon való megterhelésére, valamint ehhez kapcsolódóan a polgárjogi jogalanyok számára deklarált szerződési szabadság, amely a tartalmi szabadság keretében típuszabadságot is garantál. A biztosítéki célt a követelés kielégítésére alkalmas biztosíték és arra vonatkozóan a felek által teremtetett függő jogi helyzet realizálja. A Legfelsőbb Bíróság elvi jelentőségű határozatként EBH1999.27. és EBH2003.857. számon közzétett eseti döntéseiben elismerte a biztosítéki célú opciós és egyéb fiduciárius szerződéses konstrukciókat, azt, hogy a szerződés nemcsak a Ptk.-ban szabályozott mellékkötelezettségekkel, hanem önálló szerződéssel is biztosítható. A BH2002.182., BH2011.192. és a jogerős ítélet által is hivatkozott EBH2003.857. számon közzétett eseti döntések értelmében nincs jogszabályi akadálya annak sem, hogy a felek a kölcsön visszafizetésének biztosítékeként függő hatályú ingatlan adásvételi szerződést kössenek.
- [26] Amint azt a másodfokú bíróság helyesen megállapította, a perbeli esetben is ez történt. Az indítványozó tisztában volt azzal, hogy amennyiben az elismert kölcsönt a beavatkozóval – mint adós és készfizető kezes – nem tudják visszafizetni, elveszíti az ingatlanai tulajdonjogát. Az eljáró bíróságoknak az indítványozó által az adásvételi szerződés kapcsán e perben előterjesztett érvénytelenségi kereset tárgyában kellett döntenie.
- [27] A 2013. február 8-án előterjesztett keresetlevelében előadott kereseti tényállás szerint a tartozáselismerő nyilatkozat a szóbeli kölcsön megerősítése, és annak fedezete az adásvételi szerződés. „A párhuzamos ügyletek valós célja az volt, hogy az I. rendű alperes részére az általa adott kölcsön és járuléka erejéig most már fedezet is rendelkezésre álljon [...] az ingatlan kizárólag biztosíték jellegű volt. A hitelező kielégítési joga 2010. március 31. napját követő napon nyílt volna meg.” Az indítványozó kereseti tényállása is alátámasztja a jogerős ítélet helyes jogkövetkeztetését, miszerint a szerződő felek nem színelnek más szerződést, mint amelynek megkötésére akaratuk irányul. Az indítványozó – az adós beavatkozó által kötött kölcsönszerződés biztosítékául – kötött

az I. rendű alperessel adásvételi szerződést abban a tudatban, hogyha a kölcsönszerződést az adós beavatkozó nem teljesíti, az eladó indítványozó az ingatlanai tulajdonjogát elveszti. Az indítványozó tisztában volt a perben támadott adásvételi szerződés következményével. Az indítványozó oldalán a tulajdonjog átruházására és az I. rendű alperes részéről a tulajdon megszerzésére irányuló tényleges szerződési akarat megléte a szerződéskötéskor nyilvánvaló.

- [28] A Kúria a felülvizsgálati kérelem érvei kapcsán utal arra, hogy egy szerződés érvénytelensége a szerződéskötés időpontjában fennálló ok miatt állapítható meg. A szerződés érvényessége szempontjából a felek vagy a jogi képviselők teljesítés során tanúsított magatartása nem releváns.
- [29] Az adásvételi szerződésben érvénytelenségi ok sem volt kiköthető, az elővásárlási jog megsértéséhez a felek nem fűzhették az érvénytelenség jogkövetkezményét. Az elővásárlási jog ugyanis személyhez kötött jog, a megsértésével kötött szerződés esetén az elővásárlási jog jogosultját éri sérelem, az relatíve, az ő irányában hatálytalan. Az elővásárlásra jogosult kérheti az általa indított perben annak megállapítását, hogy az eladó és a vevő között létrejött adásvételi szerződés vele szemben hatálytalan, másrészt pedig annak megállapítását is, hogy elfogadó nyilatkozata folytán az adásvételi szerződés közte és az eladó között jött létre.
- [30] A Kúria a kifejtettekre tekintettel a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [31] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Pfv.VI.21.268/2017/28. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte a Veszprémi Törvényszék 1.Pf.20.137/2015/77. számú ítéletére és a Veszprémi Járásbíróság 16.P.20.247/2013/74/I. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [32] Az indítványozó kifejtette, hogy az adásvételi szerződés 4. és 5. pontja alapján a szerződés érvényességi feltétele az elővásárlási jogról való lemondó nyilatkozat eladó általi beszerzése volt. Álláspontja szerint az I. rendű alperes és az eljáró ügyvéd hamis eladói (indítványozói) meghatalmazással szerezte be az elővásárlási jog jogosultjától, az MNV Zrt.-től az elővásárlási jogról szóló lemondó nyilatkozatot. Az ügyben eljáró ügyvédek nem rendelkeztek meghatalmazással sem a földhivatali eljárásra, sem pedig arra, hogy az MNV Zrt.-vel a kapcsolatot felvegyék és nyilatkozatát beszerezzék. Hivatkozott arra is, hogy az adásvételi szerződést megkötő felek között nem volt valódi pénzmozgás, ennek ellenére az okiratot ellenjegyző ügyvéd azt rögzítette, hogy az eladó 6 millió forint vételárat átadott a vevőnek, ami által egy hamis tartalmú adásvételi szerződés jött létre. Az indítványozó ingatlanai így bűncselekmény elkövetésével váltak az I. rendű alperes tulajdonává, mely tulajdonhoz való jogát sérti. Az indítványozó ezzel kapcsolatban sérelmezte, hogy a bíróságok az ezeket alátámasztó tényeket, bizonyítékokat, valamint az ügyben eljáró ügyvédek tanúvallomásait figyelmen kívül hagyták és az elkövetők ellen nem tettek büntető feljelentést.
- [33] Véleménye szerint az elsőfokú bíróság a kereseten túlterjeszkedett, megsértve ezzel a tisztességes eljáráshoz való jogát, valamint a régi Pp. 3. § (2) bekezdését, amikor a tartozáselismerő nyilatkozatot a per tárgyává tette azt állítva, hogy az indítványozó és az I. rendű alperes között létrejött adásvételi szerződés tartalmaz utalást a tartozáselismerő nyilatkozatra. Tulajdonhoz való joga körében sérelmezte, hogy a bíróságok a per tárgyát nem képező tartozáselismerő nyilatkozatra alapozták ítéleteiket, annak ellenére, hogy az okirat valódisága megdőlt. A tartozáselismerő nyilatkozatot egyrészt nem teljes bizonyító erejű magánokiratban tette, másrészt az azon szereplő ügyvédi ellenjegyzés hamis. Iratellenesen állapította meg tehát az elsőfokú bíróság, hogy az adásvételi okiratban megjelent a tartozás elismerése is, mert erre az adásvételi szerződés utalást nem tartalmazott.
- [34] Sérti az indítványozó tulajdonhoz való jogát a bíróságoknak a régi Ptk. 200. § (1) bekezdésében biztosított szerződési szabadság értelmezése. Véleménye szerint téves a Kúria azon álláspontja, mely szerint az adásvételi szerződésben érvénytelenségi okot a felek nem köthetnek ki, az elővásárlási jog megsértéséhez a felek nem fűzhették az érvénytelenség jogkövetkezményét. A Kúria jogértelmezése sérti a tisztességes eljáráshoz való jogát is, mert úgy korlátozza a szerződő felek szerződési szabadságát, hogy nem indokolta meg, hogy a felek által az adásvételi szerződés 4. és 5. pontjában kikötött érvényességi feltételt miért nem lehet érvényesen kikötni. Álláspontja szerint mivel a bíróságok nem helyezték hatályon kívül az adásvételi szerződés 4. és 5. pontját, így azokat a régi Ptk. 200. § (1) bekezdése alapján érvényesnek kell tekinteni. Az elővásárlási jogról lemondó nyilatkozatok beszerzéséhez okirathamisítással jutott hozzá az I. rendű alperes, ami azt jelenti, hogy bűncselekmény elkövetése útján szerezte meg az ingatlanokat, megsértve ezzel az indítványozó tulajdonhoz és tisztességes eljáráshoz való jogát.

- [35] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [36] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Pfv.VI.21.268/2017/28. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [37] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a alapján csak az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az indítványozó az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének sérelmére is hivatkozott. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban arra mutat rá, hogy ezen – az Alaptörvény Alapvetés című részében található – rendelkezés nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így arra alapított alkotmányjogi panasz benyújtására az indítványozóknak nincs lehetősége {3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [38] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [39] Az indítványozó alapvetően az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog, valamint a XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tulajdonhoz való jog sérelmére hivatkozott. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése nem a bírósági eljárásra, hanem a közigazgatási hatósági eljárásra vonatkozik. Mivel azonban az indítvány a bíróságok eljárásával és döntéseivel kapcsolatban tartalmaz indokokat a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vonatkozóan, ezért az Alkotmánybíróság ezt az indítványi elemet tartalma szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állító indítványi elemként bírálta el.
- [40] A bírósági ítéletekkel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel” {3170/2014 (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]}. „A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat” {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bíróságok döntéseinek felülbírálatára irányul. Az indítványozó panasz nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, jogértelmezésének, valamint jogalkalmazásának helytállóságát vitatja.
- [41] Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján az indokolási kötelezettség konkrét ügyben történő megsértésének kételye sem merül fel, mivel a Kúria ítéletéből megállapítható, hogy a Kúria érdemben megvizsgálta az indítványozó érveit, a törvényszék jogerős ítéletét pedig e vizsgálata alapján tartotta fenn hatályában. Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [42] Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [43] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czirne Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1188/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3179/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Veszprémi Törvényszék 1.Bf.358/2018/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Pataki Norbert András Patrik ügyvéd, 1027 Budapest, Bem rakpart 46. l/6/a.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Veszprémi Járásbíróság 5.B.781/2017/42. számú ítélete és a Veszprémi Törvényszék 1.Bf.358/2018/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőeljárással összefüggésben az alábbiakat adta elő.
- [3] Az indítványozóval szemben a Veszprémi Járási és Nyomozó Ügyészség 2013. július 30-án történt események miatt emelt vádat. A Veszprémi Járásbíróság 5.B.502/2014/69/II. számú, 2016. szeptember 26-án kihirdetett ítéletében az indítványozó büntetőjogi felelősségét 1 rendbeli, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 339. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő csoportosan elkövetett garázdaság büntette, valamint 2 rendbeli, a Btk. 164. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés szerint minősülő könnyű testi sértés vétsége miatt megállapította. Jogkövetkezményként vele szemben 80 napi tétel pénzbüntetést szabott ki azzal, hogy a pénzbüntetés napi tételét 1800 forintban állapította meg. A másodfokon eljáró Veszprémi Törvényszék 2.Bf.921/2016/18. számú, 2017. április 25-én kihirdetett végzésében az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította.
- [4] A megismételt eljárásban a Veszprémi Járásbíróság 5.B.781/2017/42. számú, 2018. április 20-án kihirdetett ítéletében az indítványozó büntetőjogi felelősségét 1 rendbeli, a Btk. 339. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő csoportosan elkövetett garázdaság büntette, valamint 2 rendbeli, a Btk. 164. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés szerint minősülő könnyű testi sértés vétsége miatt ismételten megállapította. Vele szemben 80 napi tétel pénzbüntetést szabott ki azzal, hogy a pénzbüntetés napi tételét 1500 forintban állapította meg. A Veszprémi Törvényszék 1.Bf.358/2018/5. számú, 2018. szeptember 27-én kihirdetett végzésében az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [5] Az indítványozó a vele szemben folytatott büntetőeljárásban hozott bírósági határozatokat az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével tartotta ellentétesnek. Az indítványozónak az alaptörvény-ellenesség körében előadott érvei három alkotmányossági probléma köré csoportosíthatók.
- [6] 1.1. Az indítványozó büntetőjogi felelősségét a bíróságok részben 2 rendbeli könnyű testi sértés vétsége miatt állapították meg. Az indítványozó szerint azonban az egyik könnyű testi sértést érintően a büntetőeljárás a magánindítvány hiányában indult meg és folytatódott egészen a bírósági szakig, amikor a bíróság a hiányzó magánindítvány beszerzése érdekében intézkedett.
- [7] Az indítvány részletes elemzését tartalmazza a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.), valamint a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) releváns rendelkezései-nek, valamint az Alkotmánybíróság gyakorlatának [72/2009. (VII. 10.) AB határozat].
- [8] Az indítványozó kifogása szerint a jogellenesség a konkrét esetben abból fakadt, hogy a bíróság irányadónak tekintette azon (a bíróság hivatkozása szerint a 2014/10. számú, valamint az 1995/561. számú eseti döntéseken alapuló) megszilárdult bírósági jogértelmezést, amely alapján helye volt a régi Be. 173. § (3) bekezdése szerinti nyomozati szabály kiterjesztő értelmezésének és a magánindítvánnyal kapcsolatos nyilatkozat utólagos beszer-

zésének az eljárás bírósági szakaszában. A nyomozással kapcsolatos büntetőeljárás szabályok Alaptörvénnyel ellentétes kiterjesztésének tekintette az indítványozó az utalt Be. szabály fentiek szerinti alkalmazását. Meglátása szerint az ítélkező bíróság azzal, hogy a nyomozó hatóság szerepébe lépett és annak mulasztását próbálta meg orvosolni, annak keretében pedig tulajdonképpen a nyomozó hatóság feladatait teljesítette a hiányzó magánindítvány beszerzése érdekében, túllépett a saját alkotmányos és büntetőeljárás szerepkörén, megkérdőjelezve a pártatlanság elvének az érvényesülését. A kifogásolt bírósági jogalkalmazás alkalmas volt továbbá arra, hogy korlátozza a magánindítvány előterjesztésére nyitva álló viszonylag rövid határidő betartásához fűződő jogalkotói szándék érvényesítését is. Az indítványozói álláspont értelmében ezen bírósági magatartás következtében sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó pártatlan bírósági eljáráshoz fűződő alapjog.

- [9] 1.2. Az indítványozó másodsorban a vele szemben folytatott büntetőeljárás elhúzódását, valamint azt kifogásolta, hogy a bíróságok nem tettek eleget az észszerű időn belüli eljárás alkotmányos elve követelményének.
- [10] Ezen indítványi elem vonatkozásában hangsúlyozta az indítványozó, hogy a gyanúsítást vele 2013. július 31-én közölték, a jogerős ítélet pedig csupán öt év elteltével, 2018. szeptember 27-én született meg. Sérelmezte az indítványozó, hogy az elkövetett eljárási szabálysértések miatt szükség volt a bírósági eljárás megismétlésére, amelynek következtében 18 hónappal húzódott el a büntetőeljárás. Az indítványozó ezen felül több olyan eljárási hibát és mulasztást is megjelölt, amelyek az eljárás elhúzódásához vezettek. Így például előadta, hogy az elsőfokú bíróság olyan időben hirdette ki az ítéletét, amikor az egyik vádlott elhagyta a tárgyalótermet, így a fellebbezésről őt nem, csak a védőjét nyilatkoztatta, amiért a másodfokú bíróság utóbb visszaküldte az iratokat az elsőfokú bíróságnak azzal, hogy szerezzé be a hiányzó fellebbezési nyilatkozatot.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint az ügy érdemére hatott ki, hogy az eljárás elhúzódását sem az elsőfokú, sem a másodfokú bíróság nem vette figyelembe a büntetés kiszabása során. Felhívta továbbá a figyelmet az indítványozó arra is, hogy a bíróság a döntéshozatal során a 2/2017. (II. 10.) AB határozatban foglalt alkotmányos követelményt sem teljesítette. Nem felelt meg továbbá a bíróság eljárása a Be. 3. § (6) bekezdésének sem, amely rendelkezés a terheltet mentő és a büntetőjogi felelősségét enyhítő körülményeket hivatalból rendeli figyelembe venni.
- [12] Kitért az indítványozó arra is, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJB) előtti eljárásokban „legtöbb esetben az észszerű időn túli eljárások miatt marasztalták el” hazánkat, és hivatkozott épp ezért a kapcsolódó esetjogra is.
- [13] 1.3. Végül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog egy további részjogosítványának, a független és pártatlan bírósághoz való jognak a sérelmét kifogásolta az indítványozó. Álláspontja szerint a megjelölt részjogosítvány sérelmét idézte elő, hogy a megismételt eljárásban eljárhatott az a bíró, aki a megismétlésről szóló döntéssel hatályon kívül helyezett bírósági határozat meghozatalában részt vett.
- [14] Hivatkozással a régi Be. és a Be. releváns rendelkezéseire, kifejtette az indítványozó, hogy az eljárási törvények *ex lege* nem zárják ki a hatályon kívül helyezett határozatot hozó bíró eljárását a megismételt eljárásban. Az Alkotmánybíróság gyakorlata, különösen a 21/2016. (XI. 30.) AB határozat megállapításai, továbbá az EJB esetjoga alapján ugyanakkor az indítványozó szerint indokoltan merül fel a kérdés, hogy egy olyan bíró, aki egyszer már állást foglalt a terhelt bűnösségéről, mennyire tekinthető függetlennek és pártatlannak abban a megismételt eljárásban, amelynek lefolytatását az általa vétett hibák tették szükségessé.
- [15] Mindezek alapján kérte az indítványozó a Veszprémi Törvényszék 1.Bf.358/2018/5. számú végzésének a – Veszprémi Járásbíróság 5.B.781/2017/42. számú ítéletére is kiterjedő hatályú – megsemmisítését.
- [16] 2. Az Alkotmánybíróság az indítvány alapján megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [17] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az alábbiak szerint nem volt befogadható.
- [18] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban úgy nyilatkozott, hogy az indítványát a törvényes határidőn belül terjesztette elő. A Veszprémi Törvényszék végzésének a kézbesítését igazoló tértivevény hiányában az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány előterjesztése határidőben történt.

- [19] Az indítványozó jogi képviselője eljárási jogosultságát az indítványhoz csatolt meghatalmazással megfelelően igazolta, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (6) bekezdése szerinti előírásnak is megfelel.
- [20] Eleget tesz továbbá az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek, mivel megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §) és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) bekezdés és 28. cikk]. Meghatározza továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő konkrét bírósági határozatokat, okfejtést tartalmaz ezek alaptörvény-ellenességéről, valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg a megsemmisítésükre. A hivatkozott alaptörvényi rendelkezések közül ugyanakkor az indítványozó csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai kapcsán fejtette ki az állított jogsérelem lényegét, ilyen okfejtést azonban az Alaptörvény 28. cikke vonatkozásában nem tartalmaz. Ezért nem volt helye az Alaptörvény 28. cikkére alapított indítványi elem érdemi vizsgálatának.
- [21] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja továbbá az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. § szerinti tartalmi követelményeket. Ezeket a feltételeket vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [22] Az indítvány eleget tesz az Abtv. 27. §-ából fakadó feltételeknek, mivel a büntetőeljárást lezáró másodfokú határozat ellen irányul. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. A támadott döntéseket érintően továbbá az indítványozó alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultnak tekinthető, és figyelemmel arra, hogy a megsemmisíteni kért bírósági határozatok alapjául szolgáló büntetőeljárásnak terheltje volt, nyilvánvalóan érintett is.
- [23] 3. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [24] 3.1. Az indítványozó részben a vele szemben folytatott büntetőeljárás elhúzódását, valamint azt kifogásolta, hogy a bíróságok nem tettek eleget az észszerű időn belüli eljárás alkotmányos elve követelményének. Álláspontja szerint az ügy érdemére hatott ki, hogy az eljárás elhúzódását sem az elsőfokú, sem a másodfokú bíróság nem vette figyelembe a büntetés kiszabása során.
- [25] A büntetőeljárás elhúzódásának megállapításához, az abból fakadó sérelmek meghatározásához és orvoslásához kapcsolódó szempontok rendszerét az Alkotmánybíróság az indítványozó által is hivatkozott 2/2017. (II. 10.) AB határozatban részletesen elemezte.
- [26] Kifejtette az Alkotmánybíróság, hogy az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog a tisztességes eljáráshoz való jog egyik részjogosítványa. Ennek következtében e részjogosítvány vizsgálatakor is alkalmazni kell azt az alkotmányos megközelítést, amely szerint egyszerre kell megítélni a bírósági eljárás egészét és egyes részeleit annak érdekében, hogy az eljáró bíróságnak a vád észszerű határidőn belüli elbírálására irányuló törekvése megállapítható legyen. Amennyiben a vizsgált bírósági eljárás cselekményeiből, a per történetéből arra lehet következtetni, hogy a bíróság nem tartotta szem előtt az észszerű határidőn belüli elbírálás alaptörvényi követelményét, akkor az adott büntetőeljárás elhúzódása, az érintett bíróság tétlensége, az ún. inaktivitás következtében – az eljárás időtartamától függetlenül – megállapítható. Ennek alapján egy abszolút értelemben rövid időtartamú büntetőeljárás is lehet elhúzódó, ha a büntetőeljárás tényeiből nem állapítható meg az eljáró bíróságok azon erőfeszítése, amely arra irányul, hogy a vádról a tisztességes eljárás követelményrendszerének szem előtt tartása mellett mielőbb döntést hozzanak. A büntetőeljárás időtartama – a büntetőeljárásra vonatkozó törvény betartása esetén is – sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, ha abban az eljáró bíróságoknak felróható indokolatlan tétlenségi időszakok tapasztalhatók és a büntetőper kirívó hosszát az ügy bonyolultsága sem indokolja. Az elhúzódó eljárás időtartamába nem számít bele azonban az a késedelem, amelyet a terhelt felróható magatartása okozott, feltéve, hogy azt az eljáró bíróság a rendelkezésére álló jogi eszközökkel nem tudta kiküszöbölni [pl. eljárás a távollévő terhelttel szemben (Be. XXV. Fejezet), idézéssel szembeni mulasztás jogkövetkezményei (Be. 69. §)]” (Indokolás [82]).

- [27] Rámutatott az Alkotmánybíróság arra is, hogy „[a] bírói gyakorlat tehát enyhítő körülményként veszi figyelembe az időmúlást és a büntetés kiszabása során értékeli. A büntetőeljárás elhúzódása azonban nem pusztán időmúlást vagy hosszú eljárást jelent, hanem felelősségi kérdés is. Egy hosszú ideig tartó eljárás is eleget tehet az észszerű határidő követelményének, míg egy abszolút tartamában rövidnek látszó eljárás ugyanakkor megsértheti az alaptörvényi elvárást. Az eljárás elhúzódásának fogalma magában foglalja azt, hogy az eljáró bíróság a büntetőeljárás valamely szakaszában inaktivitást mutatott és a lefolytatott eljárás nem minden részletében tükrözi azt az erőfeszítést, amelyet a bíróság az észszerű határidőn belüli elbírálás érdekében kifejtett. Az időmúlás helyett az elhúzódó eljárásra utalás tehát az ügyben eljáró bíróságok (hatóságok) azon tétlenségének az elismerése, amelyet az eljárás egyes szakaszaiban tanúsítottak” (Indokolás [87]).
- [28] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában ugyan az eljárás hosszú időtartamát kifogásolta, annak igazolására azonban olyan körülményeket nevesített, amelyekkel az Alkotmánybíróság értelmezésében vett eljárás elhúzódása, tehát az eljáró bíróság felróható tétlensége nem volt alátámasztható. Az indítványozó ugyanis az eljárás, valamint egyes eljárási cselekmények megismétlését kifogásolta, és nem számolt be a bíróság tudatos inaktivitásáról, vagy arról, hogy a bíróság az észszerű határidőn belüli elbírálás érdekében – legalább az eljárás egy adott szakaszában – nem tett erőfeszítést.
- [29] Ezért az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az alkotmányjogi panasz ezen eleme kapcsán nem merül fel sem az ügyet érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés. Az Abtv. 29. §-a szerinti feltételek teljesülése hiányában pedig nem volt helye az indítványi elem érdemi vizsgálatának.
- [30] 3.2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványának, a pártatlan bírósághoz fűződő jognak a sérelmét két vonatkozásában állította.
- [31] Az indítványozó kifogása szerint az ellene folyamatban volt büntetőeljárás az egyik vádpont szerinti könnyű testi sértést érintően magánindítvány hiányában indult meg és folytatódott egészen a bírósági szakig, amikor a bíróság a hiányzó magánindítvány beszerzése érdekében intézkedett. Az indítványozó meglátása szerint az ítélező bíróság azzal, hogy a nyomozó hatóság szerepébe lépett és annak mulasztását próbálta meg orvosolni, tulajdonképpen a nyomozó hatóság feladatait teljesítette, és túllépett a saját alkotmányos és büntetőeljárási szerepkörén, megkérdőjelezve a pártatlanság elvének az érvényesülését. A kifogásolt bírósági jogalkalmazás alkalmas volt továbbá arra, hogy korlátozza a magánindítvány előterjesztésére nyitva álló viszonylag rövid határidő betartásához fűződő jogalkotói szándék érvényesítését is.
- [32] A pártatlan bírósághoz való jognak a sérelmét idézte elő az indítványozó álláspontja szerint az is, hogy a megismételt eljárásban eljárhatott az a bíró, aki a hatályon kívül helyezett bírósági határozat meghozatalában részt vett.
- [33] 3.3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése mindenkinek alapvető jogot biztosít ahhoz, hogy az ellene emelt vádról, vagy valamely perben a jogairól és kötelezettségeiről törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül döntsön. Az alkotmányos szabály – egyebek mellett – azt kívánja meg, hogy a büntetőügyekben emelt vádról olyan bíróság hozzon döntést, amely független és pártatlan. A törvény által felállított bíróság függetlensége és pártatlansága olyan általános jogelv, amely az emberi jogok védelme érdekében megköttött valamennyi jelentősebb univerzális és regionális nemzetközi egyezménynek sajátja {részletesen lásd: 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [34] „Az Alkotmánybíróság értékelése szerint a tisztességes bírói eljárásokhoz tartozó függetlenség és pártatlanság két különböző, önálló követelmény, amelyek ugyanakkor az egyes bírósági eljárásokban kizárólag egymásra tekintettel nyerhetnek értelmet a következők szerint. [...] A bírói hatalom függetlensége olyan alkotmányos érték, amelynek érvényesülését egyfelől az intézményi-szervezeti, pénzügyi és döntéshozatali autonómia, másfelől pedig az egyes bírák függetlensége tekintetében megfogalmazott szabályoknak szükséges biztosítaniuk. [...] A bíróság pártatlan eljárása a függetlenség alkotmányos értékéhez szorosan kapcsolódik: kizárólag egy független bíróság képes az egyedi ügyekben pártatlanul eljárni. A függetlenség követelményéhez képest a pártatlanság az ügyben eljáró bíróval szemben egyfelől azt az elvárást fogalmazza meg, hogy a megítélendő ügy tekintetében ne rendelkezék előítéletekkel, másfelől pedig az ügyben szereplő egyik fél javára, avagy hátrányára se legyen elfogult [erről lásd: ENSZ Emberi Jogi Bizottságának (a továbbiakban: Emberi Jogi Bizottság)

387/1989. számú, *Arvo O. Karttunen kontra Finnország* ügyben hozott döntésének 7.2. pontját” {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [26]}.

- [35] Független és pártatlan bíráskodás hiányában az egyéni jogok érvényesítése szenved csorbát. Mindebből következik, hogy a tisztességes eljárás követelményrendszerének szerves részét alkotó függetlenség és pártatlanság a demokratikus jogállamokban feltétlen érvényesülést kívánó alkotmányos igényként jelentkezik {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [28], lásd erről még: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [36] 3.4. Az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló bírósági határozatok alapján megállapította, hogy a büntetőeljárás a megismételt elsőfokú eljárással bezárólag a régi Be., a megismételt másodfokú eljárás pedig a Be. rendelkezései alapján folyt. Megállapítható volt továbbá, hogy az elsőfokú bíróság előtti eljárásban derült fény az indítványozó által hivatkozott magánindítvány hiányára, amelyet az előterjesztésre jogosult kifejezett bírói kérdésre ekkor, tehát a bíróság elsőfokú eljárása során terjesztett elő. A régi Be. 173. § (2) bekezdése kötelezettségként írta elő: „[a] magánindítvány előterjesztésére jogosult nyilatkozatát be kell szerezni, ha a nyomozás megindítását követően derül ki, hogy a cselekmény csak magánindítványra büntethető.” A (3) bekezdés értelmében továbbá a magánindítványt attól a naptól számított harminc napon belül kell előterjeszteni, amelyen a magánindítványra jogosult a bűncselekmény elkövetőjének kilétéről tudomást szerzett. A (2) bekezdésben meghatározott esetben ezt a határidőt attól a naptól kell számítani, amelyen a magánindítványra jogosult a felhívásról tudomást szerzett.
- [37] Az Alkotmánybíróság az eljárási iratok alapján azt is megállapította, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság határozatának a hatályon kívül helyezéséről és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasításáról kizárólag a másodfokú eljárásban nem orvosolható eljárási szabálysértések miatt döntött. Az ezt követő megismételt elsőfokú eljárást ugyanaz a bíró folytatta le, aki a hatályon kívül helyezett határozatot hozta. A régi Be. 21. § (3) bekezdés c) pontja értelmében „a hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásból ki van zárva az a bíró is, aki a hatályon kívül helyező határozat vagy a megalapozatlansága miatt hatályon kívül helyezett határozat meghozatalában részt vett”. Ezzel szó szerint megegyező rendelkezést tartalmaz a Be. 14. § (1) bekezdés c) pontja. A szabályozás értelmében tehát abban az esetben nincs kizárva a bíró a megismételt eljárásból, ha a korábbi határozatát eljárási szabálysértés miatt helyezték hatályon kívül, nem járhat el ugyanakkor, ha a hatályon kívül helyezésre az általa hozott határozat megalapozatlansága miatt, vagyis a tényállás megállapításával összefüggő okból volt szükség.
- [38] 3.5. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az alkotmányjogi panasz ezen elemei kapcsán sem merül fel sem az ügyet érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.
- [39] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszeljárásban az Alkotmánybíróság vizsgálata arra korlátozódik, hogy a konkrét bírósági jogértelmezés és jogalkalmazás eredményeként sérült-e az indítványozó joga a pártatlan bírósághoz. Az indítványozó kifogásai alapján ugyanakkor egyértelműen megállapítható volt, hogy azok nem a bíróságok jogalkalmazó tevékenységére vonatkoztak, hanem az azok alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezésekre irányultak.
- [40] A régi Be. 173. § (2) bekezdése alapján ugyanis a bíróság köteles volt beszerezni a hiányzó magánindítványt, amelynek az előterjesztése – mivel a magánindítványra jogosultat az eljárásban korábban arra nem hívták fel – határidőben történt. A megismételt eljárásban eljáró bíró pedig a Be. 21. § (3) bekezdés c) pontjával összhangban nem volt kizárt.
- [41] A régi Be. releváns rendelkezéseinek az alkotmányossági vizsgálatát az indítványozó nem kezdeményezte. Arra ugyanakkor az Alkotmánybíróságnak megfelelő indítvány esetén sem lett volna lehetősége. Az Abtv. 41. § (3) bekezdése értelmében ugyanis a hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság akkor állapíthatja meg, ha a jogszabályt konkrét esetben még alkalmazni kellene. Mivel pedig a Be. 2018. július 1-jén olyan módon lépett hatályba, hogy a rendelkezéseit a hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kell, a régi Be. utalt szabályai az indítvány megalapozottsága esetén sem lennének alkalmazandók.
- [42] 4. Minderre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek, és

az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjaira figyelemmel visszautasította.

Budapest, 2019. május 30.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1807/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3180/2019. (VII. 10.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.724/2018/2. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Csitos Eszter ügyvéd, 6000 Kecskemét, Kisfaludy utca 8.) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.724/2018/2. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az véleménye szerint sérti az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege, hogy az indítványozó személygépkocsi megvásárlására svájci frank alapú, változó kamatozású kölcsönszerződést kötött az alperessel. Az alperes az indítványozó nem fizetése miatt a kölcsönszerződést felmondta.
- [4] Az indítványozó ezt követően bírósághoz fordult és a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását és a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítását kérte azzal, hogy az általa felvett kölcsön összegére és a felülvizsgált elszámolás szerinti befizetésére figyelemmel kevesebb összeggel tartozik az alperesnek. Előadta, hogy a hatályossá nyilvánítás gyakorlatilag egyezik az eredeti állapot helyreállításával.
- [5] Az elsőfokú bíróság az eljárást felfüggesztette a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1. törvény) 16. §-a alapján. Az alperes bejelentette, hogy az elszámolás megtörtént és az felülvizsgálatnak minősül, mindezekre tekintettel kérte az eljárás folytatását, amit a bíróság elrendelt.
- [6] A bíróság a felfüggesztett eljárás folytatásakor felhívta az indítványozót a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2. törvény) 37. §-a alapján az érvénytelen szerződés jogkövetkezményének alkalmazására irányuló pontos, határozott kereseti kérelem előterjesztésére.
- [7] Az indítványozó keresete szerint pénzkölcsön adása mint szolgáltatás esetében az ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánítása gyakorlatilag egyezik az eredeti állapot helyreállításával, a szerződés érvénytelen, az a feleket nem köti. Az indítványozó a szerződés hatályossá nyilvánítása körében pontosította kérelmét; kérte, hogy a bíróság a határozathozatalig nyilvánítsa hatályossá a szerződést oly módon, hogy az alperesi elszámolásban megjelölt, befizetettként szerepeltetett összeget mint általa teljesített fizetést vonja le az alperes által nyújtott összegből. Az indítványozó a szerződés érvényessé nyilvánítása ellen kifejezetten tiltakozott. Előadta, hogy ennél pontosabb elszámolást előterjeszteni nem tud, és arra semmilyen jogszabály sem kötelezi. Az indítványozó szerint a devizatörvények valamennyi rendelkezése jog- és alaptörvény-ellenes, ezért azok nem is alkalmazhatók.
- [8] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó által kötött deviza alapú kölcsönszerződés a DH1. és a DH2. törvény hatálya alá tartozik. Kiemelte, hogy a DH2. törvény 37. § (1) bekezdése értelmében az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása vonatkozásában eredeti állapot helyreállítása iránti kereseti kérelem nem terjeszthető elő. Az indítványozó által benyújtott elszámolás módszere tartalma szerint és az indítványozó által leírtak szerint is az eredeti állapot helyreállítása iránti kérelemként értelmezendő. Az indítványozó pontosított kereseti követelése, miszerint a folyósított kölcsön összegéből a felülvizsgált elszámolásban szereplő, általa befizetett összegeket egyszerűen levonásba helyezi, nem felel meg a DH2. törvényben foglaltaknak.

- [9] A bíróság a kereseti kérelmet érdemben is vizsgálta és megállapította, hogy az alaptalan, az indítványozó által megjelölt érvénytelenségi okok nem állnak fent.
- [10] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az indítványozó fellebbezést terjesztett elő. Elsődlegesen az eredeti állapot helyreállítását kérte, másodlagosan a határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítását mint jogkövetkezményt. Álláspontja szerint a bíróság a jogkövetkezmény megjelölésének alkalmatlanságára nem hivatkozhatott volna, e körben nem hívta fel az indítványozót a keresete pontosítására sem.
- [11] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta.
- [12] A DH2. törvény 37. § (1) és (3) bekezdése, valamint 37/A. §-a értelmében az indítványozónak határozott, számszerű kereseti kérelmet kell előterjesztenie, kitérve a felülvizsgált elszámolás adataira, továbbá a kölcsönszerződés bizonyos feltételei érvénytelenség esetén jogkövetkezményt kell megjelölnie. A bíróság az elszámolás alapulvételével határozta meg a felek fizetési kötelezettségét.
- [13] Az indítványozó hatályossá nyilvánítás iránti kérelme – tartalma szerint – az eredeti állapot helyreállítására irányult, amely jogkövetkezmény a DH2. törvény 37. § (1) bekezdése alapján megalapozottan nem kérhető és nem alkalmazható.
- [14] Amennyiben az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a kereseti kérelem nem felelt meg a jogszabályban foglaltaknak, azt sikertelen hiánypótlási felhívást követően a szerződés érvénytelenségének vagy részleges érvénytelenségének megállapítására irányuló részében – mivel ezen kívül az indítványozó más kereseti kérelmet is előterjesztett – a DH2. törvény 37. § (2) bekezdése alapján úgy kellett volna tekintenie, hogy a megállapítási keresetet nem tartja fent.
- [15] Ennek ellenére az elsőfokú bíróság a keresetet érdemben is vizsgálta és azt nem találta alaposnak. Az ítélet tábla e döntéssel és kifejtett indokaival egyetértett, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta.
- [16] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Fővárosi Ítélet tábla 4.Pf.20.724/2018/2. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az véleménye szerint sérti az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdése.
- [17] Az indítványozó azt sérelmezte, hogy a bíróságok az ügyét ítélettel zárták le a DH2. törvény 37. §-ára alapítva. Ha a bíróságok az általa előterjesztett elszámolást nem találták megfelelőnek, akkor az eljárást le sem folytathatták volna, a DH2. törvény 37. § (2)–(3) bekezdése alapján a keresetlevelet idézés kibocsátása nélküli el kellett volna utasítaniuk vagy az eljárást meg kellett volna szüntetniük. A bíróságok nem zárhatták volna le az eljárást ítélettel, *contra legem* jogalkalmazásuk ítélt dolgot keletkeztetett. Ennek az a jelentősége, hogy míg az eljárás megszüntetése vagy a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasítása esetén egy újabb peres eljárás kezdeményezhető, addig ítélt dolog esetén a jogvitát később vitássá tenni és új eljárást kezdeményezni nem lehet. Az elsőfokú bíróság nem folytatta le a teljes eljárást, a felek és a tanúk meghallgatására nem került sor, mivel a tárgyalást berekesztette, arra hivatkozva, hogy az általa előadott elszámolás nem megfelelő. Sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésén keresztül, hogy a permegszüntetési okot ítéleti hatályúvá emelte a bíróság, a DH2. törvény 37. §-ának kógens rendelkezései ellenére a jogvita permegszüntetés helyett ítélettel került lezárásra.
- [18] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [19] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Fővárosi Ítélet tábla 4.Pf.20.724/2018/2. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [20] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a alapján csak az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az indítványozó az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének sérelmére is hivatkozott. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban arra mutat rá, hogy ezen – az Alaptörvény Alapvetés című részében található – rendelkezés nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így arra alapított alkotmányjogi panasz benyújtására az indítványozóknak nincs lehetősége {3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [21] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [22] Az Alkotmánybíróság az indítványozóknak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.

- [23] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok tényállás megállapításának, bizonyíték értékelésének, valamint jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [24] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1767/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3181/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pécsi Ítéltábla Pf.V.20.095/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Pécsi Ítéltábla Pf.V.20.095/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az véleménye szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege, hogy az indítványozó megvásárolt egy személygépkocsit egy autókereskedőtől, amelyhez az alperes jogelődje 1 680 000 forint svájci frank alapú kölcsönt nyújtott 96 hónapra, azzal, hogy a változó kamatozású, változó futamidejű svájci frank alapú kölcsön futamideje maximálisan 108 hónapra emelkedhet. A kölcsönszerződést a hitelező nevében és helyette eljárva az autókereskedő képviselője írta alá. Az aláírásra az autókereskedő és az alperes között létrejött együttműködési megállapodás és egyedi meghatalmazás alapján került sor.
- [4] A szerződésben meghatározott éves induló ügyleti kamatláb 10,28%, a változásának eseteit és módját a szerződés részét képező Üzletszabályzat (továbbiakban: Üsz.) tartalmazta. Ennek megismerését, tudomásulvételét és elfogadását az indítványozó aláírta. A szerződés szerint a havi törlesztőrészlet összege 25 740 forint volt azzal, hogy a törlesztőrészletek forintban fizetendő összege a devizanem árfolyam és kamat alakulásától függően változhat.
- [5] A kölcsönszerződés 7. pontja a törlesztőrészlet számának megjelölése és a havonta esedékes törlesztőrészlet összegének meghatározása mellett, külön tartalmazta azt a figyelmeztetést, hogy a deviza alapú finanszírozás esetén a törlesztőrészletek forintban fizetendő összege a devizanem árfolyam és kamat alakulásától függően változhat, melynek jelentős kockázata abban rejlik, hogy a forint leértékelődése nemcsak az esedékes törlesztőrészletek növekedését eredményezheti, de a teljes hátralévő tőketartozást is növeli. Az adós a szerződés aláírásával kijelentette, hogy tudatában van a deviza alapú finanszírozás fokozott kockázatának és vállalja ennek következményeit.
- [6] Az indítványozó kereseti kérelmében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a kölcsönszerződés nem jött létre. E körben egyrészt arra hivatkozott, hogy a szerződés mögött olyan befektetési jogviszony húzódik meg, amelyről nem volt tudomása, másrészt a szerződésben a szerződés tárgya hiányzik, mivel a deviza tartozás tőkeösszege nincs meghatározva. Jogkövetkezményként a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerinti elszámolást kérte akként, hogy tartozása – a hitelező által nyilvántartott összeggel szemben – csak 882 809 forint. Másodlagosan, amennyiben a bíróság azt állapítja meg, hogy a szerződés létrejött, annak érvénytelensége megállapítását kérte. Egyrészt hivatkozott arra, hogy a szerződést aláíró személy nem rendelkezett megfelelő képviseleti jogosultsággal, másrészt a kölcsönszerződés árfolyamkockázatról rendelkező szakasza a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209. § (1) bekezdése és 209/A. § (2) bekezdése szerinti tisztességtelen szerződési feltétel, az Üsz. pedig nem vált a szerződés részévé.
- [7] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét elutasította.
- [8] Az ítélet ellen az indítványozó fellebbezett.
- [9] A másodfokú bíróság a fellebbezés kapcsán először azt emelte ki, hogy az indítványozó az elsőfokú eljárásban előterjesztett kereseti kérelmében a kölcsönszerződés érvénytelenségét arra alapította, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás nem volt megfelelő, ezért az erre vonatkozó kikötés tisztességtelen, illetve

az alperes jogszerű aláírásának hiányában a szerződést nem foglalták írásba. Kizárólag ezekből eredően kérte a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását. A fellebbezésében azonban az elsőfokú ítéletnek a kereseti kérelme szerinti megváltoztatása mellett további kereseti kérelmet is előterjesztett – a kölcsönszerződés azért is érvénytelen, mert abban a törlesztőrészletek száma ellentmondásos módon került meghatározásra –, amely a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 247. § (1) bekezdése szerint meg nem engedett keresetváltoztatásnak tekintendő. Ebből következik, hogy a másodfokú bíróság a szerződési feltétel ellentmondó megfogalmazásának igazolására előterjesztett, nyelvész szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványt nem teljesítette.

- [10] Az indítványozó fellebbezésében a szerződés létre nem jöttét arra alapította, hogy a felek az alperes által folyósítandó és a felperes által visszafizetendő pénzösszegben nem tudtak megállapodni.
- [11] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan hivatkozott arra, hogy már a felperes által aláírt kölcsönkérelem és az alperes finanszírozási feltételeinek megismerését elismerő megállapodás a kölcsönszerződés egyedi részének megfelelően tartalmazta a változó kamatozású kölcsön svájci frank devizanevét, 1 680 000 forint összegét és a törlesztőrészletek induló összegét. Ebből arra vonható le következtetés, hogy az indítványozó nem hivatkozhatott arra, hogy a szerződő felek nem állapodtak meg a kölcsön összegében.
- [12] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződéses rendelkezés tisztességtelensége miatt is alaptalanul kérte a szerződés érvénytelenségének megállapítását.
- [13] Helyesen ismerte fel az elsőfokú bíróság, hogy a kölcsönszerződés szövegéből – különösen a 7. pontban foglalt árfolyam kockázattal kapcsolatos rendelkezésekből, valamint a szerződés részévé vált üzletszabályzatból – egyértelműen és világosan kitűnt, hogy a kockázat jelentős, illetve fokozott és az korlátozás nélkül az adóst terheli.
- [14] Az árfolyam kockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelensége körében az indítványozó alaptalanul hivatkozott arra is, hogy átlagos fogyasztóként a kapott tájékoztatást nem láthatta át, nem volt tisztában az árfolyam kockázat valós tartalmával.
- [15] A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a feltétel érvényességének vizsgálatakor annak volt jelentősége, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó képes volt-e értékelni az árfolyamváltozás rá nézve hátrányos gazdasági következményeit, és nem annak, hogy konkrétan az indítványozó megértette-e a szerződési feltételt. A 6/2013. számú Polgári Jogegységi Határozat 3. pontja szerint ugyanis nem érvénytelen a kölcsönszerződés, ha az adós arra hivatkozik, hogy a kölcsönszerződésben foglaltakat átolvasta ugyan, de annak egyes rendelkezéseit nem értette meg. A kölcsönvevőtől minimálisan elvárható, hogy a szerződést alaposan áttanulmányozza és szükség esetén az egyes általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen. Ennek elmulasztása a kölcsönvevő terhére esik. Az indítványozó személyes előadásában megerősítette, hogy az ügyintézők elmondták neki, hogy a svájci frank árfolyama megváltozhat. Mindezek alapján az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltétel nem tisztességtelen, és a kölcsönszerződés ebből az okból sem érvénytelen.
- [16] A kölcsönszerződés érvénytelensége kapcsán az indítványozó fellebbezésében alaptalanul hivatkozott továbbá arra, hogy az autókereskedő alkalmazottja nem a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 2. számú melléklet I. fejezet 12. b) pont, hanem az a) pont szerinti ügynöki tevékenységet végzett.
- [17] Az elsőfokú bíróság helyesen hívta fel a régi Hpt. 2. számú melléklet I. fejezet 12. pontját, és annak alapján helytállóan minősítette az alperes és az autókereskedő közötti együttműködési megállapodást úgy, hogy annak alapján „b” típusú ügynöki tevékenység végzésére került sor. Ebből következik, hogy az autókereskedő erre meghatalmazott munkavállalója a szerződés megkötése során ügyleti képviselőként a régi Ptk. 219. § (1) bekezdése szerint eljárhatott, jogosult volt az alperes nevében az indítványozóval kötött kölcsönszerződés aláírására, a kölcsönszerződést tehát írásba foglalták a felek.
- [18] A másodfokú bíróság a fenti indokokra tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [19] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Pécsi Ítéltábla Pf.V.20.095/2018/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az véleménye szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése.

- [20] Az indítványozó szerint a másodfokú ítéletnek a szerződés létrejöttének megállapítására, a kockázatfeltárányilatkozat hiányában az árfolyamkockázat adósra terhelésére, az ellentmondásos szerződési feltételekre, valamint a „b” típusú ügynök pénzügyi szolgáltatására irányuló szerződéskötésére vonatkozó döntése és indokolása sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Az indítványozó szerint az ügyben eljáró bíróságok nem törekedtek az igazság kiderítésére, nem biztosították a jogszabályok érvényesülését, jogértelmezésük és jogalkalmazásuk jogszabállyal ellentétes volt. Elmaradt a tényállás helyes felderítése, hiszen a szerződés létre sem jött, a felek nem állapodtak meg a visszafizetendő pénzösszeg mértékében. A bíróságok pontatlanul tárták fel a futamidővel kapcsolatos szerződési feltételeket, a törlesztőrészletek száma ellentmondásos módon lett meghatározva. Azzal pedig, hogy a másodfokú bíróság meg nem engedett keresetváltoztatásra hivatkozva elutasította a szakértő kirendelésére irányuló indítványát, és a szakértőt nem rendelte ki, elesett attól, hogy igazát bebizonyítsa. Az autókereskedő képviselőjének eljárása és aláírása jogszerűtlen volt, mivel a régi Hpt. alapján nem volt jogosult arra, hogy a pénzügyi intézmény nevében szerződést kössön. Mivel a bíróságok jogosulatlan előnyt biztosítottak a hitelező részére, így sérült ügyében az igazságosság és a pártatlanság követelménye.
- [21] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [22] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Pécsi Ítéltábla Pf.V.20.095/2018/5. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően. Az indítványozó alkotmányjogi panasa az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének megfelelő határozott kérelmet tartalmaz.
- [23] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [24] Az Alkotmánybíróság az indítványozóknak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [25] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasa valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasa egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok tényállás megállapításának, bizonyíték értékelésének, valamint jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.

- [26] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/11/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3182/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.21.725/2017/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Egy jogi személy indítványozó jogi képviselője (Rézmovits és Poór Ügyvédi Iroda, 1055 Budapest, Falk Miksa utca 14. IV/1., eljáró ügyvéd: Dr. Poór Rita ügyvéd) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Kúria Pfv.V.21.725/2017/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és az Abtv. 43. § (1) bekezdésére hivatkozva az ítélet megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdését. Mivel az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezés megjelölése nyilvánvalóan téves, az Alkotmánybíróság a kérelmet – tartalma szerint – az Abtv. 27. §-a alapján bírálta el.
- [2] A támadott bírósági határozatok, és az indítvány alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. Az I. rendű alperes tulajdonában álló, de egy másik természetes személy birtokában lévő – a baleset időpontjában forgalmi engedéllyel, forgalmi rendszámmal és kötelező biztosítással nem rendelkező – mezőgazdasági vontató és a hozzá kapcsolt – a természetes személy tulajdonában lévő, a baleset időpontjában érvényes kötelező biztosítással rendelkező – pótkocsiból álló járműszerelvénnel a (későbbi perben) II. rendű alperes 2008. november 3-án balesetet okozott, két, az úton áthaladó gyalogost elgázolt. Az egyik gyalogos a helyszínen életét vesztette, a másikuk súlyos sérülést szenvedett. A baleset miatt indult büntetőeljárásban a Szekszárdi Városi Bíróság a gépjármű vezetőjét bűnösnek mondta ki közúti baleset okozásában és ezért 1 év 4 hónap fogházban letöltendő szabadságvesztésre a közúti járművek vezetésétől 3 év 10 hónap időtartamú eltiltásra ítélte. A Tolna Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság a Szekszárdi Városi Bíróság ítéletét megváltoztatta és – a jelentős sértetti közrehatást is figyelembe véve – a kiszabott szabadságvesztés végrehajtását 3 év próba-időre felfüggesztette.
- [4] Az indítványozó mint felperes az előzményperben jogszabályon alapuló megtérítési kötelezettség jogcímén az elhunyt hozzátartozóinak és a sérültnek kifizetett 3 947 535 Ft tekintetében kérte a természetes személy marasztalását arra hivatkozva, hogy a baleset időpontjában ő volt mind a mezőgazdasági vontatónak, mind a pótkocsinak a tulajdonosa. A perbe a pótkocsi felelősségbiztosítója a természetes személy pernyertességének előmozdítása érdekében beavatkozott. A Szekszárdi Városi Bíróság 2012. január 3. napján meghozott 27.P.20.384/2011/24. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította azzal, hogy a vontató a káresemény időpontjában nem a természetes személy tulajdonát képezte, és bár a pótkocsi a tulajdonában volt, annak használata azonban önmagában, a vontató nélkül nem eredményezhette a halálos sérüléssel járó káreseményt. Az indítványozó ezt követően előterjesztett keresetében a kötelező felelősségbiztosítással nem rendelkező mezőgazdasági vontató tulajdonosát mint I. rendű alperest és a járműszerelvény vezetőjét mint II. rendű alperest kérte egyetemlegesen kötelezni az általa a károsultak részére kifizetett kártérítés megtérítésére.
- [5] 1.2. A Szekszárdi Járásbíróság 3.P.20.850/2013/31. számú ítéletével megállapította, hogy a kereset megalapozott és egyetemlegesen kötelezte az I. és II. rendű alperest 14 166 797 Ft tőke, és kamatok, valamint perköltség megfizetésére. A bíróság megállapítása szerint a káresemény időpontjában hatályos, a gépjármű üzemben tartójának kötelező felelősségbiztosításáról szóló 190/2004. (VI. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 15. §-ának

(7) bekezdése értelmében az indítványozó, mint a Kártalanítási Számla kezelője összes ráfordítása és költsége megtérítését követelheti a biztosítással nem rendelkező üzembentartótól, illetve egyetemlegesen a forgalomba nem helyezett, vagy forgalomból kivont gépjármű tulajdonosától és vezetőjétől. A bíróság ítéletében megállapította, hogy az indítványozó nem kártérítési, hanem jogszabályon alapuló megtérítési igényt érvényesített, ezért az I. rendű alperest illetően a tulajdonosi minőség önmagában – minden további összefüggés vizsgálata nélkül – elegendő a vele szembeni igényérvényesítéshez, míg a II. rendű alperes, mint a forgalomból kivont gépjármű vezetője ugyancsak feltétlenül és saját személyében felelős, függetlenül attól, hogy milyen jogviszony alapján vezette a gépjárművet.

- [6] 1.3. A Szekszárdi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 10.Pf.20.075/2016/12. számú jogerős ítéletével a járásbíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította. A másodfokú bíróság az elsőfokú eljárás adataira hivatkozva megállapította, hogy a baleset elsődleges oka a járműszerelvény (az indokolás szerint az adott egységbe tervezett vonat és a pótkocsi) fékberendezésének alkalmatlan állapota, másodlagos oka pedig a pótkocsi 86 %-os túlterhelése volt. A bíróság szerint a vonat bal hátsó fékberendezésének hatástalansága, és jobb első gumibroncsának 50 %-os profilhiánya mellett azonban a pótkocsi első tengelyén mért fékeltetés, valamint a hátsó tengelyén mért fékerő ingadozás együttesen eredményezte a fékberendezés alkalmatlanságát. A másodfokú bíróság a keresetet elutasító döntését azzal indokolta, hogy a járműszerelvény jogi értelemben is egységnek minősül és mivel a pótkocsi műszaki paraméterei is befolyással voltak a balesetre, így a baleset a pótkocsi üzemeltetése során bekövetkezettnek minősül, márpedig a R. a megtérítési igényt a kereset alapjául hivatkozott 15. § (7) bekezdéstől eltérően szabályozza abban az esetben, ha a károkozó gépjárműnek érvényes felelősségbiztosítási szerződése van.
- [7] 1.4. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Pfv.V.21.725/2017/3. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria ítéletének indokolásában kiemelte azt, hogy az előzményperben az indítványozó joghatályos fellebbezés hiányában tudomásul vette a keresetet elutasító ítéletet a természetes személlyel szemben, akinek a vontatóra való tulajdonszerzése ugyan vitás volt, de a pótkocsira – mint a járműszerelvény egyik alkotórészére – a tulajdonjoga vitán felül állt, sőt arra kötelező felelősségbiztosítással is rendelkezett. Az indokolás szerint az R. 15. §-a az igényérvényesítésre egy rendszert állít fel, ami egyben „igényérvényesítési rendet” alkot, s amelyből következően az indítványozó mint a Kártalanítási Számla kezelője kizárólag olyan mértékben köteles helyt állni, amilyen mértékben a károsult a kárának a megtérítését a társadalombiztosítás, vagy vagyoni- és felelősségbiztosítás alapján nem követelheti. Mivel a felülvizsgálati ítélet megállapítása szerint a baleset bekövetkezésében mind a vontatónak, mind a pótkocsinak szerepe volt, az indítványozót terhelte a pótkocsi felelősségbiztosítójával való együttműködés, az indítványozó a biztosítóval tartozott volna elszámolni, amelyet azonban nem tett meg. Mindezek alapján a Kúria azt állapította meg, hogy – az indítványozó által megsértettként felhívott jogszabályi rendelkezést – az R. 15. §-ának (7) bekezdését a jogerős ítélet nem sértette meg, mert e rendelkezés mindaddig nem alkalmazható, amíg az R. 15. §-ának rendszerében az ezt az előírást megelőző igényérvényesítési lépéseket az indítványozó nem teljesíti.
- [8] 2. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak szerint a Kúriának az R.-rel kapcsolatos jogértelmezése sérti az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát a következők miatt. A pertörténetet illetően az indítványozó előadta, hogy a károsultak által vele szemben indított kártérítési perekben az eljáró bíróságok a kár okaként a vonat rossz műszaki állapotát és a pótkocsi túlterhelését állapították meg, és az ítéletek egyetértettek abban is, hogy a túlterhelésért is a vonat vezetője volt a felelős. Hivatkozott az indítványozó arra is, hogy a Szekszárdi Városi Bíróság a 27.P.20.384/2011/24. számú ítéletében megállapította azt is, hogy a lassú jármű nélkül a pótkocsi használata nem eredményezhette volna a halálos és súlyos sérülésekkel járó káreseményt. Az indítványozó érvelése szerint téves és alapjogát sértő az a kúriai jogértelmezés, miszerint az R. 15. §-a bármilyen igényérvényesítési rendet állítana fel. Mivel a konkrét ügyben nem volt vita a pótkocsi felelősségbiztosítója és az indítványozó között, ezért a Kúria jogértelmezése az indítványozó álláspontja szerint azt eredményezi, hogyha egy balesetben a felelősség a biztosítatlan gépjárműhöz és annak vezetőjéhez kapcsolódik – és ezzel a balesetben részes biztosított gépjármű biztosítója is egyetért –, akkor az indítványozó az R. 15. §-ának (7) bekezdése szerinti megtérítési igénnyel nem léphet fel. Indítványozói álláspont szerint az R. – azon túl, hogy igényérvényesítési sorrendet nem állít fel – arra vonatkozó rendelkezést sem tartalmaz, hogyha egy járműszerelvény egyik tagja rendelkezik csak kötelező

felelősségbiztosítással, akkor a járműszerelvénny egészét biztosítottnak kellene tekinteni. Végül az indítványozó szerint a Kúria – mint a joggyakorlatot egységesítő, iránymutató legfőbb bírói fórum –, a támadott döntésével nemcsak a konkrét ügyben, de a jövőre nézve is elzárta az indítványozót a perbeli esethez hasonló esetekben a jogszabályban biztosított megtérítési igénytől, továbbá az Alaptörvény szellemiségével ellentétesen a felekre terhelte a vita eldöntését. Az indítványozói álláspont szerint, amennyiben a támadott ítélet megsemmisítésre kerül, akkor a megtérítési igényt illetően lehetőség nyílik nemcsak a már hatályon kívül helyezett R.-el, hanem az azzal lényegében azonos szabályozást tartalmazó jelenleg hatályos törvényi rendelkezéssel kapcsolatosan is az egységes joggyakorlat kialakítása.

- [9] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartsalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [10] 3.1. Az indítványozó a Kúria ítéletét 2019. január 29. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt 2019. április 1. napján, az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be. Az indítványozó (bár tévesen) megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntést, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Az alkotmányjogi panasz tartalmazza az állított alaptörvény-ellenesség indoklását, valamint kifejezett kérelmet a sérelmezett ítélet megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [11] 3.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyrészt arra hivatkozva állította az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét, hogy mivel a baleset a vonat műszaki állapota és a pótkocsi túlterhelése miatt következett be, nem volt és – a felülvizsgálati ítéletben foglaltakkal ellentétben – nem is kellett, hogy vita legyen a pótkocsi felelősségbiztosítójával, másrészt a Kúria jogértelmezése téves volt a tekintetben is, hogy az R. nem állít fel igényérvényesítési rendet, továbbá az R. szövegéből nem vonható le olyan következtetés sem, miszerint biztosított és biztosítatlan gépjárművek baleseti érintettsége esetén az indítványozó és a biztosító közötti, a jogalapot illető egyetértés kizárhatná az indítványozó megtérítési igényének érvényesítését. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján azt állapította meg, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Kúria jogértelmezését kifogásolta és kérelme arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a támadott felülvizsgálati ítéletet az indítványozó számára kedvező jogértelmezéssel, törvényességi indokok alapján semmisítse meg. Az Alkotmánybíróság már több ügyben kimondta, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt, vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [12] Az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza továbbá, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [13] Végül az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy a tárgyi ügyben a vontató és a vontatott jármű kötelező felelősségbiztosítása alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel. Amennyiben az egységes joggyakorlat kialakítása azt indokolja, úgy arra irányuló indítvány esetén – az Alaptörvény 25. cikkének (2) bekezdése alapján – a jogegységi határozat meghozatala a Kúria hatáskörébe tartozik.

- [14] 4. Az indítványozó a fentiekben kifejtettek szerint, a támadott bírói döntésekkel kapcsolatosan nem állított olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve megállapította, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában szabályozott befogadási feltételeknek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/659/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3183/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.II.1943/2017/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Gaudi-Nagy Tamás, ügyvéd, 1095 Budapest, Gabona utca 10.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Győri Törvényszék B.199/2016/30. számú ítélete, a Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.28/2017/13. számú, valamint a Kúria Bfv.II.1943/2017/6. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az első fokon eljáró Győri Törvényszéknél.
- [2] Az indítványozót a Győri Törvényszék 2017. január 26-án kelt B.199/2016/30. számú ítéletével bűnösnek mondta ki a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 197. § (2) bekezdésébe ütköző, és – figyelemmel a (3) bekezdés b) pontjára – a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő, tizenkettedik életévét be nem töltött, felügyelete alatt álló sértett sérelmére, erőszakkal elkövetett szexuális erőszak büntetében. Az elsőfokú bíróság ezért az indítványozót 6 év végrehajtandó szabadságvesztésre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte.
- [3] A Győri Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 2017. május 16-án jogerőre emelkedett Bf.28/2017/13. számú végzésével az elsőfokú ítéletet a minősítés törvényhelyének pontosításával [Btk. 197. § (1) bekezdésre utalással] helybenhagyta.
- [4] A Kúria 2018. április 19-én kelt Bfv.II.1943/2017/6. számú végzésével a másodfokú jogerős végzést hatályában fenntartotta.
- [5] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz és kérte az első-, a másodfokú és a felülvizsgálat során hozott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének a megállapítását és a megsemmisítését. Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogának részét képező fegyveregyenlőség követelményét, mert a vádhatóság által előterjesztett bizonyítékokra, különösen a kiskorú sértett vallomására alapozták a bűnösség megállapítását és a jelenlévő harmadik személyt, az indítványozó kiskorú lányát – védői indítvány ellenére – nem hallgatták meg tanúként. A bíróságok szintén nem adtak helyt a védő által előterjesztett azon bizonyítási indítványnak, amely a terhelt személyiségének vizsgálata céljából igazságügyi orvos-szakértő kirendelését kérte. Az indítványozó álláspontja szerint az elsőfokú és a másodfokú bíróság a bizonyítási indítványok elutasításával kapcsolatos indokolási kötelezettségét hiányosan teljesítette. Az indítványozó hivatkozott a 19/2015. (VI. 15.) AB határozatra, amelyben az Alkotmánybíróság megsemmisítette az eljáró bíróságnak a közigazgatási határozat felülvizsgálata miatt folytatott perben hozott határozatát. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésben rögzített ártatlanság vélelmének sérelmét is állította, de annak tekintetében értékelhető indokolást nem terjesztett elő.
- [6] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [7] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Kúria Bfv.II.1943/2017/6. számú végzését az indítványozó 2018. május 14-én vette át, a panaszt 2018. július 13-án nyújtotta be. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy a panaszt határidőben benyújtottnak kell tekinteni.

- [8] Az indítvány részben eleget tett az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mert tartalmazta az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1), (2) bekezdéseit], a támadott bírósági határozatokat (a Győri Törvényszék B.199/2016/30. számú ítélete, a Győri Ítélőtábla, mint másodfokú bíróság Bf.28/2017/13. számú végzése, a Kúria Bfv.II.1943/2017/6. számú végzése). Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmazott arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [9] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja alapján az indítványnak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában ennek a feltételnek eleget tett, de a XXVIII. cikk (2) bekezdésére (ártatlanság vételeme) csak hivatkozott, és indokolást nem tartalmazott. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ilyen indokolás hiányában az indítványi elem nem alkalmas érdemi elbírálásra [3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]].
- [10] Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az alapul szolgáló büntető ügyben az indítványozó terhelt volt, így az alkotmányjogi panasz benyújtására jogosultnak és egyben érintettnek tekinthető.
- [11] Az Abtv. 27. § b) pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy a jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a Kúria felülvizsgálat során hozott végzése ellen nyújtotta be panaszát, vagyis a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. Az Alkotmánybíróság ennek alapján rögzítette, hogy az indítványozó a befogadáshoz szükséges ezen feltételnek eleget tett.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában rögzített, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta.
- [13] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét arra alapította, hogy az eljáró bíróságok nem adtak helyt a büntető ügyben a cselekmény elkövetésénél jelenlévő kiskorú tanú meghallgatására és egy újabb igazságügyi orvos-szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványainak, továbbá az indítványok elutasításának az indokait az első- és a másodfokú bíróság nem fejtette ki megfelelően. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságok megsértették a fegyveregyenlőség követelményét és a bírói indokolási kötelezettséget.
- [15] 4.1. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a fegyverek egyenlősége az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljárás egyik meghatározó eleme, amely a büntetőeljárásban azt biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége azonban nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen [3375/2018. (XII. 15.) AB határozat, Indokolás [32], 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]]. A fegyveregyenlőség ennek következtében összekapcsolódik a védelemhez való jog gyakorlásával, amelynek egyik részjogosítványa az, hogy a terheltnek vagy védőjének lehetősége legyen bizonyítási indítványok előterjesztésére.
- [16] A bizonyítási indítványok elfogadása vagy elutasítása azonban önmagában nem alkotmányossági kérdés. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) egyértelműen rögzíti, hogy a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg [rég. Be. 78. § (3) bekezdés]. A szabad értékelés korlátja, hogy nem értékelhető bizonyítékként az olyan bizonyítási eszközökből származó tény, amelyet a bíróság, az ügyész vagy a nyomozó hatóság bűncselekmény útján, más tiltott módon vagy a résztvevők eljárási jogainak lényeges korlátozásával szerzett meg [rég. Be. 78. § (4) bekezdés]. A bizonyítási indítvány elutasítása ellen külön fellebbezésnek nincs

helye, azt az ügydöntő határozattal szemben bejelentett fellebbezésben lehet sérelmezni [régi Be. 285. § (3) bekezdés].

- [17] Az Alkotmánybíróság ehhez kapcsolódó – az indítványozó által is idézett – következetes álláspontja, hogy a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárásjogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat [legutóbb pl.: 3375/2018. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [22]], így az eljáró bíróság hatáskörébe tartozó törvényességi és nem alkotmányjogi kérdés az, hogy a védelem vagy a vád által tett bizonyítási indítványnak helyt ad-e, vagy azt valamely okból elutasítja. Az Alkotmánybíróság a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó kérdésekben állást foglaljon [3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]]. Annak eldöntése, hogy a bíróság milyen esetben lát egy tényt, álláspontot bizonyítottnak, önmagában tehát nem vet fel alkotmányossági kérdést. Szélsőséges esetben természetesen nem lehet kizárni az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét a bizonyítási indítványokról szóló döntéssel kapcsolatban, például ilyen eset lehet az, ha az eljáró bíróság kizárólag az egyik fél bizonyítási indítványainak ad helyt és a másik felet indokolatlanul elzárja az általa állítottak bizonyításától [3216/2018. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [18]]. Az indítványozó egy ilyen szélsőséges esetben hozott alkotmánybírósági döntésre hivatkozott alkotmányjogi panaszának alátámasztása érdekében.
- [18] A 19/2015. (VI. 15.) AB határozatban az Alkotmánybíróság egy közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indított perben, a tengelysúly túllépése miatt kiszabott bírságot jóváhagyó bírósági határozatot – a jogalkotói mulasztás megállapítása folytán – megsemmisítette. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szempontjából a hivatkozott AB határozat alapjául szolgáló közigazgatási ügy felülvizsgálata és a jelen alkotmányjogi panasz alapját képező büntető ügy alkotmányos körülményei között azonban – a büntetőjogi és közigazgatási eljárás alkotmányos garanciának különbözőségén túl – lényeges különbség van. A hivatkozott ügyben ugyanis eleve hiányzott a tisztességes eljárás lefolytatását, a védelem bizonyítási indítványának előterjesztését lehetővé tevő azon jogszabályi rendelkezés, amely a jármű vezetőjének egyáltalán vitatni engedte volna a tengelyterhelés ellenőrzése során elvégzett mérés eredményét. Ezáltal a peres felek egyike a jogszabálynál fogva eszköztelenné vált a bizonyítási eljárás során, és a bíróság ezen alaptörvény-ellenes jogi szabályozásra alapozva utasította el a bizonyítási indítványt (Indokolás [37]–[44]).
- [19] Jelen ügyben azonban nincs olyan körülmény, amely a hivatkozott, szélsőséges esethez hasonló kételyeket megalapozna, mert a régi Be. a bizonyítási indítványok mérlegelésére, azok elutasításának indoklására és az elutasító döntés elleni jogorvoslatra részletes szabályokat tartalmaz.
- [20] Mindezek következtében az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványban a fegyveregyenlőség sérelmére vonatkozó érvelés nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem támasztja alá az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét sem.
- [21] 4.2. Az indítványozó bizonyítási indítványai elutasításának indoklását is kifogásolta, mert álláspontja szerint a bíróságok ebben a tekintetben megszegték az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből levezetett bírói indokolási kötelezettséget.
- [22] Az Alkotmánybíróság a bíróságok indokolási kötelezettségének vizsgálatakor az alkotmányos keretek sérelmét tartja szem előtt és ezért nem a bírói indoklás törvényességi szempontból történő megítélése a feladata, hanem az, hogy a bíróság döntés indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően számot adott-e [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]].
- [23] A régi Be. szerint az ítélet indokolása összefüggően tartalmazza – a bizonyítékok számbavételén és értékelésén kívül – az indítványok elutasításának az indokát [régi Be. 258. § (3) bekezdés f) pont]. Ezek közül a bizonyítási indítvány elutasításának az indokai tekintetében a régi Be. külön rendelkezésben is rögzíti, hogy azokat az ügydöntő határozat indoklásában kell kifejtetni [régi Be. 260. § (1) bekezdésének második mondata].
- [24] Az Alkotmánybíróság által rögzített elvek szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása [3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]]. Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolása az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kiterjedjen [legutóbb pl. 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]].
- [25] Az Alkotmánybíróság az indokolási kötelezettség elvrendszerének kidolgozása során tekintettel volt az Emberi Jogok Európai Bíróságának (továbbiakban: EJEB) az esetjogára is [pl. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]–[32]].

- [26] Az Alkotmánybíróság által nyújtott alapjogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint az EJB által meghatározott jogvédelem szintje [legutóbb pl. 15/2016. (IX. 21.) AB határozat, Indokolás [42], 30/2015. (X. 15.) AB határozat, Indokolás [35]]. Ennek feltétele, hogy az Alaptörvény ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés, jellemzően az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE).
- [27] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az EJE 6. cikk 1. bekezdésének első mondata és az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése lényegileg azonosan határozza meg a tisztességes eljárás követelményét. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt jogvédelem szintje tehát nem lehet alacsonyabb az EJB gyakorlata alapján megállapítható mértéknél.
- [28] Az EJB a védelem által indítványozott tanú meghallgatásának elutasítása esetében három kérdést vizsgált: 1) a bizonyítási indítvány a vád szempontjából releváns-e és ezt a relevanciát az indítványozó megfelelően alátámasztotta-e; 2) a hazai bíróság a relevanciát vizsgálta-e és az elutasításról szóló döntését megfelelően indokolta-e; 3) az indítvány elutasítása az eljárás egészének a tisztességességét mindezek ellenére kétségbe vonhatja-e [Murtazalieyeva kontra Oroszország, [GC], (36658/05), 2018. december 18-i ítélet, 158. pont]. Az Alkotmánybíróság a jelen ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség gyanújának megítélésakor ezeket a mérlegelési szempontokat is figyelembe vette.
- [29] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az elsőfokú ítélet indokolásában a bíróság vizsgálta a megjelölt tanú meghallgatásának és a szakértő kirendelésének az indítványozó által közölt indokait, valamint ezeknek a bizonyítási cselekményeknek az ügy érdemével kapcsolatos relevanciáját, továbbá erre figyelemmel az elutasító döntés indokolását is rögzítette (elsőfokú ítélet 11. oldal) Az elsőfokú bíróság nem csupán a sértett vallomására alapozta a tényállás megállapítását, hanem annak igazságtartalmát több, más bizonyítékból levont következtetés segítségével ellenőrizte, így az eljárás egészének tisztességessége szempontjából a sérelmezett bizonyítási indítványok elutasítása nem kérdőjelezhető meg. A másodfokú bíróság megvizsgálta az elsőfokú bíróság által elvégzett érdemi bizonyítást, amelynek során mérlegelte a cselekménynél jelenlévő és meghallgatni kért kiskorútól várható bizonyítéknak és az újabb szakértői véleménynek az esetleges relevanciáját, továbbá kiegészítette az erről szóló elutasító döntés indokolását. A Kúria felülvizsgálati végzésében az indítványozó által az első- és a másodfokú ítéletekben a bizonyítási indítványok elutasítása kapcsán felvetett bírói indokolási kötelezettség megsértését tartalmi, törvényességi szempontból vizsgálta és rögzítette, hogy a bíróságok szükséges és elégséges mértékben eleget tettek az indokolási kötelezettségüknek (kúriai végzés indokolása [20]–[35]).
- [30] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy a bíróságok a védelem által előterjesztett bizonyítási indítványok relevanciáját megvizsgálták, ezzel kapcsolatos mérlegelésük szempontjait, valamint ebből levont következtetéseiket bemutatták, így az indítványban foglalt kifogások az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből levezetett bírói indokolási kötelezettség tekintetében nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, illetve nem alapozzák meg az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét sem.
- [31] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében és az Abtv. 29. §-ában foglaltakra – az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. május 21.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1631/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3184/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 107.K.27.376/2018/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó 2018. december 3-án az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben, illetve a 2019. február 21-én benyújtott indítványkiegészítésében kérte a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 107.K.27.376/2018/12. számú ítélete, valamint az az által helybenhagyott közigazgatási határozat alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint – az indítványozó végső, a főttkári hiánypótlási felhívást követően tisztázott álláspontja alapján – ellentétesek az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdésével, valamint XIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozó felperesként vett részt egy építésügyben hozott közigazgatási határozat felülvizsgálata iránti perben. A per alapjául szolgáló építéshatósági eljárásban egy közös tulajdonban álló ingatlan egyik tulajdonostársa (B.D.) bontási engedélyt kért a közös tulajdonban álló társasház-ingatlan saját külön tulajdonában álló épületrészeire, mely bontási munkák azonban a társasháznak a közös tulajdonban álló tartószerkezeti elemeit is érintik, úgy azonban, hogy ez utóbbiak bontása nem történne meg. A későbbi indítványozó felperes ügyfélként kérte a bontási engedélyről szóló elsőfokú építéshatósági (jegyzői) határozat hatályon kívül helyezését; a másodfokú hatóság (a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal) azonban a fellebbezést elutasította, és az elsőfokú közigazgatási határozatot helybenhagyta.
- [3] Az indítványozó ezt követően a jogerős közigazgatási határozattal szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz. Érvelése szerint az alperes határozata azért volt jogsértő, mert a helyszíni szemle során több tulajdonostárs is tiltakozott a bontás ellen, továbbá a bontási engedélyt csak a társasház közös képviselője kérhette volna, az egyik tulajdonostárs önmaga nem. A jogerős közigazgatási határozat indokolását érdemben elfogadó bírósági döntés szerint azonban az építésügyi hatóság engedélye nem mentesíti a bontást kérőt az építési tevékenység megkezdéséhez szükséges más hatósági engedélyek, nyilatkozatok vagy hozzájárulások megszerzésének kötelezettsége alól, vagyis önmagában az építéshatósági engedély megléte nem elégséges a munkálatok megkezdéséhez. Ez csak egy szakhatósági engedély, melyet az építésfelügyeleti hatóság mint szakhatóság a jogszabályokban foglalt műszaki feltételek megfeleltetése esetén állít ki, de az építés (ez esetben a bontás) megkezdéséhez a többi tulajdonostárs teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt hozzájárulása is szükséges. A hatósági engedély továbbá az építési munkával kapcsolatos polgári jogi igényt sem dönti el. A bíróság szerint kizárólag a kivitelezési szakban szükséges olyan teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozat rendelkezésre állása, amelyben az ingatlantulajdonosok az átadás-átvétélhez hozzájárulnak; ilyen hozzájáruló nyilatkozatot a jogszabály a bontási engedélyezési szakban nem követel meg. Erre tekintettel a bíróság nem találta megalapozottnak a felperes azon állítását, hogy a hatóság döntése jogszabálysértő pusztán azért, mert nem állt rendelkezésre a társasházi ingatlan összes tulajdonosának beleegyezése.
- [4] A bírósági döntés emellett arra a felperesi érvre, miszerint csak a társasház közös képviselője lett volna jogosult a bontási engedély iránti kérelmet benyújtani, indokolásában arra mutatott rá, hogy az ezt korábban kimondó rendelkezés 2012. december 31-én hatályát veszítette, így ilyen korlátozás a kérelem 2017. évi benyújtásakor már nem állt fent. Összességében az építésügyi hatóság 2013. január 1-jétől nem vizsgálja, hogy az ingatlannal rendelkezni jogosultak hozzájárulásukat adták-e az építési (bontási) kérelemhez, csak egyfajta szakigazgatási szervként kizárólag azokat a jogszabályi rendelkezéseket vizsgálja, amelyek az építésügyi hatóság szakértel-

mébe tartoznak; ez pedig pusztán annak vizsgálatát engedi, hogy a bontási tervdokumentációban szereplő bontási tevékenységek építészeti, műszaki szempontból megfelelőek-e. Külön is kiemelte a bíróság, hogy a bontási tevékenység tehát csak a társasházi tulajdonostársak hozzájárulása beszerzését követően kezdhető el. Mindezek mellett a felperes azzal is érvelt, hogy építmény, építményrész bontása csak akkor rendelhető el, ha azt jogszabály vagy ingatlan-nyilvántartási bejegyzés nem tiltja, amely jelen esetben nem állt fent, tekintettel arra, hogy a társasházi alapító okirat tartalmazott ilyen tilalmat; ezzel szemben a bíróság azt állapította meg, hogy a társasházi alapító okirati bejegyzés sem jogszabálynak, sem ingatlan-nyilvántartási bejegyzésnek nem minősül, tehát pusztán ez alapján a bontás elrendelése nem volt jogszerűtlen.

- [5] 3. Az indítványozó ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte – a jogerős közigazgatási hatósági határozatra is kiterjedő hatállyal – a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 107.K.27.376/2018/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az szerinte ellentétes az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdésével, valamint XIII. cikk (1) bekezdésével.
- [6] Indítványa indokolásaként előadta, hogy véleménye szerint az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdésének sérelme azáltal valósult meg, hogy B.D. a bontási kérelmet benyújthatta, holott arra csak a társasházi közös képviselő lett volna jogosult. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jog sérelmét pedig lényegileg szintén abban látja, hogy nem a közös képviselő, hanem az érintett tulajdonostárs maga kérte a hatóságtól a bontási engedély kiállítását, így mind a hatóság, mind a bíróság figyelmen kívül hagyta a társasház akaratát, továbbá a vonatkozó jogszabályi tilalmakat is.
- [7] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. E vizsgálat alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be.
- [8] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen tartalmaz – többek között – indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az indítványozó az indítványában, illetve az indítvány-kiegészítésében nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető érvekkel alátámasztott indokolást arra vonatkozóan, hogy a támadott bírói döntés – álláspontja szerint – miért és mennyiben ellentétes az Alaptörvény általa megjelölt rendelkezéseivel. Mindezek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt követelménynek, így annak érdemi vizsgálatára nincs lehetőség.
- [9] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 107.K.27.376/2018/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1795/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3185/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 44.Pf.634.920/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó 2018. december 28-án az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben, illetve a 2019. március 26-án benyújtott indítvány-kiegészítésében kérte a Fővárosi Törvényszék 44.Pf.634.920/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, valamint XXVIII. cikkével.
- [2] 2. Az indítványozó, egy budapesti kerület lakosa 2017 januárjában birtokvédelmet kért a kerületi jegyzőtől, mivel állítása szerint 2016 nyarán akkori férje, akivel szemben korábban beadta a bontókeresetet, az indítványozó által használt, de a férje 1/1 tulajdonában álló házba legalább két alkalommal az engedélye nélkül bement, és onnan különböző ingóságokat vitt el, köztük a ház fűtését biztosító gázkazánt is. A jegyző a kérelmet elutasította, mivel nem találta bizonyítottnak, hogy a férj valóban ingóságokat vitt volna el a házból.
- [3] 3. Az indítványozó felperesként a jegyzői határozattal szemben keresetet nyújtott be a Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bírósághoz, mely alapján az elsőfokú bíróság a jegyzői határozatot megváltoztatta, az akkori férj mint alperes birtokháborítását megállapította, és kötelezte azt az elvitt ingóságok visszaszállítására, így a gázkazán visszaszerelésére is. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes és az alperes közti életközösség 2014 őszén szakadt meg, majd 2014. december 1-jén egy SMS-váltás során az alperes beleegyezett abba, hogy a felperes, illetve közös kiskorú gyermekük kizárólagosan használhassa az alperes férj tulajdonában álló ingatlant. Mind a felperesnek, mind az alperesnek volt emellett egy-egy másik, saját tulajdonú ingatlana is. 2016. július 16. és 2016. augusztus 12. között, amikor a felperes gyermekével és más rokonaival külföldre utazott, a szomszédok tanúvallomása szerint az alperes legalább két alkalommal – a felperes előzetes értesítése és engedélye nélkül – járt a házban, és elvitt számos berendezési tárgyat, köztük a gázkazánt is. Az alperes e cselekmény megvalósítását tagadta, ám az alperest utánfutóval ingóságokat elszállítani látó szomszéd tanúk, valamint a házba 2016. augusztus 13-án a felperessel együtt megérkező, a házat üresen találó felperesi unokatestvér vallomásai alapján a bíróság bizonyítottnak találta azt, hogy az alperes vitte el a házból a hiányzó ingóságokat, melyeket azonban – a gázkazán kivételével – a bíróság nem nevesített, és azok értékét sem határozta meg. Emellett számos, a vitatott cselekménnyel közvetlen kapcsolatban nem álló, a felek közötti viszony megromlását előidéző tényt állapított meg, amelyekre azonban bizonyítást nem vezetett; a felek közös kiskorú gyermekével készült beszélgetést tartalmazó hangfelvételt pedig (melynek a bizonyítékok közé való felvételét az alperes kérte, arra való hivatkozással, hogy az bizonyítja, hogy a gázkazánt nem ő, hanem az akkori feleségét korábban költöztető fuvarozó szállította el) a bizonyítékok köréből kirekesztette. Összességében arra a jogi következtetésre jutott, hogy a bizonyítható tények alapján a felek közti megállapodás értelmében a felperes kizárólagos használatában álló ingatlanba az alperes a felperes távollétében legalább kétszer bement, onnan ingóságokat vitt el egy utánfutóval, amely cselekmény tilos önhatalomnak és birtokháborításnak minősült.
- [4] 4. Az elsőfokú ítélettel szemben az alperes nyújtott be fellebbezést, mely alapján a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 44.Pf.634.920/2018/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a felperes keresetét elutasította. A törvényszék szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helytelenül, a bizonyítékok okszerűtlen mérlegelésével állapította meg, így a levont jogi következtetései is megalapozatlanok. A másodfokú bíróság ítélete által megállapított tényállás értelmében a házassági bontóper során 2016 júliusában meghozott, ideiglenes intézkedést elrendelő jogerős végzésében a Fővárosi Törvényszék felszólította az alperest, hogy

a szóban forgó ingatlant a saját személyes ingóságaitól kiürítve, a lakás elhagyásával bocsássa a felperes rendelkezésére. Az alperes az éppen külföldön tartózkodó felperes értesítésének mellőzésével a saját tulajdonában álló házba bement, és onnan az ingóságok egy részét elvitte. Arra nézve azonban kétséget kizáró bizonyítékok nem merültek fel, hogy a gázkazánt is elvitte volna, magáról a gázkazán elszállításáról – noha az kellően nagy volt ahhoz, hogy külön is észleljék – a szomszéd tanúk sem tettek említést, tanúként pedig e körülmények tisztázása érdekében az elsőfokú bíróság sem hallgatta meg őket. A ház külföldi út előtti és utáni belső állapotát tanúsító egyéb tanúk, konkrétan a felperes édesapja, édesanyja és unokatestvére tanúvallomását pedig a felek közti elmergesedett viszony miatti elfogultság okán a másodfokú bíróság nem tartotta figyelembe vehetőnek. Az alperes állítása szerint maga a felperes távolította el az ingóságokat a házból, amelyet a kiskorú gyermekével készült hangfelvétellel is bizonyítani kívánt; ezt a törvényszék szerint az elsőfokú bíróság észszerű indok nélkül rekesztette ki a bizonyítékok köréből. További tényállás-megállapítási anomáliaként észlelte a törvényszék azt, hogy a rendőrségi jegyzőkönyvek szerint a gázkazán leszerelését szakszerűen végezték el, vagyis azt csak szakember csinálhatta, azonban egyetlen tanú sem tett említést arról, hogy az alperessel együtt bárki más is érkezett volna a házba akkor, amikor az alperes a házban található ingóság egy részét utánfutóval elszállította.

- [5] Mindezek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást megalapozatlannak, a gázkazán alperes általi leszerelését bizonyítatlannak találta; továbbá az alperesnek a házba való bejutását és onnan az ingóságok elszállítását jogszerűnek értékelte. Utóbbi körében kimondta, hogy miután a felek között a bontóperi eljárás folyamatban van, a házastársi közös vagyon megosztása kérdésében pedig sem a felek között nem jött létre megállapodás, sem a bíróság még nem hozott döntést, így nem minősül birtokháborításnak az, ha valamelyik fél az ingatlanból különböző ingóságokat elszállít. Az, hogy az alperes a felperes távollétében a perbeli ingatlanba több alkalommal bement, nem valósított meg birtokháborítást, mivel az alperes a perbeli ingatlan kizárólagos tulajdonosa, így a tulajdonosi jogai csorbultának azzal, ha az ingatlanba egyáltalán nem mehetne be. A jogerős ideiglenes intézkedés ugyan a felperest jogosította fel az ingatlan kizárólagos használatára, ami azt jelenti, hogy az alperes az ingatlant nem használhatja életvitelszerűen, de azt nem jelenti, hogy oda akár ellenőrzés céljából ne térhetne vissza, a házba ne léphetne be. Végül a kazán vonatkozásában sem osztotta a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság álláspontját, miután a törvényszék szerint azt a tényt, hogy a kazánt az alperes vitte el, nem sikerült kétséget kizáróan bizonyítani.

- [6] 3. Az indítványozó ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Fővárosi Törvényszék 44.Pf.634.920/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével (ezen belül is a magánlakáshoz való joggal), valamint az Alaptörvény XXVIII. cikkével, vagyis a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal. Bár utóbbi vonatkozásában szám szerint a XXIV. cikket jelölte meg, a kérelem azonban tartalmilag az Alaptörvény XXVIII. cikkébe ütközést állítja, nem pedig az ügyel összefüggésbe nem hozható XXIV. cikk sérelmét.

- [7] Az indítványozó szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga azért sérült, mert felperesi kereseti kérelme arra is vonatkozott, hogy a bíróság állapítsa meg a birtoksértést, mind az ingóságok elszállítása, mind az alperesnek az általa használt ingatlanba való bejutása miatt, erről a kereseti kérelemről azonban csak az elsőfokú bíróság rendelkezett, a másodfokú bíróság nem. Mindez érvelése szerint sértette a tisztességes bírósági eljárás részjogosítványát, a bírósághoz fordulás jogát, mivel a bíróság köteles lett volna a kereseti kérelem kimerítésére, e kötelezettségének azonban elmulasztott eleget tenni. A magánlakáshoz való jog sérelme pedig az indítványozó szerint abban állt, hogy a törvényszék pusztán az ingatlan tulajdoni viszonyaira alapította ítéletét, nem pedig a tényleges birtoklásra; ezzel kapcsolatban továbbá kifejezetten figyelmen kívül hagyta azt a – indítványozó szerint bizonyított – tényt, hogy a felek közötti megállapodás alapján a felperesnek joga volt az érintett ingatlan kizárólagos használatára, mely az alperes bejutásának jogszerűségét teljességgel ki kellett, hogy zárja.

- [8] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. E vizsgálat alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be.

- [9] Az indítványozó indítványában valójában pusztán a másodfokú bírósági ítélettel történő egyet nem értését fejezi ki, és az az által lefolytatott bizonyítást, illetve az ezen bizonyítás alapján megállapított tényállást támadja. A panasz érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz; az indítvány a másodfokú bíróság tényállás-megállapítási és bizonyítékértékelési tevékenységének, valamint magának a bírósági döntésnek a tartalmi kritikáját foglalja magában, ezért az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó. Valójában a periratok alapján egyértelműen megállapítható, hogy a másodfokú bíróság számot adott arról, hogy a felperes kereseti kérelmeit miért nem találta megalapozottnak; a bíróság döntött e kereseti kérelmekről, csak éppen azokat alaptalannak találta, és elutasította. Úgyszintén megindokolta a törvényszék azt, hogy a konkrét perbeli körülmények között miért tartotta jogszerűnek az alperesnek a házba való bejutását; az ezzel kapcsolatos indítványozói érvelés ezért pusztán a bíróság jogértelmezését támadja, érdemi alkotmányjogi sérelem lehetőségének a felvetése nélkül.
- [10] Összességében a panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek; a tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése ugyanis a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [11] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 44.Pf.634.920/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1859/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3186/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.22680/2017/3. és Pfv.V.22680/2017/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Szabó Tamás ügyvéd, 6721 Szeged, Teleki utca 5.) eljáró indítványozó bank (a továbbiakban: indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben megállapított tényállás szerint a peres felek „szabad felhasználású kölcsönszerződés szakaszos folyósítással és türelmi idővel” megnevezésű kölcsönszerződést kötöttek, amely szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása iránt indított pert a felperes. Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és megállapította, hogy a szerződés felperes által kifogásolt pontja tisztességtelen, ezért érvénytelen.
- [3] A peresztes alperes (indítványozó) a jogerős ítélet ellen felülvizsgálati kérelemmel élt. A Kúria Pfv.V.22.680/2017/2. számú végzésével az indítványozót elutasítás terhével a felülvizsgálati illetéknek az eljárási illetékek megfizetésének és a megfizetés ellenőrzésének részletes szabályairól szóló 44/2004. (XII. 20.) PM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 6/A. § (3) bekezdés szerinti kiegészítésére hívta fel. A Kúria ezt követően 3. számú végzésével a felülvizsgálati kérelmet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó 237. § alapján hivatalból elutasította, mert az indítványozó a Kúria álláspontja szerint a hiánypótlásra történő felhívásnak nem tett eleget.
- [4] Az indítványozó kérelmet terjesztett a Kúria elé, amelyben a 3. számú, felülvizsgálati kérelmét elutasító végzés hatályon kívül helyezését arra hivatkozással kérte, hogy a Rendelet 6/A. § (4) bekezdés c) pontja szerint, és határidőn belül eleget tett a felhívásnak azzal, hogy az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék számlájára átutalta az illeték összegének hiányzó részét. Kérelméhez az átutalásról bankszámlakivonatot csatolt.
- [5] A Kúria az indítványozó kérelmét igazolási kérelemnek tekintette, és azt 5. számú végzésével a régi Pp. 270. § (1) bekezdés folytán alkalmazandó 109. § (1) bekezdés alapján elutasította. Döntését azzal indokolta, hogy a kiegészítő illeték összegének a Fővárosi Törvényszék számlájára történő átutalásával az indítványozó nem tett eleget a hiánypótlásra történő felhívásnak, a R. 6/A. § (3) bekezdése szerint ugyanis az illetéknek átutalással történő megfizetése esetén annak a bíróságnak az illetékbevételei számlájára kell az illetéket megfizetni, amely bíróság – jelen esetben a Kúria – előtt folyó eljárásban az illetékfizetési kötelezettség keletkezik.
- [6] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Kúria 3. és 5. számú végzése megsemmisítését kérte, mert azok megítélése szerint sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogát. Állította, hogy a Kúria felhívására a Rendeletben meghatározott módon teljes körűen eleget tett illetékfizetési kötelezettségének, és az elsőfokú bíróság feltehetően adminisztrációs hiba miatt nem utalta tovább a Kúriának az illeték-kiegészítés összegét. Az indítványozó szerint felülvizsgálati kérelme a törvényben meghatározott feltételeknek mindenben megfelelt, ezért alappal számíthatott arra, hogy annak érdemi elbírálására sor kerül. Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy a régi Pp. 272–273. §-ai nem teszik lehetővé a felülvizsgálati kérelemnek illeték hiánya miatt történő elutasítását, ezért a Kúria akkor járt volna el helyesen, ha érdemben elbírálja felülvizsgálati kérelmét, és leletezés terhével az ő terhén hagyja a „meg nem fizetettnek” tekintett illetéket. Az indítványozó álláspontja szerint a jogorvoslathoz való jog a felülvizsgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra is vonatkozik, így a Kúria felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasító döntése jogorvoslathoz való jogának sérelmét okozta.

- [7] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek.
- [8] Az Abtv. 29. §-a alapján a befogadhatóság alaki és további tartalmi feltételeinek egyébként megfelelő alkotmányjogi panasz is csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. E két feltétel vagylagos, vizsgálatuk az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [9] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogának sérelmét felülvizsgálati kérelme érdemi vizsgálatának a kúriai jogértelmezés miatt bekövetkezett elmaradása okából állította. Az indítványozó azt sérelmezte egyrészt, hogy a Kúria nem tekintette a felhívásban szereplő hiány pótlásának az illetéknek nem a felhívásban megjelölt jogszabályi rendelkezés alapján történő kiegészítését, másrészt arra hivatkozott, hogy a Kúria jogszabályi felhatalmazás nélkül utasította el a hiányosság miatt felülvizsgálati kérelmét.
- [10] Az Alkotmánybíróság eljárási szabályozásában hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [38]].
- [11] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozónak a Kúria végzéseivel szemben felvetett eljárásjogi, jogértelmezési kifogásai a támadott döntések törvényességi felülvizsgálatára irányulnak, a panasz így nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [12] A jogorvoslathoz való jog alkotmányos tartalmát illetően az Alkotmánybíróság fenntartotta és megerősítette azt a töretlen gyakorlatát, amely szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti. A felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – ugyanakkor az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe” [3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]]. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelem érdemi vizsgálat nélkül történő elutasítása alkotmányjogi összefüggés hiányában nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog vonatkozásában.
- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 29. §-ában szabályozott feltételek egyikének sem, ezért az alkotmányjogi panaszt –figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére is – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1053/2018.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3187/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék 1.Pf.225/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselővel (dr. Várhelyi Tamás, 8000 Székesfehérvár, Zichy liget 9. földszint/6.) eljárva, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Székesfehérvári Törvényszék 1.Pf.225/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtása alapját képező pernek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozó és egy bank fióktelepe (a továbbiakban: felperes) szervezeti képviselője – között 2008. december 17-én fogyasztási kölcsönszerződés jött létre. Az indítványozó a hitelösszeget megkapta, azonban idővel a törlesztő részletfizetési kötelezettségének nem tett eleget. A felperes a szerződést 2014. október 25-én felmondta, majd az indítványozót több ízben fizetésre szólította fel. Ennek eredménytelensége miatt fizetési meghagyásos eljárást kezdeményezett, ami az indítványozó ellentmondása nyomán perré alakult.
- [4] 2.2. A felperes keresetében kérte a bíróságtól az indítványozót tartozása és kamatai megfizetésére kötelezni. Az indítványozó a kereset elutasítását kérte, vitatta annak jogalapját, összecszerúságát, és elsődlegesen hivatkozott arra, hogy a felperes egy bank magyarországi fióktelepe, amely önálló jogképességgel nem rendelkezett a szerződés megkötésekor.
- [5] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította. Ugyanakkor megállapította, hogy az indítványozó eredménytelenül hivatkozott arra, hogy a felperes nem rendelkezik önálló jogképességgel, mert cégekivonattal igazolta munkatársai cégjegyzési és cégképviseleti jogosultságát.
- [6] 2.3. Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az ítélet megváltoztatását és az indítványozónak a keresete szerinti marasztalását kérte. Az indítványozó fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását kérte, egyben csatlakozó fellebbezést terjesztett elő, melyben kérte annak megállapítását, hogy a szerződés megkötésének időpontjában a felperes nem rendelkezett önálló jogképességgel.
- [7] A felperes a csatlakozó fellebbezéssel szemben előterjesztett ellenkérelmében állította, hogy az a másodfokú eljárásban meg nem engedhető olyan megállapítás iránti kérelmet tartalmaz, melynek előterjesztéséhez az elsőfokú eljárásban viszontkeresetre lett volna szükség. Érdemben vitatta az indítványozónak a jogképesség kérdésével kapcsolatos álláspontját és hivatkozott arra, hogy a szerződés létrejötte idején külföldi vállalkozás csak magyarországi fióktelepén keresztül végezhetett pénzügyi szolgáltatási tevékenységet, és a külföldi székhelyű vállalkozások magyarországi fióktelepeiről és kereskedelmi képviseleteiről szóló 1997. évi CXXXII. törvény (a továbbiakban: Ftv.) 24. § (3) bekezdése eredetileg sem kívánta elvonni a fióktelep jogalanyságát; a jogszabályváltozásra az e körben kialakult téves gyakorlat miatt volt szükség.
- [8] A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta, és kötelezte az alperest 2 838 093 forint és járulékaival, valamint a perköltség megfizetésére. Ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

- [9] A másodfokú bíróság a csatlakozó fellebbezést alaptalannak találta. Megállapította, hogy az ezzel szembeni ellenkérelem is alaptalan, mert az indítványozó már az elsőfokú eljárásban érvénytelenségi kifogást terjesztett elő a felperesi jogképeség hiányára hivatkozással. A bíróság a felperes jogképeségének vizsgálata körében megállapította, hogy a szerződéskötéskor hatályos Ftv. 24. § (3) bekezdése szerint az Ftv. 10. § (2) bekezdését – miszerint „[a] külföldi vállalkozás a fióktelep cégneve alatt szerzett vagyonról, jogokról, illetve vállalt kötelezettségekről saját cégneve alatt csak a fióktelep megszűnésekor, illetve az e törvényben meghatározott fizetésképtelenségi eljárások során, valamint a fióktelep cégneve alatt szerzett vagyonnal, jogokkal, kötelezettségekkel összefüggésben külföldön indított eljárások során rendelkezhet” – pénzügyi fióktelep esetén nem kell alkalmazni. Az Ftv. 24. § (3) bekezdése utolsó mondata szerint „[a]zt a tényt, hogy a pénzügyi fióktelep a külföldi vállalkozás képviselőjében jár el, az üzletszabályzatban, valamint a cégneve alatti eljárása során vagy tevékenysége során keletkező okiraton egyértelműen fel kell tüntetni.”
- [10] Ebből következően a pénzügyi fióktelep esetén az alapító szabadon rendelkezhetett a fióktelep saját cégneve alatt szerzett jogairól, kötelezettségeiről és vagyonáról. A másodfokú bíróság indokolása szerint ez azt jelenti, hogy a jelen perben felperesként az alapító lép fel és a maga javára kéri a fióktelepe által megkötött szerződésből származó ellenszolgáltatást, ami a vagyon feletti szabad rendelkezés jogának gyakorlása egyben, így „a legitimáció további igazolása, illetve vizsgálata szükségtelen”.
- [11] A jogalkotó a 2012. évi CLII. törvény 29. §-ával a Kúria 1/2012. számú PJE határozata, (a továbbiakban: PJE) megszületését követően módosította az Ftv. 24. § (3) bekezdését, ennek következtében a hatályos rendelkezések szerint az EGT tagállamban székhellyel rendelkező külföldi vállalkozás által létesített pénzügyi fióktelep külön meghatalmazás nélkül a külföldi vállalkozás nevében, annak képviselőjére irányuló tevékenységet is folytathat, és ebben nem kell alkalmazni az Ftv. 10. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakat. A módosító törvényhez fűzött miniszteri indokolásból kitűnik, hogy a jogalkotó a korábban hatályban volt és módosított rendelkezéseket miként rendeli értelmezni, amire az eredeti jogalkotói szándéktól eltérő felsőbbbírósági jogszabály értelmezés és gyakorlat kialakulása miatt került sor. Ennek megfelelően a másodfokú bíróság megállapította, hogy „az Ftv. 24. § (3) bekezdésének a szerződéskötés idején hatályos rendelkezéseinek az indítványozóval egyező értelmezése ellentétes a jogszabály által elérni kívánt és a jogalkotó által – igaz egyértelműen csak utóbb – deklarált célokkal és értelmezéssel, annak megjegyzésével, hogy a módosító törvény magasabb szintű jogszabály, mint a Kúria – időközben jelen ítélet meghozatalakor már irányadónak sem tartott – jogegységi határozata, így a perbeli szerződés megkötésének idején hatályos rendelkezéseknek is ezt a magasabb szintű jogalkotói értelmezés szerint megállapított tartalmat kell tulajdonítani.”
- [12] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be a másodfokú döntéssel szembeni alkotmányjogi panaszát, amelyet főtítkári felhívást követően kiegészített.
- [13] 3.1. Az indítványozó álláspontja szerint a bírói ítéletek sértik az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése és XXVIII. cikke (1) bekezdése rendelkezéseit, mégpedig azon okból, amelyet az eljáró bíróságok előtt előadott, miszerint a felperes banki fióktelepe önálló jogképeséggel nem rendelkezik, és a szerződés megkötésének időpontjában sem rendelkezett.
- [14] 3.2. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése sérelmét abban látta, hogy szerinte a másodfokú bíróság az irányadó jogszabályt, illetve az azt értelmező PJE-t figyelmen kívül hagyta és ítéletét egy később hatályba lépett, másik jogszabály miniszteri indokolására alapította.
- [15] 3.3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét azért állította, mert nézete szerint a másodfokú bíróság ítéletében az eredeti jogalkotói szándékot vizsgálva állapította meg a korábbi jogszabály helyes tartalmát és így jelentősen túlterjeszkedett a bírói függetlenség korlátaiban. Az indítványozó szerint az eljáró bíróság nem jogosult visszamenőleges hatállyal a PJE-vel ellentétes értelmezést tulajdonítani a jogszabálynak, még akkor sem, ha a később hatályba lépő jogszabály a korábbi értelmezéssel ellentétes. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdése sérelmét a véleménye szerinti visszaható hatályú jogalkalmazás útján látta megvalósulni. Analógiaként idézte fel a 20/2017. (VII. 18.) AB határozat indokolásának [23] bekezdése rendelkezéseit.

- [16] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [17] 4.1. Az Abtv. 27. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz előterjesztésének feltétele, hogy az ügy érdemében hozott, vagy az eljárást befejező bírói döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sértse. Az Alaptörvény R) cikke (2) bekezdése nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az R) cikk (2) bekezdésének sérelmét nem vizsgálhatta.
- [18] 4.2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdése vonatkozásában, Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó rendelkezésre hivatkozott. Az Alkotmánybíróság ezért megvizsgálta, hogy az indítvány ezen elemei megfelelnek-e az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek.
- [19] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapította, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést az indítványozó nem fogalmazott meg. Ezt követően azt vizsgálta, hogy az indítványban felhozott érvek alapján felmerülhet-e a bírói döntés alaptörvényességének kételye.
- [20] 4.3. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdésének sérelmét összességében abban látta, hogy a számára kedvezőtlen bírósági döntések az alkalmazandó jogszabályt azonosan, de az indítványozó felfogásától eltérően értelmezték, és ezzel állítása szerint visszaható hatályú jogalkalmazásra került sor.
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdése és a visszaható hatály tilalma nem hozható alkotmányjogilag értelmezhető összefüggésbe. Az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdése processzuális jellegű alkotmányos előírásokat tartalmaz. Az indítványozó által hivatkozott 20/2017. (VII. 18.) AB határozat sem a visszaható hatály tilalmával összefüggésben született.
- [22] 4.4. A felmerülő jogkérdésnek az indítványozó felfogásától eltérő bírói megítéléssel kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat a korábbi döntéseiben kifejtettekre, miszerint „az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismertetett felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}. {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, [...] sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {először lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [23] 4.5. Mindezekből következően az indítvány alapján nem merül fel az Abtv. 29. § szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdés, sem a bírói döntés alkotmányosságának kételye, így az indítvány befogadásának feltételei nem állnak fenn.

- [24] 5. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. § a) pontjára, 29. §-ára, 52. § (1) bekezdésére és (1b) bekezdésének d) pontjára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/285/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3188/2019. (VII. 10.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.II.10.086/2018/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Mfv.II.10.086/2018/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, I. cikk (1)–(3) bekezdései, II. cikke, XII. cikk (1) és (2) bekezdései, XXIII. cikk (8) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, valamint 28. cikke sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány, valamint a bíróságok által megállapított tényállás és a hozott határozatok alapján az alábbiakban összegezhető.
- [3] 1.1. Az indítványozó 2001 augusztusától állt közszolgálati jogviszonyban az egyik megyei önkormányzattal, 2008-tól a hivatal vagyongazdálkodási csoportjában jogtanácsosi munkakört látott el. 2011. december 22-én az önkormányzat jegyzője – a megyei önkormányzatok konszolidációjáról, a megyei önkormányzati intézmények és a fővárosi önkormányzat egyes egészségügyi intézményeinek átvételéről szóló 2011. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Möktv.) alapján 88 köztisztviselő átvételét ajánlotta fel a kormány megbízottnak, köztük az indítványozó átvételét is, aki ekkor fizetés nélküli szabadságát töltötte gyermeke gondozása céljából. Az átvételre ajánlott személyek között több gyeden, gyesen lévő köztisztviselő is volt. A kormány megbízott 2011. december 23-án tájékoztatta a megyei közgyűlés elnökét arról, hogy mely köztisztviselők foglalkoztatásához és átvételéhez járul hozzá, akik között az indítványozó nem szerepelt. A kormányhivatalhoz átvett alkalmazottak között voltak gyeden, gyesen lévők is.
- [4] Az indítványozót foglalkoztató megyei önkormányzat jegyzője 2011. december 30-án írásban arról tájékoztatta az indítványozót, hogy a kormány megbízott a foglalkoztatásához nem járult hozzá, ezért közszolgálati jogviszonya 2011. december 31-én a törvény erejénél fogva megszűnik, ugyanezen a napon okiratot állított ki az indítványozó közszolgálati jogviszonyának megszűnéséről. A megyei önkormányzat az indítványozó jogviszonyának megszűnését megelőzően és azt követően is foglalkoztatott köztisztviselőket jogtanácsosként.
- [5] 1.2. Az indítványozó keresete folytán eljáró elsőfokú bíróság megállapította, hogy a munkáltató intézkedésével jogellenesen szüntette meg az indítványozó jogviszonyát, ezért kötelezte átalány-kártérítés és kamatai megfizetésére. A bíróság ítéletében rámutatott arra, hogy az indítványozó nemcsak olyan feladatokat látott el a munkáltatónál, amelyeket a Möktv. érintett, hanem olyan jogtanácsosi feladatköre is volt, amelyek a megyei önkormányzatnál maradtak. A bíróság álláspontja szerint az intézmények állami tulajdonba kerülése önmagában tehát nem adott alapot arra, hogy a munkáltató automatikusan a Möktv. 13. § (1)–(3) bekezdései hatálya alá tartozónak tekintse az indítványozót, így – a bíróság következtetése szerint – az önkormányzat hivatala megalapozatlanul ajánlotta fel átvételre az indítványozót, és a kormány megbízott nyilatkozata alapján jogellenesen szüntette meg annak jogviszonyát. A bíróság ugyanakkor nem osztotta azt az indítványozói hivatkozást, mely szerint a közszolgálati jogviszony csak a közszolgálatot szabályozó törvényben meghatározott módon és esetekben szűnhet meg a törvény erejénél fogva, mivel a Möktv. 13. § (6) bekezdése további megszűnési okokról rendelkezett, emiatt nem kellett felmentési időt biztosító felmentéssel megszüntetni a jogviszonyt, és nem kellett vizsgálni azt sem, hogy az érintett köztisztviselő felmentési védelem hatálya alatt áll-e vagy sem. Nem találta alaposnak az elsőfokú bíróság az indítványozó egyenlő bánásmód követelményének megsértésére

vonatkozó érvelését sem figyelemmel arra, hogy a kormányhivatal az indítványozóval hasonló helyzetben lévő köztisztviselők közül több személyt átvett, másokat viszont nem.

- [6] 1.3. A peres felek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta azaz, hogy a munkáltatót terhelő átalány-kártérítés utáni kamatfizetésre kötelezést mellőzte. A bíróság ítéletének indokolásában rögzítette, hogy a Möktv. értelmező rendelkezése szerint az indítványozó által ellátott jogi tevékenység valóban funkcionális tevékenységnek minősült, ez azonban önmagában nem adott alapot az indítványozó átvételre történő felajánlásának, hiszen a munkáltató vagyona az állami tulajdonba kerüléssel csökkent ugyan, így az ezzel kapcsolatos feladat is kevesebb lett, azonban teljes mértékben nem szűnt meg. A bíróság mindebből arra a következtetésre jutott, hogy az intézmények átadásával az indítványozó munkaköre nem szűnt meg a munkáltatónál, csak annak mértéke csökkent, ami azonban nem adott alapot az indítványozó átvételre történő felajánlására, ezért a munkáltató eljárása jogellenes volt.
- [7] 1.4. Az indítványozó és a munkáltató felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria az ügy érdemére nézve a másodfokú jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és az indítványozó keresetét a munkáltató vonatkozásában is elutasította, miután a munkáltató felülvizsgálati kérelmét megalapozottnak ítélte. Felülvizsgálati döntése indokolásában a Kúria rámutatott arra, hogy a Möktv. 13. § (1)–(3) bekezdései nem a foglalkoztatottak munkaköréről szólnak, így azok nem munkakörük szerint kerültek át az intézményfenntartó központokhoz, hanem az általuk ellátott feladatok alapján. Ennek megfelelően, amennyiben az érintett köztisztviselő ellátott valamilyen, a Möktv. szerinti feladatot, úgy az intézményfenntartó központ állományába került, kivéve, ha ehhez a kijelölt szerv vezetője vagy a kormány megbízott nem járult hozzá. A törvény értelmében önmagában a foglalkoztatottak által ellátott feladatok alapján kellett megtennie a munkáltatónak a felajánlást, és a kijelölt szerv vezetője vagy a kormány megbízott döntése alapján kellett az érintett foglalkoztatottakat az intézményfenntartónál továbbfoglalkoztatni.
- [8] A Kúria rámutatott arra is, hogy az ügyben irányadó jogszabály nem rendelkezett arról, hogy a megyei önkormányzatoknál megmaradó feladatok határozzák meg azt, hogy az érintett köztisztviselő átkerülhet-e az intézményfenntartó központok foglalkoztatási állományába vagy sem, ennek megfelelően a munkáltatónak nem volt olyan mérlegelési kötelezettsége, hogy maradtak-e olyan feladatai, amelyeket az indítványozó képzettsége alapján elláthatott volna, illetve amelyek korábban részét képezték munkaköri feladatainak vagy sem. A Kúria álláspontja szerint a vonatkozó rendelkezés alapján a munkáltató jogszerűen jelölte meg az indítványozót azok között a személyek között, akik az általuk ellátott feladatok alapján átkerülnek az intézményfenntartó központ állományába, mivel – a Kúria értékelése alapján – a törvény rendelkezése szerint „a feladatok személyhez, és nem munkakörhöz kötöttek voltak, ennek megfelelően egyéb munkaköri feladatok ellátása esetén is felajánlható volt e személyeknek feladatokkal együtt történő átadása.” A Kúria megítélése szerint „[p]erdöntő jelentősége az adott ügyben annak volt, hogy az I. rendű alperes [a munkáltató] jogszerűen jelölhette ki a felperest [az indítványozót] az általa korábban ellátott feladatok alapján azon személyek között, akik az intézményfenntartó központhoz kerülnek át, az ehhez szükséges hozzájárulást pedig a kormány megbízott a jogszabály által biztosított mérlegelési jogköre alapján jogszerűen tagadhatta meg. Mindezek alapján a felperes közszolgálati jogviszonya a törvény erejénél fogva szűnt meg.”
- [9] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszát, amelyben a Kúria Mfv.II.10.086/2018/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel az – álláspontja szerint – sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az I. cikk (1)–(3) bekezdéseit, II. cikkét, a XII. cikk (1)–(2) bekezdéseit, a XXIII. cikk (8) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit és 28. cikkét. Az indítványozó indítványában utalt arra, hogy az Alkotmánybíróság jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés alapján már vizsgálta a Möktv. egyes – a bíróságok által az ügyében is alkalmazott – rendelkezéseit, és ennek eredményeként a 3074/2013. (III. 14.) AB határozatában a kezdeményezést elutasította, „ugyanakkor meghatározta azokat a kereteket, amelyek érvényesülése esetén az Alaptörvénynek megfelelőség biztosított.”
- [10] Az indítványozó a támadott bírói döntés kritikájaként fogalmazza meg azt, hogy a felülvizsgálati érvelés téves következtetéseket tartalmaz a munkáltatói intézkedés jogszerűségére nézve, és helytelenül jelölte meg a döntés az ügyében a vizsgálandó, illetve perdőntő jelentőségűnek minősített kérdések körét is. A Kúria az indítványozó meglátása szerint „helytelenül” állapította meg, hogy a kormány megbízott a jogszabály által biztosított

mérlegelési jogkörében jogszerűen tagadta meg a foglalkoztatásához szükséges hozzájárulást, és kifogásolja azt is, hogy a kormányhivatal eljárására vonatkozó érdemi észrevételét a Kúria nem vizsgálta arra tekintettel, hogy a megsérteni állított jogszabályhelyet nem jelölte meg. A támadott ítélet további kritikáját fogalmazza meg az indítványozó annak rögzítésével, hogy „[a] jogszabály (MÖK tv.) a céljával és rendeltetésével, illetőleg az Alaptörvénnyel ellentétesen került alkalmazásra, törvényes indok nélkül, önkényesen került megszüntetésre a jogviszonyom, hiszen a munkaköröm és a feladataim az intézmények átadásával nem szűntek meg és az sem nyert bizonyítást a peres eljárás során, hogy munkámra az új fenntartó szervezetében nincs szükség.”

- [11] Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérelmének alátámasztásaként előadta, hogy a munkáltatói intézkedés eredményeként „előre nem látható, kiszámíthatatlan anyagi és egzisztenciális helyzetbe” került, továbbá a bírói döntés nem felel meg „a közigazgatás jogállamiságból fakadó törvény alá rendeltsége követelményének.” Megítélése szerint az ítélet szükségtelenül és aránytalanul korlátozza a közhivatal viseléséhez való jogát, illetve a Kúria a vitatott döntésében nem végezte el az alapjog korlátozhatóságára vonatkozó alaptörvényi tesztet sem, megsértve ezzel az Alaptörvény I. cikkében foglaltakat. Közzolgálati jogviszonyának megszüntetésére váratlanul, személyes meghallgatása nélkül került sor érdekérvényesítési lehetőségeinek teljes kizárásával, ami „lelkileg is nagyon megviselte”, vagyoni kára és elmaradt jövedelme pedig jelentős életszínvonalbeli visszaesést okozott családjában. Mindezek – állítása szerint – az emberi méltósághoz való jogának sérelmét eredményezték.
- [12] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria döntésével a köztisztviselői jogviszonya indokolatlan, hatékony jogvédelem nélküli megszüntetésének engedett teret, így jogviszonya arra okot adó jogszerű indok és törvényi korlátozás nélkül kerülhetett megszüntetésre, ezért sérültek a munkához, illetve a közhivatal viseléséhez való jogai is. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései megsértésének indokaként rámutatott arra, hogy – meglátása szerint – a Kúria a hatékony bírói jogvédelmet kiüresítette és szükségtelenül, aránytalanul korlátozta azzal, hogy ügyében „érdemi elbírálást nem biztosított és az indokolatlan, törvényi korlátok figyelembevétele nélküli, a törvény céljával ellentétes, megalapozatlan és önkényes munkáltatói döntést jogszerűnek ítélte.” Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga – általa állított – sérelmének megalapozásaként hivatkozott még arra is, hogy a Kúria „kizárólag a jogszabály szövegét vette alapul a döntésének meghozatala során”, azt érdemben nem vizsgálta, „a törvény célját és a bíróságok által lefolytatott bizonyítást, a feltárt tényeket figyelmen kívül hagyta”, a munkáltatói döntést pedig annak konkrét indokai ismerete nélkül, az alapul fekvő tények figyelmen kívül hagyásával fogadta el jogszerűnek, így a Kúria nem nyújtott számára „valódi, hatékony jogvédelmet a munkáltató indokolatlan, önkényes döntésével szemben.” Az indítványozó nézete szerint a Kúria annak ellenére nem vette figyelembe a megsértett jogszabályokra való hivatkozásait és érveit, hogy ő ezeket megjelölte és kifejtette, továbbá a kúriai eljárásban nem volt lehetősége előterjeszteni bizonyítékait, és nem élhetett azon jogaival sem, amelyek „pártatlan és a jogszabályoknak megfelelő szakszerű döntés” meghozatalát segítették volna elő. Az indítványozó megítélése szerint az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét eredményezte az, hogy a kúriai ítélet „a jogszabály szövegét nem annak céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezte.”
- [13] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsőként az Ügyrendben meghatározottak szerint tanácsban eljárva az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. Ennek során a tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt formai és tartalmi feltételeinek teljesülését, és az alkotmányjogi panasz visszaautasítása esetén rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszaautasítás indokát.
- [14] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszt határidőn belül nyújtották be és az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság eljárására hatáskört biztosító rendelkezéseket. Az indítványozó érintettnek minősül, hiszen az alapul szolgáló eljárásban felperesként lépett fel, továbbá jogorvoslati jogát is kimerítette, amikor keresetet nyújtott be munkáltatója intézkedésével szemben. A Kúria támadott ítélete pedig a felülvizsgálati eljárást befejezte.
- [15] 3.1.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt utal arra, hogy az Abtv. 27. § a) pontja – és ezzel összefüggésben az 52. § (1b) bekezdés b) pontja – úgy rendelkezik, hogy alkotmányjogi panasz kezdeményezésére olyan bírói döntéssel szemben nyílik lehetőség, amely Alaptörvényben biztosított jogot sért. Az indítványozó a kúriai döntést támadó indítványát részben az I. cikk (1)–(3) bekezdéseiben és a 28. cikkében foglaltak általa állított

sérelmére alapítja. Az Alaptörvény ezen szabályai ugyanakkor nem minősülnek Alaptörvényben biztosított olyan jogoknak, amelyek vélt sérelmére alkotmányjogi panasz lenne alapítható. Az indítványozó állítása szerint a támadott bírói döntés a B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogállamiság elvén alapuló jogbiztonság követelményének a sérelmét is okozta. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése után is fenntartotta azon korábbi értelmezését és gyakorlatát, amely szerint a jogbiztonság önmagában nem olyan Alaptörvényben biztosított alapjog, amelyre alkotmányjogi panaszt lehetne alapítani, arra csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet hivatkozni [lásd 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [9], 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]–[17], 3167/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [13]]. Az indítványozó ugyanakkor a támadott bírói döntéssel kapcsolatosan egyik kivételnek minősülő eset vélt sérelmére sem hivatkozott. Mindezekből következően az alkotmányjogi panasz ezen részében nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontjában, valamint az 52. § (1b) bekezdés b) pontjában foglalt törvényi követelményeknek.

- [16] 3.1.2. Az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy a kérelem akkor felel meg a határozottság követelményének, ha egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, valamint indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért és mennyiben ellentétes az Alaptörvény indítványban felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel [3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3102/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [24], 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]]. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megállapította, hogy az indítvány az Alaptörvény II. cikkének, XXVIII. cikk (7) bekezdésének, a XII. cikk (1) és (2) bekezdésének és a XXIII. cikk (8) cikkének sérelmére alapozott részei megfelelő, alkotmányjogilag értékelhető és releváns indokolás hiányában nem tesznek eleget a határozott kérelemmel szemben támasztott törvényi követelménynek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [17] 3.2. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [lásd pl.: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18], 3094/2019. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [16], 3073/2019. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [19]].
- [18] Az Abtv. 29. §-ával összefüggésben az Alkotmánybíróságnak jelen ügyben – figyelemmel a 3.1.1. (Indokolás [15]) és a 3.1.2. pontban (Indokolás [16]) foglaltakra – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapított panaszelemet kellett megvizsgálnia. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megállapítja, hogy az indítványozó bár állította, hogy álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joga is sérelmet szenvedett, a támadott kúriai ítélet vonatkozásában érvei, kritikája és kifogásai valójában törvényességi kérdésekre – így a bíróságok tényállás-megállapítására, a bizonyítás lefolytatására, a Kúria bizonyítékok értékelésére vonatkozó tevékenységére, jogalkalmazására és jogértelmezésére – vonatkoznak. A tényállás megállapítása és a bizonyítékok értékelése kapcsán az Alkotmánybíróság jelen döntésében is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre.
- [19] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető az általános hatáskörű bírói szervezetrendszer egyik felülbírálati fórumának, az alkotmányjogi panasszal kapcsolatos hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmén keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja. Az Alkotmánybíróság az igazságszolgáltatásra irányuló tevékenység megítélésével összefüggésben értelmezi az Alaptörvény rendelkezéseit, és ezen értelmezéssel veti össze azt, hogy a bíróság jogértelmezése megfelelt-e ennek, illetve az alkalmazott jogszabályi rendelkezés teret engedett-e az Alaptörvény szerinti értelmezésnek. Alkotmányjogi, nem pedig szakjogi kérdésekben dönt tehát, azaz a konkrét ügy elbírálása a bíróság feladata. Ezzel áll összhangban az is, hogy az Alkotmánybíróság nem ténybíróság, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás és az ügyben alkalmazandó jog megállapítása és értelmezése, illetve mindezek bizonyos fokú felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás során a bíróságok, végső soron a Kúria feladata. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, a bíróságok jogértelmezésének, valamint

a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik felhatalmazással. A bíróság mindezekre vonatkozó értékelő tevékenysége sem lehet alkotmányossági vizsgálat tárgya {lásd pl.: 7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]; 3343/2018. (X. 26.) AB végzés, Indokolás [11]}.

- [20] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossggal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes a tekintetben is, hogy a bizonyítási eljárás eredményének felülmérlegelésére az alkotmányjogi panasz-eljárás nem adhat keretet, mert ebben az eljárásban csak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség felülvizsgálatára kerülhet sor {3116/2014. (IV. 7.) AB végzés, Indokolás [54]; 3039/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján jelen ügy kapcsán is vizsgálta, hogy a felülvizsgálati eljárás eredményeként hozott, az indítványozó által támadott ítélet részletes és a felülvizsgálati kérelem egyes elemeit érintő indokolást tartalmaz-e, és megállapította, hogy e tekintetben a panasz nem veti fel az alaptörvény-ellenesség kételyét. Az indítványozó által előadott érvek és a kúriai döntés egybevetése alapján ugyanis az indokolási kötelezettség megsértése nem merült fel, mivel a Kúria az indítványozónak az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit, indokait megvizsgálta és ennek értékeléséről számot adott, a jogerős ítéletet pedig e vizsgálata alapján helyezte hatályon kívül. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a Kúria döntésével és a számára hátrányos ítélet indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására.
- [22] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének vélt sérelme vonatkozásában nem alapozott meg olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné. Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek sem.
- [23] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg tehát részben az Abtv. 27. § a) pontjában és 52. § (1b) bekezdése e) pontjában, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/374/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3189/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IV.35.323/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel eljáró indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.35.323/2018/2. számú végzésének a megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint az sérti az Alaptörvényt. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [2] 1.1. Az indítványozó falugondnoki szolgálatot működtetett a számára kiállított engedély és a szolgáltatói nyilvántartás keretei között. A bejegyző határozatban az szerepelt, hogy tevékenységét egy meghatározott forgalmi rendszámú gépjárművel végzi. 2015. január 9. napjától azonban egy másik forgalmi rendszámú járművet használt a falugondnoki szolgáltatás ellátásához a menetlevelekben feltüntetett adatok szerint. A szolgáltatói nyilvántartásba az adatok megfelelő módosítását 2015. április 29. napján kezdeményezte, a módosításra a 2015. május 4. napján jogerőre emelkedett határozattal került sor.
- [3] 1.2. A Magyar Államkincstár első fokon eljáró megyei igazgatósága határozatával az indítványozó terhére 833 333 Ft központi költségvetésből jogtalanul igénybevett támogatás miatti visszafizetési kötelezettséget és 27 333 Ft ügyleti kamatfizetési kötelezettséget állapított meg. Az indítványozó ugyanis 2015. január–április hónapokban nem a bejegyző határozatban szereplő gépjárművel látta el a szolgáltatást, így a Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló 2014. évi C. törvény (a továbbiakban: 2015. évi Kvtv.) 2. számú melléklet Kiegészítő szabályok 5. *d*) pontja alapján nem jogosult a falugondnoki szolgáltatás támogatására.
- [4] A fellebbezés folytán eljáró alperesi hatóság az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Kiemelte, hogy az önkormányzat tevékenysége a falugondnoki jogcím kapcsán dokumentumokkal alátámasztott, a támogatás felhasználásra került, azonban az állami támogatás jogszerű igénybevételének feltétele nem kizárólag a feladat ellátásának megtörténte, hanem a mindenkori költségvetési törvény által megfogalmazott feltételek teljesítése is, jelen esetben – többek között – a szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzés, amelyet a 2015. évi Kvtv. előbb hivatkozott pontja megerősít. A szolgáltatás jogszerű működésének feltétele tehát a másik jármű szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzéséről szóló jogerős határozat megléte.
- [5] 1.3. Az indítványozó keresetében kérte az alperes határozatának hatályon kívül helyezését, mivel az elsőfokú hatóság hatáskörét túllépve az illetékes kormányhivatal helyett maga állapította meg a falugondnoki szolgálat, mint szociális szolgáltató jogszerűtlen működését, illetőleg nem tett eleget a tényállás tisztázási és bizonyítási kötelezettségének.
- [6] A Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: KMB) az indítványozó keresetét elutasította a 4.K.27.182/2017/17/II. számú ítéletével. Eszerint az alperes hatáskörét megalapozta az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény 59. § (1) bekezdése, amely a határozat meghozatalakor úgy rendelkezett, hogy a kincstár a helyi önkormányzat éves költségvetési beszámolója alapján a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény szerinti hatósági ellenőrzés keretében felülvizsgálja a támogatások elszámolását, felhasználását. A KMB álláspontja értelmében a tényállástisztázási kötelezettség elmulasztására való hivatkozás sem áll helyt, figyelemmel arra, hogy az indítványozó nem mutatott rá olyan tényre, körülményre, amelyet az alperes figyelmen kívül hagyott volna.

- [7] 1.4. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához. A Kúria hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 340/A. § (2) bekezdésére. Ez a szabály úgy rendelkezik, hogy nincs helye felülvizsgálatnak az adók módjára behajtandó köztartozásnak minősülő fizetési kötelezettséget megállapító ügyekben, ha a közigazgatási hatósági ügyben megállapított fizetési kötelezettség összege az egymillió forintot nem haladja meg. A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét a régi Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontja, 271. § (1) bekezdés *l)* pontja és 340/A. § (2) bekezdés *b)* pontja alapján hivatalból elutasította, mert az ítélet felülvizsgálata az eljárási törvény előbbi rendelkezése szerint kizárt, mivel a per tárgyát képező, felülvizsgált közigazgatási határozatban a hatóság összesen 860 666 Ft – azaz 1 000 000 Ft alatti – fizetési kötelezettséget állapított meg (Kúria Kfv.IV.35.323/2018/2. számú végzés, Indokolás [5]–[9]).
- [8] 2. Az indítványozó a Kúria végzését alkotmányjogi panasszal támadta. Az Alkotmánybíróság figyelemmel volt a hiánypótlásban írtakra is. Az alkotmányjogi panasz lényege a következő:
- [9] Az indítványozó érvelése szerint a Kúria tévesen sorolta a jelen eljárás alapjául szolgáló ügyet azon esetek közé, amelyekre vonatkozik a régi Pp. 340/A. § (2) bekezdése. Alkotmányjogi panaszában úgy fogalmazott, hogy „[a] Kúria döntését azért tartjuk alkotmányellenesnek, mert szerintünk a perbeli ügy nem tartozik az érintett ügyek közé, és a Kúria döntésével a jogalkalmazó a jogorvoslati korlátot kitágította, kiterjesztette. A jogorvoslatihoz való jog alapvető alkotmányos jog, amely csak a törvényhozó által korlátozható, de a korlát kiterjesztése már sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében írottakat, ezért alkotmányellenes. Közvetve sérül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog is.”
- [10] A hiánypótlási felhívást követően az indítványozó kiegészítette alkotmányjogi panaszát. Eszerint „[a] jogorvoslati jogosultságot pedig csak és kizárólag törvény korlátozhatja. Ezen korlát kiterjesztése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében írottakat, ezért alkotmányellenes. [...] Formai tény: azon per felperesei vagyunk mely perben a sérelmes kúriai végzés elzárta minket a törvényben meghatározott rendkívüli jogorvoslattól, felülvizsgálati kérelmünk érdemi tárgyalásától.”
- [11] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság Abtv.-ben lefektetett feltételeinek eleget tesz-e.
- [12] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszt határidőn belül nyújtották be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság eljárására hatáskört biztosító rendelkezéseket. Az indítványozó érintett, hiszen az alapul szolgáló eljárásban felperesként lépett fel. Jogorvoslati jogát kimerítette, amikor keresetet nyújtott be az alperesi hatóság határozatával szemben. A támadott döntéssel (a Kúria végzésével) szemben további jogorvoslati eljárás nem állt a rendelkezésére és a sérelmezett végzés a felülvizsgálati eljárást befejezte.
- [13] Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz megfelel az Abtv. 27. §-ában, 30. §-ában, 52. § (1b) bekezdés *a)* pontjában szabályozott, fentebb elbírált feltételeknek.
- [14] 3.2. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a kérelem akkor felel meg a határozottság követelményének, ha egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, valamint az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel [3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3102/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [24], 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]].
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] sérelmét csupán egyszer említette meg az alkotmányjogi panaszban, ahogyan azt a jelen végzés 2. pontja idézi. Kapcsolódó magyarázatot ehhez az alapjoghoz egyáltalán nem adott. Az alkotmányjogi panasz kiegészítésében az indítványozó már nem is hivatkozott – sem formálisan, sem tartalmilag – a *fair* eljárásra. Ezek miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog körében az alkotmányjogi panasz nem tesz eleget a határozott kérelemmel szemben támasztott azon törvényi követelménynek, miszerint indokolni kell a panaszban felhívott Alaptörvényben biztosított jog sérelmét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pont].

- [16] 3.3. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {lásd például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]; 3094/2019. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [16]; 3073/2019. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [17] Az indítványozó a jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmét abban jelölte meg, hogy a Kúria hivatalból elutasította a jogerős ítélettel szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelmét. A felülvizsgálat a rendkívüli jogorvoslatok közé tartozik. Ezért az Alkotmánybíróság a befogadási eljárás során röviden áttekintette a rendkívüli jogorvoslat és a jogorvoslathoz való jog egymáshoz való viszonyát.
- [18] Szükséges emlékeztetni arra, hogy „[a]z Alkotmánybíróság gyakorlata következetes a tekintetben, hogy a jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslati eszközök igénybevételét foglalja magában {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28], 20/2015. (VI. 16.) AB határozat, Indokolás [16]}, azonban a rendes jogorvoslati eszközök mindegyikére egyaránt, azonos tartalommal vonatkozik. Az Alaptörvény nem tartalmaz arra vonatkozó előírást, hogy a jogorvoslati fórumrendszernek hány fokon kell biztosítania az érintett alapjog gyakorlását, ennek megfelelően a jogorvoslati eljárás egyfokú kialakítása az Alaptörvény kívánalmainak teljességgel eleget tesz {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}” {lásd legutóbb: 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [19] Ezek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítványozó ügyében az Abtv. 29. §-a szerinti alternatív feltételek egyike sem áll fenn, mert az indítványban felhívott jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] védelmi köre nem terjed ki a rendkívüli jogorvoslatnak minősülő felülvizsgálati eljárásra az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint. Az indítványozó más Alaptörvényben biztosított joggal összefüggésben pedig nem terjesztett elő határozott kérelmet tartalmazó alkotmányjogi panaszt, ami az érdemi vizsgálat tárgyát képezhetne volna.
- [20] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 50. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva – megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg a törvényi feltételeknek, és emiatt a rendelkező részben írtak szerint – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján – a panasz visszautasításáról döntött.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1548/2018.

• • •

Az Alkotmánybíróság Határozatait az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Papp Tibor ügyvezető
HU ISSN 2062-9273